

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANA SANAT DALI

**ANADOLU OZANLIK GELENEĞİ İÇERİSİNDE FEYZULLAH
ÇINAR'IN YERİ VE BESTELERİ ÜZERİNDE MÜZİKAL
ÇÖZÜMLEME**

YAZAR

Canan TÜRKER GÖNÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Varol ÇİÇEK

ORDU- 2024

TEZ KABUL SAYFASI

Canan TÜRKER GÖNÜL tarafından hazırlanan “**Anadolu Ozanlık Geleneği İçerisinde Feyzullah Çınar’ın Yeri ve Besteleri Üzerinde Müzikal Çözümleme**” başlıklı bu çalışma, **17.07.2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Prof. Dr. İrfan KARADUMAN Ordu Üniversitesi / Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	İmza
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Varol ÇİÇEK Ordu Üniversitesi / Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	İmza
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Serdar ÖZDOĞAN Giresun Üniversitesi Devlet Konservatuvarı	İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Canan TÜRKER GÖNÜL

ÖZET

MÜZİK ANA SANAT DALI

ANADOLU OZANLIK GELENEĞİ İÇERİSİNDE FEYZULLAH ÇINAR'IN YERİ VE BESTELERİ ÜZERİNDE MÜZİKAL ÇÖZÜMLEME

Canan TÜRKER GÖNÜL

Ozanlık geleneği, Türklerin tarih sahnesine çıkışından itibaren var olan, yüzyıllar boyunca halk kültürünün bir parçası olarak yaşamış, köklü bir gelenektir. Bu geleneğin ortaya koyulması, korunması ve bugünlere ulaşması noktasında önemli rol üstlenen ozanlar, zaman içerisinde âşık adıyla anılmaya başlanmıştır. Genellikle saz eşliğinde şiirlerini ve türkülerini söyleyen âşıklar birçok konuyu eserlerinde işleyerek tarihe ışık tutmuşlardır. Geleneğin 20. yüzyıl temsilcileri arasında Âşık Feyzullah Çınar; kendi döneminin dilini, duygularını ve düşüncelerini dile getirmiş, halkın sesi olmuştur. Bu çalışmanın konusu en genel ifadeyle Feyzullah Çınar'ın yaşam öyküsü ve okuduğu eserlerin notaya alınıp incelenmesidir. Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Anadolu'da ozanlık geleneği ele alınmış, ikinci bölümünde Feyzullah Çınar'ın hayatına ve sanatına yer verilmiş, üçüncü bölümde Çınar'ın okuduğu eserler notaya alınmış ve çözümlenmeleri yapılmıştır. Çalışmanın temel amacı Feyzullah Çınar'ın albüm ve plak kayıtlarında seslendirdiği eserlerin külliyatını oluşturmaktır. Bu çalışma Feyzullah Çınar türkülerinin notaya alınarak yazılı kaynağa dönüştürüldüğü ilk çalışma olması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ozan, Âşık, Feyzullah Çınar

ABSTRACT

MUSIC MAIN ART DEPARTMENT

THE PLACE OF FEYZULLAH ÇINAR IN ANATOLIAN MINSTRELSY TRADITION AND MUSICAL ANALYSING HIS COMPOSITIONS

Canan TÜRKER GÖNÜL

The minstrel tradition is a deep-rooted tradition that has existed since the Turks appeared on the stage of history and has lived as a part of folk culture for centuries. The minstrels, who played an important role in revealing, protecting and preserving this tradition, came to be known as minstrels in time. The minstrels, who usually sing their poems and folk songs accompanied by the instrument, have shed light on history by covering many subjects in their works. Among the 20th century representatives of the tradition, Âşık Feyzullah Çınar expressed the language, feelings and thoughts of his period and became the voice of the people. The subject of this study is the life story of Feyzullah Çınar in the most general terms and the notation and analysis of his works. In the first part of this study, which consists of three parts, the tradition of minstrelsy in Anatolia is discussed, in the second part, Feyzullah Çınar's life and art are given, and in the third part, the works read by Çınar are notated and analysed. The main purpose of the study is to create a corpus of the works performed by Feyzullah Çınar in his albums and recordings. This study is important as it is the first study in which Feyzullah Çınar folk songs are notated and converted into a written source.

Key Words : Bard, Minstrel, Feyzullah Çınar

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanma sürecinin hemen her aşamasında beni yönlendiren, kıymetli bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Varol ÇIÇEK'e, lisans ve yüksek lisans öğrenciliğim ve çalışmam süresince desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, çalışma için gerekli olan kayıtlara ulaşmamda yardımcı olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. İrfan KARADUMAN'a, Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi bünyesindeki tüm hocalarıma, beni yetiştiren sevgili annem Sevgi TÜRKER ve babam Bektaş TÜRKER'e, sevgili kardeşlerime, süreç boyunca bana her zaman destek olan kıymetli eşim Ahmet Can GÖNÜL'e ve yanımda olan tüm sevdiklerime teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak Feyzullah ÇINAR ile ilgili olan arşiv kayıtlarını hiçbir zaman esirgemeyerek paylaşan oğlu Hüseyin Cem ÇINAR'a ve ailesine bilim dünyasına katkılarından ötürü sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Canan TÜRKER GÖNÜL

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL SAYFASI	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
1. ANADOLU'DA OZANLIK GELENEĞİ	9
1.1 İslam Öncesi Gelenek	9
1.2 İslam Sonrası Gelenek.....	11
1.3 Âşık Temsilcilerinin Yetişmeleri	13
1.3.1 Rüya Görme-Bade İçme	14
1.3.2 Mahlas Alma.....	15
1.3.3 Saz Çalma	15
1.3.4 Çıraklık Süreci.....	16
1.4 Âşıkların Üretim ve İcrasında Kültürel Ortamlar	17
1.5 Âşık Fasılları ve Âşık Karşılaşmaları	19
1.6 Âşık Şiirinde Nazım Türleri.....	22
1.6.1 Güzelleme.....	22
1.6.2 Koçaklama	22
1.6.3 Taşlama.....	22
1.6.4 Varsağı.....	23
1.6.5 Semai	23
1.6.6 Ağıt.....	23
1.6.7 Destan	24
1.6.8 Muamma.....	24
2. FEYZULLAH ÇINAR'IN HAYATI VE SANATI	26
2.1 Hayatı.....	26
2.1.1 Sanatının Başlangıç Noktası Olarak Doğum Yeri: Çamşılı	26
2.1.2 Doğumu ve Ailesi.....	27
2.1.3 Çocukluğu ve Müzik Yaşamına İlk Adımları.....	28
2.1.4 Gençlik Yılları ve Evliliği	28
2.1.5 Çınar'ın Ünlenmesi ve Avrupa Yolculuğu.....	29
2.1.6 Türkiye'ye Dönüşü ve Vefatı	32
2.1.7 Dostlarının Gözünden Feyzullah Çınar	34
2.2 Sanatı.....	37
2.2.1 Çınar'ın Şiirleri.....	39
2.2.2 Çınar'ın Müzikal Yönü.....	43
2.2.3 Feyzullah Çınar'ın Etkilediği Sanatçılar	44
2.2.4 Müzik Çalışmaları	44
3. FEYZULLAH ÇINAR'IN BESTELERİ VE MÜZİKAL ÇÖZÜMLEMELERİ	45
3.1 Abbas'ı Vuranlar Elbet Sürünür Adlı Eserin Çözümlemesi	45
3.2 Abdal Musa'ya Adlı Eserin Çözümlemesi.....	48
3.3 Açamasın Adlı Eserin Çözümlemesi	51
3.4 Ağ Gülüm Adlı Eserin Çözümlemesi	54
3.5 Ah Yetişmez Ahımıza Adlı Eserin Çözümlemesi.....	56

3.6	Aleviyiz Alevi Adlı Eserin Çözümlemesi.....	59
3.7	Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni'nin Fazileti Adlı Eserin Çözümlemesi.....	61
3.8	Ali'nin Dülkülünü Bende Göreyim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	63
3.9	Ali İle Muhammed Aşkına Adlı Eserin Çözümlemesi	65
3.10	Ali Ül Mürteza Adlı Eserin Çözümlemesi.....	67
3.11	Allah Bizi Eşit Yaratmış Adlı Eserin Çözümlemesi.....	70
3.12	Aman Ha Aman Adlı Eserin Çözümlemesi	72
3.13	Arifsen Söz Yeter Sana Adlı Eserin Çözümlemesi.....	74
3.14	Atatürk'e Arzuhal Adlı Eserin Çözümlemesi.....	76
3.15	Bahar Kokar Çocuklar Adlı Eserin Çözümlemesi	78
3.16	Bana Lanet Adlı Eserin Çözümlemesi	80
3.17	Battı Ha Battı Adlı Eserin Çözümlemesi	83
3.18	Bayrağımı Al Eline Adlı Eserin Çözümlemesi	85
3.19	Bektaşilik Kolay Zannetme Adlı Eserin Çözümlemesi	88
3.20	Ben Bu Aşkın Çilesini Adlı Eserin Çözümlemesi	91
3.21	Ben Ölüm Acısını Gördüm Geçirdim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	93
3.22	Bir Ağyara Gönül Verdim Adlı Eserin Çözümlemesi	96
3.23	Bir Dem Divanında Dursam Ya Ali Adlı Eserin Çözümlemesi	98
3.24	Bir Zaman Dünyaya Adlı Eserin Çözümlemesi.....	101
3.25	Bizim Türkiye Adlı Eserin Çözümlemesi	104
3.26	Bu mu Köylü Efendimiz Adlı Eserin Çözümlemesi	107
3.27	Bu Nasıl Gurbettir Adlı Eserin Çözümlemesi.....	110
3.28	Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez Adlı Eserin Çözümlemesi	112
3.29	Çamşih'na Vardım Adlı Eserin Çözümlemesi	115
3.30	Çek Gidelim Arabacı Adlı Eserin Çözümlemesi	117
3.31	Dağdan İnme Adam Azgını Adlı Eserin Çözümlemesi.....	119
3.32	Dağlar Merhaba Adlı Eserin Çözümlemesi	121
3.33	Daha Sorar Mısın Adlı Eserin Çözümlemesi.....	123
3.34	Deli Divane Misin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	125
3.35	Deli Gönül Çok Açılıp Şad Olma Adlı Eserin Çözümlemesi	127
3.36	Deli Gönül Adlı Eserin Çözümlemesi.....	129
3.37	Derimizi Yüzer Vallah Adlı Eserin Çözümlemesi.....	132
3.38	Dilber Adlı Eserin Çözümlemesi	134
3.39	Doğu'ya Bakın Doğu'ya Adlı Eserin Çözümlemesi.....	136
3.40	Doldur Meyhaneci Adlı Eserin Çözümlemesi	139
3.41	Dost Yüzünü Adlı Eserin Çözümlemesi	141
3.42	Döşeğimiz Hasır Bizim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	143
3.43	Dur Diyorum Adlı Eserin Çözümlemesi.....	145
3.44	Duyan Duyana Adlı Eserin Çözümlemesi	148
3.45	Dünya Bizim Ne'miz Olur Adlı Eserin Çözümlemesi	151
3.46	Düşün Ehl-i Beyti Adlı Eserin Çözümlemesi	154
3.47	Ecevit'e Gel Adlı Eserin Çözümlemesi	156
3.48	Ecevit'in Zaferidir Adlı Eserin Çözümlemesi	159
3.49	Edebinle Otur Yahut Burdan Kalk Adlı Eserin Çözümlemesi.....	161
3.50	Eğer Şeriattan Haber Sorarsan Adlı Eserin Çözümlemesi.....	164
3.51	Ela Gözlü Şahımdan Adlı Eserin Çözümlemesi	167
3.52	Enbiya İçinde Adlı Eserin Çözümlemesi	170
3.53	Esmerim Adlı Eserin Çözümlemesi	172
3.54	Etmeli Değil Adlı Eserin Çözümlemesi.....	174
3.55	Fakirim Halimden Kimse Sormuyor Adlı Eserin Çözümlemesi.....	176

3.56	Fakir Halkın Kalkınması Adlı Eserin Çözümlemesi.....	178
3.57	Fazilet Adlı Eserin Çözümlemesi.....	181
3.58	Felek Bizi Attı Gurbet Ellere Adlı Eserin Çözümlemesi	184
3.59	Felek İle Şu Cihanı Adlı Eserin Çözümlemesi	186
3.60	Gam Elinden Adlı Eserin Çözümlemesi	188
3.61	Geldim Şu Âlemi Adlı Eserin Çözümlemesi	191
3.62	Gelemem Adlı Eserin Çözümlemesi	193
3.63	Gelin Canlar Bir Olalım Adlı Eserin Çözümlemesi.....	195
3.64	Gerekmez Adlı Eserin Çözümlemesi	197
3.65	Girdab-ı Mihnette Adlı Eserin Çözümlemesi	199
3.66	Gönlüm Yastadır Adlı Eserin Çözümlemesi.....	201
3.67	Gönül Adlı Eserin Çözümlemesi	203
3.68	Göremez Oldum Adlı Eserin Çözümlemesi.....	205
3.69	Gurbet Neylesin Adlı Eserin Çözümlemesi	208
3.70	Güzelsin Güzel Adlı Eserin Çözümlemesi.....	210
3.71	Hacı Bektaş Adlı Eserin Çözümlemesi	212
3.72	Hakka Ermiş Nice Mestaneler Var Adlı Eserin Çözümlemesi	214
3.73	Hele Ulaş'a Adlı Eserin Çözümlemesi	217
3.74	Hicran Döşegi Adlı Eserin Çözümlemesi	219
3.75	Hilebaz Diyorlar Adlı Eserin Çözümlemesi	222
3.76	Hoca Adlı Eserin Çözümlemesi	225
3.77	Hocam Adlı Eserin Çözümlemesi	227
3.78	Hürriyet Şarkısı Adlı Eserin Çözümlemesi.....	230
3.79	İki Kuş Gördüm Yuvada Adlı Eserin Çözümlemesi.....	233
3.80	İnsanız Biz Adlı Eserin Çözümlemesi	235
3.81	İntizar Adlı Eserin Çözümlemesi	238
3.82	Karaoğlan Adlı Eserin Çözümlemesi	240
3.83	Karşı Durulacak Adlı Eserin Çözümlemesi	243
3.84	Kerbela Çölleri Adlı Eserin Çözümlemesi.....	245
3.85	Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar Adlı Eserin Çözümlemesi.....	247
3.86	Kerbela'nın Yazıları Adlı Eserin Çözümlemesi	249
3.87	Kerrar Aşkına Adlı Eserin Çözümlemesi.....	252
3.88	Kıbrıs Adlı Eserin Çözümlemesi	255
3.89	Kıbrıs Marşı Adlı Eserin Çözümlemesi	257
3.90	Kimse Bana Yaran Olmaz Adlı Eserin Çözümlemesi	259
3.91	Kınamayın Beni Hakkı Sevenler Adlı Eserin Çözümlemesi	262
3.92	Kırat Semahı Adlı Eserin Çözümlemesi	265
3.93	Kırmızı Meleke Adlı Eserin Çözümlemesi	271
3.94	Kızılbaş mı Karabaş mı Adlı Eserin Çözümlemesi.....	275
3.95	Kızım Zeynep Adlı Eserin Çözümlemesi	280
3.96	Kudret Kandilinde Pünhan Alidir Adlı Eserin Çözümlemesi	282
3.97	Kurun Artık Hükümeti Adlı Eserin Çözümlemesi.....	284
3.98	Kuzular Adlı Eserin Çözümlemesi.....	287
3.99	Lanet Yezid'e Duaz İmam Adlı Eserin Çözümlemesi.....	289
3.100	Maraş'a Ağıt Adlı Eserin Çözümlemesi.....	292
3.101	Medet Adlı Eserin Çözümlemesi	294
3.102	Mehmet Yurdu Hele Hele Adlı Eserin Çözümlemesi.....	297
3.103	Memo Dayı Adlı Eserin Çözümlemesi	299
3.104	Meydanda Mürşit Yok Adlı Eserin Çözümlemesi	301
3.105	Mezar Olur Çöl Bize Adlı Eserin Çözümlemesi.....	304

3.106	Mezhebinden Sual Olursa Adlı Eserin Çözümlemesi.....	306
3.107	Minnet Eylemem Adlı Eserin Çözümlemesi.....	309
3.108	Muhammet Ali'dir Adlı Eserin Çözümlemesi.....	312
3.109	Muharrem Orucu Adlı Eserin Çözümlemesi.....	318
3.110	Muharremde Ağlar Sazım Adlı Eserin Çözümlemesi.....	321
3.111	Ne Bir Anlayan Var Adlı Eserin Çözümlemesi.....	324
3.112	Ne Fakirlik Kalktı Ne Çile Kalktı Adlı Eserin Çözümlemesi.....	327
3.113	Ne Güzel Adlı Eserin Çözümlemesi.....	329
3.114	Ne Sen Beni Unut Adlı Eserin Çözümlemesi.....	332
3.115	Neme Güleyim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	334
3.116	Nic'oldu Adlı Eserin Çözümlemesi.....	337
3.117	Olsa Gerek Adlı Eserin Çözümlemesi.....	341
3.118	On İki İmamın Tuttum Yolunu Adlı Eserin Çözümlemesi.....	343
3.119	Osman Dağlı'nın Mahzuni'ye Sitemi Adlı Eserin Çözümlemesi.....	346
3.120	Oy Deniz Karadeniz Adlı Eserin Çözümlemesi.....	349
3.121	Oy Felek Adlı Eserin Çözümlemesi.....	351
3.122	Özgürlüğün Kutsal Tacı Adlı Eserin Çözümlemesi.....	354
3.123	Parça Parça Adlı Eserin Çözümlemesi.....	357
3.124	Pirim Pir Sultan Adlı Eserin Çözümlemesi.....	360
3.125	Salma Dil Gemisin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	363
3.126	Sarhoş Adlı Eserin Çözümlemesi.....	366
3.127	Siyah Saçlarında Hatem Yüzlerin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	368
3.128	Sofu Al Fetvayı Başına Çal Adlı Eserin Çözümlemesi.....	370
3.129	Su Diye Adlı Eserin Çözümlemesi.....	372
3.130	Su İçmeden Şehit Olan Hüseyin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	374
3.131	Sus Diyorlar Adlı Eserin Çözümlemesi.....	376
3.132	Sürünesin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	379
3.133	Şah Hüseyin Adlı Eserin Çözümlemesi.....	381
3.134	Şah Hüseyin Elveda Adlı Eserin Çözümlemesi.....	383
3.135	Şaha Giderim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	385
3.136	Şah-ı Merdan Coşa Geldi Adlı Eserin Çözümlemesi.....	387
3.137	Şehid-i Kerbela Geldi Adlı Eserin Çözümlemesi.....	389
3.138	Şeytandan Şefaaf Olmaz Adlı Eserin Çözümlemesi.....	392
3.139	Şu Âleme Bir Nur Doğdu Adlı Eserin Çözümlemesi.....	396
3.140	Şu Kanlı Zalımın Ettiği İşler Adlı Eserin Çözümlemesi.....	399
3.141	Tez Gel Adlı Eserin Çözümlemesi.....	402
3.142	Türk Ordusunun Kıbrıs'a Çıkışı Adlı Eserin Çözümlemesi.....	404
3.143	Türk Silahlı Kuvvetleri Adlı Eserin Çözümlemesi.....	407
3.144	Uyuma Vatandaş Adlı Eserin Çözümlemesi.....	409
3.145	Vaiz Adlı Eserin Çözümlemesi.....	412
3.146	Var Mıdır Adlı Eserin Çözümlemesi.....	415
3.147	Veysel'e Ağıt Adlı Eserin Çözümlemesi.....	417
3.148	Ya Ali Adlı Eserin Çözümlemesi.....	420
3.149	Ya Hızır Adlı Eserin Çözümlemesi.....	422
3.150	Yar Cefasıdır Adlı Eserin Çözümlemesi.....	426
3.151	Yavaşça Adlı Eserin Çözümlemesi.....	428
3.152	Yaz Gelip Adlı Eserin Çözümlemesi.....	432
3.153	Yılmaz Yılmaz Adlı Eserin Çözümlemesi.....	435
3.154	Yirmi Dört Ayar Aleviyim Adlı Eserin Çözümlemesi.....	438
3.155	Yirminci Asırda Adlı Eserin Çözümlemesi.....	441

3.156 Yitirdim Yavrumu Çay Kenarında Adlı Eserin Çözümlemesi	444
3.157 Yol Üstünde Mezarım Var Adlı Eserin Çözümlemesi.....	446
3.158 Zar Ağlar Adlı Eserin Çözümlemesi.....	448
SONUÇ	451
KAYNAKLAR	454
EKLER	457
EK 1 Fezullah Çınar'ın Fotoğrafları	457
EK 2 Fezullah Çınar Hakkında Çıkan Gazete ve Dergi Haberleri.....	462
EK 3 Fezullah Çınar'ın Kendi Daktilosu İle Yazdıklarından Örnekler	472
ÖZGEÇMİŞ	475

KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltmalar

Dr.	: Doktor
Hz. Ali	: Hazreti Ali
Öğr. Üyesi	: Öğretim Üyesi
Prof.	: Profesör
s.	: Sayfa
THM	: Türk Halk Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyonu

GİRİŞ

Anadolu’da ozanlık geleneği, binlerce yıllık geçmişi olan, nesilden nesile aktarılan, tarihi ve kültürel bir mirastır. Bu gelenek Anadolu’nun kimliğini ve ruhunu yansıtan, Türk kültüründe önemli bir yer tutan, kültürel derinliğine katkı sağlayan kıymetli değerlerden biridir. Anadolu ozanlık geleneği ve Feyzullah Çınar’ın bu gelenekteki yerinden yola çıkarak yaşamını, sanat anlayışını ve eserlerini ele almayı hedefleyen bu çalışmada, Çınar’ın okuduğu 158 eser notaya alınmış ve incelenmiştir.

Feyzullah Çınar’ın ozanlık geleneğindeki yeri ve hayatının bu çalışmada ele alınmasındaki nedenlerinin başında, Çınar hakkında daha önce lisansüstü tez seviyesinde çalışma yapılmamış olması gelmektedir. Diğer bir sebebi Feyzullah Çınar’ın diğer ozanlar kadar bilinmemesi, hakkında çok fazla bilginin bulunmamasıdır. 46 yaşında vefat eden ozanın kısa ömrü, hayatı boyunca sanat yaşamını kendi anlayışıyla sürdürerek özgünlüğünü korumaya çalışması, popüler olma çabası içinde olmayışı, siyasi görüşlerini ve kültürel kimliğini ifade etmenin zor olduğu yıllarda yaşamış olması, kendi döneminde radyo ve televizyonun yeni yaygınlaşıyor olması bu bilinmezliğe sebep gösterilebilir. Ozanın hayatını kapsayan bu çalışma ile 20. yüzyılın en önemli âşıklarından biri olan Feyzullah Çınar’ın yaşantısı ve eserleri ele alınmıştır.

Günümüzde popüler kültür ve bu kültürün getirdiği unsurlar oldukça yaygındır. Toplumsal değişimin bir yansıması olan popüler kültür, hızlı bir şekilde yayılır ve dönemin özelliklerine göre değişir. Bu kültürün özellikle genç nesiller arasında yaygınlaşması, onları geleneksel kültür ve değerlerden uzaklaştırabilir. Bu etkiler zamanla geleneksel kültürün yozlaşmasına, değişikliğe uğramasına veya yitirilmesine, unutulmaya yüz tutmasına neden olabilir. Tüm bunların farkında olarak Anadolu’daki zengin kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması hususu önemli bir konudur. Araştırmacılara düşen en önemli görevlerden biri de budur. Mustafa Kemal Atatürk’te “Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür.” sözü ile kültürün önemini vurgulamış ve bir öz değer olduğundan bahsetmiştir. Bu değerler kapsamında, çalışmada ilk olarak geleneksel kültürün en önemli yapıtaşlarından biri olan ozanlık geleneği, sonrasında Feyzullah Çınar’ın hayatı ve sanatı konu edilmiştir. Çalışmanın devamında ise ozanın okuduğu eserler notaya alınmış ve müzikal çözümlenmeleri yapılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde: Anadolu'daki ozanlık geleneğinin İslâm öncesi ve sonrası durumundan bahsedilmiş, bu gelenek içinde yetişen temsilcilerin yetişme sürecine değinilmiş, âşıkların üretim ve icrasında kültürel ortamlar anlatılmıştır. Devamında âşık fasılları ve âşık karşılaşmalarından bahsedilmiş, âşık şiirindeki nazım türleri açıklanarak bölüm sonlandırılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde: Feyzullah Çınar'ın yaşam öyküsü ve sanat serüveni konu edilmiş, vefatından sonra dostlarının kaleme aldığı yazılara yer verilmiştir. Devamında ozanın sanat anlayışından bahsedilmiş, şiirleri ve müzikal yönü incelenmiştir. Sonrasında etkilediği sanatçılara ve müzik çalışmalarına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde: Feyzullah Çınar'ın bestelemiş olduğu ve/veya ilk icralarının kendisine ait olduğu düşünülen 158 eser notaya alınmış, bu eserlerin müzikal çözümlenmeleri yapılmıştır.

Çalışmanın Konusu

Bu çalışma Anadolu âşıklık geleneği içerisinde önemli bir yeri bulunan halk ozanı Feyzullah Çınar'ın hayatı, bestelemiş olduğu 158 eseri, bu eserlerinin notasyonu ve müzikal çözümlenmesinden oluşmaktadır. Çalışmanın kapsamı ve sınırlılıkları bağlamında ilk olarak Anadolu'da ozanlık geleneği ele alınmış, sonrasında Feyzullah Çınar'ın hayatı ile ilgili bilgiler verilmiş ve eserleri notaya alınarak çözümlenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Yapılan alanyazın taraması ve incelemeler sonucunda halk ozanı Feyzullah Çınar'ın gerek hayatı gerekse eserleri üzerine çok fazla araştırma yapılmadığı görülmüş ve literatürün bu alanında bir boşluk olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmada Feyzullah Çınar'ın sosyal ve müzik hayatı araştırılmış, yazılı ve elektronik kaynaklarda bulunmayan ve kendisine ait olduğu bilinen eserler incelenmiş, müzik icraları detaylı şekilde ele alınmış, notasyonu yapılmamış eserleri notaya alınmış ve eser çözümlenmeleri yapılmıştır. Çınar'ın hayatı ve eserleri hakkında elde edilen sonuçların Türk halk müziği ve Türk edebiyatına katılarak alanyazında bulunan boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. Böylece bu çalışmayla Feyzullah Çınar'ın hayatının ve eserlerinin gelecek nesillere aktarılması ve bundan sonra ozan hakkında yapılacak araştırmalarda kaynak teşkil etmesi hedeflenmiştir.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma Feyzullah Çınar'ın hayatı ve eserlerinden yola çıkarak âşıklık geleneği ve Türk halk müziği alanındaki yeri ve önemini ortaya koyması, bilinen eserlerinin yanı sıra bilinmeyen eserlerini de açığa çıkarması, eserlerinin kalıcı bir nota arşivi oluşturması, literatüre yeni bir kaynak teşkil etmesi ve sonraki çalışmalara kılavuzluk etmesi açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile ele alınmış olup betimsel özellik taşımaktadır. Yazılı belgeler ve kaynaklar sistemli bir şekilde incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada detaylı bir literatür taraması yapılmış; konuyla ilgili olarak makale, dergi, kitap gibi yazılı dokümanlar ve internet kaynakları incelenmiştir. Bunun yanı sıra Feyzullah Çınar'ın eserlerine yönelik TRT Müzik Dairesi Yayınları Türk Halk Müziği Repertuarı, ulaşılabilen albüm ve plak kayıtları incelenmiştir. Bu süreçte yazılı ve internet kaynaklarında bulunmayan bazı kayıtlara Feyzullah Çınar'ın ailesi aracılığıyla ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde doküman analizi yaklaşımı kullanılmıştır.

Elde edilen eserlerin notaya alınması sürecinde kayıtların tamamı dinlenmiştir. Aynı eserlerin farklı kayıtlarla farklı albümlerde yer aldığı görülmüştür. Bu kayıtlardan ses kalitesi bakımından yüksek olanlar ve sürecin verimli ilerleyebileceği düşünülen kayıtlar notaya alınmıştır. Notaya alınma sürecinde Finale programı kullanılmıştır.

Eserlerin müzikal çözümlemesi yapılırken makam, usûl, ses genişliği ve karar sesi bakımından değerlendirilmiştir. Ses genişliği yalnızca sözlü bölmeler üzerinde incelenmiştir. Müzikal çözümlemede makamsal yapı içerisinde kullanılan ses veya perde isimleri, ilgili makamın içerisinde yer aldığı şekliyle verilmiş olup, uluslararası ses sistemine veya frekans değerlerine göre ölçüm yapılmamıştır. Eserlerin makamsal çözümlemesi, İsmail Hakkı Özkan'ın Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri adlı kitabının kılavuzluğunda yapılmıştır.

Biçimsel olarak inceleme yapılırken kullanılan büyük harflerle(A, B, C gibi) müzikal bölüm yapıları, küçük harflerle(a,b,c,d gibi) müzikal cümle yapıları işaret edilmiştir. Yanlarında kullanılan rakamlar müzik cümleciklerini göstermekte, a' şeklinde gösterilen ifadeler cümlenin birebir veya yakinen tekrar edildiği bilgisini vermektedir.

Eserlerin şiir olarak incelemesi yapılırken kullanılan hece ölçüsü verilmiş, şiir konu bakımından değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu tez çalışması Feyzullah Çınar hakkında yapılan çalışmaların ve elde edilen bilgilerin olanakları dâhilinde yapılmıştır. Çalışma, Çınar'ın ulaşılabilen 158 eseri ile sınırlandırılmıştır.

Literatür Özeti

Ozanlık geleneği Anadolu sahasında yüzyıllardır süregelen bir gelenek olmuştur. Türk kültüründe önemli bir yeri olan bu gelenek özellikle 16. yüzyılda âşıklık geleneği ismi ile anılmaya başlanmıştır. Kendi içinde birçok önemli âşık yetiştiren gelenek ve içerisinde yetişen âşıklar çalışmalara konu olmuştur.

20. yüzyıl âşıklık geleneği ve âşıkları üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde bazı âşıkların hayatlarının ve eserlerinin ele alınıp incelendiği görülmüştür. Ancak bu geleneğin önemli temsilcileri arasından Feyzullah Çınar üzerine yapılmış bir çalışmanın mevcut olmadığı tespit edilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi'nde Feyzullah Çınar ile ilgili yazılmış bir tez bulunmamaktadır.

Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi'ndeki incelemeler sonucunda elde edilen verilere göre, Feyzullah Çınar ile aynı dönemde yaşamış bazı ozanlar hakkında yazılmış tezlerin mevcut olduğu görülmüştür. Mahzûnî Şerif, Âşık Veysel, Davut Sulârî, Âşık Dâimî, Âşık İzzet Savaş, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, Âşık Reyhânî ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalara rastlanmıştır. Bu çalışmaların bazı örneklerine ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir. Feyzullah Çınar döneminde yaşamış Ali Ekber Çiçek, Mahmud Erdal, Âşık Ali İzzet Özkan, Âşık Mızarlî Mehmed, Âşık Devrânî gibi isimler hakkında yapılmış lisansüstü çalışmaya ise rastlanmamıştır.

Literatür incelemesi sonucunda Âşık Feyzullah Çınar ve çağdaşı olan bazı ozanlar hakkında lisansüstü seviyede çalışma yapılmamış olması alandaki boşluğun tespit

edilmesine yardımcı olmuştur. Bu çalışma, hakkında çalışma yapılmamış diğer âşıklara öncülük etmesi açısından önem arz etmektedir.

Feyzullah Çınar ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar halk ozanının mahiyetini ortaya koyma çabası içinde olup, eserleri hakkında da bazı bilgiler vermektedir. Bu çalışmanın literatür özeti ve değerlendirmesi hazırlanırken büyük oranda aşağıda belirtilen kaynaklardan edinilen bilgilerden yararlanılmıştır. Çalışmalar, aşağıda kronolojik olarak belirtilmiştir:

2002 yılında Doğan KAYA tarafından yazılan, *Çamşık Ozanları* ismini taşıyan 226 sayfalık kitabı; Çamşık Hüseyin Abdal Derneği Yayınları arasından, Ankara'da, Ümit Ofset Matbaacılık tarafından basılmıştır. Kitap, Çamşık ismi ve Çamşık yöresine ait bilgiler ile başlamıştır. Ardından Çamşık'ın yetiştirdiği 46 ozana isimleri ile başlık açılarak yer verilmiş, ozanlar tek tek tanıtılmıştır. Kitabın 86. ve 92. sayfaları arasında bulunan Feyzullah Çınar başlığı altında, ozanın hayatı ile ilgili kısa bilgiler yer almaktadır. Aynı zamanda bu bölümde Mahzûnî Şerif'in, Çınar'ın vefatından sonra onun için kaleme aldığı bir şiire ve Feyzullah Çınar'a ait üç şiire yer verilmiştir.

2007 yılında Cansel ERGÜN tarafından *Halk Şairi Feyzullah Çınar Üzerinde Bir Araştırma* başlığı ile hazırlanan bitirme tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı alanında hazırlanmıştır. Bitirme tezi 91 sayfadan oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde Çınar'ın hayatı, memleketi, fiziksel özellikleri, siyasi görüşleri, şöhreti, şiirleri ve müziği hakkında bilgiler verilmiş; müzik çalışmalarından bahsedilmiştir. Tezin ikinci bölümünde ozana ait şiir ve derleme örnekleri ile bestesini yaptığı bazı eserler manzum olarak verilmiştir. Üçüncü bölümde Çınar'ın ardından kaleme alınan şiirlere ve yazılara; dördüncü bölümde ise Çınar hakkında basında çıkan haberlere, makale ve afişlere yer verilmiştir. Ekler kısmında Feyzullah Çınar'ın fotoğraflarına ve kaynak kişilere değinilerek tez sonlandırılmıştır.

2013 yılında İnan TEKİN tarafından *Âşık Davut Sulârî'nin Sanatı ve Eserlerinin Müzikal Analizi* başlığı ile hazırlanan yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Folklor ve Müzikoloji alanında yazılmıştır. Feyzullah Çınar ile çağdaş ozanlardan olan Sulârî ile ilgili hazırlanan bu tez 419 sayfadan oluşmaktadır. Tezin ilk bölümünde Sulârî'nin yetiştiği yer olan Erzincan şehri ile ilgili bilgiler verilmiş, ikinci bölümde âşıklık geleneği ele alınmıştır. Üçüncü bölümde Davut

Sulârî'nin hayatına ilişkin bilgiler verilmiş, dördüncü bölümde ozanın eserleri ve eserlerinin müzikal analizi ile tez sonlandırılmıştır.

2013 yılında Yılmaz IRMAK tarafından hazırlanan *Folklorun Beş İşlevine Göre Âşık Mahzûni Şerif'in Şiirleri* başlıklı çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı alanında hazırlanmıştır. Feyzullah Çınar'ın çağdaşı olan ve Çınar'dan etkilendiği bilinen Mahzûnî Şerif ile ilgili hazırlanan bu tez doktora tezi olup 396 sayfadan oluşmaktadır. İlk bölümde folklorun tanımı konusu ve işlevlerine ilişkin bilgiler verilmiştir. Daha sonra Mahzûnî Şerif'in hayatı anlatılmış, edebi kişiliği ve kişilik özelliklerine değinilmiş, müzik çalışmaları ve eserleri verilmiştir. Devamında Mahzûnî Şerif'in sanatına ve şiirlerine ilişkin görüşler paylaşılmış, şiirleri şekil ve tür özellikleri bakımından sınıflandırılmıştır. Ardından folklorun işlevlerine göre Şerif'in şiirleri değerlendirilmiş ve buradan hareketle âşık şiirinde tespit edilen yeni folklorik işlevler ortaya konulmuştur.

2014 yılında İrfan KARADUMAN ve Mustafa Hilmi BULUT tarafından yazılan *Feyzullah Çınar Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi* başlıklı makale bulunmaktadır. Makalenin giriş bölümünde âşıklık geleneği ile ilgili bazı bilgiler sunulmuştur. Ardından Feyzullah Çınar'ın yetiştiği Çamşılı yöresindeki âşıklık geleneğine değinilmiştir. Feyzullah Çınar'ın hayatı ile ilgili bilgilere de yer verildikten sonra çalışmanın ana konusu olan Çınar'ın türkülerinin sözel yapısının çözümlenmesi kısmına geçilmiştir. Ozanın 18 adet hece vezinli türküsü çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Bu 18 türküden yola çıkılarak kullanılan sözcük ve kavram sayıları belirlenmiş sonrasında bu sözcük ve kavramlar, ilgili başlıklarla kategorize edilmiştir. Hangi kategorideki sözcüğün ne sıklıkla kullanıldığına ilişkin sayısal veriler sunulmuştur. Ozanın en çok kullandığı kategoriler belirlenmiştir. Elde edilen veriler ışığında ozanın sözcük dağarcığının da oldukça geniş olduğu tespit edilmiştir. Daha önce yapılmış çalışmalarla karşılaştırıldığında Feyzullah Çınar'ın sözcük dağarcığının Âşık Veysel ile aynı oranlara sahip olduğu görülmüştür.

2014 yılında İrfan KARADUMAN tarafından V. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu'nda sunulan *Şehir Yaşantısı İçinde Bir Kırsal Müzik Temsilcisi: "Feyzullah Çınar"* başlıklı yazısı görülmektedir. Bu çalışmada ilk etapta ozanın yaşamına ilişkin bilgilere, sonrasında ozanın vefatının ardından bazı dostlarının söylem ve yazılarına yer verilmiştir. Çalışmanın ana konusu olarak bestesi Feyzullah Çınar'a ait

158 türkü, makam, usûl ve işlenen konu bakımından ele alınmış; kullanım sıklığı ile alakalı sayısal verilere ulaşılmıştır. Ozanın bestelerinde küçük usûllerin hemen hemen her türünü kullandığı bilgisi verilmiştir. En çok Hüseyinî makamında bestesinin olduğu anlaşılmıştır. Kayıtlarını genellikle sazı ile almayı tercih ettiği, farklı çalgılara pek fazla yer vermediği görülmüştür. Ulaşılan bu bulguların ardından ozana ait üç adet şiir örneği verilmiştir. Çok fazla şiir yazmadığı bilinen ozanın bestelerinde hangi şairleri tercih ettiği bilgisi de tablo halinde sunulmuştur. Çalışmanın sonuç bölümünde ise ozanın incelenmesi gereken birçok yönünün varlığı ve yapılacak çalışmaların artması gerektiği hususuna değinilmiştir.

2019 yılında Emre KARABULUT tarafından hazırlanan *Kaynak Kişilerin İcrası İle Derleme / Notaya Alım Sürecinde Ortaya Çıkan Farklılıklar - Âşık Veysel Şatıroğlu Örneği* başlıklı çalışma, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Müzikleri Ana Bilim Dalı alanında hazırlanmıştır. Yüksek Lisans tezi olan bu çalışma 626 sayfadan oluşmaktadır. Fezullah Çınar ile çağdaş olan Âşık Veysel hakkında yapılmış bu çalışmada ilk olarak derlemenin tanımı ve amacı üzerinde durulmuş, THM üzerine yapılan derleme çalışmaları anlatılmıştır. Ardından Âşık Veysel'in yaşamına ilişkin bilgiler verilmiştir. Devamında Âşık Veysel'in TRT Türk Halk Müziği repertuarına girmiş 23 türküsünün derlemeciler tarafından hazırlanmış notaları ile Âşık Veysel'in derleme kayıtları karşılaştırılmıştır. Aradaki farklılıklar tespit edilmiştir. Bu tespitler ışığında notaların tekrar düzenlenmesi gerektiği görüşü savunulmuştur.

2019 yılında Adnan Erhayat FIRAT tarafından *Âşık Daimi ve Âşık Edebiyatındaki Yeri* başlığı ile hazırlanan yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı alanında hazırlanmıştır. Tez 626 sayfadan oluşmaktadır. Fezullah Çınar ile çağdaş olan Âşık Dâimî ile ilgili hazırlanan bu tezde Âşık Dâimî'nin hayatına ilişkin bilgiler verilmiş, âşıklık geleneğinin içindeki yeri ve önemine değinilmiş, sanat anlayışı anlatılmıştır. Ardından Dâimî'nin şiirleri yapı ve konu bakımından değerlendirilmiş, son bölümde de ozana ait şiirler verilmiştir.

2023 yılında Serkan KARAASLAN tarafından yazılan *Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez Adlı Eserin Makamsal Analizi: Fezullah Çınar İcrası* başlıklı makale görülmektedir. Bu makale Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi'nin 108. sayısının, 183. ve 222. sayfaları arasında yayınlanmıştır. Çalışmada ilk olarak, Fezullah Çınar'ın çokça eserlerini söylediği ve hayranlık duyduğu bilinen Pir Sultan Abdal ile ilgili

bilgilere yer verilmiştir. Ardından Feyzullah Çınar'ın hayatı kısaca ele alınmıştır. Sonrasında kaynak kişi olarak Feyzullah Çınar'dan alınarak Nida Tüfekçi tarafından notaya alınan Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez isimli türkünün notası ile Feyzullah Çınar'ın TRT'de yayınlanan icrasındaki aynı türkü karşılaştırılmış, aralarındaki bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuç bölümünde ise eserlerin kaynak kişiden notaya alınma sürecinde oluşan bazı durumların otantisite ve biriciklik kavramları üzerindeki önemine değinilmiş, Serkan Karaaslan tarafından notaya alınan Feyzullah Çınar'ın TRT icrasının notası verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

2023 yılında Mehmet DER tarafından hazırlanan *Âşık İzzet Savaş'ın (Âziyet) Hayatı, Esreleri ve Âşıklık Geleneği İçindeki Yeri* başlıklı yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Ana Bilim Dalı alanında hazırlanmıştır. 110 sayfadan oluşan tezde ilk olarak Âşık İzzet Savaş'ın hayatı anlatılmıştır. Sonrasında Anadolu sahasındaki âşıklık geleneği anlatılmış, İzzet Savaş'ın yetiştiği Sivas Emlek yöresindeki gelenek ve âşığın bu gelenek içindeki yerinden bahsedilmiştir. Devamında Âşık İzzet Savaş'ın eserleri verilmiş; eserler söz, beste, tür, makam ve ses aralığı açısından sınıflandırılıp tablo haline getirilmiş ve Mehmet DER tarafından notaya alınan eserlerinin notası verilerek tez sonlandırılmıştır.

1. ANADOLU'DA OZANLIK GELENEĞİ

1.1 İslam Öncesi Gelenek

Anadolu'da ozanlık geleneği binlerce yıllık köklü bir tarihe sahip olmakla beraber, Türk halkının yaşayan hazinelerinden biridir. Bu geleneğin kökenleri Türklerin Orta Asya'da yaşadıkları dönemden Anadolu'ya uzanan uzun bir süreci kapsar. Gelenek, Türklerde Orta Asya'da şekillenmiştir. İslam öncesi şekillenen bu sürece dair çok fazla kaynak bulunmamaktadır. Ancak mevcut belgeler göstermektedir ki Türkler İslamiyet'i kabul edene kadar geçirdikleri bu süreçte özgün, sanatsal yönü yüksek, önemli eserler vermişlerdir. Kaşgarlı Mahmud'a ait Dîvanû Lugâti't-Türk isimli eserde ve eski Türk destanlarında bu örnekler görülmektedir (Günay, 2011, s. 36-37). Aynı zamanda edinilen bilgilere göre buradaki Türkler, genellikle dini ve sosyal törenlerde müziği kullanmış, askeri birliklerinde de müziğe yer vermişlerdir (Düzenli, 2014, s. 284-285).

Türklerin İslamiyet'i kabulünden önce toplumda büyük etkiye sahip olan, kabileler arası barış ve uzlaşmayı sağlayan, savaş zamanları moral veren, şifacı, bilge, ruhani lider konumuna sahip kişiler; kam, baksı, şaman gibi isimlerle anılmıştır. Erdener'e göre; halk sanatçısı olarak bilinen bu kişilere Kırgızlar baksı, Altay Türkleri kam, Yakutlar oyun, Tonguzlar şaman, Oğuz Türkleri ise ozan ismini vermiştir (Erdener, 1992, s. 114). Ozan kelimesi Oğuzlara ait olduğu bilinen Dede Korkut hikâyelerinde Oğuzların halk şair-musikişinası anlamında kullanılmıştır (Köprülü, 2013, s. 171). Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan bu kişiler, genellikle doğa ile insan arasındaki bağı kurabilen, doğa olaylarını yorumlayan, büyü yapabilen, hastalıkları tedavi eden, şiir ve müzik bilen kişilerdir. Aynı zamanda siyasi önderlik vasfı da taşımışlardır (Kaynar, 1996, s. 38). Kimi zaman yuğ adı verilen cenaze törenlerinde yuğçı (sığıtçı) olarak bulunarak, sagular(ağıt) söyleyip, orada bulunanları ağlatmış; kimi zaman da toy adı verilen şöenlerde bulunarak, insanları neşelendirmişlerdir. Bu törenlerde görevlerini musiki icra ederek yerine getirmişler; icralarında şiirlerinin yanı sıra pipa ve kopuz gibi çalgılar kullanmışlardır (Düzenli, 2014, s. 286). Kullandıkları çalgılar törenin içeriğine göre değişmiş, savaşa giderken yuray, borguy, tümrük gibi çalgılara; hasta tedavi ederken kopuz, ıklığ, def gibi çalgılara yer vermişlerdir. Yaptıkları müzik ise doğaçlamadır. Önceden yapılmış bir bestesi yoktur (Özkan, 1992, s. 372-373). Sözlü kültür ürünleri olan bu eserler ise günümüze kadar ulaşamamıştır.

Toplumların dini algıları değiştikçe ve insanlar büyük dinlere yöneldikçe bu kişiler şiir, müzik ve danslarını dini ağırlıktan çok sanatsal ağırlığa yönlendirmişlerdir (Düzenli, 2014). Müziği önce büyüden daha sonra dinden ve danstan ayırarak toplumsallıktan ayrılıp bireyselleşen bir çizgide, türkü ve ağıtlar söyleyerek ürünler vermişlerdir. Bu süreçle birlikte estetik kaygılar oluşmaya başlamıştır (Kaynar, 1996, s. 39). Şiirleri de etkisi altına alan bu süreçte, övgü dolu şiirler, kahramanlık temalı şiirler ve destan türü şiirler üretilmeye başlanmıştır (Yardımcı, s. 2).

Zaman içinde kuvvetlenen ozanlık geleneği, göç yoluyla diğer toplumlara aktarılmış, onları etkilemiş, benzer geleneklerin oluşmasında öncü olmuştur. Türklerin Orta Asya'dan Avrupa'ya göçü ile giden ozanlar, geleneğin taşınmasını sağlayarak orada bulunan toplumların kültürü ile birleşen bir süreç sağlamış; Avrupa coğrafyasında da etkili olmuş, özellikle Almanları etkilemişlerdir. Almanlara ait olduğu bilinen Nibelungen Destanı'nın Türk ozanlık geleneğine özgü bazı olgular ihtiva ettiği görülmektedir. Bu destan hem Alman hem de Türk toplumu için kültürel birlikteliğin bir göstergesi olarak oldukça önem taşımaktadır. (Yakıcı, 2009, s. 4-5).

Avrupa'ya taşınan bu gelenek farklı yollardan da Türkiye coğrafyasına ulaşmıştır. Orta Asya'dan göç eden Oğuz boyunun bir kısmı Anadolu'yu yurt edinmiştir. Böylelikle ozanlık geleneği Anadolu'ya taşınmıştır. Türkiye sınırlarında 13. yüzyıldan sonra ortaya çıkmaya başlayan ozanlık geleneğinin taşınmasında ve yerleşmesinde Dede Korkut önemli bir yere sahip olup, geleneğin âşık tarzına dönüşümünün görüldüğü temel kaynaklarda Dede Korkut'un ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir (Yakıcı, 2007, s. 40-42).

Dede Korkut(Dedem Korkut, Korkut Ata), ozanların piri olarak kabul edilmiştir ve efsanelere göre İslam dinini anlamak amacıyla Türkistan'dan Arap yarımadasına gelerek Hazreti Ebubekir ile görüşüp İslam dinini benimsemiştir (Köprülü, 2013, s. 103-104). Dede Korkut'un ismini taşıyan kitabı ise 12 hikâyeden oluşan bir kaynaktır. Metin içerisinde "Dedem Korkut soyladı, Dedem Korkut ayıttı" şeklinde söze başlayıp, Dede Korkut'un kopuz eşliğinde nasihatler verdiği, yol gösterdiği hikâyeler ve kahramanlık destanları anlattığı metinler yer alır. Dede Korkut'ta metin besmele ile başlar, Allah'ın ismini zikrederek devam eder (Ergin, 2017, s. 13). Eser hem Şamanizm hem İslami unsurları iç içe barındırır. Ozanlık geleneği aynı dönemde İslami unsurlarla bağdaşıp, âşıklık geleneğine evrilmiştir.

1.2 İslam Sonrası Gelenek

İslamiyet'in kabulü ile 16. yüzyıl arasındaki dönemde ozan kavramından, âşık kavramına doğru bir geçiş süreci yaşanmıştır. Ozanlık geleneğindeki büyücülük, din adamlığı, şifacılık gibi misyonlar İslam dini ile terk edilmiştir. İslamiyet öncesi geleneklerle, İslamiyet'le birlikte gelen tasavvufi etki, dini ve ahlaki çerçeve ile beraberinde yeniden şekillenen eserler, içerik ve temaları yönünden değişiklik göstermiştir. Tekkelerde ortaya çıkan bu eserler önem kazanmış, eserlerde İslami motifler ve dini semboller kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreçte Ahmed Yesevî önemli rol oynamıştır. Eserleri İslamiyet etkisi ile şekillenmiş ve Türk edebiyatına önemli katkılar sağlamış olan Ahmed Yesevî, kendi önderliğinde İslam'ı yaymak, insanların manevi gelişimine katkıda bulunmak için Türkistan'da dergâhını kurmuştur. Yesevîlik anlayışına bağlı ozan ve dervişleri Anadolu'ya yerleştirmiştir. Bu minvalde Anadolu'da Mevlevilik ve Bektaşilik tarikatları kurulmuş, 13. yüzyıldan itibaren Mevlâna, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre; ilerleyen süreçlerde Şeyyad Hamza, Abdal Musa, Kaygusuz Abdal, Hacı Bayram Veli, Pir Sultan Abdal gibi âşık edebiyatı geleneğinde rol alan önemli isimler yetişmiştir (Kaptan & Yurduşen, 2014, s. 199).

Âşık edebiyatının gelişmesinde geçmişten gelen ozanlık geleneği, tekke edebiyatı ve bunun bir kolu olan Bektaşî edebiyatı da etkili olmuştur. Fakat zamanla tekke edebiyatı eserlerinin taşıdığı dini ve tasavvufi etki; yerini din dışı temalara yönelen ve bu bağlamda çeşitlenen biçim yönünden aynı, içerik yönünden farklılaşan bir şiir tarzına bırakmıştır. Bektaşî edebiyatını benimseyen Yeniçeri Ocağı'ndaki âşıklar da şiirlerinin içeriklerini tasavvufi konulardan çok beşerî konulara yönlendirmişlerdir. Tekke edebiyatının etkisinden uzaklaşan ama tamamen kopmayan, ozanlık geleneğinin de devamı niteliğinde şekillenen bu kapsamla beraber âşık edebiyatı oluşmuştur. Yeni bir kimlikle oluşan bu edebiyatta ozanın yerini âşık, kopuzun yerini kara düzen, bağlama, çöğür, tanbura, cura gibi çalgılar almıştır (Kaya, 2003, s. 2).

Türk edebiyatında âşıklık geleneği tekke-tasavvuf edebiyatı, anonim halk edebiyatı ve âşık edebiyatı gibi kollardan beslenerek ilerleme kaydetmiştir. Türk edebiyatı ise Arap-Fars geleneklerinden etkilenerek oluşup gelişen divan edebiyatı ve Türklerde ozanlık geleneğinde gelen, zamanla çeşitlenip zenginleşen Türk halk edebiyatı olarak iki türlü şekillenmiştir (Artun, 2012, s. 3). Osmanlı da üst kültür diye adlandırılabilen yüksek sınıf tarafından divan edebiyatı ve klasik edebi ürünler ilgi görmüş, alt kültür olan halk

zümresinde ise ilahi bir ilham kaynağına sahip olduğuna inanılan âşıklar ve onların eserleri benimsenmiştir. Âşıklar da yüksek sınıfa hitap eden şiirler yazan kalem şairi ve halk toplantılarında halka şiirlerini saz ile icra eden meydan şairi olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Köprülü, 2013, s. 223).

Ozanlık geleneği, 15. yüzyıl ortalarında âşıklık geleneğine dönüşmüştür (Kaynar, 1996, s. 115). Bu dönüşüm sürecinden sonra 16. yüzyılda birçoğu asker ocağından yetişme olan Karacaoğlan, Koroğlu, Kerem Dede, Kul Mehmed, Öksüz Ali, Hayâlî, Bahşî, Armutlu, Çırpanlı, Kul Çulha. Koroğlu gibi âşıklar görülmüştür. 17. yüzyılda Âşık Ömer, Gevherî, Katibî, Kayıkçı Kul Mustafa, Şahinoğlu, Kâtip Ali, Gazî Âşık Hasan, Üsküdârî, Âşık Halil, Âşık Mehmed, Benli Ali gibi âşıklar, âşık tarzı şiiri zirveye taşımışlardır. Bu yüzyıl, âşıklık geleneğinde Türk saz şiirinin altın çağı sayılmıştır. 18. yüzyıl ise diğer asırlara nazaran âşık yetiştirme bakımından daha sönük geçmiştir ve Kaba Sakal Mehmed, Levnî, Kıymetî, Mecnunî gibi âşıklar görülmektedir. 19. yüzyıla gelindiğinde Bayburtlu Zihni, Derdli, Seyrânî, Ruhsatî, Sümmanî, Celalî, Muhibbî, Tokatlı Nuri, Erzurumlu Emrah, Dadaloğlu gibi isimler yetişmiştir (Elçin, 1986, s. 10-11).

Osmanlı Devleti döneminde, Osmanlının geniş toprakları içinde çok sayıda âşığın yetiştiği görülmektedir (Artun, 2010, s. 15). Bu âşıklar Osmanlı saraylarında yer almış, tekkelerde, konaklarda, köylerde, kasabalarda ve kahvehanelerde görülmüştür. Âşık kahvehaneleri bu bağlamda önem arz eden mekânlardan biri olmuştur.

19. yüzyılda çok büyük önem kazanan âşık edebiyatı, divan edebiyatının etkisi ile gelenekten uzaklaşmaya başlamıştır. Halkın zevklerinden yavaş yavaş uzaklaşmaya başlayan âşık şiirleri, Osmanlının parçalanması ve o dönem yaşanan siyasi olayları şiirlerine konu etmişlerdir. Özellikle İstanbul'da görülen ve âşıklık geleneğinin yerini alan semai kahvehanelerinde gelenek ile ilgili içerikler değişmeye başlamıştır. 20. yüzyıla gelindiğinde ise âşıklık geleneği mahiyetini kaybetmeye yüz tutmuştur. Cumhuriyet döneminde âşıklara yeterli destek verilememiştir. Yavaş yavaş kaybedilmeye başlayan gelenek 1931 ve 1964 yılında Sivas'ta düzenlenen Âşıklar Bayramı ile tekrar hatırlatılmış, bu etkinlik ile geleneğin yaşadığı hususuna dikkat çekmek istenmiştir (Artun, 2010, s. 16-18). Âşıkların önemini kaybettiği bu zamanlarda ise Âşık Veysel ve Âşık Ali İzzet kendini göstermiştir (Elçin, 1986, s. 11).

Âşıklar yaşadığı bölgenin kültürel, coğrafi, çevresel özelliklerine ve dil öğelerine göre şekillenerek bu özellikleri yansıtmışlardır. Âşıklar usta yanında yetişme, sazlı sözlü ortamlarda bulunma, rüya görme, anlatılan hikâyelerden etkilenme gibi sebeplerden âşıklığa başlamış; şiirlerini sade, duru bir halk dili ile yazmıştır. Şiirlerini genellikle saz eşliğinde söylemiş, bazıları saz kullanmamıştır. Şiir sonlarında mahlaslarına yer vermişlerdir. Genellikle şiirlerinde dörtlük nazım birimini kullanmış, zaman zaman ikili veya bentler kullanmış; hece ölçüsüyle yazmışlardır. Bazı âşıklar divan edebiyatından etkilenmiş aruz ölçüsünü kullanmışlardır (Kaya, 2003, s. 7-8). Ayrıca ozanlık geleneği içinde daha çok kullanılan kahramanlık temalı epik şiirler, âşıklık ile yerini lirik tarza bırakmıştır.

Ozanlık geleneğinden âşıklık geleneğine dönüşen bu süreçte, âşıklar belirli kurallar çerçevesinde yetişmeye devam etmiştir. Bu yetişme süreci; rüya görme ve bade içme, mahlas alma, usta-çırak ilişkisi içinde bulunma, saz çalma gibi gelenekselleşen kurallara ilişkin gerçekleşmiştir.

1.3 Âşık Temsilcilerinin Yetişmeleri

Türk kültüründe önemli bir yeri olan âşıklık geleneğinde âşıklar, farklı coğrafya ve kültür çevresinde yetişmişlerdir. İçinde yetiştikleri toplumun gelenek, görenek, örf, adet, duygu, düşünce ve yaşam biçimlerini yansıtmış, bunları yaparken buldukları yerdeki kültürel dokudan beslenmişlerdir. Bu sayede yaşadıkları toplumun bir nevi aynası konumunda sayılabilecek âşıklar; şehirlerde, köylerde, kasabalarda, göçebe boylarında yaşamıştır. Ayrıca Osmanlı ordusunda yeniçeri ocağı bünyesinde asker âşık olarak yetişmişlerdir. Şehirde yaşayan âşıklar, daha geniş kitlelere hitap edebilme, daha çok tanınma, şehir yaşamının imkânlarından daha fazla faydalanabilme, klasik şiir formları ve modern müzik tekniklerini öğrenebilme açısından diğer âşıklara göre daha fazla olanağa erişmişlerdir. Köyde yaşayan âşıklar, genellikle geleneksel yöntemlerle yetişmiş, şehirde yaşayan âşıklara nazaran daha az imkâna sahip olmuşlardır. Yerel halk hikâyelerini anlatma, geleneksel çalgıları çalma ve otantik tarzlarıyla önem arz eden köy âşıkları çoğu zaman yerel veya mahalli boyutta ilerlemiştir. Konargöçer biçiminde yaşayan âşıklar, yaşadıkları hayatları çoğu zaman eserlerinde anlatmaya çalışmış, daha çok tabiatla ilgili konulara ağırlık vermişlerdir. Asker âşıklar ise Osmanlı ordusunda önemli yer edinmiş, askerleri eğlendirmiş, gittiği savaşları anlatarak onları motive etmiş, ayrıca savaş zamanı askerleri yüreklendiren epik tarzda şiirler söylemiştir.

Tasavvuf ve dini konulu eserler veren tekke âşıkları halkın dikkatini dini yöne çekmeye çalışmış, eserlerinde dini-tasavvufi temaları işleyerek İslam'ın daha kolay anlaşılmasına, ilgi ve sevgi duyulmasına yardımcı olmuş, yayılmasında önemli rol oynamışlardır.

Tüm âşık tipleri kendi tarzlarını ve repertuvarlarını geliştirirken buldukları yerdeki kültürel dinamiklerden ve sosyal imkânlardan faydalanmışlardır. Bu süreçte kimi bir usta yanında yetişmiş kimi de âşıklık alameti göstererek bu yolda ilerlemiştir. Âşıkların yetişme süreçleri âşıklar içinde farklılık göstermekte olup, hepsi aynı süreçlerden geçmemekle birlikte, bazıları yaşamış, bazıları yaşamamış hatta inanmamıştır.

1.3.1 Rüya Görme-Bade İçme

Rüya görme ve bade içme âşık temsilcilerinin yetişme süreçlerinden biri olarak en eski örneklerinin Şamanlığa giriş merasimlerinde görüldüğü, Türklerin İslâm dinini kabul etmesinin ardından yeniden şekillenen, daha sonraki zamanlarda rüya-bade-pir üçlüsü ile karşımıza çıkan bir olgudur (Günay, 2011, s. 44).

Umay Günay'a göre rüya motifi şu şekilde ilerlemektedir: Âşık adayı maddi veya manevi büyük bir sıkıntıyla karşılaşır. Bu sıkıntının ardından kutsal sayılabilecek bir mekânda (pınar, mezar gibi) uykuya dalar. Uyku ile uyanıklık arasında bir süreçte rüya görür. Kutsal sayılabilecek bir kişi (pirler, dervişler) veya kendisini ya da resmini gördüğü kavuşulması güç sevgili rüyasına girer. Pirler tarafından kendisine verilen badeyi içen aşığa bir de mahlas verilir. Âşık adayı badeyi içtikten sonra vücudunu bir sıcaklık kaplar. Ağzından kanlı köpükler gelmeye başlar ve olduğu yerde düşüp bayılır. Birkaç gün baygın halde yatar. Yaşlı bir saz ustası veya müzik ehli olan bir kişi sazın teline dokunur, âşık adayı o esnada gözünü açar. Kendisine verilen mahlası kullanarak (tapşırmasını yaparak) başından geçen olayı anlatan bir şiiri saz eşliğinde söyler ve böylece âşık olur. (Günay, 2011, s. 43-44).

Bade içme olgusu inanışa göre pir elinden içilmelidir ve âşık olunabilmesi için ya bade içme ya da usta yanında yetişme gereklidir. Bade, er dolusu ve pir dolusu olmak üzere ikiye ayrılırken er dolusunu içenler güçlü, yürekli, kahraman kişiler olup; pir dolusu içenler sevdaya tutulan, âşık olan, sevdiği kişi için sıkıntı çeken kişiler olmuşlardır (Yardımcı, s. 2-3).

Rüya motifi âşıklar için genellikle bir hareket veya başlangıç noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Onları bu harekete sevk eden bir unsur olmuştur. Bu unsur ile rüyasını görüp badesini içen âşıklar saz çalma ve türkü söyleme yeteneği kazanmıştır. Kutsal kişiden mahlas alan adaylar, ilk deyişlerinde bu mahlası kullanarak başından geçen olayları anlatmışlardır. Gördükleri rüyadaki kutsal sayılan kişi, İslami unsurların etkisi ile âşıkların itibarlarını kaybetmeye başladığı dönemlerde toplumsal açıdan tekrar önem kazanmalarına vesile olmuştur (Aslan E. , 2018, s. 227).

Âşıkların çoğunun rüya görme ve bade içme hikâyesi vardır. Rüya gören âşıkların kimi ustasının yanında âşıklığı öğrenmeye başlamış, kimi âşık fasıllarında çokça bulunmuş, kimileri de müzik ile iç içe büyüyen kişiler olmuştur. Bu olgular ile badeli aşığa ve hak aşığına dönüşen âşıklar toplumda daha saygın bir konuma sahip olmuşlardır. Çünkü rüya-bade-pir üçlüsünün ilahi olduğuna inanılmış, âşıkların manevi bir güce sahip olduğu düşünülmüştür. Yaşanan bu aşamalar ile sade bir kişilik tarzı olan âşık adayları, sanatçı kişiliğe dönüşmüştür.

1.3.2 Mahlas Alma

Âşıkların mahlas alması âşıklık geleneğinin bir parçasıdır. Âşıkların şiirlerinde genellikle son dördlükte kullandığı takma isme mahlas adı verilir. Halk şiiri geleneğinde de “tapşırma” olarak isimlendirilir. Mahlaslar çeşitli yollarla elde edilirken bunlardan en yaygın olanı âşık adayına ustası tarafından mahlas verilmesidir. Ayrıca rüya motifi ile mahlas alan âşıklar ile kendi mahlaslarını kendilerini seçen âşıklar da vardır (Düzgün, 2023).

Mahlaslarını sanatlarına ve kişilik özelliklerine göre seçen âşıklar bazen de sadece gerçek ismini kullanmışlardır. Âşıklar şiirlerinin kime ait olduğunun bilinmesi için mahlaslarını kullanırlar, bu sayede hem karışıklıklar önlenmiş olur hem de âşıklar eserlerine bir kimlik kazandırır. Adeta bir imza gibi düşünülebilecek olan mahlaslar, aşığın tarzı ve kullandığı temalar hakkında da bilgi vermekte olup, âşıklık geleneğinin esas parçalarından biridir.

1.3.3 Saz Çalma

Âşıklık geleneğinde saz çalma, geçmişten süregelen önemli bir yere sahiptir. Ozanlık geleneğinden âşıklık geleneğine dönüşen sürece kadar şiirler kopuz eşliğinde söylenmiş;

Anadolu'da âşıklık geleneği sürecinde de âşıklar, şiirlerini söylerken saz ve çöğür kullanmıştır (Düzgün, 2023, s. 466).

Saz çalma usta âşıklar tarafından âşık adaylarına öğretilmiştir. Ustasının izinden gidip önce onun gibi çalmayı öğrenmeye çalışan aday âşıklar zamanla kendi tarz ve üsluplarını oluşturmuşlardır. Saz çalma geleneği âşıkların hem şiirlerine ve hikâyelerine eşlik etmede hem de onların duygu dünyasını müzik yoluyla ifade etmede kullandıkları önemli bir araç olmuştur. Saz ustalığı şiir söyleme yeteneği ile geliştirilen bir süreç olmuş, âşıklar sazlarına çok değer vermiş, onu adeta canlı bir varlık gibi görmüşlerdir.

1.3.4 Çıraklık Süreci

Âşık adaylarının yetiştirilmesi süreci, şaman eğitimi ve ahilik teşkilatında olduğu gibi usta-çırak ilişkisi içinde bulunma münasebeti ile gerçekleşmiştir. Âşık adayları bu süreçte hem geleneğin kurallarını öğrenmiş hem de ustalarının müzikal birikimlerinden faydalanmışlardır. Usta âşıklar genç ve yetenekli âşık adayına saz çalmayı, şiir yazmayı, kullandıkları makam ve havaları öğretmiştir (Aslan E. , 2018, s. 232).

Bu şekilde usta bir âşık olma yolunda ilerlerken gerekli olan müzik ve şiir birikimini ustasından faydalanarak elde etmeye çalışan âşık adayları, aynı zamanda ustası ile sevgi, saygı, sadakat, bağlılık gibi duygular içinde bulunmuştur. Ustası çırağına yol gösteren, tecrübe ve deneyimlerini paylaşan, rehber olan, hem müzikal hem sosyal alanda gelişmesi için gereken yol ve izanları ona öğreten kişi olmuştur. Bu süreç tamamlandıktan sonra çırağının kendi yolunda yürüyebileceğine inanan usta, onun yolunu açarak nasibini araması için göndermiştir.

Âşıklık geleneğinin devamını sağlamada önemli bir yere sahip olan usta-çırak ilişkisi bu bilgi, birikim ve deneyimlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasına yardımcı olmuştur. Sadece bir öğrenme sürecinden ibaret olmayan bu ilişki süreci kültürel bağlılığı da ifade etmektedir. Bu sayede ustalar geleneğin devam etmesini, usta-çırak etkileşimi ile birikim ve eserlerinin aktarılmasını sağlarken, çıraklar da ustalarının eserlerinin unutulmamasına, her daim yaşatılmasına katkı sağlamış olup; kendisi de bu yolda ilerlerken geleneksel kuralları uygulamıştır. Bu sayede her iki tarafta farklı kazanımlar elde ederek geleneğin devamlılığını sağlamakta önemli rol oynamışlardır.

1.4 Âşıkların Üretim ve İcrasında Kültürel Ortamlar

Âşıkların saz çalması ve şiir söylemesinin yanında taşınması gereken bazı nitelikler vardır. Âşıklar saz ve söz ustalığı, doğaçlama söyleme, mahlas kullanma, âşıklığa başlama şekilleri, yetiştikleri ortam, halk hikâyesi anlatıcılığı, kullandıkları nazım birimi, doğruluk, kanaatkârlık, kadere rıza gösterme gibi bazı özelliklere sahip olmalıdır (Alay & Şahin, 2020, s. 97-102). Bu özellikler ile toplumda önemli bir role sahip olan âşıklar farklı sosyal ve kültürel ortamlarda yetişmiştir. Âşıklık geleneğinin içerisinde uygulanan geleneksel eğitim sisteminde âşıklığın bir okulu bulunmamaktadır. Usta-çırak ilişkisi içinde bulunarak yetiştirilen temsilciler bu geleneği devam ettirirken sözlü, yazılı ve elektronik ortamlar sayesinde farklı zeminlerden beslenerek eserlerini vermişlerdir.

Âşıklık geleneği, ilk olarak sözlü kültür ortamında şekillenmiş olup, uzun süre yerini bu ortamda devam ettirmiştir. Genellikle halk ile iç içe yaşayan âşık temsilcileri icra ortamlarını kullanırken halkın günlük yaşamının merkezinde yer alan ortamlarda bulunmuşlardır. Düğünlerde, kahvehanelerde, derneklerde, köy odalarındaki etkinliklerde, halkın bir araya geldiği yerlerde şiirlerini ve türkülerini icra etmişlerdir. Bu ortamlar âşıkların eserlerini üretmeleri, icra etmeleri, halk ile etkileşimlerini sağlamaları için uygun ve önemli platformlar olmuşlardır.

Sözlü üretim ve icra ortamlarından biri olan kahvehaneler âşıklık geleneği için son derece önem taşımaktadır. Kahvenin ortaya çıkışı ve kahvehane denilen mekânların açılıp yaygınlaşması sonucu farklı kesimlerden insanlar bu mekânlara yönelmiştir. Zamanla kahvehanelerde sanatsal faaliyetler yapılmaya başlanınca âşıklar da burada yerini almış ve şiirlerini bu mekânlarda icra etmişlerdir. Böylelikle özellikli bir hâl almaya başlayan kahvehaneler âşıklar ve halk tarafından tercih noktası olup, âşık kahvehaneleri olarak yeniden doğmuştur (Düzgün, 2023, s. 470).

Âşıklık geleneğinin bu ismi almasında âşık kahvehanelerinin önemi büyüktür. Âşık kahvehaneleri yalnızca kahve içilen, sohbet edilen mekânlar olmaktan ziyade şiirler ve türkülerin söylendiği, hikâyelerin anlatıldığı, âşıkların sazları eşliğinde müzik performanslarını gerçekleştirdiği, sosyal alan ve eğlence mekânı olmuştur. Bu ortamlar insanlar arasında paylaşım ve dayanışma ortamı sağlamış, kültürün devamlılığında önemli rol oynamıştır (Yardımcı, s. 3-4).

19. yüzyıla kadar ihtişamını koruyan kahvehaneler yerini özellikle İstanbul çevresinde etkili olan semai kahvehanelerine yani çalgılı kahvehanelere bırakmıştır. Semai kahvehaneleri ile beraber mızıkâ fasılları icra edilmeye başlanmış, icralarda klarnet, darbuka, zilli maşa gibi çalgılar kullanılmıştır. Ramazan ayında, bayramlarda, cuma akşamlarında büyük çaplı faaliyet gösteren bu kahvehanelerde önce alafranga marşlar sonra türküler daha sonra âşık şiirleri icra edilmiştir (Artun, 2010, s. 17).

Kahvehaneler 20. yüzyıl dolaylarında zamanla yerini salon programlarına bırakmıştır. Kahvehanelerin yerini salonlar almış, fasıllar ise program ismi ile anılmıştır. Bu süreçte âşık fasıllarının içeriği de değişmiş, âşık şenliği, âşık gecesi, âşık yarışması gibi isimlerle çeşitli organizasyonlar yapılmıştır (Düzgün, 2023, s. 476).

Köy düğünleri de sözlü kültürün devamlılığına kültürel bir zemin sağlamış olup, açık veya köy odası gibi kapalı ortamlarda yapılan düğünler ile âşıkların sanatlarını icra etmesine ortam hazırlamıştır. Burada âşıklar özellikle icra ettikleri âşık fasılları ile dikkat çekmiştir. Köy düğünlerinde âşık hem sanatlarını icra ederek düğüne katılanları eğlendirmiş, hem de düğünler sayesinde maddi kazanç elde etmişlerdir. Köy odaları ve evleri de âşıklık geleneğinin yaşatılmasında önemli rol oynayan zeminlerden biri olmuştur. Âşıklar; toplumda öne çıkan, saygıdeğer, zengin kişilerin evleri ve Anadolu'da hemen hemen her yerde bulunan köy odalarında geleneği icra etmişlerdir. Bu ortamlara giderken genellikle yanlarında çıraklarını da götürmüşlerdir (Aslan F. , 2007, s. 245). Böylelikle köy düğünleri, köy odaları ve köy evleri, âşıklık geleneğinin yaşatılması ve yayılmasına katkı sağlayan ortamlar olmuş, aynı zamanda Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtmışlardır.

Pazar yerleri ve panayırlar da bu anlamda faaliyet gösteren yerler olup, farklı çevrelerden gelen insanların âşıkları tanınmasına fırsat sağlamıştır. Ayrıca dernek, vakıf, festival, şenlik, açılış töreni, siyasal parti etkinlikleri, milli ve mahalli bayramlar gibi çeşitli ortamlarda da âşıklar faaliyet gösterdiği, kültürel mirasın yaşatılmaya çalışıldığı önemli platformlar olmuşlardır (Düzgün, 2023, s. 469-476).

Çeşitli kültürel ortamlarda sözlü olarak icra edilen birçok eser yazılı ortam ile kalıcılığını ve devamlılığını sağlayabilmiştir. Yazı, sözlü kültür ürünü eserlerin kaybolmamasına, geleceğe aktarılmasına, değişime uğramadan yaşamasına vesile olmuştur. Bu bağlamda içeriğinde anonim veya bir şahsa ait olan eserlerin yer aldığı, ne zaman yazıldığı tarih olarak çok bilinmeyen cönk ve mecmua adı verilen el yazması

kitaplar oldukça önemli bir yere sahiptir. Muhtevasında halk şiirleri ve folklor ürünleri olan, alttan yukarıya doğru açılanlara cönk; klasik şiirleri veya mensur yazıları içerip sağdan sola veya soldan sağa doğru açılanlara ise mecmua adı verilmiştir (Elçin, 1986, s. 5). Cönk ve mecmualar ile yazılı kültür ortamında korunan eserler daha sonraları matbaanın yaygınlaşmasıyla geniş kitlelere ulaşmıştır. Sonraki süreçlerde ise teknolojinin gelişmesi ile elektronik ortamın getirdiği gramofon, radyo, televizyon, plak, kaset, cd, video, internet gibi iletişim araçları sayesinde eserler yayılmış ve kayda alınmıştır.

1.5 Âşık Fasılları ve Âşık Karşılaşmaları

Âşık kahvehanelerinde, köy odalarında veya halkın bir araya geldiği ortamlarda, âşıklar çok eski dönemlerden beri çeşitli eserler icra ederek fasıl yapmışlardır. Âşık fasılları âşıkların başı sayılan bir kişinin önderliğinde yapılır. Öncelikle âşıklar çeşitli koşmalar söyleyerek, halk meclisinde toplanan insanlara hoş geldiniz diyerek fasıla başlarlar. Ardından karşılıklı söylenen nazirelerle veya solo icra ettikleri eserlerle fasıla devam ederler (Aslan E. , 2018, s. 236).

Âşık fasılları hoşlama(merhabalaşma-hoş geldiniz), hatırlatma(canlandırma) ve tekellüm olmak üzere üç bölüme ayrılır. Hoşlama bölümünde dinleyicilere hoş geldiniz diyerek koşmalar söyleyen âşıklar, hatırlatma bölümünde kendilerinden önce yaşayan âşıkların usta malı eserlerini icra ederler. Tekellüm bölümünde ise kendilerini tanıtmaya, övme, birbirlerine karşı üstünlük sağlamaya çalışma suretiyle yarış ederler. Eğer birbirlerine üstünlük sağlayamazlarsa, ettikleri kırıncı sözlerden dolayı birbirlerinden af dileyen şiirler söylerler. Ardından birbirini öven şiirler eşliğinde yarışmayı bitirirler (Artun, 2010, s. 21-22).

Tekellüm, kendi içinde çeşitli bölümlere ayrılır ancak bu bölümlere bir sıraya göre uyulmaz. Bunlar ayak açma, öğütme(nasihate), bağlama-muamma, sicilleme, yalanlama, taşlama-takılma ve uğurlama(methiye-güle güle) bölümleridir. Ayak açma bölümünde deyişme ev sahibi veya usta bir âşık tarafından açılır. Öğütme bölümünde âşıklar birbirine yol gösterir, nasihatte bulunur. Bağlama-muamma bölümünde birbirlerini dini ve tasavvufi konularda sınırlar, bilgi ve sanat açısından zorlarlar. Sicilleme bölümünde bağlama-muammada yenilen âşık hiciv edilir. Yalanlama kısmında abartılı şiirler söylenir. Taşlama bölümünde toplumda aksayan yönleri, kişilerin kusur ve olumsuz yanlarını dile getirirler. Uğurlamada ise birbirlerine

güzelleme söyleyip överler ve ettikleri kırıcı sözlerden dolayı manzum olarak özür dilerler. Yarışmayı bu şekilde tatlıya bağladıktan sonra bölüme son verirler (Artun, 2010, s. 22-23).

Âşık karşılaşmaları âşıkların müzikal bilgi birikiminin, sesinin, icrasının, sanatının belirli kurallara göre ölçüldüğü, âşıkların karşılıklı atışmalar sonucu değerlendirildiği yarışmalardır. Halk meclisinde bir araya gelen âşıklardan birisi bir uyak ve konu ile açılışı yapar. Diğer âşıklar da aynı uyak ile üç kıta olacak şekilde sanatını icra eder. Devamında meclisin veya aralarındaki en yaşlı, en usta ya da misafir gelen bir aşığın belirlediği uyak ve konu ile yarış başlar. Her âşık sırayla bir dörtlük söyler. Âşıklar üçer dörtlüğe ulaşıncaya uyak verme sırası ikinci aşığa gelir ve ikinci tur başlar. Bu şekilde yarışmaya devam edilir. Her kim ki uyak veya konu düzenini bozarsa, o âşık yarışta yenik sayılır. Kazanan âşık ise ortaya koyulmuş olan ödüle sahip olur (Aslan E. , 2018, s. 237).

Âşık karşılaşmalarındaki ifadeleri sistemli deyişler içerisine alan Umay Günay, âşık deyişlerini sistemli deyişler ve serbest deyişler olarak ikiye ayırmıştır. Serbest deyişleri daha önceden hazırlanan, son halinin dinleyiciye sunulduğu, sanatsal açıdan değeri yüksek ve türkü repertuarına giren eserler olarak tanımlamıştır. Bu türkülerin özelliklerine göre koşma, varsağı, destan, semai, ağıt gibi isimlerle de anıldığından bahsetmiştir. Sistemli deyişleri ise diyaloga dayalı olan karşılaşma, atışma, deyişme gibi adları taşıyan, belirli kurallar eşliğinde yürütülen, birden fazla kişinin karşılıklı söyleşmesi olarak tanımlamıştır (Günay, 2011, s. 57-59).

Atışma, karşılaşma, deyişme kavramları özünde aynı anlamları ifade etse de bazı küçük farklarla birbirinden ayrılmaktadır. Geçmişte tekellüm kavramı ile ifade edilen karşılaşma terimi en genel ifadedir. Karşılaşma; en az iki aşığın birbirine karşı düşüncelerini, tecrübelerini doğaçlama olarak söylemesini, birbirlerine karşı üstünlük sağlamak veya dinleyenleri eğlendirmek maksadıyla karşılıklı şiirler söylemesini ifade eder. Birbirlerine karşı üstünlük sağlama ve karşısındakini mat etme çabaları, bunun için dar ayak veya çift kafiyeli ayak kullanmaları ise karşılaşmayı diğerlerinden ayıran unsurlardır. Atışmada ise mat etmeye çalışma veya bir aşığın galip gelme amacı yoktur, daha çok seyirciyi eğlendirme amacı söz konusudur. Bu yönüyle Karadeniz Bölgesi'ndeki türkü atma kavramına benzer bir niteliktedir. Deyişme ise karşılaşmanın bir çeşidi sayılabilir ancak onu ayıran özelliklere sahiptir. Deyişme; galip gelmeye

çalışma, mat etme, laf atma gibi özellikler taşımaz. Genellikle karşılıklı sohbete dayanır (Kaya, 2000, s. 27-28).

Birden çok kişinin karşılıklı deyişmelerine dair örnekler, anonim halk edebiyatında mani söyleme geleneği içinde de kendini göstermektedir. Karadeniz yöresindeki türkü atma geleneğinde de mani türüne dayalı karşılıklı söylemlerdir. Bu atışmalar genel olarak uzlaşma ile sonuçlanmaktadır. Ayrıca karşılıklı deyişmelerin düğünlerdeki anonim örnekleri de vardır. Harput'ta kına gecelerinde kızlardan birinin erkek kılığına girerek kızlarla karşılıklı türkü söylediği örnekler, Yusufeli'nde düğünde söylenen karşılıklı maniler, Kars'ta düğün ve toplantılarda kızlar ve erkeklerin karşılıklı türkülerin örnekleri mevcuttur (Günay, 2011, s. 59-60).

Âşık tarzı şiir geleneğinde önemli bir yere sahip olan âşık karşılaşmalarına ait örneklerin sayısı oldukça fazladır. İç Anadolu, Doğu Anadolu, Adana ve çevresi, Kastamonu ve çevresi, İstanbul, Konya gibi yerlerde gelenek önemli bir yere sahiptir. İç Anadolu Bölgesi geleneğin önemli bir kısmını ihtiva etmektedir. Ayrıca bu bölgede gelenek canlı olarak yaşatılmaya çalışılmaktadır. Doğan Kaya'ya göre; Sivas ve civarında kendilerinden önce yaşayan âşıkların şiirlerine karşılık verme geleneği de ayakta tutulan, yaşatılmaya çalışılan bir gelenektir. Bu çerçevede âşık karşılaşmalarında âşıklardan biri, kendilerinden önce herhangi bir zaman diliminde yaşamış bir âşığın şiirini okur. Diğer âşık ise sanki o şiir karşısında onu seslendiren âşığın şiiriymiş gibi düşünerek yarışa devam eder. Ercişli Emrah'ın, Erzurumlu Emrah'ın ve Posoflu Zülalî'nin şiirlerine Âşık Püryanî tarafından verilen cevapların örnekleri mevcuttur (Kaya, 2000, s. 216). Âşık Talip Kılıç tarafından okunan Ercişli Emrah'ın muamma şiiri ile Âşık Püryani'nin deyişme örneği ise şöyledir:

Ercişli Emrah

Âşık Püryani

Avcı idim gezer idim sahrada

Noktası tamamdır onda yazılı

Göründü gözüme üçtür ne idi

Okudum öğrendim ben (şın)ı gördüm

Ol kim idi torun attı deryaya

Bu kadardır bu âşığın hazırı

Çıkardı kenara üçtür ne idi

Deryadan kenarda Yunus'u gördüm

Avcı idim gezer idim bu dağı

Kün diyende halk eyledi dünyayı

Çek sineme bu düğümü duvağı

Sen sorarsın ayı günü seneyi

*Üç yüz altmış altı dağın budağı
On iki bend üzre üçtür ne idi*

*Üç yüz altmış beş gün on iki ayı
İki de yanında bayramı gördüm*

*Dertli EMRAH leblerinden nuşarak
Pir elinden bade içtim taşarak
Hasan çıktı haykırdı ki koşarak
Ali 'yi götür en üçtür ne idi*

*Bitmez mi bu âşıkların davası
Ya Rab kabul et PÜRYAN'ın duası
Biri kendi biri Ali devesi
Ol üçü beraber giderken gördüm*

(Kaya, 2000, s. 228)

1.6 Âşık Şiirinde Nazım Türleri

1.6.1 Güzelleme

Doğa, aşk, sevgi gibi konular üzerine yazılan, insana ve doğaya ait güzelliklerin anlatıldığı veya sevgilinin güzelliklerinin övüldüğü şiirlerdir. Âşıklar arasında önemli bir şiir türü olan güzelleme, yaygın olarak kullanılan bir türdür. Genellikle güzellikleri övmek, methetmek, iyilikleri, üstünlükleri anlatmak amacıyla yazılır.

Âşıklık sebeplerinin sevgi ve aşk olduğu bilinen âşıkların hemen hemen tamamı güzelleme türünde eserler vermişlerdir. Koşma nazım şekli kullanılarak yazılan güzelleme örneklerinin ezgi ile birlikte söylendiği bilinmektedir (Duymaz & Şahin , 2023, s. 259).

1.6.2 Koçaklama

Koçaklama; kahramanlık, yiğitlik, cesaret, savaş gibi konuların işlendiği aşık şiirinde koşmanın bir türüdür (Duymaz & Şahin , 2023, s. 260).

Genellikle kahramanlık konularının işlendiği koçaklama türünde aşk, sevgi gibi temalara pek yer verilmez. Halk kahramanlarına atfedilen üstün özellikler, kahramanlık hikayeleri bu şiirlerde çokça yer alır.

1.6.3 Taşlama

Bir kişinin, yöneticinin veya toplumun doğru olmayan yönlerinin eleştirildiği şiir türüdür. Kişilere veya topluluklara bazen alaycı, bazen sert ve eleştirel, bazen de hakaret içeren bir üslup kullanılır. Dil sert, rahatsız edici, kışkırtıcı olabilir. Bu şiir

türünde genellikle hedef alınan kişi veya grup eleştirilir, aşağılanır, alay edilir. Bunların yanı sıra taşlama türü toplumsal meselelere dikkat çekmek veya güncel bir konuyu ele almak için de kullanılır.

1.6.4 Varsağı

Genellikle Maraş ve Çukurova bölgesinde yaşayan konar göçer bir halk olan Varsak Türklerinden ismini alan ve onlara ait olan bir tür olan varsağı genellikle yiğitçe, mertçe seslenişleri içeren bir türdür. Be, behey, bre gibi ünlemler içerir. Bu özellikler ile diğer türlerden ayrılır. Sekizli veya on birli hece ölçüsü ile yazılır (Aslan E. , 2018, s. 202-203).

Koşma nazım şekli ve kendisine has ezgilerle söylenen varsağında ezgi önemli bir yere sahip olup, genellikle bir eserin varsağı olup olmadığına ezgisine bakılarak karar verilir (Duymaz & Şahin , 2023, s. 261).

1.6.5 Semai

Koşma türü ile benzerlik gösteren semai, genellikle aşk, sevgi, güzellik, tabiat ve ayrılık konuları üzerine yazılır. Hece ölçüsü veya aruz ölçüsü kullanılarak yazılabilen semai türünde hece ölçüsü olarak sekizli ölçü, aruz ölçüsünde ise dört mefâilün kalıbı kullanılır. Dörtlük sayısı üç ila beş arasında değişiklik gösterir. Arapça bir kelime olan semai, işitilerek öğrenilen söz anlamına gelir ve bu anlam semainin geleneksel bir form olduğunu göstermektedir (Aslan E. , 2018, s. 201).

Kendisine has bir ezgi ile söylenen semailer, koşmanın diğer türlerinden ve varsağıdan ezgisi ile ayırt edilebilir (Duymaz & Şahin , 2023, s. 262).

1.6.6 Ağıt

Ağıt; ölen kişi için söylenen, onun ardından duyulan üzüntünün dile getirildiği, ölen kişinin bazı özelliklerinin dile getirildiği bir türdür. İslamiyet öncesi karşılığı sagu, divan edebiyatında ise mersiyedir. Eski Şaman toplumlarında ölülerin arkasından düzenlenen yuğ törenlerinde söylenen saguların devamı niteliğindeki ağıt türü, Türk halk şiirinin en eski örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Halk şairlerinin de hemen hemen tamamının ağıt veya ağıt türünde destanları bulunmaktadır (Aslan E. , 2018, s. 195-196).

Aynı zamanda ölüm konulu koşma adı da verilebilecek olan ağıtlar, direkt olarak ölüm konusunu işlemeyip, yaşanan herhangi bir doğal afette çekilen acıları, gurbet temasını veya hastalıkları konu edebilir (Duymaz & Şahin , 2023, s. 261).

1.6.7 Destan

Destan türü âşık şiirinin en uzun olan nazım biçimidir. En ayırıcı özelliği dördlük sayısının fazla olmasıdır. Genellikle on birli hece ölçüsüyle yazılırken, sekiz ve on beşli ölçü ile yazılanları da vardır. Bir olayın hikâyeleştirilerek baştan sona anlatıldığı destanlar; savaş, ferdi kahramanlık, övgü, yergi, nasihat, seyahat, güldürü, yakınma, toplumsal eleştiri, yaş, din-ahlak konulu destanlar ve değişmeli destanları olarak çeşitli türlere ayrılabilir (Aslan E. , 2018, s. 151).

Ali Yakıcı destanları; şikâyet destanları(şikâyetnameler), övgü destanları(methiyeler), yergi destanları(taşlamalar), öğüt destanları(nasihatnameler), yas destanları(ağıtlar), seyahat destanları(seyahatnameler), şehir-kasaba-köy destanları, yer-dağ-nehir-pınar destanları, şenlik-tören-bayram destanları, yapı-anıt destanları, savaş-zafer-fetih-kahramanlık destanları, deprem-yangın-tipi-sel-deniz felaketleri destanları, insanla ilgili, dini hayatla ilgili, kültürel hayatla ilgili, eğitim hayatıyla ilgili, ekonomik hayatla ilgili, sosyal hayatla ilgili, siyasi hayatla ilgili, zaman ve devirlerle ilgili, hayvanlarla ilgili, bitki ve meyvelerle ilgili, teknolojiyle ilgili destanlar ile eşkıya, göç, hastalık, çiçek, yemek destanları olarak sınıflandırmıştır (Yakıcı, 2009, s. 115-121).

Konu sınırlaması olmayan destanlarda her türlü konu işlenebilir. Savaşları, doğal afetleri, hastalıkları, topluma sıkıntı veren olayları konu eden destanlar diğer nazım türlerinden olay örgüsü anlatmakla ayrılır. Destanların en önemli iki özelliği içeriği ve hacmidir. Bir olayın baştan sona ele alınması destan türünün uzun bir içeriğe ve şiire dönüşmesini sağlar. Destanlarda aşığın yaşamış olduğu veya bildiği bir olay şiir olarak aktarılır (Duymaz & Şahin , 2023, s. 262-263). Kendisine has bir ezgisi olan destan türünde şair son dördlükte mahlasını söyler.

1.6.8 Muamma

Âşık şiirinde bir tür olan muamma anlaşılmayan, bilinmeyen, bilmece gibi anlamlara gelmektedir. Kahvehanelerde çalan söyleyen âşıklar arasında yaygın olan ve bir gelenek haline gelen muamma söyleme geleneği, muamma asma veya askı gibi isimlerle de anılır. Âşık muammayı ve cevabını yazar, kahveciye verir. Kahveci muammayı

kahvehanesinin bir köşesine asar, cevabı da kimseye söylemez. Aradan bir süre geçtikten sonra yine bir kahvehane buluşmasında muammayı çözen olup olmadığı sorulur. Çözen olmuş ise önceden ortaya koyulmuş olan ödül cevabı bulan kişiye verilir. Çözen olmamış ise âşık muammayı çözer ve ödülün tek sahibi olur (Duymaz & Şahin , 2023, s. 264).

Muamma özellikle İstanbul, Kastamonu, Konya ve Doğu Anadolu Bölgesindeki âşık fasıllarında önemli bir konuma sahip olmuştur (Günay, 2011, s. 68-82). Burada yapılan fasıllarda divanlar, koşmalar, taşlamalar, gazeller, semailer okunmuş, Kerbela destanı anlatılmış, muamma sorulmuş; faslın sonunda muamma çözümlenerek toplanan hediye ve paralar kazanan kişiye verilmiştir (Günay, 2011, s. 68).

2. FEYZULLAH ÇINAR'IN HAYATI VE SANATI

2.1 Hayatı

2.1.1 Sanatının Başlangıç Noktası Olarak Doğum Yeri: Çamşılı

Sivas, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile öne çıkan, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir ildir. Çevresinde Ordu, Tokat, Erzincan, Giresun, Yozgat, Kayseri, Malatya ve Kahramanmaraş illeri bulunur. Coğrafi özellikleri ile Sivas, doğal güzellikleri, tarım potansiyeli ve tarihi zenginlikleri ile dikkat çeken bir şehirdir. Kent, tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve bu da kendine özgü bir miras bırakmıştır. Sivas'ın tarihçesi oldukça zengin ve köklüdür. Hititler, Frigler, Lidyalılar gibi çeşitli uygarlıklar burada yaşamıştır. Özellikle Roma döneminde saygıdeğer, yüce anlamlarına gelen "Sebasteia" adıyla anılmıştır (Özdemir, 2018). Sivas, Bizans İmparatorluğu'nun bir parçası olmuş; daha sonra Müslüman Türklerin eline geçmiştir. Tüm bunlara rağmen Sivas ili yabancı kültürlerin etkisinde çok kalmamış, kendine has geleneksel kültürünü devam ettirmiştir (Kaya, 1991, s. 18). Selçuklular Dönemi'nde bir kültür merkezi haline gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun bir eyalet merkezi olmuştur. Millî Mücadele döneminde, 4 Eylül 1919'da kongre binasının açılması ile Sivas Kongresi'ne ev sahipliği yaparak Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu tarihi süreç boyunca Sivas, kültürel birikimi, mimari yapıları ve tarihi eserleri ile Anadolu'nun önemli şehirlerinden biri olmuştur. Tarihi boyunca çeşitli medeniyetlere ve kültürlerle ev sahipliği yapmış olması, bugünkü zengin kültürel mirasının temelini oluşturur.

Sivas, halk kültürü ve halk müziği geleneğinde de önemli bir yere sahiptir. Bünyesinde birçok ünlü âşık yetiştirmiştir. Bu âşıklar sazlarıyla, sözleriyle, hikâyeleriyle Sivas'ın önemli temsilcilerinden olmuşlardır. Geniş bir coğrafyada yer alan bu topraklarda halk, yaşadığı yöreye kendince isim vermiştir: Emlek yöresi, Elbeyi/İlbeyi yöresi ve Çamşılı yöresi.

Çamşılı yöresi Sivas'ın Divriği ilçesinin batı kısmını içine alır. Azızağa, Başören, Çakırağa, Dışbudak, Eyübağa, Kaygısız, Çamoğa, Mamoğa ve Şahin, bu yörenin başlıca köyleridir. Çamşılı yöresindeki köylerin tümü Alevi'dir ve Türkmen asıllıdır (Kaya, 2002, s. 2). Alevi ismi Hz. Ali'nin soyundan gelenler anlamını taşımakla beraber dini, inançsal ve politik anlamlarda kullanılmıştır (Gülten, 2018, s. 18). Alevilik;

musiki, semah ve öğretilerle şekillenen bir inanç sistemidir. Özgün bir kültürel ve dini mirasa sahiptir. Alevilik öğretisi; insan hakları, eşitlik, adalet, sevgi, hoşgörü, paylaşım, güzel ahlâk gibi değerlere vurgu yapar. İbadetleri genellikle “cem” adı verilen toplu ibadetlerle gerçekleşir. Cemevleri bu ibadetlerin gerçekleştiği yerdir. Dedeler cemevlerinde liderlik yapar ve Alevi topluluğuna rehberlik eder. Dini öğretiler aktarılır. Cemevlerinde âşıklar dini ritüellerde ve topluluk buluşmalarında önemli rol oynar. Dini öğretileri şiir ve müzik aracılığı ile ifade eder.

Alevilikte âşıklık geleneği, öğretileri anlatmanın yanı sıra birbirine duyulan sevgi, hoşgörü ve birlik duygularını da vurgular. Bu yüzden âşıklık geleneği Alevi inancında önemli bir yere sahipken âşıklar da bu noktada ön plana çıkmaktadır. Âşıklar geleneksel olarak inançlarını ve kültürel değerlerini halka aktaran önemli figürlerdir. İnançları gereği sevgiyi, özgürlüğü, adaleti dile getiren, toplumu bilinçlendiren kişiler olarak kabul edilirler. Âşıklar genellikle Alevi topluluklarında saygın bir konuma sahiptir. Manevi lider ve rehber olarak kabul edilirler. Onların şiirleri, müzikleri, hikâyeleri Alevi topluluğunun duygusal ve manevi dünyasını ifade etme noktasında önemli bir araçtır. Ayrıca cem törenlerinde topluluğun manevi birlikteliğini ve dayanışmasını pekiştirmekte önemli rol oynarlar. Çamşılı yöresi de birçok Alevi âşik yetiştirmiştir. Çamşılı yöresinde âşıkların sayıca çok olmasının nedeni geçmişten süregelen cem törenlerinin yapılması ve sazlı-sözlü muhabbet ortamlarıdır (Kaya, 2002, s. VI). Bölgede Alevi nüfusun fazla oluşu da doğrudan bu durumu etkilemektedir. Çamşılı’da doğan ve buranın yetiştirdiği ozanlar içerisinde yeteneği bakımından öne çıkan bir isim vardır ki o da Âşik Feyzullah Çınar’dır.

2.1.2 Doğumu ve Ailesi

Feyzullah Çınar, 1937 yılında Sivas’ın Divriği ilçesi Çamşılı yöresine bağlı Gürpınar (Çamoğa) köyünde doğmuştur. Babası Ali Haydar Çınar, annesi Altun Çınar’dır. Yörede babası Aslan, annesi Altey olarak bilinmektedir (Kaya, 2002, s. 86). Feyzullah Çınar altı kardeşten ikinci çocuktur. Abisi Hacı İbrahim Çınar, kız kardeşleri ise Gülperi, Güldane, Sebahat ve Fatma’dır. Ailesi tarım ve hayvancılık ile uğraşan yoksul bir ailedir.

Çınar’ın soyunun Hacı Bektaş-ı Veli dergâhında tarikat lideri olan Karakesici Şemseddin Sultan’ın torunu Hüseyin Abdal’a dayandığı rivayet edilir (Ergün, 2007, s. 9)

2.1.3 Çocukluğu ve Müzik Yaşamına İlk Adımları

Feyzullah Çınar ilkokulu köyde okumuştur. Çocukluk zamanlarında ailesine destek olmak için çobanlık yapmıştır (Ergün, 2007, s. 8). Feyzullah Çınar'ın baba evi sazlı-sözlü muhabbet ortamlarının çok olduğu bir evdir. Bu yüzden ki Feyzullah Çınar çocuk yaştan itibaren müziğin içindedir. Gerek ev sohbetleri gerek cem törenleri onun müzikle tanışmasında önemli rol oynamıştır. Babası Ali Haydar Çınar da müzikle ilgilenmektedir ve iki oğlunun ilgilenmesini istemiştir. Hacı İbrahim Çınar'a keman, Feyzullah Çınar'a saz hediye etmiş ve saz çalması konusunda destek vermiştir (Çınar, s. 28). Bu sayede ozan, küçük yaşlarda saz çalmaya başlamış; Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal, Virâni, Hatayî, Harâbî, Seyrânî gibi âşıkları dinleyip, onların eserlerini okuyarak büyümüştür (Otyam, 1979, s. 5). Cem törenlerinde Alevi dedelerinin söylediği deyiş ve nefeslere kulak vermiş, onları öğrenmiş, çalmış ve söylemiştir (Ergün, 2007, s. 11). Alevi inanç sistemi ve öğretisi ile büyümüş, Alevi inancına ve geleneklerine derinden bağlanmıştır.

2.1.4 Gençlik Yılları ve Evliliği

14-15 yaşlarına geldiğinde iyi derecede bağlama çalan ve türkü söyleyen bir âşık hâlini almıştır. Sonraki yaşantısında hayatını sazı ile sürdürmeyi, geçimini de bundan sağlamayı düşünmüştür. Ekonomik sıkıntılar ve ailesinin maddi durumunun yetersizliği nedeniyle öğrenimine devam edememiştir. 1950 yılında köyünden çıkmış, arkadaşı Hüseyin Gazi Metin ile çalışmak için ilk olarak İstanbul'a gitmiştir (Karaduman, 2019, s. 215). Burada çıraklık, hamallık gibi çeşitli işlerde çalışmıştır. Aynı zamanda siyasi olaylarla da ilgilenmeye başlamıştır (Ergün, 2007, s. 12). Ozanın türküleri de bu yıllarda adını duyurmuştur. Birkaç sene sonrasında Ankara'ya yerleşmiş, sonrasında da askerlik görevini yerine getirerek ilk evliliğini burada yapmıştır. 1964 yılında evlendiği ilk eşi Nimet Hanım, Feyzullah Çınar'ın bir arkadaşının kızıdır. 1966 yılında kızları Hüsniye, 1968 yılında da oğulları Ali Haydar dünyaya gelir. Kısa bir süre sonra eşi Nimet Hanım hastalanır ve menenjit teşhisi koyulur (Otyam, 1979, s. 6). Üzerinden uzun zaman geçmeden Nimet Hanım, 1969 yılında vefat eder. Feyzullah Çınar iki çocuk ile baş başa kalır. 1970 yılında yine Ankara'da yaşayan Filiz Hanım ile ikinci evliliğini yapmaya karar verir. Filiz Hanım'dan da iki erkek çocuğu dünyaya gelir: Hüseyin Cem ve Derviş Kemal. Günümüzde oğullarından Ali Haydar Bey İstanbul/ Beşiktaş'ta; Hüseyin Cem

ve Derviş Kemal Bey Ankara'da; kızı Hüsniye Hanım İzmir'de, eşi Filiz Hanım ise Ankara'da yaşamlarını sürdürmektedir.

2.1.5 Çınar'ın Ünlenmesi ve Avrupa Yolculuğu

1950'lerden sonra türküleri duyulmaya başlayan Feyzullah Çınar, Divriğili ozanların düzenlediği bir konserde ilk kez seyircinin karşısına çıkmış ve şu dizeleri seslendirmiştir:

Kara kara çarşafı giymeden

Hâkimlerimiz kadı olmadan

Sarıklı cübbeli yobaz gelmeden

Gel mavi gözlüm, gel Atatürk'üm gel

Gel mavi gözlüm, gel Atatürk'üm gel

Her bir yandan hu sesleri geliyor

İlkelerin birer birer ölüyor

Cumhuriyet elden çıktı gidiyor

Gel mavi gözlüm, gel Atatürk'üm gel

Gel mavi gözlüm, gel Atatürk'üm gel (Ergün, 2007, s. 15-16)

1960'lı yıllarda yeni anayasa ile sanatçılar toplumsal bazı sorunları sanatları ile dile getirirken Feyzullah Çınar da müzik ile dile getirmiştir. O yıllarda Alevi deyişlerini çalıp söylemek çeşitli açılardan zordur. Fakat ozan korkusuzca eserlerini okuyup, konserlerinde kitlelere ulaşmaya çalışmıştır.

1966 yılında Tunç Plak firmasıyla ilk plağı olarak bilinen "Fazilet" isimli bir plak çıkarmıştır. "Fazilet" isimli deyişin sözleri Agahî Baba'ya, müziği Çınar'a aittir. Dizeleri ise şöyledir:

Gel ey vâiz Ali'nin fazlını evvel Hüdâ'dan sor

Ali-yi ibn-i Âdem olmadan tâ ibtidadan sor

Ali kimdir bilem dersen eğer sen de bu esrârı

Anı bir kimseden sorma Muhammed Mustafa'dan sor

*Ali'dir dader-i Ahmed Ali'dir Mustafa'ya yâr
Odur Hak rahına kurban eden evlâdını Haydar
Ali'nin ettiğini eylemedi hiç bir peygamber
Dile gel evliyâdan sor dilersen enbiyâdan sor*

*Ki yer gök su iken Cebrâil'e rehber Ali oldur
Cihan halk olmadan evvel bu kevnin temeli oldur
O dem Musa ile bin bir kelam eden belî oldur
Dile Tûr-ı Sînâ'dan sor dilersen "lenterâ"dan sor*

*Çıkıp kürsüye ey vaiz Ali'den söyle efendi
Ali'nin hakkında gökten yere yüz dört kitap indi
Ali'yi Kur'ân'da medh etti vechüm dedi Hak kendi
Dile (Yâsin) (Tâhâ)'dan sor dilersen (Heletâ)'den sor*

*Be hey zahid-i harguş ey ne zannettin Ali'yi sen
Anın evlâdına menfi olan kişi de Müslüman
Ne çekmiştir bu mazlumlar o zalim darb-i Yezid'den
Dile arz u semadan sor dilersen Kerbelâ'dan sor*

*Âgâhî'yem Alevî mezhebi Şîa Kızılbaş'ım
Şehîd-i Kerbelâ'nın firkatindedir akan yaşım
Hüseyn'in derdini bir kimseden sorma be kardaşım
Dile Zeyne'l-âba'dan sor dile Zeynep anadan sor (Kaya, 2009, s. 46-47)*

Plağın ön yüzünde Fazilet, arka yüzünde ise sözlerini Esiri'nin yazdığı "Deli Gönül Çok Açılıp Şad Olma" deyişi bulunur. Bu plak çalışması yüksek bir satış oranına ulaşarak

ozanın ünlenmesinde ve tanınmasında önemli rol oynamıştır (Yalçın, 1994, s. 5). Yaklaşık olarak 200 bin bir satış rakamına ulaşmıştır (Karaduman & Bulut, 2014, s. 1221). Feyzullah Çınar'ın Bağcılar'da bulunan evinde çekilen video kaydında, kendisi ilk plak çalışmasının 'Merhaba' isimli bir plak olduğunu ifade etmektedir. Buradan yola çıkarak aslında ilk plak çalışmasının "Merhaba" ismini taşıdığı fakat en bilinen plağı Fazilet'inse ilk plak çalışması olarak anlaşıldığı görülmektedir. Ozan, Alevi deyişlerini çalıp söylemenin güç olduğu senelerde eserlerini altmıştan fazla plağa okumuştur.

1968 yılında düzenlenen bir Hacı Bektâş-ı Veli anma programında sahneye çıkmış ve söylediği bir nefes ile Paris Üniversitesi'nden gelen Macar Türkolog Prof. Dr. Irene Melikoff'un dikkatini çekmiştir. Melikoff "*Sen Allah'ın Arslanısın yâ Ali!*" adlı bu nefesi kendisi için söylemesini ozandan rica etmiştir. Çınar ise omuzlarını silkerek "*Yâ Ali, Allah'ın kendisidir!*" demiş ve Derviş Ali'den "*Men Ali'den Gayrı Tanrı Bilmezem!*" adlı nefesi okumuştur. Melikoff bu nefesten çok etkilenmiştir (Melikoff, 2022, s. 17-18). Çınar'ın sesinin ve eseri okurken yaşadığı hissiyatın tesiri altında kalan Melikoff, ozanı Fransa'ya davet etmiştir. Ozan, bu davet üzerine artık Avrupa'da da türkülerini duyuracak, çeşitli şehirlerde konserler verecek ve televizyon, radyo programlarına katılacak hatta konferanslara davet edilecektir. Konferanslarda Alevi kültürünü anlatacak, deyişleri ve türkülerini söyleyecektir. Ozan bu anısını şu dizelerle anlatmaktadır:

"Bir aralık İstanbul'da sanırım 1968'de, Spor ve Sergi Sarayı'nda, Hacı Bektaş'ı anma gecesi yapılmıştı, çok sanatçı katılmıştı. Orada Fransız Türkoloğu Madam Melikoff da varmış, dikkatini çekmişim onca kişi arasında, benimle görüşmek istedi, görüştük ve Fransa'ya davet etti, gittim. Fransa'da devamlı kalmadık, Bern, Basel, Paris, Strazburg, Bonn, Doğu Berlin, Batı Berlin ve başka kentlerde. Profesör Melikoff ile konferanslar verdik. Konu, Alevilikte Ayn-ı Cem, Alevi'lik, Bektaşî'lik idi, kent kent dolaştık. Bu arada oralarda radyo ve televizyonlarda çalıp söyledim, üniversitelerde de..." (Otyam, 1979, s. 5)

Melikoff ile Fransa'ya giden Feyzullah Çınar Avrupa'ya ilk adım atan ozanlarımızdan olmuştur (Karaaslan, 2023, s. 187). Avrupa'nın Paris, Bern, Basel, Berlin, Bonn gibi çeşitli şehirlerinde bulunmuştur (Otyam, 1979, s. 5). Fransa'da bir üniversite kürsüsüne adı verilmiştir (Yalçın, 1994, s. 17).

1971 yılında Strazburg şehrinde "*Chant Sacre d'Anatolie Par Ashik Feyzullah Tchinar*" adlı uzunçalar yayınlanmış ve yüksek bir satış oranına ulaşmıştır. Bu albüm daha sonra Türkiye'de Kalan Müzik şirketi aracılığı ile "*Nefes*" ismiyle piyasada yerini alacaktır. Burada yaptığı albüm İtalyan müzik dergisi "*Jam*"de gündeme gelmiştir

(Karaduman & Bulut, 2014). “*Le Monte*” gazetesinde kendisinden takdir ile bahsedilmiştir (Çınar gibi bir ses, yeniden).

2.1.6 Türkiye’ye Dönüşü ve Vefatı

Ozanın Avrupa yolculuğu bir yıl kadar sürmüş, Türkiye’ye döndükten sonra müzik hayatına burada da devam etmiştir (Otyam, 1979, s. 6). Çınar; Anadolu’yu gezmiş, derlemeler yapmış, müzik çalışmalarına devam ederek zaman zaman Avrupa’da ve Türkiye’de birçok konser vermiştir. Konserlerinde siyasi görüşlerini yansıtmış, düşündüklerini ifade etmekten çekinmemiştir. Ankara Çağdaş Sahne’de bir konseri sırasında “*Oğlum, Kerbela çölünde mi kaldık, bir bardak su getirin*” demiş, suyunu içtikten sonra da “*lanet Yezid’e*” diye eklemiştir. Bunun üzerine salonda bulunan bazı kişiler söyleminden rahatsız olmuş ve oradan ayrılmışlardır (Yalçın, 1994, s. 16).

1970’lerde Zülfü Livaneli Siyasal ’da öğrenci iken Feyzullah Çınar’ın yanında yer almaya başlamıştır. Livaneli mezun olduktan sonra İstanbul’da “Gün Plak” ismiyle bir şirket kurmuş ve orada Feyzullah Çınar’a iki adet long play çıkarmıştır. Bu plaklar Fransa’da yayınlanmıştır. Siyasi müdahaleler artınca Zülfü Livaneli yurt dışına çıkmış, Çınar ise Tuzluca’yı da silah taşıyor hâle gelmiştir. Bir polis taraması esnasında silahını sazının kılıfına saklamış ancak polisler yakalamıştır. Bunun üzerine sazının kılıfında silah taşıyor diye cezaevine alınmıştır (Yalçın, 1994, s. 16).

1973 yıllarında Halk Ozanları Derneği’nin kuruluşunda önemli rol oynamıştır (Yalçın, 1994, s. 17). Dernek ozanın vefatından sonra da çalışmalarına devam edecek, ozanın ölüm yıldönümlerinde anma törenleri düzenleyecektir.

1975’li yıllarda Büyük Birlik Partisi’nin gecelerinde ve etkinliklerinde bulunmuş, 1977’de yapılacak olan genel seçimlerin çalışmaları için partiden tek vekil aday olan Mustafa Timisi ile Anadolu’nun çeşitli illerini gezmiş ve bu illerde konserler vermiştir (Yalçın, 1994, s. 16-17). Adana’da gerçekleştirdiği bir konserde Alevilik propagandası yaptığı sebep gösterilerek, Abdullah Papur ile tutuklanmıştır (Karaduman, 2019, s. 217). 1 ay kadar süre ile Ceyhan Cezaevi’nde tutuklu kalmıştır. Ev sohbetlerinde tanıştığı yakın arkadaşı Fikret Otyam, cezaevinde ozanı yalnız bırakmamış, cezaevi müdürü ile görüşerek Feyzullah Çınar ile telefon görüşmesi yapmak için ricada bulunmuştur. Otyam, bu mevzuyu şöyle dile getirmiştir:

“Bir konserde komünizm propagandası yaptı diye tutuklanmıştı. Ceyhan Cezaevi’ne kapatmışlardı. Cezaevi müdürünü aradım. Feyzullah iyiymiş. Müdür istersen çağırayım da dedi. Biraz sonra Feyzullah telefonun ucundaydı. “Bu rüya değil gerçeğin ta kendisiydi.” “Baba benim merak etme her şey mükemmel şakin çıkartmak için de uğraşma, hayatımda ilk kez tatil yapıyorum.” Tatili bir ay sürdü. İnanır mısınız hâlâ yaşıyor benim için elinde mor kadife donlu saziyle çıkıp gelecek.” (Feyzullah Çınar’ı Anma ve Anlatma Gecesi Program Broşürü, 2000).

Tutuksuz yargılanmaları için karar çıkınca tahliye olan Çınar, Mersin konserine geçer ve şu sözleri söyler: *“Oğlum şu hâle bak. Bizler Aleviler bu memlekette o kadar fazlayız ki. Ama salavat kuvvete bağlı, kuvvetli olmazsan salavatın olmaz.”* Çınar, Mersin konseri sonrasında yine tutuklanmış ve tutuklandığı gece iki dişi kırılmıştır (Yalçın, 1994, s. 16-17). Hayatı boyunca dört kez tutuklanmıştır (Yalçın, 1994, s. 6). Pasaportuna el konulmuş, yurt dışına çıkış yasağı getirilmiştir (Çınar, s. 29).

Yaşamı boyunca geçim sıkıntısı yaşayan Çınar, plaklarından ve müzik çalışmalarından yeterli gelir elde edememiş ve parasızlık çekmiştir. Çınar’ın eşi, bir gün Ankara Tuzluca’yırdaki komşusu ve ozanın yakın dostu olan Murtaza Yalçın’ı aramış: *“Murtaza, Derviş Kemal acından ölüyor, mama alacak para yok.”* demiştir. Bunun üzerine Murtaza Yalçın, o zamanlar Şah Plak’ın sahibi ve Çınar’ın patronu olan Ahmet Daymaz’ı arayıp durumdan bahsetmiştir. Ahmet Duymaz bir miktar para göndermiş ve karşılığında ozandan hemen bir kaset yapıp yollamasını istemiştir. Ozan kaseti yapmış fakat Ahmet Daymaz iyi olmadığı gerekçesiyle beğenmeyip yeniden istemiştir (Yalçın, 1994, s. 16). Ozan, aldığı parayı geri göndermiştir. Aynı günün akşamı yaklaşık dört aydır evinin kirasını ödeyemediği için ev sahibiyle problem yaşamıştır. Ev sahibi Nebi Dadaloğlu tatsız ve rahatsız edici bir üslupla kirasını istemiş, bu nedenle Çınar’ın yakın çevresinden ciddi anlamda tepki görmüş ve bölgeyi terk etmiştir. Çınar, bir süre kira vermeden o evde yaşamıştır (Yalçın, 1994, s. 16).

Feyzullah Çınar, Mihneti ile aralarında geçen bir sohbette önce Mihneti’ye kendinden önce vefat edecek olursa vasiyetinin ne olduğunu sormuş, Mihneti ise cenazesinin başında çalıp söylemesini istemiştir. Ardından Mihneti kendisine aynı soruyu yöneltince Çınar şu cevabı vermiştir:

“Benden söz açıldığında: Feyzullah Çınar, dünyaya, dünyanın güzelliklerine, bütün insanlara ve de o insanların güzel huylarına doymadan göçüp gitti diye duyuruda bulunursan yeter bana.” (Mihneti, 1990, s. 7).

Bir Avrupa dönüşü Çınar'ın yine maddi sıkıntı çektiği ve iş aradığı bir dönemde yakın dostu Fikret Otyam, o zamanların Ankara Belediye Başkanı Vedat Dolakay'a durumdan bahseden bir mektup yazmış ve ozanla ilgili Fransa'da çıkan yazıları da eklemiştir. Mektupta şöyle yazmaktadır: “*Şu plaktaki adamın, yiğit bir halk çocuğumuzun, namuslu bir halk ozanının aç gezdiği başkentte, tok gezmekten utanıyorum, selam.*” (Otyam, 1979, s. 6) Bu mektup üzerine Vedat Bey, Ankara Belediyesi adına temizlik işlerini yürütmek üzere Çınar'ı işe almıştır. Çınar bir süre çalıştıktan sonra, 24 Ekim 1983 tarihinde temizlik işçisi olarak çalıştığı Kurtuluş Parkı'nda görev saatleri içerisinde vefat etmiştir. Ozanın naaşı 1 gün bekletildikten sonra 25 Ekim günü Ankara Karşıyaka Mezarlığı'na defnedilmiştir. Çınar'ın anısına Ankara Tuzluca'yır'da yapılan bir parka Feyzullah Çınar Parkı ismi verilmiş ve aynı yere Metin Yurdanur tarafından yapılan heykeli dikilmiştir.

2.1.7 Dostlarının Gözünden Feyzullah Çınar

Yaşar Kemal: “ *O bin yıldır saz çalan, bir ozandır.*” (Feyzullah Çınar'ı Anma ve Anlatma Gecesi Program Broşürü, 2000).

Zülfü Livaneli:

“Kültür mirasını çağdaş öğretiyle birleştirmiş, sağlam tekniği ve müzik yeteneğiyle eserlerini yorumlamıştır. Feyzullah Çınar yeni bir senteze ulaşmış, türkülerin aslını, kaynaktaki özünü yakalamıştır. Feyzullah Çınar kökleri çok derinde olan bir çınardır. Sanatının büyüklüğü yanında işlevi de büyük olan bir sanatçıdır.” (Feyzullah Çınar'ı Anma ve Anlatma Gecesi Program Broşürü, 2000).

Fikret Otyam:

“Bir konserde komünizm propagandası yaptı diye tutuklanmıştı. Ceyhan Cezaevi'ne kapatmışlardı. Cezaevi müdürünü aradım. Feyzullah iyiymiş. Müdür istersen çağırayım da dedi. Biraz sonra Feyzullah telefonun ucundaydı. “Bu rüya değil gerçeğin ta kendisiydi.” “Baba benim merak etme her şey mükemmel şakin çıkartmak için de uğraşma, hayatımda ilk kez tatil yapıyorum.” Tatili bir ay sürdü. İnanır mısınız hâlâ yaşıyor benim için elinde mor kadife donlu sazıyla çıkıp gelecek.” (Feyzullah Çınar'ı Anma ve Anlatma Gecesi Program Broşürü, 2000).

Murtaza Yalçın:

Ozanlar diyarı koca Sivas'tan

Büyüyen dost Çınar göçtü de gitti

*Çamşılı diyarı Çamağa köyünden
Yetişen dost Çınar göçtü de gitti*

*Ahmet Yesevi'nin gelir soyundan
On iki İmam dergâhından yolundan
Muhammet Ali'nin dergâh evinden
Yetişen dost Çınar göçtü de gitti*

*Özden bağlanmıştı Hacı Bektaş'a
Muharrem ayında girdi toprağa
Yillardır haykırdı saziyla
Savaşan dost Çınar göçtü de gitti*

*Allah Allah diye çalar söylerdi
İyi sözden başkasını bilmezdi
Ter döküp kazanır helal yerdi
Çalışan dost Çınar göçtü de gitti*

*Yalçın kara bağlar onun yasıyla
Az mı yandı Pir Sultan'ın aşkıyla
Ehlibeyt yolunda coştı saziyla
Sevişen dost Çınar göçtü de gitti (Yalçın, 1994, s. 17)*

Kul Rabia:

*Ne söyleyim koca çınar ben sana
Dile sığmaz, söze sığmaz birisin
Sardık benliğini sızlayan cana
Sen ölmedin, yüreklerde dirisin*

*Bu yıl kara geldi yirmi dört ekim
Melhem sürememiş yarana hekim
Çok sorguya çekti, savcıyla hâkim
İnanç kervanın yüce serisin*

*Umut bahçemizin ulu çınarı
Tufanlı hayatın sonsuz baharı
Ozanlık biliminin coşkun pınarı
Sazımızda düzen, gönül pirisin*

*Kul Rabia yine yandın ateşe
Kırıldı kolların, varmıyor işe
Ayrılmaz yolundan, kanmazsın düşe
Yorulmuş bedeninin bitmez terisin (Rabia, s. 6)*

Mahzuni Şerif:

*Sana uyu demek içimden gelmez
Çünkü çok uyumuş uyardın Feyzo 'm
Senin gibi, temsilinde eğilmez
Dik başlı dağları sayardın Feyzo 'm*

*Sen derdin ki hiçbir ozan yoz değil
Çıkarıcının elindeki koz değil
Kanaatin tahammülün az değil
Bir dilim ekmekle doyardın Feyzo 'm*

Coşardın çağlardın, öyle bezmezdin

Dalgındın dalardın, hafif gezmezdin

Yeri gelir karıncayı ezmezdin

Yerinde devlere kıyardın Feyzo 'm

Bağırıp çağırdın kötü düzene

Neler dedin ezilene ezene

Zaman geldi et yerine kazana

Biliyoruz hedik koyardın Feyzo 'm

Topraklarda değil bizde yatansın

Her gece her gece ışık tutansın

Bize gülüp geçen düzen utansın

Böyle derdin neler duyardın Feyzo 'm

Çok gamsızlar uyanmıştır sesine

Dostluk çağrısına pir nefesine

Yalan konuşmadın erkekçesine

Hak der sarhoş olur ayardın Feyzo 'm

Bir zamanlar Mahzun î'yle inlerdin

Cömert idin bir ikramın binlerdin

Pir oğluydun mürşitleri dinlerdin

Olursa hatadan cayardın Feyzo 'm (Kaya, 2002, s. 86-87)

2.2 Sanatı

Feyzullah Çınar'ın ailede başlayan eğitiminde müziğin önem arz etmesi, çocuk yaşlarda bağlama çalmaya başlaması, Alevi kültürünün içinde yetişmesi, cemevlerinde bulunmuş olması, doğduğu coğrafyanın ozanların çok yetiştiği bir bölge olması, yaşadığı topluma

olan aidiyeti ozanın sanat anlayışının belirleyici unsurları olmuştur. Pir Sultan Abdal, Kaygusuz Abdal, Kul Himmet, Virâni, Seyrâni gibi âşıklar onun mihenk taşlarını oluşturur. Bu âşıkların eserlerini sanat hayatı boyunca çalıp söylemiştir. Pir Sultan Abdal'dan çokça etkilenmiş, pek çok eserini okumuştur (Ergün, 2007, s. 15). Fikret Otyam bu etkiyi şu sözlerle ifade etmiştir: “*Kimse alınıp darılmasın, bu ülkede Pir Sultan Abdal'ı en güzel yaşatan, en güzel sesleyen tezeleyen kuşkusuz, O'nun en büyük, yürekte hayranı Feyzullah Çınar'dır.*” (Çınar gibi bir ses, yeniden)¹. Ozan, Pir Sultan Abdal'a ait “Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez” isimli türküyü derlemiştir. Derlemeleri sonucu “Muhabbet”, “Geldim Şu Âlemi Islah Edeyim” gibi türkülerini de repertuvara kazandırmıştır (Kaya, 2002, s. 88). Çalışmaları sonucu elde ettiği türküler ve kendisinden önceki ozanların eserlerini icra etmesi, albümlerinde yer vermesi sonucu bu eserlerin unutulmamasına, nesilden nesle aktarılmasına yardımcı olmuştur. Kendi eserlerini çok sık okumayıştının sebebini de bu şekilde açıklamıştır. Çok büyük bir kültürel hazine ile karşı karşıya olduğundan, hazineyi aktarmak için çaba gösterdiğinden, kendisini bu hazine karşısında yetersiz gördüğünden, geçmiş ve gelecek arasında köprü görevi gördüğünden bahsetmiş, kendi yazdıklarına henüz sıra gelmediğini eklemiştir. (Mihneti, 1990, s. 8). Kendi döneminde yaşayan Kul Ahmet, Sefil İbrahim, Âşık Celâlî gibi ozanların eserlerini de okumuştur (Metin H. G., s. 88).

Çınar, ocakzade dedesi olmasının yanı sıra yoğun bir Alevi kültürü eğitimi almıştır (Ergün, 2007, s. 13). Müziğe olan ilgisi de inanışından gelmektedir. Alevi toplumunun uğradığı haksızlıklar ve bu toplumla ilgili yanlış anlaşılımlar eserlerine konu olmuştur. Koyu bir Alevi inancına sahiptir. “Yirmi Dört Ayar Aleviyim”, “Aleviyiz Alevi” gibi eserlerinde Alevi kimliğini ortaya koymaktadır. Pek çok eserine de Alevi inancını konu etmiştir. Türk siyasetinin en karmaşık dönemlerinde dahi hem Alevilik inancı ile ilgili düşüncelerini hem de siyasi düşüncelerini açıkça ifade etmekten çekinmemiştir. Alevi kelimesini ağza almanın bile güç olduğu yıllarda, konserlerinde bu eserleri korkusuzca okumuş, albümlerinde yer vermiştir.

Şiirlerinde mahlas olarak kendi ismini kullanmıştır (Kaya, 2002, s. 88). Bu durum ile ilgili hassasiyeti Mihneti ile yaşanan şu olayda görülmektedir: Mihneti, ozanı iyi görmediği bir gün kendisine sormuş ve yağın yağmurda Tuzluçayır'da bulunan evini su bastığını, tüm eşyaların su içinde kaldığını öğrenmiştir. Bunun üzerine Feyzullah

---

¹ Gazete haberinden alınmıştır. İlgili haber Ek 2 bölümünde verilmiştir.

Çınar'ın dilinden bir şiir yazmıştır ve şiirde Çınar'ın adını kullanmıştır. Sonrasında bu şiiri götürüp Çınar'a okutmuştur. Verdiği cevabı Mihneti şu dizelerle anlatmıştır:

“Bak dedi, Mihneti. Şiir güzel olmuş olmasına da sonundaki benim adım bir suçlu gibi sırtıp çıktı karşıma. Sanat yaşamımda asla yemedim ben bu halı. Hiç kimsenin eserine kendi imzayı atmadım. Benim için yazabilirsin, ama beni hırsız etmeğe hakkın yoktur. Eğer kendi mahlasını kullanırsan, daha çok mutlu edersin beni. Tiksiniyorum, iğreniyorum ben bu aşağılık tutumdan...” (Mihneti, 1990, s. 7).

Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde konserler vermiş olması, yurdun birçok yerini gezmiş ve derlemeler yapmış olması, Avrupa'ya açılan ilk ozanlarımızdan olması ve orada da sanatını icra etmiş olması, Feyzullah Çınar'ın yerel boyutta kalmayan çok yönlü bir ozan olduğunu göstermektedir. Anadolu'daki Alevilik kültürünü Avrupa'da anlatarak bu kültürün hem daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış hem de evrensel bir bağ kurmuştur. Buradan yola çıkıldığında ise Çınar'ın kültürüne olan bağlılığı ve hizmeti yadsınamaz bir gerçektir. Eserleri incelendiğinde ve yurt dışında yaptığı çalışmalara bakıldığında kültürü anlama ve anlatma çabası ziyadesiyle görülmektedir. Mihneti ile aralarında geçen bir konuşmada Avrupa'da gördüğü ilgiden mutlu olduğundan, kültüre çokça ilgi duyulduğu için bununla gurur duyduğundan ancak Anadolu'da kendi ve kendi gibi ozanların kıymet görmemesine ve kültüre sahip çıkılmayışına çok üzüldüğünden bahsetmiştir (Mihneti, 1990, s. 8).

Anadolu'da yaşayan fakir halkın yaşam mücadeleleri, çektiği zorluklar, maddi sıkıntılar, güçsüzlük, baskı ve aşağılanmış hissetme duygusu eserlerine konu olmuştur. Köyünden kente göçmüş ancak içinde doğup büyüdüğü geleneksel kültür ve değerlerden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Haksızlıklara karşı duran, toplumsal eşitlik ve adaleti savunan, kimi zaman isyankâr ve asi bir üslupla kendisini ifade eden bir ozandır. Eserlerinde hür, korkusuz, bazen de sert söylemler kullanmıştır.

2.2.1 Çınar'ın Şiirleri

Feyzullah Çınar genellikle usta malı şiirleri bestelemiş veya bestesi olan bazı eserleri kendine has başka bir beste ile yeniden ortaya çıkarmıştır. Kendi şiirlerini çok fazla tercih etmemiştir. Nedenini şöyle açıklamıştır: *“Ülkemizde o kadar ozan var ve bunların o kadar güzel türküleri var ki inanın bunları okumaktan kendi eserlerimi okumaya fırsat bulamıyorum.”* (Kaya, 2002, s. 88).

Kendi şiirlerinde eksiklikler aramış, önceliğinin büyük ozanların şiirlerini duyurmak olduğunu, kendi şiirlerine daha sonra sıra geleceğini ifade etmiştir (Ergün, 2007, s. 16).

Ulaşılan bazı şiirleri şu özellikleri taşımaktadır: “Dört Büyük” isimli şiiri dörtlük nazım birimi ve 11’li hece ölçüsü ile yazılmış, didaktik şiir türü örneğidir. Didaktik şiir türünün özelliği olan öğüt verici ve öğretici nitelikleri taşır (Kaynar, 1996, s. 65). “Lanet” ve “Bu Mu Sosyal Adalet” şiirleri ise türkü nazım şekli ve 8’li hece ölçüsü ile yazılmış taşlama örnekleridir. Taşlama türü ise devlet kurumu ve kişilerdeki hataları ve toplumda aksayan yönleri dile getiren türdür (Duymaz & Şahin, 2023, s. 260).

Dört Büyük

Şu dünyada en kuvvetli dört büyük

Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Yeryüzünde her kuvvetin sahibi

Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Komşunun yaptı(ğı)na “Ne güzel deme”

Sen aynı insansın ona imrenme

Yapılan işleri keramet sanma

Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Atom denen kuvvet bir maden idi

Topraklar altında hep yatar idi

Bunu atom diye kim icat etti

Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Yıllar yılı işte budur feryadım

Dostların dilinde söylenir adım

Feyzullah’ım dört esasa bağlandım

Akıl fikir ilim bir de çalışmak (Kaya, 2002, s. 89)

Lanet

“Bozuk düzen devam etsin”

Diyen bensem bana lanet

Gayr-ı meşru milyonları

Yiyen bensem bana lanet

Yiyen sensen sana lanet

Vatanda kalmadı dirlik

Olmaz olsun böyle birlik

İpek kumaş rugan terlik

Giyen bensem bana lanet

Giyen sensen sana lanet

Vatan çiftliğim diyerek

Fakir halkı çiğneyerek

Viski içip et yiyerek

Doyan bensem bana lanet

Doyan sensen sana lanet

Ne söylesem azdır sana

Çün değilsin halktan yana

Burjuvalar kervanına

Uyan bensem bana lanet

Uyan sensen sana lanet

Feyzullah'ın dolmaz kabı

Çıktı hazinenin dibi

Memleketi soğan gibi

Soyan bensem bana lanet

Soyan sensen sana lanet (Kaya, 2002, s. 89-90)

Bu Mu Sosyal Adalet

Görmedik kimseden vefa

Derdimize yoktur deva

Ele sefa bize ceza

Düştü sosyal adaletten

Düştü kardaş bu düzende

Vücudumuz bitkin artık

Ellerimiz çatlak yarık

Ele çizme bize çarık

Düştü sosyal adaletten

Düştü kardaş bu düzende

Yalan söze olduk sağır

İçimize girdi kahır

Ele villa bize ahır

Düştü sosyal adaletten

Düştü kardaş bu düzende

Altımızda yoktur döşek

Derdimizi kime deşek

Ele taksi bize eşek

Düştü sosyal adaletten

Düştü kardaş bu düzende

Feyzullah'im deme şükür

Şükür diyen kaldı fakir

Ele altın bize bakır

Düştü sosyal adaletten

Düştü kardaş bu düzende (Kaya, 2002, s. 90-91).

2.2.2 Çınar'ın Müzikal Yönü

Feyzullah Çınar eskiden yaşamış büyük halk ozanlarının eserleri ile yetişmiştir. Pir Sultan Abdal başta olmak üzere kendinden önceki ozanlardan çok etkilenmiştir. Onların eserlerini çalmış söylemiş, müziğini kendi yetiştiği yöredeki müzik ile harmanlayarak kendi eserlerine de yansıtmıştır. Halk müziğinde çalma ve söylemede kullanılan teknikler yöresel farklılıklar gösterir, ortak bir teknik yoktur (Balkılıç, 2009, s. 115). Çınar, kendi yöresinde kullanılan çalma söyleme tekniklerini eserlerinde uygulamıştır. Eserlerini âşık müziğinin özelliklerinden biri olarak kabul edilen saz ile eşlik şeklinde söylemiştir (Ergün, 2007, s. 17). Albümlerinde ve konserlerinde farklı çalgılar kullanmayı pek tercih etmemiştir. Bir konserinde Ahmet Daymaz kaşık getirmiş, fakat ozan kabul etmemiştir. Aynı konserde Murtaza Yalçın'a bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir: “oğlum, sıpa, sonunda beni zilli mi yapacaksın, bir de kaşık koyup? Olmaz böyle şey, beni çaldığım gibi dinleyen dinler, dinlemeyen dinlemez” (Yalçın, 1994, s. 17).

Feyzullah Çınar, bestelerinde lirik tarzda motifler kullanarak halkın duygu dünyasına hitap etmiştir. Bölgedeki yaşantıyı ve kültürel değerleri aktarırken müziği ile etkili olan iyi bir saz ustasıdır. Alevi âşıkların çokça kullandığı akort düzenlerinden bağlama düzeninin yanı sıra bozuk düzen de kullanmıştır. Eserin sözlerinin önemini yanı sıra müziğine de çok önem vermiş, sazını ustaca kullanmıştır. Yöresel tavırda kullanılan geçkileri uygulamıştır (Ergün, 2007, s. 17). Zaman-ölçü kavramları açısından eserlerini çoğunlukla “uzun hava” ve “kırık hava” formunda bestelemiştir. Uzun havalar serbest ölçülü, düzenli bir ritmi olmayan, yöresel kalıplara göre icra edilen türdür (Kaynar, 1996, s. 105). Kırık havalar ise belirli bir ritme sahip, ölçüsü ve ölçü sayısı belli olan bir türdür (Kaynar, 1996, s. 114-115). Çınar, bazı eserlerinde ise hem uzun hava hem de

kırık hava formlarını birlikte kullanmıştır. Usûl olarak ise eserlerinde en çok serbest usûl kullanmış; 2/4, 4/4, 5/8, 7/8, 8/8, 10/8, 12/8 gibi usûllere de yer vermiştir.

Makam olarak hüseyinî, hicaz, hüzzam, saba ve karcıgar makamlarını kullanmıştır. En çok hüseyinî makamını tercih etmiş, makamın içinde karcıgar geçkileri çokça kullanmıştır. Bazı hüseyinî eserlerini karcıgar makamı ile sonlandırmıştır (Karaduman, 2019, s. 220).

Eserlerini okurken zaman zaman ritmi ölçünün dışına taşmıştır. Bazı eserlerinde cümle sonlarında puandorg yapmıştır.

2.2.3 Feyzullah Çınar'ın Etkilediği Sanatçılar

Feyzullah Çınar sanatıyla birçok sanatçıyı etkisi altında bırakmıştır. Bunlar: Musa Eroğlu (Çınar, s. 29), Murat Metin (Metin M. , 2009), Françoise ve Mahmut Demir çifti (İlknur, 1997), Sabahat Akkiraz (Ergün, 2007, s. 43-44), Mahzûnî Şerif (Ergün, 2007, s. 45-46), Zülfü Livaneli (Yalçın, 1994, s. 16) gibi isimlerdir. Bunların dışında pek çok sanatçı Feyzullah Çınar'dan etkilenmiş, onun türkülerini okumuştur. Geldim Şu Âlemi Islah Edeyim, Minnet Eylemem, Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez, Abbas'ı Vuranlar Elbet Sürünür, Ağ Gülüm, Doldur Meyhaneci, Gelin Canlar Bir Olalım, Gönlüm Yastadır, Şu Kanlı Zalimin Ettiği İşler gibi türkülerini ise ozanın en çok okunan ve bilinen türkülerini arasındadır.

2.2.4 Müzik Çalışmaları

Feyzullah Çınar evinde çekilen video kaydında ilk plak çalışmasının “Merhaba” isminde bir plak olduğunu söylemektedir. İlk plak çalışması ise “Fazilet” olarak bilinmektedir.

Fransa'da UNESCO ve Radio France aracılığı ile yayınlanan “*Chants Sacré d'Anatolie*” albümü çok ses getirmiştir. Bu albüm daha sonra Türkiye'de “Nefes” ismiyle yeniden raflarda yerini almıştır. Çınar'ın bilinen 160 eserini okuduğu 2 adet uzunçalar, 24 adet kaset, 54 plak çalışması bulunmaktadır (Karaduman, 2019, s. 218). Erenler Meclisi, Hü Dost, Kuzular, Aşkın Çilesini, Veda Bandı, Kerrar Aşkına, Ya Dost, Bayram Günü, Bu Nasıl Gurbettir, Kıbrıs, Hele Ulaşa, Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar gibi albümler ozanın çalışmalarından bazılarıdır.

Abbas'ı Vuranlar Elbet Sürünür - 2

20
a . . man Yezidin aske . . ri yanan gö . . rü nür Hal böyle böy le . var Pir e

23
söy le . . . . . Pirim Mecnun ol muş ben olam Ley la . . . ben olam

26
Ley . . . . la Pir de benim gi . . . . . bi . . . yanar mı böy le

Çöl yazıda ekilmiş bir kara duman
Dumanın içinde imam görünür
Abbas at üstünde vermiyor aman
Yezid'in askeri yanan görünür

Hal böyle böyle var Pir'e söyle
Pir'im Mecnun olmuş ben olam Leyla
Pir de benim gibi yanar mı böyle

Kerbela çölünde şemalar yanar
Abbas at üstünde çark gibi döner
Ak libas altında yarası kanar
Ok saplanmış ciğerciği delinir

Hal böyle böyle var Pir'e söyle
Pir'im Mecnun olmuş ben olam Leyla
Pir de benim gibi yanar mı böyle

Abbas'ın giydiği keten gömlektir
Gömleği soymuşlar kolları yoktur
Bir değil beş değil yarası çoktur
Abbas'ı vuranlar elbet sürünür

Hal böyle böyle var Pir'e söyle
Pir'im Mecnun olmuş ben olam Leyla
Pir de benim gibi yanar mı böyle

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses (La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b)

Abbas'ı Vuranlar Elbet Sürünür isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. İmam Hüseyin ve Kerbelâ Olayı ile ilgili bir mersiye türü örneğidir. Abbas Bin Ali'nin şehit edilmesi ve çektiği acılar, Kerbelâ'daki trajik olaylar dile getirilmiştir.

3.2 Abdal Musa'ya Adlı Eserin Çözümlemesi

ABDAL MUSA ' YA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ak de niz ya ka sı . . . . .

Ay dın . . . el le ri . . . . . (Saz) . . . . .

Kuş lar gi der bi zim . . . . . Ab dal Mu sa ya (Saz) . . . . .

Ce ma lin gö rün ce . . . . . yü rü . . dü dağ lar . . . . .

Abdal Musa'ya - 2

Akdeniz yakası Aydın elleri
Kuşlar gider bizim Abdal Musa'ya
Cemalin görünce yürüdü dağlar
Taşlar gider bizim Abdal Musa'ya

Katardan ayrılan turna sürüler
Ah çektikçe ümüklerim sızılar
İrili ufaklı emlik kuzular
Koçlar gider bizim Abdal Musa'ya

Veli'm eydir dört kitaptan evveli
Şeyh oğlu Bedrettin Bektaş-ı Veli
Ortaklar adına didemin seli
Çağlar gider bizim Abdal Musa'ya

(Feyzullah Çınar'ın "Bu Nasıl Gurbettir" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 9 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Abdal Musa'ya isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Cümle sonları puandorgludur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Tek cümleli olan bu eserin ilk cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle iki kez tekrar edilmiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde Türk tasavvuf edebiyatında önemli yere sahip olan Abdal Musa'nın yüceliği ve kutsallığı anlatılmıştır. Abdal Musa'dan geldiği için, ozan kendi ceddine okumuştur.

3.3 AÇAMASIN Adlı Eserin Çözümlemesi

AÇAMASIN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bin za li . min . . . en . . . sesi . ne . . . . .

Kö tü yo . la . . . . . ka ça ma . sın . . . . .

Bu mil le . tin . . . . si ne si ne . . . Baş . ka ya ra . . .

Makamı: Muhayyer

Usûlü: 9 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Açamasın isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözlü bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp 5. derecedeki mi(hüseynî) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamıştır. Eserdeki en tiz ses olan si(tiz segâh) perdesi burada duyurulmuştur. Bu cümle sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Ardından son cümle olan c cümlesi yine sol perdesiyle başlamış, sekilemelerle birlikte iniş göstererek karar perdesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Derviş Kemal'e aittir. Milli konulara değinen bir şiidir. Zalimlere, haksızlıklara, toplumun çektiği acılara karşı duyulan tepki ve direniş vurgulanarak memleket sevgisi işlenmiştir.

3.4 Ağ Gülüm Adlı Eserin Çözümlemesi

AĞ GÜLÜM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ağ gül e ki . ni . ne . . . zı yan ol . du mu ağ gü lüm . . . . .

4
Kı na lı el . le . re . . di ken . dol . . . du mu . . . ağ gü lüm . gü . lüm

7
. gel be ri . . . . . Se ni be ni . ya . ra . . da nı se . ver sen

11
ağ gü lüm . . . . . gü lüm . . . . . Se ni ben den gay . rı . . se ven ol . . . . .

14
. . du mu . . yar . eğ len . . . eğ . . len . gül eğ len . . . eğ len

Ağ gül ekinine zıyan oldu mu (ağ gülüm gülüm)
Kımalı ellere diken doldu mu (ağ gülüm gülüm gel benim yarım)
Seni beni yaradana seversen (ağ gülüm gülüm)
Seni benden gayrı seven oldu mu (yar eğlen eğlen gül eğlen)

Bir pınar yaptır dım bütün kaynatma
Gurban olan güzel beni oynatma (yar eğlen eğlen gül eğlen)
Gurbet gidiyom beni ağlatma beni aldatma
İşin gücün düzen imiş ağ gelin (yar eğlen eğlen gül eğlen)

(Fezullah Çınar'ın "Kızular" albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Ağ Gülüm isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Eser boyunca bu cümle tekrar etmiştir. Derleyen kişi Feyzullah Çınar olarak geçmektedir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sivas'ın ünlü uzun havası olan bu eserde sevda, ayrılık ve gurbet teması işlenmiştir. Ağ gülüm hitabıyla sevilen kişiye seslenilmektedir.

3.5 Ah Yetişmez Ahımıza Adlı Eserin Çözümlemesi

AH YETİŞMEZ AHIMIZA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 3/8 time and consists of seven staves. The first four staves are instrumental, showing a melody line with eighth and sixteenth notes. The fifth staff begins with the lyrics 'Ah ye tiş mez a lu nu za Ca nm kur ban'. The sixth staff continues with 'şa lu nu za (Saz . . . . .) Se ni soy suz'. The seventh staff concludes with 'piç mi li can Na sı l k yı d n şa lu muz za (Saz . . . . .)'. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 3/8.

Ah ye tiş mez a lu nu za Ca nm kur ban
şa lu nu za (Saz . . . . .) Se ni soy suz
piç mi li can Na sı l k yı d n şa lu muz za (Saz . . . . .)

Ah Yetişmez Ahımıza - 2

Hak'dan çıktı böyle ferman
Bu derde olur mu derman
Hüseyin'i yetim goydun
Seni gidi Yezid Mervan

Bu dert Hak'tan miras bize
Hakk'a hiçbir sözümüz yok
Kalbimizde yaşayacak
Senden başka şahımız yok

Yoluna pusu kurdular
Namaz üstünde vurdular
Şah Hasan'la Hüseyin'i
Babadan yetim goydular

Bu dert Hak'tan miras bize
Hakk'a hiçbir sözümüz yok
Kalbimizde yaşayacak
Senden başka şahımız yok

(Feyzullah Çınar'ın "Chants Sacres d'Anatolie" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

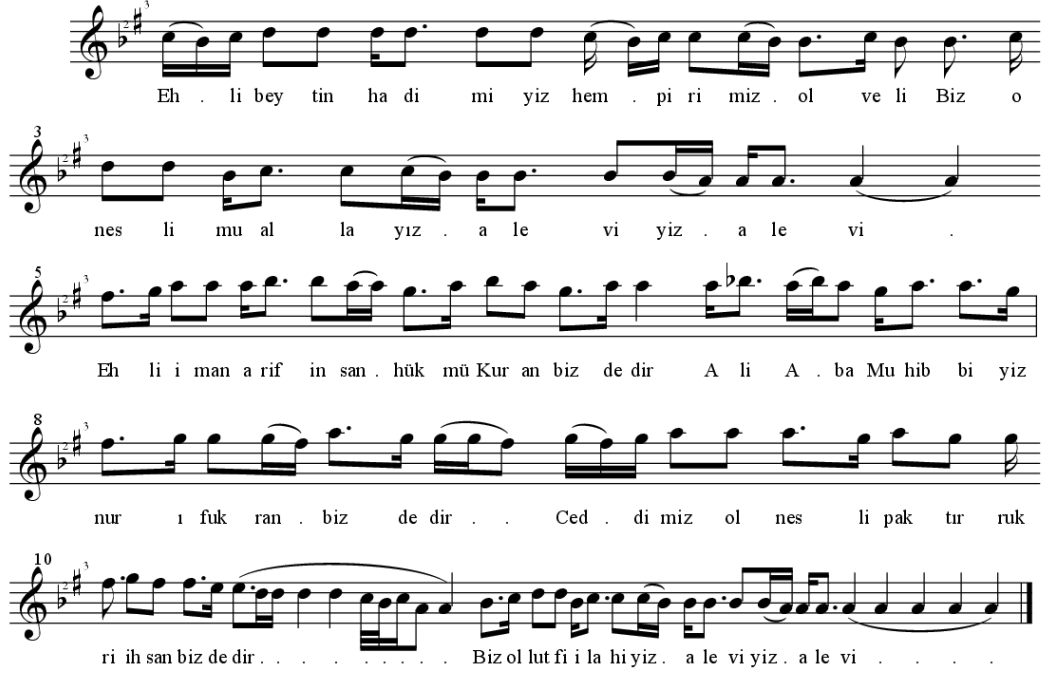
Ah Yetişmez Ahımıza isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. . Eser çalgısal girişle başlayıp sözel bölme ve çalgısal bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi ise makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp sekilemelerle karar perdesi olan la(dügâh) perdesine inmiştir.

8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Kerbelâ Olayı'nı konu almıştır. Bu acının Allah'tan miras kaldığı, kaderin bir parçası olduğu ifade edilmektedir. Mersiye türü örneğidir.

3.6 Aleviyiz Alevi Adlı Eserin Çözümlemesi

ALEVİYİZ ALEVİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Eh . li bey tin ha di mi yiz hem . pi ri miz . ol ve li Biz o
nes li mu al la yız . a le vi yiz . a le vi .
Eh li i man a rif in san . hük mü Kur an biz de dir A li A . ba Mu hib bi yiz
nur ı fuk ran . biz de dir . . Ced . di miz ol nes li pak tur ruk
ri ih san biz de dir . . . Biz ol lut fi i la hi yiz . a le vi yiz . a le vi . . .

Ehl-i Beyt'in hadimiyiz hem pirimiz ol veli
Biz ol nesli muallayız aleviyiz alevi
Ehl-i iman arifi insan hükmü Kur'an bizdedir
Ali Aba muhibbiyiz nur-ı fukran bizdedir
Ceddimiz ol nesli paktır rukr-i ihsan bizdedir
Biz ol lutf-i ilahiyiz aleviyiz alevi

Ali nuru velayetdir doğdu burcu vahdetten
Ali semsi hakikattır halk edildi rahmetten
Ali Seyfi risaletdir hem beridir vahşetten
Ol sıfatla mühübbiyiz aleviyiz alevi

Ali yül murtazadır ol sahibi zülfikardır
Mü'ini islamiyetdir Resullullah'a yarıdır
Müderri-i ürefadır nice nice fazlı vardır
Biz ol ilme temadımız aleviyiz alevi

Hasan ile Hüseyin'dir ki ona yarı vefakârız
Kerbela'nın merdanıyız diliran cefakârız
Narı hasret dağı gamla muhtelayı ahu zarız
Ta hasre denk munadımız aleviyiz alevi
Ehl-i beytin mühübbiyiz mürsüdümüzdür veli
Biz ol ehli peymanız ki aleviyiz alevi

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d+e+a')

Aleviyiz Alevi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözlü bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi si perdesi ile başlayarak karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Ardından gelen c cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp eserdeki en tiz ses olan si(tiz segâh) perdesini gösterdikten sonra la(muhayyer) perdesinde sonlanmıştır. Diğer cümle olan d cümlesi la(muhayyer) perdesi ile başlayıp fa diyez(eviç) perdesinde sona ermiştir. Sol(gerdaniye) perdesi ile başlayan e cümlesi ise la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır. Ardından a cümlesi tekrarlanmıştır.

15'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Alevilik kimliği üzerine yazılmıştır. Tekrar eden kelimelerle eserdeki Alevilik vurgusu daha çok artmıştır.

3.7 Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni'nin Fazileti Adlı Eserin Çözümlemesi

ALİ EKBER MAHMUT ERDAL MAHZUNİ'NİN FAZİLETİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. It consists of five staves of music. The first staff is the beginning of the piece. The second staff starts at measure 7 and includes the lyrics 'Bu top lu mun yüz ka ra sı . . . o . . . lan . lar (Saz) . . . . .'. The third staff starts at measure 13 and includes the lyrics 'A li Ek ber Mah mut Er dal . . Mah . . . zu . ni . . . . .'. The fourth staff starts at measure 19 and includes the lyrics 'Mer van de sen Mül cem de sen . . . ya . . . kı . şır . . . . .'. The fifth staff starts at measure 25 and includes the lyrics 'A li Ek ber . Mah mut . . Er dal . Mah . . zu . ni . . . . .'. The music is a continuous melodic line with various rhythmic patterns and rests.

(1)
Bu toplumun yüz karası olanlar
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni
Mervan desen Mülcem desen yakışır
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

(2)
Birbirinin avradına bakarlar
Biz doğruyuz diye yemin atarlar
Yezid evladına boyun bükler
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

(3)
Alevi görünür hem yoldan sapar
Mervan sürüsünün ardından koşar
Menfaati için Yezid'e tapar
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

(4)
Yezid ava çıksa tazısı o'dur
Hüseyin'i görünce yüzün çevirir
Aleviyim diye yalan savurur
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

(5)
Yanına otursan sorsan bir kelam
O sana uydurur sayısız yalan
Başiboş yularsız arada kalan
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

(6)
Yabancılar neler söyler bizlere
Tükürmek caizdir böyle yüzlere
Fezullah'ın lahneti var sizlere
Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Ali Ekber Mahmut Erdal Mahzuni'nin Fazileti isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ezgisi Parsel Parsel Eylemişler Dünyayı isimli türkü ile aynıdır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 kez tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sonlanmıştır. Her cümlenin sonunda saz ile karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde adı geçen Ali Ekber, Mahmud Erdal ve Mahzuni Şerif'e duyduğu öfkeyi anlatmıştır.

3.8 Ali'nin Düldülünü Bende Göreyim Adlı Eserin Çözümlemesi

ALİ'NİN DÜLDÜLÜNÜ BENDE GÖREYİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with six staves. The first staff is the beginning of the piece. The second staff starts with a measure rest of 3 measures. The third staff starts with a measure rest of 5 measures. The fourth staff starts with a measure rest of 7 measures. The fifth staff starts with a measure rest of 9 measures. The sixth staff starts with a measure rest of 11 measures. The lyrics are written below the notes, with some words in parentheses indicating they are to be sung in a specific style (Saz).

A li ge lir . . . di ye . . . (Saz). . . kar şı . . . gi . der ler (Saz) . . .
. A li nindül . . . dü lün . (Saz). . . ben de . . . gö . re yim (Saz). . .
. Bin di ği dü l . . . dü lün (Saz). . . met hin . . . e . der ler . (Saz). . .
. A li nindül . . . dü lün . (Saz). . . ben de gö re . yim . . . (Saz). . .

Ayağına altın nallar çaktırmış
Gözlerine yeşil sürme çektirmiş
Üzengisin cevahirden yaptırmış
Ali'nin Düldül'ün ben de göreyim

Pir Sultan Abdal'ım dengi bulunmaz
Kırk konaklık yere sürsem yorulmaz
Her insana kısmet olup görünmez
Ali'nin Düldül'ün ben de göreyim

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Ali'nin Düldülünü Bende Göreyim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlamış yine la perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Ali sevgisi üzerine yazılmıştır. Hz. Ali'nin atı olarak bilinen Düldül'ün bazı özellikleri tasvir edilmiş ve övülmüştür.

3.9 Ali İle Muhammed Aşkına Adlı Eserin Çözümlemesi

ALİ İLE MUHAMMED AŞKINA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ev . . . vel ye re gö ğe . . . bi na ku rul . . . du

A li i le Mu ham me din . aş kı . na . Gök te ki me lek ler sec de . ye in

. di . A li i le Mu ham me din . aş kı na A li yar A li yar da pi rim . A li .

yar A li . yar . A . . li . Hak bi lir ki ar zu . . ha lım

sen . de var A lem bi lir be nim . gön . lüm . sen . de var

Sürdüler Mervan'ı düş eylediler
Yezidin bağrını taş eylediler
Kırklar bir üzümünüş eylediler
Ali ile Muhammed'in aşkına

Ali yar Ali yar pirim Ali yar
Hak bilir arzuhâlim sende var
Âlem bilir benim gönüm sende var

Hatayı'm hatm eyledi kelamı
Cebraîl Ali'ye verdi selamı
Bir yudum su veren mahrum kalır mı
Ali ile Muhammed'in aşkına

Ali yar Ali yar pirim Ali yar
Hak bilir arzuhâlim sende var
Âlem bilir benim gönüm sende var

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Ali İle Muhammed Aşkına isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında gelen b cümlesi de mi perdesiyle başlamış, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Devamındaki c cümlesi do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında d cümlesi ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Şah Hatayî'ye aittir. Ali ile Muhammed'e olan bağlılık ve onların önemini, yüceliğini vurgulanmıştır. Mersiye örneğidir.

3.10 Ali Ül Mürteza Adlı Eserin Çözümlemesi

ALİ ÜL MÜRTEZA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ne gü neş do ğar . dı . ne . şems a . çar . dı . A li ül Mür te . za .

sen . ol ma say . dın . Ne dün ya . o . lur . du . a . . lem ya . şar . dı .

A li ül Mür te . . za sen . ol ma . say . dın . . Hey . dost Hey . dost . (Saz)

. . . Ne dün ya o . lur . . . du a . . lem . . ya şar . . . dı

A li ül Mür te . . . za sen ol . ma say . dın . sen ol ma . say dın (Saz) . .

(Saz)

Ne güneş doğardı ne şems açardı
Ali ül Mürteza sen olmasaydın
Ne dünya olurdu âlem yaşardı
Ali ül Mürteza sen olmasaydın

Âdem ile Havva zevke dalmazdı
Zeliha Yûsuf' a âşık olmazdı
İbrahim bıçağı taşa çalmazdı
Ali ül Mürteza sen olmasaydın

Mevlana aşkıyla zifir çalmazdı
Kul Maksudi tefekküre dalmazdı
Hâsıl on sekiz bin âlem olmazdı
Ali ül Mürteza sen olmasaydın

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a1+b+b')

Ali Ü1 Mürteza isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 4 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Son 2 mısra burada farklı müzik cümlesi ile yinelenmiştir. Bu cümle makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Tekrarında ise karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Kul Maksûdî'ye aittir. Eserde Feyzullah Çınar'ın bir mısra şiir okuması vardır. Hz. Ali sevgisi ve ona olan bağlılık konu edilmiştir. Ali'nin yokluğunda dünyanın ve insanlığın nasıl eksik kalacağı anlatılmıştır.

3.11 Allah Bizi Eşit Yaratmış Adlı Eserin Çözümlemesi

ALLAH BİZİ EŞİT YARATMIŞ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Al lah bi zi e şit ya rat mış am . ma Kul lar bu den ge yi bo zu yor gar . daş A kıl la fi kir

le do nat . . . . . mış am . ma Kul lar in san lık tan yo zu yor gar . daş

yo zu yor gar daş Kul lar in san lık tan yo zu yor gar . daş yo zu yor gar . daş .

Allah bizi eşit yaratmış amma
Kullar bu dengeyi bozuyor gardaş
Akılla fikirle donatmış amma
Kullar insanlıktan yozuyor gardaş

Ey fakir gücenme sakın Ulu'na
Hak cefa münasip görmez kuluna
İnsanın doğuştan temiz alınma
Kullar kara yazı yazıyor gardaş

Fakiri yoksulu kaz gibi olan
Mazlumun sırtında saadet bulan
Zahiri şekilde Müslüman olan
Kullar günden güne azıyor gardaş

Boş davul olarak şişmezdin ey can
Fakirlik narında pişmezdin ey can
Böyle tökezleyip düşmezdin ey can
Kullar sana kuyu kazıyor gardaş

Derviş Kemal der ki boyun eğene
Bin kere yuh olsun haram yiyene
Şimdi bu zamanda doğru diyene
Kullar var köpürüp kızıyor gardaş

(Feyzullah Çınar'ın "Erenler Meclisi" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Allah Bizi Eşit Yaratmış isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamış, makamın en tiz sesi olan la(muhayyer) perdesi burada duyurulmuş, makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesinde sona ermiştir. Eserin ikinci cümlesi olan b cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile bitmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Derviş Kemal'e aittir. Konusu toplumsal adaletsizlikler, mazlum ve fakir olana edilen eziyettir. İnsanların eşit yaratıldığı fakat insanların bu dengeyi bozduğu anlatılmaktadır.

3.12 Aman Ha Aman Adlı Eserin Çözümlemesi

AMAN HA AMAN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Sa kın ey sev di ğim kal bi ka ra dan . . ka ra dan Az dı rır ya . ri a man ha a man

(Saz) . . . . .

Kur ban o lam gü zel . se ni ya ra da na . . Ka pın da kul ey le a man ha a man

(Saz) . . . . .

Sakın ey sevdiğim kalbi karadan
Azdırır yâri aman ha aman
Kurban olan güzel seni yaradana
Kapında kul eyle aman ha aman

Kelb rakipler muradına ermesin
Bin yıl hizmet etse didar görmesin
Kenzullah sırrına gâh olmasın
İfşa eder sırrı aman ha aman

Âşık oldun maşukun elinde
Beni destan etti elin dilinde
Kargalar ötmesin goncalar gülünde
Örseler gülünü aman ha aman

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Saz Bölümü 5 Zamanlı – Söz Bölümü Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Si-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(b+c)

Aman Ha Aman isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin çalgısal bölümünün tek cümlesi olan a cümlesi, makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp melodik tekrarlarla karar sesi olan la(dügâh) perdesine ulaşmıştır. Sözlü bölümün ilk cümlesi olan b cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp re perdesi ile sona ermiştir. Sözlü bölümün diğer cümlesi olan c cümlesi ise makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevgi, sadakat ve koruma arzusu konuludur. Sevgiliye olan bağlılık ve onun korunması gerektiği anlatılmıştır.

3.13 Arıfsen Söz Yeter Sana Adlı Eserin Çözümlemesi

ARİFSEN SÖZ YETER SANA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Can ku la ğın aç ta ke la . . . mı . din le Şa yet a rif i sen söz ye . . . ter sa
na . İ s ter sen ki ta bı o ku . . . di . lin le Ta ri hin yaz dı ğı öz ye . . .
ter . sa . na öz ye . . . ter . sa . na . dost . sa . na .

Can kulağın aç da kelamı dinle
Şayet arif isen söz yeter sana
İstersen kitabı oku dilinle
Tarihini yazdığı öz yeter sana

Maksadın değil mi menzile varmak
Erlik delilidir sözünde durmak
Hakk'ın cemalını dilerken görmek
Kalbinde açılan göz yeter sana

Aranan bulunmaz Hint'te Pekin'de
Kudüs'te Mekke'de Yemen'de Çin'de
Tüm aradıkların vardır içinde
Vücudun şehrinin gez yeter sana

Âdem var içince deliye benzer
Âdem var içince Ali'ye benzer
Âdem var Bektaş-i Veli'ye benzer
İyi kötü sez yeter sana

Derviş Kemal der ki tanrı kuluyum
Niyaz ehlindenim âdem dölüyüm
Suret-i insanım madem ölüyüm
Sözümün sırrını çöz yeter sana

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Fa-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

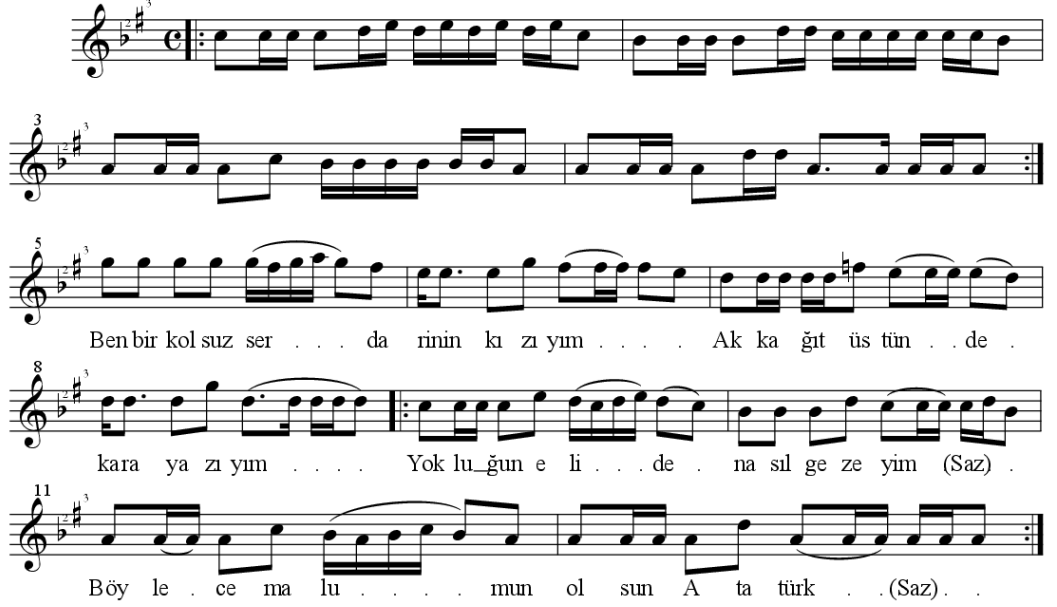
Arifsen Söz Yeter Sana isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrarlanmıştır. Ardından b cümlesine geçilmiştir ve b cümlesi yine do sesi ile başlamıştır. Sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde cümle sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Derviş Kemal'e aittir. Ahlaka, bilgeliğe ve maneviyata vurgu yapan, arif kişilere hitap eden bir nasihat şiiridir.

3.14 Atatürk'e Arzuhal Adlı Eserin Çözümlemesi

ATATÜRK'E ARZUHAL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ben bir kol suz ser . . . da rinin kı zı yım . . . . Ak ka ğıt üs tün . . de . .
kara ya zı yım . . . . Yok lu ğun e li . . . de . . na sıl ge ze yim (Saz) . .
Böy le . ce ma lu . . . . mun ol sun A ta türk . . (Saz) . .

Ben bir kolsuz Serdañ'nin kızımı
Ak kâğıt üstünde kara yazıyı
Yokluğun elinden nasıl geziyim
Böylece malumun olsun Atatürk

Üç oğlum var bir ihtiyar kişiden
Kara günlü bela gitmez başımdan
Bana acır hep duyanlar işiden
Böylece malumun olsun Atatürk

İkisi evli de birisi ergen
Üstüne örtmüyom boyunca yorgan
Oğlum kızım canım hep sana kurban
Böylece malumun olsun Atatürk

Oğlumun birinin sekiz uşağı
Dördü bir yatıyor kısa döşeğı
Yaz gelince devşinirler başağı
Böylece malumun olsun Atatürk

Kimse bilmez yüreğimde derdimi
Sıvamazlar fukaranın ardını
Gözlüyorum Atamızdan yardımını
Böylece malumun olsun Atatürk

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Atatürk'e Arzuhal isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesi yine burada gösterilmiştir. Bu cümle re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şarkışla âşıklarından Hacı Serdarî'nin kızı Ayşe Berk tarafından yazılmıştır. Konusu Atatürk sevgisidir. Atatürk'e hitap eden bir şiir şeklinde yazılmıştır.

3.15 Bahar Kokar Çocuklar Adlı Eserin Çözümlemesi

BAHAR KOKARLAR ÇOCUKLAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yağ . mur . . . yağ . . . mur . . . top . rak . . .
top rak (saz . . . . .) Ba . har . . . ko . . . kar .
lar . . . ço . . . cuk lar (saz . . . . .) çi . çek . . .
çi çek . . . yap . . . rak . . . yap . . . rak (saz . . . . .)
ba . har . . . ko . . . kar lar . . . ço . . . cuk lar

(1)

Hem şehirde hem de köyde
Türlü yaşta türlü boyda
Bütün bir yıl her bir ayda
Bahar kokarlar çocuklar

(2)

Cıvı cıvı sözleriyle
Işıl ışıl gözleriyle
Pırıl pırıl yüzleriyle
Bahar kokarlar çocuklar

(3)

Ağlasalar gülseler de
Tutsak olup kalsalar da
Savaşlarda ölseler de
Bahar kokarlar çocuklar

(Feyzullah Çınar'ın "Engin Ol" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Bahar Kokar Çocuklar isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz perdesi olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. İkinci cümle olan b cümlesi ise re perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Cümleler sekilemelerden oluşmaktadır. Eser sekilemelerle birlikte karar perdesine doğru iniş göstermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusu çocuklar ve çocuk sevgisi ile ilgilidir. Doğa ile çocuklar, onların saflığı ve tazeliği bahar kokusu ile özdeşleştirilerek betimlenmiştir.

3.16 Bana Lanet Adlı Eserin Çözümlemesi

BANA LANET

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 7/8 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 7/8 time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes, with a triplet of eighth notes in the first measure. The second staff continues the melody, featuring a triplet of eighth notes and a slur over the final two measures. The third staff starts with a measure rest of 8 measures, followed by a triplet of eighth notes and a slur over the final two measures. The fourth staff continues the melody with a triplet of eighth notes. The fifth staff starts with a measure rest of 14 measures, followed by a triplet of eighth notes. The sixth staff continues the melody with a triplet of eighth notes and a slur over the final two measures. The seventh staff continues the melody with a triplet of eighth notes and a slur over the final two measures. The lyrics are written below the sixth and seventh staves.

Vü cu . dum et se ler li me (Saz) . . . . .

Az ge lir o Hû se . yi ne . (Saz) . . . . .

Bana Lanet - 2

The image shows a musical score for the piece 'Bana Lanet - 2'. It consists of five staves of music in a single system. The first staff is a vocal line starting at measure 25 with the lyrics 'Biat edersem Yezide Bana lahnet Bana lahnet'. The second staff is a saz accompaniment starting at measure 29. The third staff continues the saz accompaniment starting at measure 32. The fourth staff continues the saz accompaniment starting at measure 35. The fifth staff continues the saz accompaniment starting at measure 37. The music is in a 2/4 time signature and a key signature of one sharp (F#).

Vücutum etseler lime
Az gelir o Hüseyin'e
Biat edersen Yezid'e
Bana lahnet bana lahnet

Allah bana haber verse
Yezid'de suç yoktur dese
Ben böyle istedim dese
O'na lahnet O'na lahnet

Yezid beni kral kılsa
Kâinat emrime verse
Cennetim de senin dese
Girer isem bana lahnet

Allah bir Muhammed Ali
Bir enbiya biri veli
Hüseyin aşkına deli
Olmaz isem bana lahnet

Fezullah der Allah birdir
İki diye daim kördür
Yezid'e lahnet bir nurdur
Doğmaz ise ona lahnet

(Fezullah Çınar'ın "Chants sacres d'Anatolie" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a')

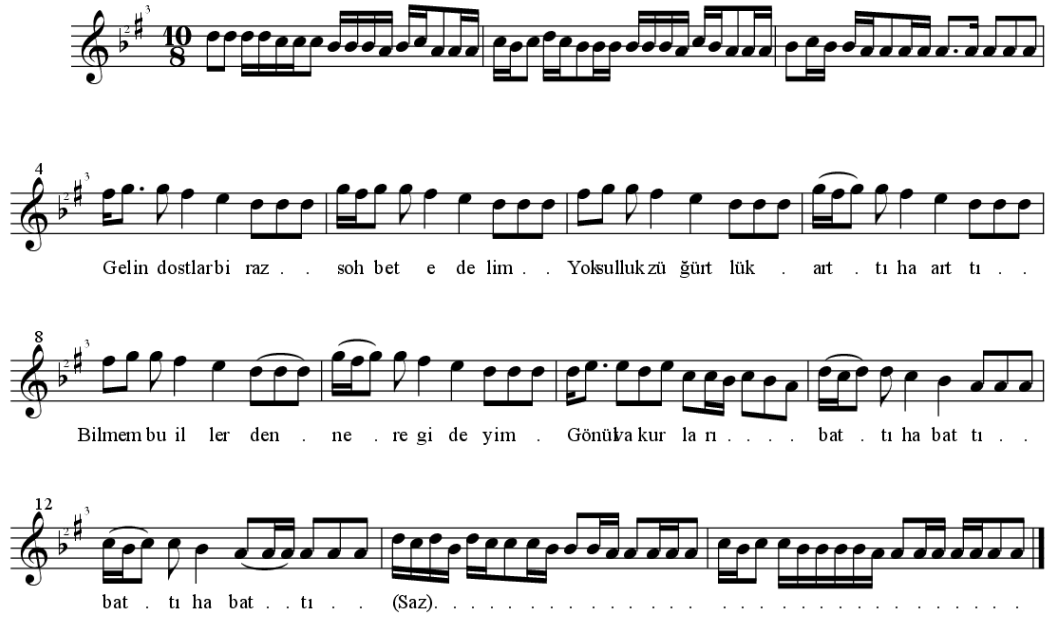
Bana Lanet isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 4 defa tekrarlanmıştır. Ezgisel olarak monotondur. Bazı yerlerde kullanılan mi bemol(hisar) perdesi ile oluşturulan karcıgar etki ezgiye renk katmıştır. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Mersiye türü örneğidir. Hz. Hüseyin'in Yezid'e biat etmemesi konu edilmiştir. Hz. Hüseyin'in Yezid'e karşı direnişi, inanç ve değerlerinden vazgeçmeyişi yüceltilmiş, Yezid'e biat ve onun zulmünü kabul etmenin lanetlenmesi gerektiği anlatılmıştır.

3.17 Battı Ha Battı Adlı Eserin Çözümlemesi

BATTI HA BATTI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gelin dostlarbi raz . . . soh bet e de lim . . . Yoksullukzü ğürt lük . . . art . . . tı ha art tı . . .

Bilmem bu il ler den . . . ne . . . re gi de yim . . . Gönüka kur la nı . . . bat . . . tı ha bat tı . . .

bat . . . tı ha bat . . . tı . . . (Saz). . . . .

(1)
Gelin dostlar biraz sohbet edelim
Yoksulluk züğürlük arttı ha arttı
Bilmem bu illerden nere gideyim
Gönül vakurları battı ha battı

(2)
Kasketiyle keli örten çoğaldı
Sürüye kurt girdi kırmaya daldı
Yetiş çoban yetiş nerede kaldı
Kuzu sürüleri gitti ha gitti

(3)
Barları taşıyor pavyonlar dolu
Değil mi fakirler Allah'ın kulu
Yakındır inşallah şaşırıldı yolu
Sayıyom günleri battı ha battı

(4)
Doluyor viskiler oynanır danslar
Vergi imcesi köylünün yaslar
Nerede kaldı seçimde ki o dostlar
Sıra kadem bastı gitti ha gitti

(5)
Zamdan başka çıkar yolu yok gayrı
Bilmiyor zannetme bu sahte tavrı
Kalmadı fakirin köylünün hayrı
Bu zulüm bizlere yetti ha yetti

(6)
Bu vatan benimdir adım şanlı Türk
Yolumuz birliktir ayrımazam ırk
Ay yıldızlı bayrak bir de Atatürk
Yurttan düşmanları attı ha attı

(7)
Sefil Pir'im anlamazlar derdimden
Geçmem milletimin tek bir ferdinden
Kovamazsam hırsızları yurdundan
Işiyor horozlar öttü ha öttü

Makamı: Uşşak

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği:

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Battı Ha Battı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz perdesi olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle re(neva) perdesi ile başlayıp sekilemelerle karar sesi olan la(dügâh) perdesine ulaşmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Fikret Piroğlu'na aittir. Şiirde siyasilerin ve yönetimin refah getirememesinden şikâyet edilmektedir.

3.18 Bayrağını Al Eline Adlı Eserin Çözümlemesi

BAYRAĞINI AL ELİNE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in G major (one sharp) and 7/8 time. It consists of seven staves of music. The first six staves are instrumental, and the seventh staff contains the lyrics. The lyrics are: "Bay ra ğı nı . . . al e . . . li ne (Saz) . . . . . Kal dır ka ra . . . o ğ lan . . . kal dır (Saz) . . . . .".

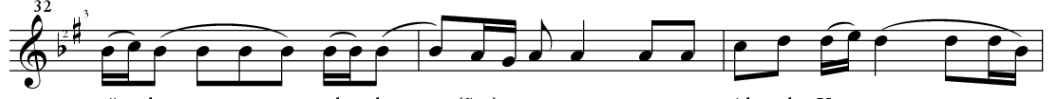
Bay ra ğı nı . . . al e . . . li ne (Saz) . . . . .

. . . . . Kal dır ka ra . . . o ğ lan . . . kal dır (Saz) . . . . .

Bayrağını Al Eline - 2

Al çak Yü . nan . . . ko pi . . . li ne Sal dır Ka ra . . .

oğ . lan . . . sal . dır . (Saz) . . . Al çak Yü . nan . . .

ko pi . . . li ne (Saz) . . . sal dır ka ra . . . oğ . lan . . . sal dır

Bayrağını al eline
Kaldır Karaoğlan kaldır
Alçak Yunan kopiline
Saldır Karaoğlan saldır

Çağımızda oldun ilah
Kıbrıs senle buldu ferah
Adaya asker ve silah
Doldur Karaoğlan doldur

El düşmanı bitsin çeki
Sağ kalmasın Yunan teki
Kopillere ayrık kökü
Yoldur Karaoğlan yoldur

Hak yolundan çıkanları
Hür düzeni yıkanları
Bize kurşun sıkanları
Öldür Karaoğlan öldür

Derviş Kemal anlat dünü
Barbarlardan al öcünü
Tüm dünyaya Türk gücünü
Bildir Karaoğlan bildir

(Feyzullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Bayrağını Al Eline isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesindeki fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile sona ermiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi makamın 3. derecesindeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sonlanmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Derviş Kemal'e aittir. Kıbrıs çıkarması ve Ecevit'e övgü üzerine yazılmıştır.

3.19 Bektaşilik Kolay Zannetme Adlı Eserin Çözümlemesi

BEKTAŞİLİK KOLAY ZANNETME

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with seven staves. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 8/8. The score is divided into measures, with measure numbers 4, 7, 11, 13, 16, and 19 indicated at the beginning of their respective staves. The lyrics are written below the notes in a dotted format. The score includes various rhythmic patterns and rests, with some measures containing rests for the saz instrument.

Bek ta şı lik . ko lay zan net me a . şık (Saz . . . . .)

Ta nk ı na za nun . sır rı . la te fa sır rı . la te fa

(Saz . . . . .)

Bektaşilik Kolay Zannetme - 2

22

E li ne be li ne di li ne sa dık

25

di li ne sa dık (Saz ...)

28

Ol ma yan Bek

31

ta şı tak lit tır ca na tak lit tır ca na

Şeriat babından girmeyen âşık
Tarikat sırrına ermeyen âşık
Marifet abından yunmıyan âşık
Hakikatte kâmil sayılmaz asla

Dört kapıyı kırk makamı görmeyen
Mirac-ı hakikat nedir bilmeyen
Muhammed Ali'ye secde kılmayan
İblisin taati hebadır heba

Cemal Baba seçer her dem gallaşı
Cevherle karışmış olsa çay daşı
Taklit kabul etmez asla Bektaşî
Ken ayarı tanır çeşm-i urefa

Makamı: Uşşak

Usûlü: Karma Usullü

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Bektaşilik Kolay Zannetme isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından eserin diğer cümlesi olan b cümlesine makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlanmıştır. Daha sonra bu cümle karar sesi olan la(dügâh) perdesine gitmiş ve cümle sonlanmıştır. Eser Tunç Plak firmasından çıkan plaktan yazılmıştır. Plak üzerinde söz ve müzik Feyzullah Çınar yazmakla birlikte, son dörtlükte mahlas Cemal Baba olarak okunmaktadır.

Şiiri 112li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Bektaşî olmak için gerekenler anlatılmıştır. Bektaşilik yolunun zor olduğuna ve bu yola sadık kalmanın önemine vurgu yapılmıştır.

3.20 Ben Bu Aşkın Çilesini Adlı Eserin Çözümlemesi

BEN BU AŞKIN ÇİLESİNİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ben bu aşkın . . . . . çile si ni Yanar çek tim . . . . . tü ter . .
. . . . . çek tim Ye din . . . . . gon ca . . . . . sil le si ni . .
. . . . . Bül bül gi bi . . . . . ö ter çek . . . . . tim
Ye din . . . . . gon ca . . . . . sil le si ni . . . . .
Bül bül gi bi . . . . . ö ter çek tim

Ben bu aşkın çilesini
Yanar çektim tüter çektim
Yedin gonca sillesini
Bülbül gibi öter çektim

Dizgin etsem aşkın atın
Geçer göğün yedi katın
Yalan dünya maşakkatın
Gâh bitmez gâh biter çektim

Seyrani bilmem mert midir
Yoksa cana cömert midir
Eyyüb'ün derdi dert midir
Ben ondan beş beter çektim

(Fezullah Çınar'ın "Aşkın Çilesini" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Ben Bu Aşkın Çilesini isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Çalgısal girişte mey kullanılmıştır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesi burada duyurulmuştur. Cümle sonlarında puandorg yapılmıştır. Bu cümle 2 defa tekrarlanmıştır. Ardından eserin b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle mi perdesi ile başlamıştır. Fa diyez perdesi burada fa(acem) perdesine dönüşmüştür. Bu sayede farklı bir müzikal etki oluşturulmuştur. Karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiş ve cümle sona ermiştir. Eserin son cümlesi olan c cümlesine ise makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlanmış bu cümle de la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Seyrânî'ye aittir. Aşkın zorlukları ve çekilen sıkıntılar konu edilmiştir. Aşkın çilesini yanarak ve tüterek çekmesi bülbülün güle olan aşkına benzetilmiştir.

3.21 Ben Ölüm Acısını Gördüm Geçirdim Adlı Eserin Çözümlemesi

BEN ÖLÜM ACISINI GÖRDÜM GEÇİRDİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in treble clef, 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music, each with a measure number in the top left corner. The lyrics are written below the notes, with some words separated by dots to indicate syllables. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings.

1 Bil la hi ağ ya ra ver mem ben se ni . Bil la hi ağ ya ra ver mem ben se ni .

4 E lim de bu ka dar mes net var i ken . . . . .

6 Çe . vi rip et ra fim es ra ra al san Ben . de bu öl

8 me yen kud ret var i ken . . . . . Çe vi rip et . . . . .

11 ra fim . . . . . es ra ra . . . al san Ben de bu öl . . . . .

14 me yen . . . . . kuv vet var . . . . . i ken

16 .Çe vi rip et ra . fim es ra ra . al san Çe vi rip et ra . fim es ra ra . al

Ben Ölüm Acısını Gördüm Geçirdim - 2

18

san . . . . Ben de bu öl me yen . de kuv vet var i . ken

Billahi ağyara vermem ben seni
Elimde bu kadar mesnet var iken
Çevirip etrafım esrara alsan
Ben de bu ölmeyen kuvvet var iken

Ben kendimi yükseklerden uçurdum
Elimden o yâre badeyi sürdüm
Ben ölüm acısını gördüm geçirdim
Ayrılık ateşi gurbet var iken

Niye söyleyemim dudağı kiraz
Aklımı başundan oynattım biraz
Hiç kimse o yardan alamaz miras
Deliktaş'ta şu ruhsatı var iken

Makamı: Muhayyer

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 11 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c+b)

Ben Ölüm Acısını Gördüm Geçirdim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi si(tiz segâh) perdesi ile başlamış, eserin tiz seslerinden biri olan do(tiz çargâh) perdesi burada duyurulmuştur. Bu cümle si(tiz segâh) perdesi ile sona ermiştir. Aynı cümle 2. kez tekrar edilmiştir. Tekrarında ise cümle bitişinde si(tiz segâh) yerine la(muhayyer) perdesi yer almıştır. Ardından b cümlesine geçilmiş; bu cümle de si(tiz segâh) perdesi ile başlayıp sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan c cümlesi ise eserin en tiz sesi olan re(tiz neva) perdesi ile başlayıp do(tiz çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Ardından tekrar b cümlesi tekrar edilmiştir. Ardından cümleler ezgisel olarak iniş göstererek karar perdesi olan la(dügâh) perdesine ulaşılmıştır. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevilen kişiye duyulan derinden bağlılık dile getirilmiştir. Şair, etrafını sırlarla çevrile bile içinde sönmeyen bir kuvvetin olduğunu dile getirmiştir. Ölüm acısını görmüş geçirmiş, ayrılık acısını ve gurbeti de yaşamış biri olduğunu ifade etmiştir. Kullanılan makamın etkisi ve eserdeki tiz perdelerin sıklıkla kullanımı ile adeta feryat edilmiştir.

3.22 Bir Ağyara Gönül Verdim Adlı Eserin Çözümlemesi

BİR AĞYARA GÖNÜL VERDİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five staves. The first staff is an instrumental introduction. The second staff is the vocal line with lyrics: "Bir ağ ya ra gönül ver . dim ge çem de dim ge çil mi . yor". The third staff is an instrumental accompaniment for the saz, marked "(Saz)". The fourth staff continues the vocal line with lyrics: "Aş kın şa ra . bın dan bir . yol . i çem de dim". The fifth staff continues the vocal line with lyrics: "i çil mi yor i çil mi yor i çil mi . yor vay . (Saz) . . .".

Bir ağyara gönül verdim
Geçem dedim geçilmiyor
Aşkın şarabından bir yol
İçem dedim içilmiyor

Bağlanmışam içten ona
Kül olmuşam yana yana
Eline yaktığım kına
Silem dedim silinmiyor

Fethi der ki ben bir ferdim
İçime işledi derdim
Şu fani dünyadan bir gün
Göçem dedim göçülmiyorum

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Bir Ağyara Gönül Verdim Geçirdim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Kayıтта elektro bağlama kullanılmıştır. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi de yine re perdesi ile başlayıp sekilemelerle birlikte iniş göstererek karar sesi olan la(dügâh) perdesine ulaşmış ve burada sona ermiştir.

Şiir 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevgi ve sadakat konusu işlenmiştir. Şair, sevdiği kişiye gönül verdiğini ve bundan vazgeçemeyeceğini ifade etmiştir. Aşkım imkânsızlığı ve zorlukları dile getirilmiştir.

3.23 Bir Dem Divanında Dursam Ya Ali Adlı Eserin Çözümlemesi

BİR DEM DİVANINDA DURSAM YA ALİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Hak na sip . ey le se . (Saz) . .

der ga . . ha var sam (Saz) . . . . . Bir dem . . di . va nın da (Saz) . . . . .

dur sam . ya . . A li (Saz) . . . . . E ğil sem di . zi ne (Saz) . . . . .

ni yaz . . ey . . le sem (Saz) . . . . . Yü zün . . ka de . mi ne (Saz) . . . . .

Bir Dem Divanında Dursam Ya Ali - 2

15

sür sem . . . ya . . . A li (Saz) . . . . . sür sem . . . ya . . . A li . . . . .

Hak nasip eylese dergâha varsam
Bir dem divanına dursam ya Ali
Eğilsem dizine niyaz eylesem
Yüzüm kademine sürsem ya Ali

Yüzüm kademine sürdüğüm zaman
Zerrece gelmezdi gönüme güman
Şah'ım düldülüne bindiği zaman
Önünce Kanber'in olsam ya Ali

Kanber gibi hizmetinde götürsen
Bir dem ağlatırsan bir dem güldürsen
Çekip Zülfikar'ın beni öldürsen
Elim eteğinden kesmem ya Ali

Keser miyim eteğinden elimi
Kabul ettim Hak yolunda ölümü
Doğru sürün erenlerin yolunu
Mümin kullarından olsam ya Ali

Mümin olan neresinden bellidir
Hakk'ı söyler nefesinden bellidir
Erenler yolunun gonca gülüdür
Tomurcuk güllerin dersem ya Ali

Pir Sultan'ım beni mihman götürsen
Götürsen de any-i ceme yetirsen
Dizimi dizine vursam otursam
Boyunca yüzüne baksam ya Ali

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Bir Dem Divanında Dursam Ya Ali isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 kez tekrar edilmiştir. 2. ve 3. tekrarlarında ilk cümleler la(dügâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ile karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Pir Sultan Abdal'a aittir. Konusu Hz. Ali sevgisidir. Ali'ye duyulan derin bağlılık ve teslimiyet duygusu dile getirilmiştir.

3.24 Bir Zaman Dünyaya Adlı Eserin Çözümlemesi

BİR ZAMAN DÜNYAYA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(Saz) . . . . . Bir za man dün ya ya eş ki ya ol dum (Saz) . . .

Yol . suz o lan la rın boy . nu nu vur dum . .

Dik tim . . kö se . ği yi (Saz) . . . . . Ke re . . me . . er dim (Saz) . . . .

As . lım . . Şen si Sul tan (Saz) . . . . . Ka ra . . Ke . . si ci (Saz) . . . .

Koç Hü . seyn . . Ab dal . . (Saz) . . . . .

(Bir Zaman Dünyaya - 2

Bir zaman dünyaya eşkiya oldum
Yolsuz olanların boynunu vurdum
Diktim köseği Kerem'e erdim
Asım Şemsi Sultan Kara Kesici
Koç Hüseyin Abdal

Elif tac vurmıştır tabar elinde
Hakk'ın kelamını kesmez dilinde
Abdallar kıspetin almış bağından
Asım Şemsi Sultan Kara Kesici
Koç Hüseyin Abdal

Denizliden gelir bizim aslımız
Bektaş Veli'ye çıkar neslimiz
Üçüncü makamdır bizim postumuz
Asım Şemsi Sultan Kara Kesici
Koç Hüseyin Abdal

Dikti köseği çamı göğertti
Yetirdi bostan hayret dağıttı
Doksan dokuz kesti yüz olsun dedi
Asım Şemsi Sultan Kara Kesici
Koç Hüseyin Abdal

Haydar Muhlisi'yim içtim bir dolu
Hüseyin sevenler sürsün bu yolu
Pirim hünkâr Hacı Bektaş Veli
Asım Şemsi Sultan Kara Kesici
Koç Hüseyin Abdal

(Fezullah Çınar'ın "Fazilet" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Karcığar

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Si-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(b+a)

Bir Zaman Dünyaya isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. 2 bölümlü olan bu esere 5 zamanlı çalgısal bölme ile giriş yapılmış, sözler serbest usulle okunmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sonlanmıştır. Ardından sözlü bölmeye geçilmiştir. Bu bölme aynı zamanda eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlamış, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Ardından a cümlesi yine 5 zamanlı olarak tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şair geçmişteki mücadeleleri ve ulaştığı manevi mertebeyi anlatmıştır. Aynı zamanda aslım Şemsi Sultan Kara Kesici diyerek kendi kimliğini tanımlamıştır.

3.25 Bizim Türkiye Adlı Eserin Çözümlemesi

BİZİM TÜRKİYE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Şu i . ki lik kalk . . sın . . bir . . lik o
la . lum . (Saz) . . . O za man i ler . . ler . bi . zim Tür ki . ye (Saz) .
A ya . gi . den ler . . den . .

Bizim Türkiye - 2

The image shows a musical score for the song 'Bizim Türkiye - 2'. It consists of five staves of music in a 2/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes. The first staff starts at measure 29 and ends at measure 32. The second staff starts at measure 33 and ends at measure 35. The third staff starts at measure 36 and ends at measure 38, with the word '(Saz)' written below the notes. The fourth staff starts at measure 39 and ends at measure 41. The fifth staff starts at measure 42 and ends at measure 44. The lyrics are: 'ib . . . ret a la . . . lm . . . (Saz) . . . . . O za . . . man i', 'ler . . . . . ler . . . . . bi . . . zim Tür ki ye . . . . .', '(Saz) . . . . .', and there are no lyrics for the final two staves.

Şu ikilik kalksın birlik olalım
O zaman ilerler bizim Türkiye
Ay'a gidenlerden ibret alalım
O zaman ilerler bizim Türkiye

Dininde hür olsun hepsi vatandaş
Nedir bu vatanda sünnü kızılbaş
El ele verelim olalım gardaş
O zaman ilerler bizim Türkiye

Avrupa ilmını diline almış
Onun sayesinde fezaya dalmış
Bizimki oruçta namazda galmış
Böyle ilerle mi bizim Türkiye

Mollası hocası dedesi kalsın
Hepisi kızgınca fırına dolsun
Sağ çıksın bu vatan onların olsun
O zaman ilerler bizim Türkiye

Sefil pirim anlasalar sözünden
Bu vatana bağlı olak özünden
Yürür isek Atatürk'ün izinden
O zaman ilerler bizim Türkiye

Makamı: Uşşak

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Bizim Türkiye isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesinden başlayıp makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Eserin b cümlesi ise makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan c cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi ise makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Fikret Piroğlu'na aittir. Toplumdaki ikiliklerin kalkması gerektiğinden, toplumsal olarak ilerlemenin ancak bu şekilde mümkün olacağından bahsedilmektedir.

3.26 Bu mu Köylü Efendimiz Adlı Eserin Çözümlemesi

BU MU KÖYLÜ EFENDİMİZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of seven staves of music. The first three staves are instrumental. The fourth staff begins with the lyrics 'Si ze so ru yo rum bey'. The fifth staff continues with 'ler Bu mu köy'. The sixth staff continues with 'lü e fen di niz (Saz)'. The seventh staff continues with 'Er kek in san doğ'. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

Si ze so ru yo rum bey

ler Bu mu köy

lü e fen di niz (Saz)

Er kek in san doğ

Bu Mu Köylü Efendimiz - 2

ru . söy . . . ler . . . (Saz) . . . . . Bu mu köy . . . . .

lü . e . . . fen . di . . . miz . . . (Saz) . . . . .

Bu mu köy . . . lü . e . . . fen . di miz . . (Saz) . . . . .

Size soruyorum beyler
Bu mu köylü efendimiz
Erkek insan doğru söyler
Bu mu köylü efendimiz

Gelen giden omu ezer
Dahi derisini yüzer
Yaz kış yalın ayak gezer
Bu mu köylü efendimiz

Ayağında yarım çank
Dudak çatlak eller yank
Yüzü solmuş beden anık
Bu mu köylü efendimiz

Tepesini güneş yakmış
Ensesinden teri akmış
İnsan kılığında çıkmış
Bu mu köylü efendimiz

Fakirdir yerde sürünür
Saça sakala бүrünür
Gençtir ihtiyar görünür
Bu mu köylü efendimiz

Derviş Kemal böyle bilir
Ete yala hasret galır
Kaloriyi ottan alır
Bu mu köylü efendimiz

(Feyzullah Çınar'ın "Feyzullah Çınar (Eliteton 2015)" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Bu mu Köylü Efendimiz Türkiye isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 4. derecesi re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 kez tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Cümle makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan c cümlesi ise 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp sekilemelerle karar perdesi olan la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Derviş Kemal'e aittir. Konusu ise köylünün ezilmesi ve fakirliğidir. Köylülerin yaşam koşullarına dikkat çekilmeye çalışılmış, eleştiri niteliğinde yazılmıştır.

3.27 Bu Nasıl Gurbettir Adlı Eserin Çözümlemesi

BU NASIL GURBETTİR

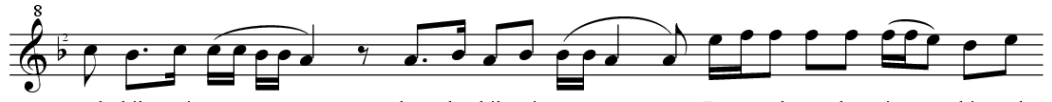
Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

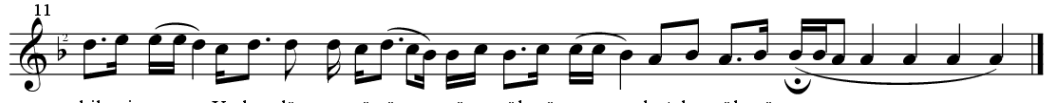
Za lim dün ya sır tı . . . mi za yük ol du . . . Bu na sıl gur bet tir . . bit mek bil mi yor . . . .

Ka tık a rar i ken . . . ek mek yok ol du . . . Bu na sıl gur bet tir . . bit

mek bil mi yor . . . dost lar bil mi yor . . . Bu na sıl gur bet tir . . bit mek

bil mi yor . . Ya lan dün ya yü zü . . mü ze gül mü yor . . dost lar gül mü yor . . . . .

Zalim dünya sırtımıza yük oldu
Bu nasıl gurbettir bitmek bilmiyor
Katık arar iken ekmeç yok oldu
Bu nasıl gurbettir bitmek bilmiyor
Yalan dünya yüzümüze gülmüyor

Oğul uşak Almanyaya yazıldı
İşçi bulma kapusuna dizildi
Evlere ıssız galdı yuva bozuldu
Bu nasıl gurbettir bitmek bilmiyor
Yalan dünya yüzümüze gülmüyor

Çekemiyom kahpe dünya derdini
Çok aradım bulamadım merdini
Yiğit olan yiğit arar yurdunu
Bu nasıl gurbettir bitmek bilmiyor
Yalan dünya yüzümüze gülmüyor

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Bu Nasıl Gurbettir isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile başlayıp yine mi perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 kez tekrarlanmıştır. Tekrarlarında cümlenin bitiş perdesi mi yerine re(neva) perdesi olmuştur. Diğer cümle olan b cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelerek sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Dünyanın acımasızlığı ve gurbetin bitmek bilmeyen zorlukları dile getirilmiştir.

3.28 Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez Adlı Eserin Çözümlemesi

BU YIL BU DAĞLARIN KARI ERİMEZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez - 2

29

Bo zul du a ş i ret el bo zuk . . bo zuk bo zuk (Saz . . .)

Elim tutmaz güllerini der eyim
Dilim tutmaz hasta halin sorayım
Dört kitabın manasını vereyim
Sazım düzen tutmaz tel bozuk bozuk

Kızılmak gibi çağlayıp aktım
El vurup göğsünün bendini yıktım
Gül yüzlü ceranın bağına çıktım
Girdim bahçesine gül bozuk bozuk

Pir Sultan'ım yaradıldım kul diye
Hınzır Paşa elinde mi öl diye
Dost beni çağırmış durma gel diye
Gideceğim amma yol bozuk bozuk

(Feyzullah Çınar'ın "Bu Nasıl Gurbettir" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b')

Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle mi perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Tekrarında ise mi perdesi yerine do perdesi ile cümle başlamış, yine la perdesi ile sona ermiştir. Devamında ise A(a+b+b') biçimsel kalıbı aynı şekilde tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Pir Sultan Abdal'a aittir. Toplumun aksayan yönleri eleştirilmiştir. Doğal ortamın değişimine, toplumsal düzenin bozulmasına vurgu yapılmıştır.

3.29 Çamşihı'na Vardım Adlı Eserin Çözümlemesi

ÇAMŞIHI'NA VARDIM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Çam şı hı na var dım ha ra ba . ol . . muş . . . Sor dum Çam şı hı nın yi ği di . nol .
muş . . Bir gü zel kal ma mış Div ri ğ ye . dol muş . . . San ki der sin Div ri ğ An ka .
. . ra . ol muş . . . Yan dım el ler yan . . . dım . yan . . . dım . yan . . . dım . yan . . . dım
Yan dım su na boy lum yan . . . dım . yan . . . dım ben yan dım

(1)

Çamşihı'na vardım haraba olmuş
Sordum şu Çamşihı'nın yiğidi n'olmuş
Bir güzel kalmamış Divriğ'ye dolmuş
Sanki dersin Divriğ Ankara olmuş

Yandım eller yandım yandım
Yandım suna boylum yandım

(2)

Nazlı yârim sana vermiyem garış
Yedi yıl yatasın bir yan üstüne
Etin gitsin kemiklerin çürüsün
Yine döndersinler o yan üstüne

Gülüm eğlen eğlen eğlen
Eğlen yolcum eğlen eğlen barabar gidek

(3)

İlahi sevdiğim Hak'tan bulasın
Ellerinden gözlerinden olasın
Duvarlar dibinde melul kalasın
Ellerinden tutup gezdirenin ben olan

Yandım eller yandım yandım
Yandım suna boylum yandım

(4)

Acı poyraz gibi deli esmedim
Gaderime küstüm sana küsmedim
Ben yârimden umudumu kesmedim
Esti bir mihrican ayırdı bizi

Gülüm eğlen eğlen eğlen
Eğlen yolcum eğlen eğlen barabar gidek

(5)

İlgit ılgıt esen seher yelleri
Kömür gözlü nazlı yardan bir haber
Eğer Çamşihı'na uğrarsa yolun
Göğsü ilvan nakışlımdan bir haber

Yandım dağlar yandım yandım
Yandım suna boylum yandım yine ben yandım

(Fezullah Çınar'ın "Hü Dost" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a1+a2+a3+a4+b1+b2)

Çamşılı'na Vardım isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Nakarat bölümleri(söz tekrarı) kullanılmıştır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; uşşak makamının 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile ezgiye başlamıştır. Ardından makamın güçlüsü re(neva) perdesini göstermiş, türküde en tiz ses olan 5. derecedeki mi(hüseyni) perdesine çıkıp tekrar güçlüye dönerek karar sesi olan la(dügâh) perdesine doğru iniş göstermiştir. Aynı cümleyi dört defa tekrarın ardından b cümlesine geçilmiştir. Sekilemeler içeren b cümlesi tekrar edildikten sonra la perdesinde karar duyurulmuştur. Söz ve Müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Feyzullah Çınar'ın memleketi olan Divriği'ye özlemine anlattığı bu şiirde Divriği'yi Ankara'ya benzetmiştir. Şiirin devamında sevgiliye sitem ve özlemine anlatmıştır.

3.30 Çek Gidelim Arabacı Adlı Eserin Çözümlemesi

ÇEK GİDELİM ARABACI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ha tı ra lar kı rık dö . kük yol lar u zun yıl lar a cı . .

Can is tek siz ca nan küs kün gö nül has ta . . yok i . la . cı . . . . .

Vü cut yor gun ruh ka ram sar al dır mı . yor a na ba . cı . . . . .

Göç me vak tı gel di ar tık çek gi de . lim a ra ba . cı . . . . .

Göç me vak tı gel di ar . tık . çek gi de . lim . a ra ba cı . . . . .

(1)

Hatıralar kırık dökük yollar uzun yıllar acı
Can isteksiz canan küskün gönül hasta yok ilacı
Vücut yorgun ruh karamsar aldırıyor ana bacı
Göçme vakti geldi artık çek gidelim arabacı

(2)

Dostlarımız birer birer ayrıldılar yolumuzdan
Sendeledik yuvarlandık tutmadılar kolumuzdan
Gördük aynı kötülükler beymizden kulumuzdan
Göçme vakti geldi artık çek gidelim arabacı

(3)

Melek yüzlü şeytanlara evimizde yer gösterdik
Hasta alil fakirlerin üstlerine kanat gerdik
Malımıza göz koydular mülkümüzü zekât verdiler
Bu dünyada tat kalmadı çek gidelim arabacı

(4)

Bu sahnede çok oynadık seyirciler bıktı artık
Çekilelim herkes temsil bitti sansın arabacı
Aynı dekor aynı sözler hepimizi sıktı artık
Soluk renkli tozlu perde çek kapansın arabacı

Makamı: Muhayyer

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b'+c+c')

Çek Gidelim Arabacı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan si(tiz segâh) burada duyurulmuştur. Diğer cümle olan b cümlesi ise yine fa diyez perdesi ile başlayıp makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesinde sona ermiştir. Saz ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle de 2 defa tekrarlanmıştır. Söz ve Müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 16'lı hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusunda ise dünya hayatında yaşanan olumsuzluklardan bahsedilmiş, ölüm temasına yer verilmiştir.

3.31 Dağdan İnme Adam Azgını Adlı Eserin Çözümlemesi

DAĞDAN İNME ADAM AZGINI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Or man da bü . . . yü yen (Saz) . . .

a dam . az gı . . . nı (Saz) . . . . . Çar şı da pa . . . zar da (Saz) . . .

a dam . be ğen . . . mez (Saz) . . . . . Med re se kaç . . . kı nı . (Saz) . . .

sof ta boz gu . . . nu (Saz) . . . . . Se lam ver me . . . ye de (Saz) . . .

der viş be . ğen mez (Saz) . . . . . der viş be ğen mez . (Saz) . . . . .

(1)
Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazarda adam beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selam vermeye de derviş beğenmez

(2)
Âlemi tan eder yanına varsan
Her seni yanıltır bir mesele sorsan
Bir cim çıkmaz eğer karnını yarsan
Cem evine gelir erkân beğenmez

(3)
Bir çubuğu vardır gayet küçük
Zum-ı fasidince keyf yetiştirecek
Kırk çanağı yok ayran içecek
Kahveye de gelir fincan beğenmez

(4)
Kazak Abdal söyler bu türlü sözü
Yoğurt ayran ile hallolmuş özü
Köyden şehre gelen bir köylü kızı
İnci yakut ister mercan beğenmez

Makamı: Uşşak

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Dağdan İnme Adam Azgını isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de re perdesi ile başlamış, karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Kazak Abdal'a aittir. Kibirli insanlar hakkında bazı düşüncelere yer verilmiştir.

3.32 Dağlar Merhaba Adlı Eserin Çözümlemesi

DAĞLAR MERHABA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Serbest

Dağ la ra çık tım da şad ol du gön lüm gön lüm eğ len ce si dağ lar mer ha ba
Ak tı çeş mim ya şı sel ol du çağ lara a kan boz bu la nık sel ler mer ha ba

(2)
Karancın kanadında tamaşa
Orda biter nergizinen menevşe
Benden selam söylen Sultan Bektaş'a
Orda yatan gazilere merhaba

(4)
Benim pirim Karahü(yü)kte oturur
Akpınardan bir çift suna getirir
Köse Hüsin Horasan'a yetirir
Hem dalına hem budağına merhaba

(3)
Yürüyen duvara dur dedi durdu
İrşad olsun diye kuluncun verdi
Kara taşı hamur gibi yuğurdu
Mücüzatı belli Bektaş merhaba

(5)
Sefil İbrahim'im dilim dolaşık
Pirini sevmeye ar mı eder aşık
Dünü günü yüz sürdüğüm göğ eşik
Ab-ı zezem çilehane merhaba

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Çalgısal Bölmesi 2 Zamanlı - Sözel Bölmesi Serbest

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Dağlar Merhaba isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Sefil İbrahim'e aittir. Şair dağlara çıkmanın gönlünü ferahlattığını, dağlarla selamlaştığını ifade etmiştir. Doğa ile kurulan derin bağ ve oradaki huzur ile manevi rehberlere olan saygı ve minnettarlık duygusu dile getirilmiştir.

3.33 Daha Sorar Mısın Adlı Eserin Çözümlemesi

DAHA SORAR MISIN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

E fen di e fen di ca nım e fen . di Ağ la ma ne dert tir Sa bah na ma zı
dört tür . Da ha na maz so rar . mı sın (Saz) . . . . .

(1)
Efendi efendi canım efendi
Ağlama ne derttir
Sabah namazı dördtür
Daha namaz sorar mısın

(2)
Efendi olduğun bildim
Aradığım özümde buldum
Öğleyi on gıldım
Daha namaz sorar mısın

(3)
Gah ağladım gâhi güldüm
Gâhi çeşmim yaşı sildim
İkindiyi sekiz gıldım
Daha namaz sorar mısın

(4)
Akşamın namazı beştir
O da boynunuza borçtur
Yastıyı sorarsan o da onüçtür
Daha namaz sorar mısın

(5)
Başına bağlamış değerimi
Gözün kör de kulakların sağır mı
Teraviyi sorarsan yirmi
Daha namaz sorar mısın

(6)
Allah'ından gelse ihsan
Gönlüne getirme noksan
Bir senenin farzı sünneti
On yedi bin yedi yüz seksen

(7)
Mermere çıkmış bir saki
Günü günü zikreder Hakk'ı
Cuma namazı iki saki
Daha namaz sorar mısın

(8)
Kaygısız'ım der öbürüm
Sanma ki baki kalırım
Yüzyıllık daha bilirim
Daha namaz sorar mısın

(Fezullah Çımar'ın "Ya Dost" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Si-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)+B(c)

Daha Sorar Mısın isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Ardından 2 zamanlı çalgısal bölmeye yer verilmiştir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi 4. derecedeki re(neva) perdesi ile başlayıp 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Sözlü bölmelerde mi bemol(hisar) perdesi kullanılarak farklı bir müzikal etki yaratılmıştır. Ardından çalgısal bölmenin tek cümlesi olan c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle, re perdesi ile başlayıp motif tekrarlarıyla karar perdesi olan la(dügâh) perdesine ulaşmış ve sona ermiştir.

Şiiri serbest ölçülüdür. Sözleri Kaygusuz Abdal'a aittir. Din yobazlarına cevaben yazılmıştır.

3.34 Deli Divane Misin Adlı Eserin Çözümlemesi

DELİ DİVANE MİSİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gel be ri gel be ri zül fû si ya hum A lem de sev di ğim bir da ne .
mi . sin . Ni çin böy le gam lı yas lı du rur . sun Hiç mis lin bu
lun maz mer da ne mi . sin . mer da ne mi . . . sin Hiç mis lin bu
lun maz mer da ne mi . sin . . . mer da ne mi . . . . . sin

Gel beri gel beri zülfü siyahım
Alemdе sevdiğim bir dane misin
Niçin böyle gamlı yaşlı durursun
Hiç mislin bulunmaz merdane misin

Tatlı dillerine şeker ezdirmiş
Mamurlanmış humar gözler süzölmüş
Ak göğsün üstüne benler dizilmiş
Ta ezelden beri mestane misin

İrfani'yem bizi zem eyler âlem
Bir dilber elinden kan ağlar didem
El söziyle yardan vaz gelmez âdem
Be hey dilber deli divane misin

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+a'+b'+b')

Deli Divane Misin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. . Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrarlanmıştır. Tekrarında b cümlesinin bitiş sesi olan si perdesi karar sesi olan la(dügâh) perdesine dönüşmüştür.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri İrfanî' ye aittir. Şiirde sevgilinin güzelliği ve eşsizliğinden bahsedilmiş, ona olan hayranlık duygusu dile getirilmiştir.

3.35 Deli Gönül Çok Açılıp Şad Olma Adlı Eserin Çözümlemesi

DELİ GÖNÜL ÇOK AÇILIP ŞAD OLMA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

De li gö . nül çok a . çı . lıp şad ol ma Ker be la da Şah Hü
sey ne . . bak sa . na . Nef . si ne u . yup ta kah ka ha gül . me . . . . .
Eh li beyt yas ta dır ga . ma . bak sa na . . . . Nef si ne u . yup ta kah
ka . ha gül me . Eh li be yit yas . ta dır ga . ma . bak sa na . . . . .

Deli gönül çok açılıp şad olma
Kerbela'da Şah Hüseyin'e baksana
Nefsine uyup da kakhaha gülme
Ehli beyt yastadır gama baksana

Yezid kast eyledi vermedi suyu
Orada tutuldu Kasım'ın toyu
Sırrıya ağlıyor ne murad deydi
Fadime'nin gımasına baksana

Ümmügülüm Zeynep hep yasta âlem
Alemdar Abbas'ın kolları kalem
Takdir ezeline böyleydi ilam
Fırat suyu kan ağlıyor baksana

Ümmügülüm Zeynep çekerler teessüf
Kerbela çölleri İmam'a nasib
Siması peygamber cemali Yüsuf
Al'Ekber'in leylasına baksana

Çok cefaya mâlik Zeyneb-i Sâni
Musahip Gazi ala onlardan hayfı
Hür Şehid de Kerbela'nın gurbanı
Haymagâhın yanmasına baksana

Esirî güş eyle bu dünya cefa
Bunca kahramanlar sürmedi sefa
Ağalar ağası ey Necef Şaha
Harabada Sâkine'ye baksana

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 10 Ses(La-Do)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Deli Gönül Çok Açılıp Şad Olma isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi 9. derecedeki si(tiz segâh) perdesi ile başlayıp 10. derecedeki do(tiz çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi do(tiz çargâh) perdesi ile başlayıp 8. derecedeki la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi de makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Esîrî'ye aittir. Kerbelâ'da Şah Hüseyin'in yaşadığı acıya dikkat çekilmiş, insanın nefesine uyararak kahkaha ile gülmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Mersiye türü örneğidir.

3.36 Deli Gönül Adlı Eserin Çözümlemesi

DELİ GÖNÜL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 7/8 time and consists of seven staves. The key signature has one sharp (F#). The melody is written in a single treble clef. The first staff starts with a 7/8 time signature and a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with a triplet of eighth notes. The third staff continues with a triplet of eighth notes. The fourth staff continues with a triplet of eighth notes. The fifth staff continues with a triplet of eighth notes. The sixth staff continues with a triplet of eighth notes. The seventh staff continues with a triplet of eighth notes. The lyrics are written below the staves.

Da ha sen den gay rı a şık mı yok tur (Saz) . . . . .

Ne dir bu te la . . . şın vay de li gö . . nül . . (Saz) . . . . .

Dü şün bir yol dev . . ri A dem den be . . ri . . . (Saz) . . . . .

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Çalgısal Bölme 7 Zamanlı – Sözel Bölme Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+b+c)

Deli Gönül isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Çalgısal bölmesi 7 zamanlı, sözel bölmesi serbesttir. Ruhsatî'nin bilinen bu eserini kendi üslubuyla okumuştur. Dörtlüklerin son mısrasını önceki mısraya ek okuyup, aynı mısrayı yeni dörtlükle beraber yine tizden okumuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 9. derecesi olan si(tiz segâh) perdesi ile sona ermiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi de fa diyez perdesi ile başlayıp yine bu perde ile sona ermiştir. Ardından c cümlesine yine fa diyez perdesi ile geçilmiştir. Bu cümle de makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Ruhsatî'ye aittir. Şiirde dünya düzeni karşısında nefsin terbiyesi işlenmiştir.

3.37 Derimizi Yüzer Vallah Adlı Eserin Çözümlemesi

DERİMİZİ YÜZER VALLAH

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Top lan maz sak bü tün gi bi (Saz) . . . . . Za lim bi zi
. . . . . e zer val lah (Saz) . . . . . Tıp kı
yap rak . . . . . tü tün gi bi . . . . . İğ ne le re . . . . . di zer
val lah . . . . . di zer val lah

Toplanmazsak bütün gibi
Zalim bizi ezer vallah
Tıpkı yaprak tütün gibi
İğnelere dizer vallah

Söylemezsek gerçek sözü
Çalmaz isek telli sazı
Eğilirsek din yobazı
Derimizi yüzer vallah

Özgürlüğe karşı durmak
Düşünceye zincir vurmak
Saçma sapan cephe kurmak
Türk halkını üzer vallah

Hür insanın hali başka
Fikren özgür olsak keşke
Derviş Kemal geldi aşka
Gerçekleri yazar vallah

(Fezullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Derimizi Yüzer Vallah isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçmiştir. Makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayan bu cümle karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Siyasi içerikli bu şiirde yönetime karşı birlik olmak konusu işlenmiştir.

3.38 Dilber Adlı Eserin Çözümlemesi

DİLBİR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Şu sa h .mp . . gi .den . . . dil .ber . . . (Saz . . .)
Eyl en bur . da . . . ta . nı . . . şa . lım . . . (Saz . . .)

Şu sa h .mp . . gi .den . . . dil .ber . . . (Saz . . .)   Bøyuna . kur . . . ban . ol . . . dğum (saz . . .)
Eyl en bur . da . . . ta . nı . . . şa . lım . . . (Saz . . .)   Di li ne . kur . . . ban . ol . . . dğum (Saz . . .)

Bo yu na . kur . . . ban . ol . . . du ğum (Saz . . . . . .)
Di li ne . kur . . . ban . ol . . . du ğum (Saz . . . . . .)

Soğuk sular akar dağda
Mor menekşe biter bağda
Sarılp yatacak çağda
Nazına kurban olduğum

Karac'oğlan eder daim
Yar ile nic'olur halim
Anası bir katı zalim
Gızına kurban olduğum

(Feyzullah Çınar'ın "Kızular" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 9 ve 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+b')

Dilber isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise la perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle de 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Karacaoğlan'a aittir. Sevgiliye olan hayranlık ve bağlılık konusu işlenmiştir. Şair sevgili için her şeyi göze alabileceğini dile getirmiştir.

3.39 Doğu'ya Bakın Doğu'ya Adlı Eserin Çözümlemesi

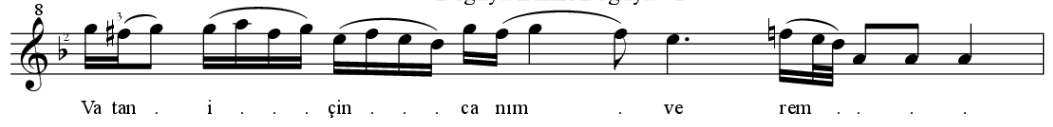
DOĞUYA BAKIN DOĞUYA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Va tan . i . çin . ca nım . ve . rem . . . . .

Doğuya Bakın Doğuya - 2

Vatan için canım verem
Doğuya bakın doğuya
Her hususta geri kalan
Doğuya bakın doğuya

Geldim Kars'ı Ardahan'ı
Hınıs'ı Varto'yu Van'ı
Harabe gördüm her yanı
Doğuya bakın doğuya

Erzurum Oltu Şenkaya
Gidilmiyor köyden köye
Komşular çıkar kanaya
Doğuya bakın doğuya

Doğu da öz Anadolu
Ne suyu var ne de yolu
Köylerinde yok okulu
Doğuya bakın doğuya

Devrani geldim ???
Köylerinde odasında
Baykuş öter yuvasında
Doğuya bakın doğuya

(Feyzullah Çınar'ın "Hele Ulaşa" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 9 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c+d)

Doğu'ya Bakın Doğu'ya Türkiye isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp 4. derecesi re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi, makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügah) perdesi ile sona ermiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Devranî'ye aittir. Ülkenin doğusunun gelişimsel olarak geri kaldığına dikkat çekilmektedir.

3.40 Doldur Meyhaneci Adlı Eserin Çözümlemesi

DOLDUR MEYHANECİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Dol dur mey ha ne . ci . . . bir da ha dol
dur (Saz . . .) Beş li ra borç al dım (Saz . . .) pa ra lı yım
ben (Saz . . .) pa ra lı yım ben (Saz . . .) Do lu su . nu
ge ür . . . bo şu . nu kal dır (Saz . . .) Bu gün sa bah .
çu yım Hü dost . bu ra lı yım ben (Saz . . .)

Älem zevkten içer ben de kederden
Bu yoksulluk miras kaldı pederden
Yardan ayrılmak da varmış kaderden
Ne kadar talihi hü dost karalıyım ben

İçip içip sarhoş olmak istiyom
Sızıp bir köşede galmak istiyom
Yaşamayı değil ölmek istiyom
Bir güzel elinden hü dost yaralıyım ben

Amman meyhaneci doldur ver bana
Bu gün içeceğim ben kana kana
İsmim Kaçırır'dır söyleyim sana
Bütün dertlilerin hü dost kralım ben

(Feyzullah Çınar'ın "Hü Dost" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+b')

Doldur Meyhaneci isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügah) perdesi ile sonlanmıştır. Diğer cümle olan c cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Bu cümlelerin ardından b cümlesi tekrarlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Hüseyin Kaçıran'a aittir. Yaşanılan içsel çatışmalar ve içki ile olan ilişki anlatılmış, yaşamın zorlukları ve çekilen acılar ifade edilmiştir.

3.41 Dost Yüzünü Adlı Eserin Çözümlemesi

DOST YÜZÜNÜ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Çok şü kür min .

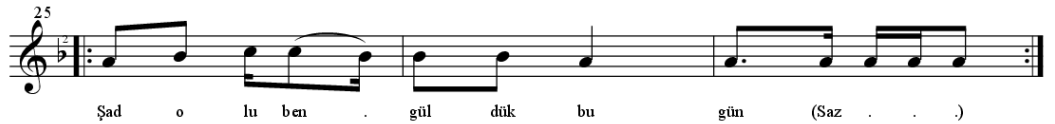
net Hü da . . . ya (Saz . . . . .) Dost yü zü nü .

gör dük . bu . gün . (Saz . . . . .) Kür tul duk ka .

mu be la . . . dan (Saz . . . . .)

Şad o lu ben . gül dük bu gün (Saz . . . .)

(2)	(3)	(4)	(5)
Dost dostun kus'runa kalmaz	Bu ceme girmesin gallaş	Bu ceme girmesin eğri	Şah Hatay'ım şaha düştük
Muhabbeti elden salmaz	Yola vermez can ile baş	Yüreğimden çıkmaz ağrı	Gam yükün menzile saçtık
Solmuş gülden koku gelmez	Hala haldaş yola yoldaş	Gönderdik sılaya doğru	Pir elinden dolu içtik
Dost gülünü derdik bugün	Üç beş yaran bulduk bugün	Gönül kuşun saldıık bugün	Mesti hayran olduk bugün

(Fezullah Çınar'ın "Aşkın Çilesini" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Dost Yüzünü isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Kayıtta mey çalgısı da yer almaktadır. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şah Hatayî'ye aittir. Bir araya gelen dostların mutluluğu ve birlik duygusu anlatılmıştır.

3.42 Döşegimiz Hasır Bizim Adlı Eserin Çözümlemesi

DÖŞEĞİMİZ HASIR BİZİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Üç kızın var . . . bir de oğlum . . . Hep bir o da . . . da yatıyor . . .

Döşegimiz . . . hasır bizim . . . Üstümüze . . . çul örttü . . . yok

Üç kızım var bir de oğlum
Hep bir odada yatıyor
Döşegimiz hasır bizim
Üstümüze çul örtüyor

Kiracıyı yok evimiz
Boşa gitti emeğimiz
Akşam sabah yemeğimiz
Tuzu biberi katıyor

Gerçeği söylüyom sana
Yoksulluk kar etti cana
Eti gurbandan gurbana
On bir ay perhiz tutuyor

Kaçıran'ın can dayanmaz
Sözünden kimse anlamaz
Bunu çekmeyenler bilmez
Sanar ki biz laf atıyor

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Döşegimiz Hasır Bizim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargah) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle do(çargâh) perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Yoksulluk içindeki bir ailenin yaşam koşulları ve çektiği sıkıntılar konu edilmiştir.

3.43 Dur Dıyorum Adlı Eserin Çözümlemesi

DUR DİYORUM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Top rak a ğa la nı . . . şehir bey le . ni . . .

Yer yü zü nüntan nı . . . la nı dur di yom . . . Yer yü zü nüntan nı . . .

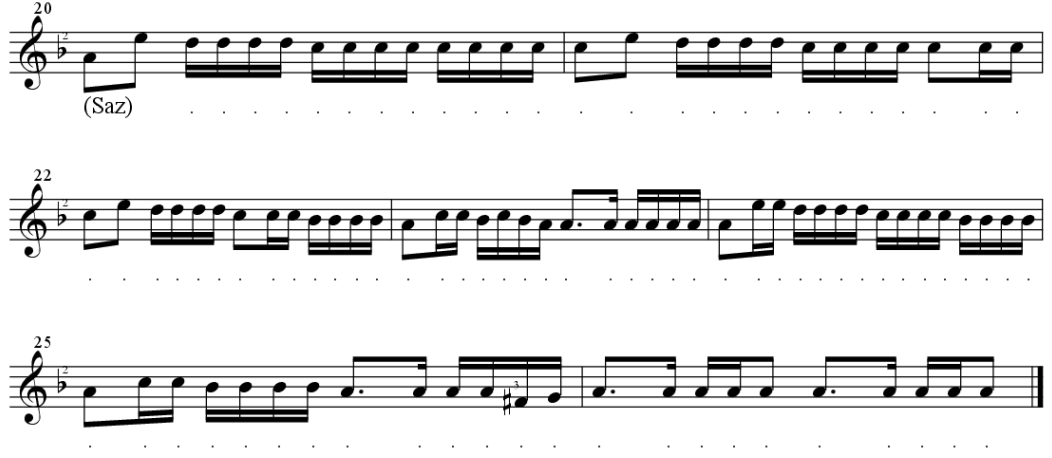
la nı dur di yom . . . Siz mi ya rat . tı nız . . .

buın sanla nı . . . Öyle i se hakla . . . nı nı ver di yom . . .

Öy le i se . . hak la . . . nı nı ver di . yom . . .

Dur Diyorum - 2

20
(Saz)

Toprak ağaları şehir beyleri
Yeryüzünün tanrıları dur diyom
Siz mi yarattınız bu insanları
Öyle ise haklarını ver diyom

Bizim sırtımızdan siz yuna yuna
Şiştî göbeğiniz oldu bir ada
Çalıp yufluğunuz her bir lokmada
Tüyü bitmedik yetim hakkı var diyom

Bitsin bu milletin acı çilesi
Birleşsin yiğitler gürleşsin sesi
Ey bu yurdun gerçek öz emekçisi
Kendi hesabını kendin sor diyom

Hüdaî'yın sazım teli konuşur
Bağlam gönlüm dilim konuşur
Fikir kilitlenmez ilim konuşur
Ozan özgür diyom ozan hür diyom

(Feyzullah Çınar'ın "Hele Ulaşa" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Dur Diyorum isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargah) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi yine mi perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 kez tekrar edilmiştir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Âşık Hüdâî’ye aittir. Siyasi içerikli bu şiirde yönetenlerin ayrımcılığına karşı çıkma olgusu işlenmiştir.

3.44 Duyan Duyana Adlı Eserin Çözümlemesi

DUYAN DUYANA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Duyan Duyana - 2

15
du . yan . . . . du ya . na . (Saz . . .) ca . hil . . . . u ya . na . (Saz . . .)

17
iş . çi . . . . u ya . na . (Saz . . . .) köy lü . . . . u ya na (Saz . . .)

Tezek dumanından kör oldu babam
Okulsuz köprüstüz köyümle obam
Onlar hep efendi sen ise çoban
Alın teri ile doyan doyana

Osman Dağlı'm bütün arzum reformum
Bozuk düzen yıkılmalı diyorum
Her gün bir köşede bin taş yiyorum
Hasıl insanlığa kıyan kıyana

(Fezullah Çınar'ın "Ehli Aşk Olan" adlı albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Duyan Duyana isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp sekilemeler ile karar sesi olan la(dügâh) perdesine giderek sonlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Osman Dağlı'ya aittir. Toplumsal eleştiri yapılmış, toplum uyarılmıştır. Toplumsal eşitsizliklere, yoksulluğa, insanların yaşam mücadelesine dikkat çekilmiştir.

3.45 Dünya Bizim Ne'miz Olur Adlı Eserin Çözümlemesi

DÜNYA BİZİM NE'MİZ OLUR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 12/8 time and consists of seven staves. The melody line is in the treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the melody line. The saz accompaniment line is in the treble clef and consists of eighth notes and sixteenth notes. The lyrics are written below the saz line.

De re te pe ot lağı mız yok

(Saz) . . . . . Tek ye şil yap ra ğı mız yok

(Saz) . . . . . Bir a avuç top ra ğı mız yok

Dün . ya bi zim ne miz o lur (Saz) . . . . .

Dünya Bizim Nemiz Olur - 2

Dere tepe otlağımız yok
Tek yeşil yaprağımız yok
Bir avuç toprağımız yok
Dünya bizim nemiz olur

Ekinc' olup biçemezsek
Koyunc' olup göçemezsek
Soğuk sular içemezsek
Dünya bizim nemiz olur

Katır yoktur köşek yoktur
İnek yoktur eşek yoktur
Oturacak döşek yoktur
Dünya bizim nemiz olur

Yatak yuva yoktur
Tabak yoktur tava yoktur
Bir su kabı kova yoktur
Dünya bizim nemiz olur

Yuva kursak bırakmazlar
Zabt eylemiş gerekmezler
Halimize bırakmazlar
Dünya bizim nemiz olur

Ecdadımız yurdu tutan
Şehit olup yerde yatan
Hani toprak hani vatan
Dünya bizim nemiz olur

Daim böyle yurtsuz mu olak
Köle gibi karsız mı olak
Yoksa biz de hırsız mı olak
Dünya bizim nemiz olur

Ordu bizik asker bizik
Yok tarlamız tek bir cızık
İşte Coşar buna kızık
Dünya bizim nemiz olur

Makamı: Uşşak

Usûlü: 12 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(Si-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a')

Dünya Bizim Ne'miz Olur isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 4 defa tekrar edilmiştir. Eserin neredeyse tamamı a cümlesi üzerinden oluşmaktadır. Eserin son cümlesi karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri İsmail Coşar'a aittir. Şair, dere tepe otlağının olmadığını, bir yeşil yaprağının ve bir avuç toprağının olmadığını dile getirmiştir. Bu durumda dünyanın ne anlam ifade edebileceğini sorgulamıştır. Doğa ve doğanın nimetlerinin önemi vurgulanmış, yoksulluğun ne kadar acı verici olabildiğinden bahsedilmiştir.

3.46 Düşün Ehl-i Beyti Adlı Eserin Çözümlemesi

DÜŞÜN EHL-İ BEYTİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(Serbest) Gel gö nül

na zar kıl . mer da . ne le re Düşün . Ehl El bey ti sab ret ba ka lım .

Sa kın a kıl yor ma ef sa ne le re Düşün . Ehl El bey ti sab ret ba ka lım . . . .

Gel gönül nazar kıl merdanelere
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım
Sakın akıl yorma efsanelere
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım

Haktan ola bu çilenin kolayı
Mert isen kabul et cümle belayı
Duymadın mı Şehid Hüseyin'i Kərbela'yı
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım

Tutalım matemi giyip siyahı
Arşa çıktı Ehl el-Beyt'in fizahı
Yezid'in zulmünden etme ikrahı
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım

Boş eyle bendini ey nuri didem
Arifler eder bu söze itham
Boynunu eğri benzi sarı isen
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım

Muharrem kâfidir çok etme sultan
Herkes çilesini çekmez mi tanam
Nasıl geçti Kərbela'yı serencem
Düşün Ehl el-Beyt'i sabret bakalım

Makamı: Hüzam

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(b+c)

Düşün Ehl-i Beyti isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser, bağlamanın yanında klarnet eşliğinde çalgısal giriş ile başlamıştır. Çalgısal giriş serbest usul ile başlayıp 3+2+2+3=10 zamanlı usulle devam etmiştir. Sözler ise iki cümle halinde serbest okunmuştur. Çınar eserin sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi çalgısal bölümde yer alıp, makamın 3. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlamıştır. Makamın karar sesi olan si(segâh) perdesinde sona ermiştir. Ardından sözlü bölmenin ilk cümlesi olan b cümlesi yine si perdesi ile başlamış ve aynı perdede sona ermiştir. Diğer cümle olan c cümlesi ise makamın 5. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp karar perdesi olan si(segâh) perdesinde sona ermiştir. Eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Eserin en son mısrası ise karara giderken la(dügâh) perdesinde karar vermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Kötü olaylar karşısında Kerbelâ olayını düşünüp sabır nasihati verilmektedir. Mersiye türü örneğidir.

3.47 Ecevit'e Gel Adlı Eserin Çözümlemesi

ECEVİTE'GE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 12/8 time and consists of seven staves. The first staff is an instrumental introduction. The second staff begins the vocal melody. The lyrics are as follows:

4
8
12
Ey fa kir va . . . tan . . . daş der di . . . ne ça re (Saz) . . .
15
Bul dur mak is . . . ter . . . sen E ce . . . vi te gel (Saz) . . .
18
Al nı na ya . . . zı lan . . . ka ra . . . ya zı yı (Saz) . . .
21
Sil dir mek is ret sen E ce . . . vi te gel . . .

Ecevit'e Gel - 2

Ey fakir vatandaş derdine çare
Buldurmak istersen Ecevit'e gel
Alnına yazılan kara yazıyı
Sildirmek istersen Ecevit'e gel

Dert görmesin halkım diyen dillerin
Toprak işleyenin su kullananın

Şayet insan isen dinle ceddini
Yerle bir et imtiyazın seddini
Soyguncuya tefeciye haddini
Bildirmek istersen Ecevit'e gel

Sonu gelsin sömürünün talanını
Toprak işleyenin su kullananın

Dinle Feyzullah'ın gerçek sözünü
Gafletten uyanıp kırk aç gözünü
Atatürkçü olup halkını yüzünü
Güldürmek istersen Ecevit'e gel

Tek umudu sensin yoksul halkımın
Toprak işleyenin su kullananın

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 8 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Ecevit'e Gel isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrarlanmıştır. Diğer cümle olan b cümlesi de do perdesi ile başlayıp sekilemeler ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine giderek sona ermiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Ecevit'e övgü konuludur. Ozan siyasi görüşünü Ecevit'e destek ile ortaya koymaktadır.

3.48 Ecevit'in Zaferidir Adlı Eserin Çözümlemesi

ECEVİT'İN ZAFERİDİR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Dal ga dal ga . bu a kın lar Dal ga dal ga . bu a kın lar Ece . vit in . se fe ri dir
Ka za nı lan . ba şa rı lar Ka za nı lan . ba şa rı lar Ece . vit in . za fe ri dir

(Saz) . . . . . Kar oğ la nın za fe ri dir (Saz) . . . . .

(1)
Dalga dalga bu akınlar
Ecevit'in seferidir
Kazanılan başarılar
Ecevit'in zaferidir
(Kar'oglan'ın zaferidir)

(2)
Devrim kanadıyla uçan
Aşamada çığır açan
Karanlığa ışık saçan
Ecevit'in feneridir
(Kar'oglan'ın feneridir)

(3)
Hani nerde bizi ezen
Yüzü kızamadan gezen
Halka dönük gerçek düzen
Ecevit'in hüneridir
(Kar'oglan'ın hüneridir)

(4)
Odur bizim liderimiz
Umutumuz kaderimiz
Aydınımız fakirimiz
Ecevit'in neferidir
(Kar'oglan'ın neferidir)

(5)
Derviş Kemal somna niye
Usandık biz diye diye
Şanlı bağımsız Türkiye
Ecevit'in eseridir
(Kar'oglan'ın eseridir)

(Fezullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Ecevit'in Zaferidir isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 4. derecesi re(neva) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp aynı şekilde tekrarlanmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Konusu Ecevit'e övgüdür.

3.49 Edebinle Otur Yahut Burdan Kalk Adlı Eserin Çözümlemesi

EDEBİNLE OTUR YAHUT BURDAN KALK

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in treble clef, 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music, each with a measure number at the beginning. The lyrics are written below the notes, with some words in parentheses indicating they are to be sung by the saz. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings.

Ya hu bur . da . . o lan . . . (Saz) . . . . .

mu hib ba na . . bak . . . . (Saz) . . . . . Öy le sar . . ga . bur ga . . . (Saz) . . . . .

gar daş de ğil . . dir . . . . (Saz) . . . . . E de bin . le . o tur . . (Saz) . . . . .

Ya hut bur dan . . kalk . . . . (Saz) . . . . . Her kes senin . . gi bi . . ley . lim . ley . lim . ley . lim . . .

gal laş de ğil . . dir . . . . (Saz) . . . . . E de bin . le . o tur (Saz) . . . . .

ya hut bur . dan . kalk . . . . . (Saz) . . . . .

Her kes se . nin . gi bi . . . . ley . lim . ley . lim . ley lim gal laş de ğil . dir . . . . .

Edebinle Otur Yahut Burdan Kalk - 2

24 gal . laş de ğil dir . . . . (Saz) . . . . .

27

30

Ya Hü burda olan muhibbana bak
Öyle sarga burğa gardaş de ğildir
Edebinle otur yahut burdan kalk
Herkes senin gibi gallaş de ğildir

Putperest Yahudi Hristiyan olan
Aynı gayrı de ğil nümayan olan
Hakk'a iman edip Müslüman olan
Yeşilbaş gızılbaş akbaş de ğildir

Söylenen sözlerin cümlesi hoştur
Dolulara dolu boşlara boştur
Harabî kemteni sanma sarhoştur
Yer i çer zevk eder ayyaş de ğildir

Makamı: Muhayyer

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b+c+d)

Edebinle Otur Yahut Burdan Kalk isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp yine sol perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle yine sol perdesi ile başlamış, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Her dörtlükte son iki mısranın tekrar edildiği bu eserde c ve d cümlesi oluşmuştur. Bu cümlelerden c olanı do perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi de do perdesi ile başlamış ardından karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Harabî'ye aittir. İnanan herkesi bir gören anlayış konu edilmiştir.

3.50 Eğer Şeriattan Haber Sorarsan Adlı Eserin özümlemesi

EĞER ŞERİATTAN HABER SORAR SAN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with seven staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The melody is written in a treble clef. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The second staff has a '3' above it, indicating a triplet. The third staff has a '5' above it, indicating a quintuplet. The fourth staff has a '7' above it, indicating a septuplet. The fifth staff has a '9' above it, indicating a nonuplet. The sixth staff has an '11' above it, indicating an elevenuplet. The seventh staff has a '13' above it, indicating a thirteenuplet. The lyrics are written below the staves, with dots indicating the placement of notes.

E ğer . . Şe ri . . at tan . ha ber so . . . rar san .

Sa na . ta ri . . kat tan . ha ber ve . . . re . yim .

İn cil . . Tev rat . Ze bur . . ye ri ni . . . bul du .

Kur an Mu ham . . me de . in di bi . . . li rim . . .

Eğer Şeriattan Haber Sorarsan - 2

in di bi . . . li . . . rim . . . (Saz) . . . . .

İn cil Tev rat . . Ze . . bur ye . ri ni . . bul . du .

Kur an Mu ham . me . de . İn di bi li . rim . . . . .

Eğer Şeriattan haber sorarsan
Sana tarikattan haber vereyim
İncil Tevrat Zebur yerini buldu
Kur'an Muhammed'e indi bilirim

Bir günün farzını on yedi bildim
Yirmi sünneti üç vitir kıldım
Orada Cebrail imama uydum
Mescid-i mihrabta kıldım bilirim

Altıbinyüzyirmi hem farzı kıldım
Yedibinikiyüz sünneti kıldım
Binseksebirdir vecibe erdim
Altyüz teravi kıldım bilirim

Be hey rakip ne diyorsun sen bize
Bir yılın hesabın vereyim size
Öğretmek isterim nice haksıza
Ustamdan dersimi öyle bilirim

Deli Boran sırdan söyler kelamı
Hızır'dan almışam haylı galamı
Altıbin altyüz altmışaltı değil mi bir yılın selamı
Allah birdir bildiğini bilirim

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Eğer Şeriattan Haber Sorarsan isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise re perdesi ile başlamış, sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Dini inançlar ve bilgiler hakkında yorum içermektedir. İncil, Tevrat ve Zebur'un yerini bulduğu, Kuran'ın da Muhammed'e indiği bilgisi paylaşılmıştır.

3.51 Ela Gözlü Şahımdan Adlı Eserin Çözümlemesi

ELA GÖZLÜ ŞAHIMDAN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Pa di . şah kat . . . li me . . . . .

fer man . di le . . . se . . . . . Yi ne . geç mem . . . e la . . . . .

göz lü . şa hım . . dan . . . . . Cel lat . lar kar . . şım da . . . . .

sa tır . bi le . . . se . . . . . Yi ne . geç mem . . . e la . . . . .

göz lü . şa hım . . dan . . . . . göz lü . şa hım . . dan . . . . .

Ela Gözlü Şahımdan - 2

(Saz)

Padişah katlime ferman dilese
Yine geçmem ela gözlü şahımdan
Cellatlar karşımda satır bilese
Yine geçmem ela gözlü şahımdan

On yedi yerimden vursalar yara
Cerrahlar derdime kılmasa çare
Kemendi bend ile çekseler dara
Yine geçmem ela gözlü şahımdan

Ahiri katlime ferman yazılsa
Çıksam tenesire tabut dizesler
Kefenim biçilse mezar kazsalar
Yine geçmem ela gözlü şahımdan

Pir Sultan Abdal'ım derim vallahi
Ölsem terk eylemem piri billahi
Huzur-ı mahşerde isterim şahı
Yine geçmem ela gözlü şahımdan

Makamı: Uşşak

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Ela Gözrü Şahımdan isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise yine re perdesi ile başlamış, sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Manevi rehber olan bağlılık ve sadakat ifade edilmiştir. Şair ölüm bile olsa pirinin yolundan ayrılmayacağını, ahirette bile onunla bir arada olmayı arzuladığını dile getirmiştir.

3.52 Enbiya İçinde Adlı Eserin Çözümlemesi

ENBİYA İÇİNDE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

En bi ya i çin de Şah Kul Ka . me . . . . . rim

En . . . . . bi ya . i çin de Şah Kul Ka . me . . . . . rim İc ra

sı Ah me di Muh da . . . ra mah . . . . . sus . . . . . Zül fû ga rı dül . . dül fet hi

hay be . . . rin . . . Ce na bı hay da rı ker ra . . ra mah sus Zül fû ga rı dül . . dül fet hi

hay be . . . . . rin . hay be . . . rin . . ce na bı hay da . rı ker ra . ra mah sus

Enbiya içinde Şah Kul Kamerim
İcrası Ahmed-i Muhdara mahsus
Zülfügarı düldül fethi hayberin
Cenab-ı Haydarı kerrara mahsus

Ne erler halk etti hazreti Bari
Kimi şire bindi gem etti marı
Ve lakin yürütmek cansız duvarı
Hacı Bektaş Veli hünkâra mahsus

Men aref sırrını idrak eylemek
Mansur veş ene'l hak nutkun söylemek
Mürşid-i kâmilin pendin dinlemek
Harabi vakuf-ı esrara mahsus

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c+d)

Enbiya İçinde isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Eserin en tiz sesi olan la(muhayyer) perdesi 2. tekrarda duyurulmuştur. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle mi perdesi ile başlayıp makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sonlanmıştır. Diğer cümle olan c cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Ardından gelen d cümlesi makamın yeden sesi sol(rast) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hz. Muhammed'in özellikleri ve başarıları övülmüştür. Hayber Kalesi'nin fethine atıfta bulunulmuştur.

3.53 Esmerim Adlı Eserin Çözümlemesi

ESMERİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ne müm kün es me . rim se ni u nut mak Göz ya şım sel ol du
ha be . rin var mı Ne ye mek ne iç mek ne de . u
yu mak . İ şim fi gan ol du ha be . rin var . mı .

Ne mümkün esmerim seni unutmak
Göz yaşım sel oldu haberin var mı
Ne yemek ne içmek ne de uyumak
İşim figan oldu haberin var mı

Ne dedimde el dilinde söz ettin
Yaktın ciğerimi beni göz ettin
Gittin geldin üzerimi düz ettin
Mezarım yol oldu haberin var mı

Himmat eyle şu dağları aşalım
Dost uğruna kaynayaalım çoşalım
Ekmeğini yedik helalaşalım
Kalbimi de kırdın haberin var mı

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Esmerim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçişmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan c cümlesi ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevgiliye duyulan özlem ve sitem konu edilmiştir.

3.54 Etmeli Değil Adlı Eserin Çözümlemesi

ETMELİ DEĞİL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

5

9

13

17

21

Bu yo lun yol cu su . . . . o la yım der .

sen . (Saz . . . .) . el de i ki . . . kar puz (Saz . . . .) tut ma lı . de .

ğil (Saz . . . .) . der vi ş o lup şal var . . . . gi ye yim . der . §

sen . (Saz . . . .) . ga hi gi yip . . . ga hi (Saz . . . .) at ma lı . de ğil (Saz . . . .)

(2)
Nadan bahçesinde gonca gül olmaz
Kamil ile yoldaş olan yorulmaz
İki mahluk vardır Hakk'a kul olmaz
Mağrurluk kibirlik etmeli değil

(3)
Mağrurlar orada olurlar yalan
Kibrimiş yoğrulup yollarda kalan
Eğer yolcu isen koprüyü dolan
Göz göze çamura batmalı değil

(4)
Koyun kuzusuna nasıl meledi
Öktüzün kulağına kimlereledi
Garip bülbül gül dalma tünedi
Her çalı başında ötmeli değil

(5)
Şah Hatayi İmam Cafer muhbiri
Hakk'ın yaranıdır Veysel Karâni
Hakk'ın hazinesinden gelen Gevheri
Müşteri olmayana satmalı değil

(Fezullah Çınar'ın "Veda Bandı" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Etmeli Değil isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şah Hatayî'ye aittir. İçsel ve dinsel yoldaşlık arayışı anlatılmıştır. Bu yolda yürümek isteyen kişinin dünyevi işleri terk etmesi gerektiği anlatılmış, bu yolda bir denge ve içsel dönüşüm gerektiği ifade edilmiştir.

3.55 Fakirim Halimden Kimse Sormuyor Adlı Eserin Çözümlemesi

FAKİRİM HÂLİMDEN KİMSE SORMUYOR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Fa ki rim hâ li mi söy le . di . ğim . . suç Ha va num ka mış tir sa ra
4 . yum . ker . . piç E mek kar şı lı ğı ka zan . di . ğim . . güç Ya bir di lim ek mek . ya bir
8 tas ay . ran . Ya bir di lim ek mek ya bir tas ay ran ya bir tas ay ran

Karasaban kağını aşılaklı ok
Kansızlıktan gelir geçirdiğim çok
Kara kış ortası kı.ında don yok
Gel haydi sen ol da eyleme isyan

Topal beygir yani eşek kel horoz
Günde yüzde kaçtır yediğimiz toz
Örse her inişte elimde balyoz
Ter değil alımdan akıttığım kan

Köleyim cahilim nedense acım
Ağaya patrona yetmiyor gücüm
Çapa tarlasında doğurur bacım
Zehir işte hayatımız bir zindan

Maksudî namerdim susarsam eğer
İşçi hakkın alır köylü muzaffer
Kurtuluş günleri yakındır zafer
İşçi köylü uyan artık uykudan

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(Sol-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Fakirim Halimden Kimse Sormuyor isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Osman Dağlı'ya aittir. Konusu insanların fakirliği ve zorlu yaşam şartlarıdır. Şiirin sonunda ise işçiler ve köylüler dayanışmaya, hak aramaya davet edilmiştir.

3.56 Fakir Halkın Kalkınması Adlı Eserin Çözümlemesi

FAKİR HALKIN KALKINMASI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

11 Fa kir hal kın kal kın ma sı Fa kir hal kın kal kın ma sı

14

18 Hüku . met ten e mir ol muş (Saz) . . . . .

22 Yıllar yı lı kanağ la yan Kırık kalp ler . ta mir ol muş (Saz) . . . . .

Fakir Halkın Kalkınması - 2

Fakir halkın kalkınması
Hükümetten emir olmuş
Yıllar yılı kan ağlayan
Kırk kalpler tamir olmuş

Vardım köyün bucağına
Şahit oldum sığağına
Baktım yanan ocağına
Tezekleri kömür olmuş

Üstü toprak damındaki
Fukaralık anındaki
Kuru eknek yanındaki
Tuzla biber peynir olmuş

Mazileşmiş acı anı
Pabuca gimmiş tabanı
Köylünün ağaç sabanı
Bakıyorum demir olmuş

Gerçekleşti artık hayal
Gayretimi ettim helal
Gözün aydın Derviş Kemal
Hayat şimdi ömür olmuş

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Fakir Halkın Kalkınması isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segah) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Siyasi içerikli bu şiirde toplumsal ve ekonomik değişimlerin yansımaları anlatılmıştır. Artık kuru ekmeğin yanında tuz, biber ve peynir bulunduğu, ağaç sabanların artık demir olduğu ifade edilmiştir.

3.57 Fazilet Adlı Eserin Çözümlemesi

FAZİLET

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Geley . va iz A li nin vas fi ni ev . vel Hü da dan sor

A li . ta ib ni A dem ol ma . dan ta ib da da dan . sor

efen dim . . . A li . kim dir Ve li kim dir blem der sen bu es ra nı A nı hiç kim

se den sor ma . Muham met Mus ta fa dan sor . . .

Ki yer gök su i ken Ceb ra i le reh . ber A li ol . dur

Ci han halk ol ma dan ev . vel Gev ne yi nin te me li

ol dur Ol dem Mu sa i le bin bir ke lam e den Ve li

Fazilet - 2

Gel ey vaiz Ali'nin vasfını evvel Hüda'dan sor
Ali ta ibn-i Âdem olmadan ta ibtidadan sor
Ali kimdir Veli kimdir bilem dersen bu esrarı
Anı hiç kimseden sorma Muhammed Mustafa'dan sor

Ki yer gök su iken Cebrail'e rehber Ali oldur
Cihan halk olmadan evvel Gevneyn'in temeli oldur
Ol dem Musa ile bin bir kelimeden Veli oldur
Dile Tur-i Sina'dan sor dilersen Lentera'dan sor

Çık kürsüye ey vaizi Ali'den söyle bir pendî
Ali'nin hakkına gökten yere yüz dört kitap indi
Kur'an da meth eyleyip vechinde kitaptı kendi
Dile yasin Taha'dan sor dilersen Hel eta dan sor

Gel ey vaiz har-ı çüş ne zannettin Ali'yi sen
Evladına kasd eyliyen kişilerde mi müslüman
Neler çekti ol mazlumu ezzadini dat yezi dinden
Dile arş-ı semadan sor dilersen Kerbela'dan sor

Ali'dir damadı Ahmed Ali'dir Mustafa'ya yar
O'dur evladını Hak yoluna kurban eden Haydar
Ali gibi etmemiştir cihanda hiç bir peygamber
Dile gel evliyadan sor dilersen enbiyadan sor

Agah'ıyam alevi mezhebim Şia kızılbaşım
Kerbela'nın fırkatındandır göztümden akan yaşım
Hüseyin'in derdini hiç kimseden sorma karındaşım
Dile Zeynel Eba'dan sor dilersen Zeyneb Ana'dan sor.

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Fazilet isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de sol perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan si(tiz segâh) perdesi a, b ve c cümlesinde duyurulmuştur. Son cümle olan d cümlesi ise 4. derecedeki re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 16'lı hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Âgâhî Baba'ya aittir. Alevilik üzerine yazılmıştır. Mersiye türü örneğidir.

3.58 Felek Bizi Attı Gurbet Ellere Adlı Eserin Çözümlemesi

FELEK BİZİ ATTI GURBET ELLERE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

4

7

10

13

16

Felek bi . zi . . at . tu . gur be tel . le . . . re . Bilmen ner . . den . ge . çer

yo . lu . muz . bi zim . A dı sa . m . . bi . lin me dik el . . . ler de .

A cep ner de . . ga lır . ö lü . müz . bi zim . . ö lü . müz . bi zim .

§

Yağmur yağar serpeliyor kar ile
Günümüz geçiyor ah u zâr ile
Eğer kavuşmazsam nazlı yar ile
Kıyamete galır kavlimiz bizim

Dertli Mücrimîyen yollarım ırak
Düşmüşem gurbete o yar den uzak
Bir yandan hasretlik bir yandan firak
Bilmen nerde kalır ölümüz bizim

(Fezailullah Çımar'ın "Karabaş mı Kızılbaş mı" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Felek Bizi Attı Gurbet Ellere isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp sekilemelerle karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelerek sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Dertli Mücrimî'ye aittir. Gurbet teması işlenmiştir. Gurbette duyulan yalnızlık hissi ve özlem duygusu dile getirilmiştir.

3.59 Felek İle Şu Cihanı Adlı Eserin Çözümlemesi

FELEK İLE ŞU CİHANI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Fe le ği nen . de şu ci ha nı bö leş tik oy . oy . oy oy oy . . . .
oy . Sa rayı al dı da . ha nı ba na bı rak tı oy . oy . oy oy oy . . . .
oy Şu dün ya yı ka rış ka rış do laş tuk oy . oy . oy
oy oy . . . . oy Zev kin al . dı der di ba na bı rak tı oy . oy . oy oy oy . . . . oy oy
Zev kin al . dı da der di ba na bı rak tı oy . oy . oy oy oy . . . . oy oy

Şehir aldı yayla aldı dağ aldı
Mor sümbüllü bahçe aldı bağ aldı
Taksim etti her hisseden çok aldı
Hille yaptı azı bana bıraktı

Ali der ki felek sen de yanasın
Benim gibi aralarda galasın
Bütün şu dünyanın zevki sefasın
Kendi aldı gamı bana bıraktı

(Fezullah Çınar'ın "Ya Dost" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+a'+b'+b')

Felek İle Şu Cihanı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile bitmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi de do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 2 kez tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Ali Gültekin'e aittir. Hayatın adaletsizlikleri, zorlukları ve feleğin cilvesi konu edilmiştir.

3.60 Gam Elinden Adlı Eserin Çözümlemesi

GAM ELİNDEN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 10/8 time and consists of seven staves. The first three staves are instrumental, showing a melodic line with various rhythmic patterns and ornaments. The fourth staff begins the vocal line with the lyrics: "Gam e lin den . be nim . zül fü si . ya hım . .". The fifth staff continues the vocal line with: "Pey kan de ğ di . . si . nem . . ya ra lan . dı . . gel . . .". The sixth staff continues with: "ya ra lan . dı . . gel . . . (Saz) . . .". The seventh staff concludes the vocal line with: "Su na ba şın i çin . . ağ lat ma . . be . ni . .".

Gam e lin den . be nim . zül fü si . ya hım . .

Pey kan de ğ di . . si . nem . . ya ra lan . dı . . gel . . .

ya ra lan . dı . . gel . . . (Saz) . . .

Su na ba şın i çin . . ağ lat ma . . be . ni . .

Gam Elinden - 2

16

Bgün sev da . can dan . . a . ra lan dı gel . . (Saz) . . . . .

Gam elinden benim zülfü siyahım
Peykan değdi sinem yaralandı gel
Suna başın için ağlatma beni
Bugün sevda candan aralandı gel

Gamdan hisar oldu mekânım yurdum
İşitmez avazım dinlemez virdim
Bir değil beş değil on değil derdim
Düğünler baş verdi sıralandı gel

Hasretine vasıl olam mı böyle
Mecnuna dağdaki galır mı leyla
Ölümlü dünyadır gel helal eyle
Yüklendi bak hanem kiralandı gel

Pir Sultan Abdal'ım haftada ayda
Günler gelir geçer bulunmaz fayda
Gönül Hak arzular canım hayhayda
Toprağım üstüne kürelendi gel

(Fezullah Çınar'ın "Fazilet" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Gam Elinden isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlamış, 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi re(neva) perdesi ile başlamış, sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sonlanmıştır. Son cümle olan d cümlesi yine do perdesi ile başlamış ve karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Derin bir acı ve özlem duygusu dile getirilmiştir.

3.61 Geldim Şu Âlemi Adlı Eserin Çözümlemesi

GELDİM ŞU ÂLEMİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gel dim şu a . . le mi (Saz) . . . is lah e de . . yim (Saz) . . . . .
Za man mah lu . . ku na hü dost . . . gön lü mü ver . . dim (Saz) . . . . .
Ö zü mü mey . . dan da (Saz) . . .
Ser ma yem den . . za rar (Saz) . . .
gör düm son ra dan (Saz) . . . . . gör düm son ra . . dan . . . . .
gör düm son ra dan (Saz) . . . . . gör düm son ra . . dan . . . . .
Ser ma yem den za rar . (Saz) . . . gör düm son ra . . dan . . (Saz) . . . . .

(1)
Geldim şu âlemi ıslah edeyim
Özümü meydanda gördüm sonradan
Zaman mahlûkuna gönümünü verdim
Sermayemden zarar gördüm sonradan

(2)
Geldi bizim ile sevdi sevişti
Al kadeh ver kadeh doldurdu içti
Sadık yârim diye yeminler içti
Kalbi çürük imiş duyduk sonradan

(3)
Şu zalimin kara kara yüzleri
Yaramıza yaramadı tuzları
İki dinli şu cahilin sözleri
Durdukça kar etti canan sonradan

(4)
Noksani kul olam bir kar edeyim
On ik'imam dergâhına gideyim
Özü çürük şu milceni nideyim
İblis talip olmaz imiş duyduk sonradan

(Feyzullah Çınar'ın "Nefes" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Geldim Şu Âlemi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp, 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise mi perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrar edilmiştir. Triller ve puandorglar yapılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Âşık Noksanî'ye aittir. Dünyayı düzeltme amacıyla yola çıkan birinin yaşadığı hayal kırıklığı ve çeşitli deneyimler anlatılmıştır.

3.62 Gelemem Adlı Eserin Çözümlemesi

GELEMEM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Dün yan mı de ği ŝ ti bil mem . . . . . ne . . . ol . du . . . . . Fe lek ke men

4
di ni tak tı . . . . . ge . le . mem . . . . . Bir bah çe yap mı ŝ tım fi li . . . . .

7
zi . sol . du . . . . . Es ti de sam ye li yak tı . . . . . ge . le .

10
mem . . . . . ge . le . mem . . . . . ge . le . mem . . . . .

Dünyan mı de ği ŝ ti bilmem ne oldu
Felek kemendini taktı gelemem
Bir bahçe yapmıştım filizi soldu
Esti de samyeli yaktı gelemem

Gece gündüz dert dökerim sazıma
Kime gidem ben ağlarım yazıma
Sarıldılar ete ğime dizime
Yavrular boynunu büktü gelemem

Sevmek az gelirdi sana tapardım
Ba ğrımı o yarak yuva yapardım
Uçup gittin tüm ba ğları kopardım
Ayrılık zulmeti çöktü gelemem

Mihneti der ne ağladım ne güldüm
Ne yitirdim ne aradım ne buldum
Koca bir çınarım kurudum kaldım
Dallarım yapra ğım döktü gelemem

(Feyzullah Çınar 'ın "Aşkın Çilesi" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a')

Gelemem isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 4 defa tekrarlanmıştır. Eser tek cümlenin tekrarlarından oluşmaktadır. Son cümle karar sesi olan la(dügâh) perdesine gidilerek sonlandırılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Şair hayatında yaşadığı derin acıları ve kayıpları dile getirmiştir. Yaşadığı olaylar sonucunda kendisini büyük bir çınarın kuruyup kalmasına benzeterek, yaşadığı acılar karşısında nasıl yıprandığını ifade etmiştir.

3.63 Gelin Canlar Bir Olalım Adlı Eserin Çözümlemesi

GELİN CANLAR BİR OLALIM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ge lin can lar bir o . . la lım Mün ki . . re kı lıç ça la lım
. . . . . Yok su lun hak kın a la lım Ye ti min hak kın a la lım
Te vek kel tu te al . . . Al . lah Te vek kel tu te al Al lah

Özü öze bağlayalım
Sular gibi çağlayalım
Bir yürüyüş eyleyelim
Tevekkeltü tealallah

Pir sultan'ım geldi cuşa
Münkürlerin aklı şaşsa
Takdir olan gelir başa
Tevekkeltü tealallah

(Feyzullah Çınar'ın "Nefes" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 8 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+a')

Gelin Canlar Bir Olalım isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. 8 zamanlı olan ve 3+2+3 düzümü olan bu eser, kalıp hiç bozulmadan sekizlik ve dörtlüklerle bestelenmiştir. Çınar, ölçü sonlarında sıklıkla puandorg yapmıştır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında a cümlesi tekrar edilmiştir. Eserin son mısrası ise karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Birlik ve beraberlik çağrısı yapılmıştır.

3.64 Gerekmez Adlı Eserin Çözümlemesi

GEREKMEZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

E zelden ba de yi . aşk i le mestiz . . . Ye rimiz mey ha . ne . mes cit
ge rek .mez . Sa . ki kev ser .den . kan dık e les tiz Kur a nı . na . . tık var . sa
mit . ge . rek .mez . . . Kur a nı . na tık . var sa mit gerek mez

(1)
Ezelden bade-i aşk ile mestiz
Yerimiz meyhane mescit gerekmez
Saki-i kevserden kandık elestiz
Kuran-ı natık var sâmit gerekmez

(2)
Bize lâzım değil müftü fetvası
Ehl-i aşk olanın var âşinası
Âdemi hor görüp olmayız asi
İnsandan ar eden şeytan gerekmez

(3)
Cennet irfan imiş remzini bildik
Bai bismillahtan dersimiz aldık
Cemâl-ı dilberi aşikâr gördük
Cennetteki huri gılman gerekmez

(4)
Aranız mevlayı vicdanımızda
Allah aşikârdır seyranımızda
Türk dili okunur irfanımızda
Arabi Farisi lisan gerekmez

(5)
Gelmişiz cânânın asitanına
Sıtkıyla sarıldık dost değmanına
Carla baş koymuşuz aşk meydanına
Hayvan kesmek gibi kurban gerekmez

(6)
İbreti nâdanla etme ülfeti
Anlamak istersen ilm-i hikmeti
Ehl-i harabata eyle hizmeti
Aşktan başka din ve iman gerekmez

Makamı: Muhayyer

Usûlü: Çalgısal Bölme 7 Zamanlı- Sözel Bölme Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(b+b1+c+d+d1)

Gerekmez isimli eseri isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Çalgısal bölme 7 zamanlı, sözel bölme ile serbest zamanlıdır. Eserin çalgısal kısmı tek cümleden oluşmaktadır. Bu cümle makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp 8. derecesi olan la(muhayyer) perdesinde sona ermiştir. Aynı zamanda la perdesi ile esere giriş ezgisi verilmiştir. Ardından serbest zamanlı sözlü bölme başlamıştır. Sözlü bölmenin ilk cümlesi olan b cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle yine fa diyez perdesi ile başlamış, makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile sona ermiştir. Ardından son cümle olan d cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Cümlenin tekrarında ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlanmış, karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiş ve cümle sona ermiştir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Âşık İbretî’ye aittir. Şair eskiden beri aşk sarhoşluğunda olduğunu, dünyevi ihtiyaçların ötesine geçtiğini, tasavvuftaki ilahi aşkı yaşadığını dile getirmektedir.

3.65 Girdab-ı Mihnette Adlı Eserin Çözümlemesi

GİRDAB-I MİHNETTE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gir da bı mih net te ka pan dum kal . dum . . .

Ver . me din bir yan dan ses ka ra bah . tum . . .

An la dım ga fil sin uy ku ya dal . dım . . . oy . . . oy . . .

oy . . . oy . . . oy . . . oy . . .

Ye ter poy raz ol da es ka ra bah . tum . . . Ya lan cı . dün ya

Girdab-ı mihnete kapandım kaldım
Vermedin bir yandan ses kara bahtım
Anladım gafilsin uykuya daldım
Yeter boyraz ol da es kara bahtım (yalancı dünya)

Dünyada bir candan korkulmaz iken
Peçemden kimseler kurtulmaz iken
Arslana kaplına yırtılmaz iken
Dedirdin çakala pes kara bahtım (yalancı dünya)

Dertli'ye çıkar mı bu yolun ucu
Şimdi fark edemez altını tuçu
Evvel beğenmezdin mesi pabucu
Dedirdin çarığa mes kara bahtım (yalancı dünya)

Makamı: Muhayyer

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 10 Ses(La-Do)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+b+c)

Girdab-1 Mihnette isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 8. derecedeki la(muhayyer) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de fa diyez perdesi ile başlamıştır. Sekilemeler ve kelime tekrarıyla karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamış ve la perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusu kadere sitemdir. Bu dünyanın geçici olduğu ve aldatıcı olduğu dile getirilmiştir.

3.66 Gönüm Yastadır Adlı Eserin Çözümlemesi

GÖNLÜM YASTADIR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yas . ta dır ey de . li gön lüm yas ta dır . . .

Ge lir di ye ku lak . . . la rım ses te . dir . . . Gel . ya rım . gel . . .

ci va nım gel . gel . . . Ya ğ . mur ya ğ ar zü . lüf le rin ıs la nır . . .

V ar git du man şu yay la . . . la nın üs tün den . . .

Gel . ya rım . gel . . . ci va nım gel . gel . . .

Yastadır ey deli gönüm yastadır
Gedir diye kulakların sestedir (Gel yârim gel civanım gel)
Yağmur yağar zülüflerin ıslatır
Var git duman şu yaylanın üstünden (Gel yârim gel civanım gel)

Duman senin pare pare karın var
Şu benim gönümde ah u zarım var (Gel yârim gel civanım gel)
Benim o yaylada nazlı yârim var
Var git duman şu yaylanın üstünden (Gel yârim gel civanım gel)

Duman senin kötü işin bitmez mi
Poyraz vurup bir tarafa atmaz mı (Gel yârim gel civanım gel)
Benim eski derdim bana yetmez mi
Var git duman şu yaylanın üstünden (Gel yârim gel civanım gel)

(Feyzullah Çınar'ın "Veda Bantı" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Gönlüm Yastadır isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamış karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrarlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevilen kişinin yokluğundan dolayı duyulan acı ve yas hâli anlatılmış, ona duyulan özlem dile getirilmiştir.

3.67 Gönül Adlı Eserin Çözümlemesi

GÖNÜL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(2)

Sakin gallaş olup lakırdı düzme
Kimsenin alemde gönünü tüzme
Düzelmiş bir işi yanılıp bozma
Isınmış dilleri buz etme gönül

(3)

Bu kızıl şu akbaş diye hor bakma
Kendini gör yere ateşe yakma
Kendi yaptığını aleme takma
Yaredici yere tuz ekme gönül

(4)

İki yüzlülükle olma münafık
Ham u ateşine böyle der layık
Onlar Adem değil Hayvan-ı Natık
El hazar onlarla söz etme gönül

(Fezullah Çınar'ın "Ya Dost" adlı albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Gönül isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecesi si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrar edilmiştir. 2 cümle de sekilenerak karara gitmektedir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Nasihat konuludur. Hoşgörü, anlayış ve insan eşitliği dile getirilmiştir.

3.68 Göremez Oldum Adlı Eserin Çözümlemesi

GÖREMEZ OLDUM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ev vel a teş püs kü . rür ken . . ağ . . zım dan . . (Saz) . . . . .

Şim di cek . pa . . mun ğu . yaka maz . oldum

(Saz) . . . . .

Ta bi fer ke . sil di i ki . gö . züm den . (Saz) . . . . .

Göremez Oldum - 2

33

İp li ği . . . iğ . . . ne ye tak a . . . maz . . ol dum . . . (Saz) . . .

Evvel ateş püskürürken ağzımdan
Şimdicek pamağı yakamaz oldum
Tab-i fer kesildi iki gözümden
İpliği iğneye takamaz oldum

İçip içip asla bıkmaz idim ben
Kimsenin hatırın yıkmaz idim ben
Evvel meyhaneden çıkmaz idim ben
Nedendir bu günler giremez oldum

Gurbet ellerinde eylenip galdım
Ömrüm telef edip çürüyüp galdım
Kupkuru kaskatı kuruyup galdım
Ceyhuni'yim lakin akamaz oldum

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Göremez Oldum isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesinde sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi de sol perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesinde sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi de si perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır. Eser boyunca sekilemeler sıkça kullanılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Zamanın insan üzerindeki etkisi dile getirilmiştir. Şair eskiden yapabildiği şeyleri artık yapamadığını, zorlukların arttığını ve yaşam sürecinin değiştiğini ifade etmiştir.

3.69 Gurbet Neylesin Adlı Eserin Çözümlemesi

GURBET NEYLESİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Tan rı be ni mih net i çin ya . . rat mış Te cel lim yar de ğil mih net ney .
le sin Be nim kıs me ti mi . gur . be te at mış . Kıs met tan rı dan dır . gur bet
ney le sin . gur bet ney le . sin Be nim kıs me ti mi . gur . be
te at mış . Kıs met tan rı dan dır . . gur bet ney le sin . . gur bet ney le sin

Tanrı beni mihnet için yaratmış
Tecellim yar değil mihnet neylesin
Benim kısmetimi gurbete atmış
Kısmet tanrıdandır gurbet neylesin

Anadan babadan sefa sürmedim
Gavimden gardaş vefa görmedim
Çok tabibe vardım deva görmedim
Derman tanrıdandır tabip neylesin

Gurbet elde ölsüm mezarım kim kazar
Tarihimi baş tacıma kim yazar
Belki Azrail'len edeyim pazar
Emanet tanrımındır felek neylesin

Mezar gurbet taşı gurbet kan gurbet
Ceset gurbet kalıp gurbet han gurbet
Takdir gurbet başım gurbet can gurbet
Tanrı yazdırdı Âşık Bilal neylesin

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Gurbet Neylesin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Sonrasında b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi mi(hüseyinî) perdesi ile sonlanmıştır. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar yazmaktadır. Fakat son dörtlükte mahlas, Âşık Bilal olarak geçmektedir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. İnsanın kaderini ve yaşadığı zorlukları kabullenme sürecini anlatmaktadır.

3.70 Güzelsin Güzel Adlı Eserin Çözümlemesi

GÜZELSİN GÜZEL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Zey li ke kül le . rin . am ber mi sa li . . Bu yu Ar gu van dan

gü zel sin gü zel . . gü zel sin . gü zel Kı zar mış yüz le rin

. . gon ca gül gi bi . . Ba ğı gü lis tan dan . . gü zel sin

. . gü zel Ba ğı gü lis tan dan . gü zel sin . gü zel

Zey-i keküllerin amber misali
Buy-u arguvandan güzelsin güzel
Kızarmış yüzlerin gonca gül gibi
Bağ-ı gülistandan güzelsin güzel

Velfecri gözlerin benzer imrana
Yanakların şule verir cihana
Seni seven aşık olur divane
Yusuf u Kenan'dan güzelsin güzel

Yüzünde yeşil ben aşikâr olmuş
Çekilmiş kaşların zülfikâr olmuş
Gözlerin âleme hükümdar olmuş
Mühr-i Süleyman'dan güzelsin güzel

Sıdkı der suretim hatt-ı secdegâh
Sensiz cümle güzellere pişegâh
Pîrinin cemali adil padişah
Ay ile güneşten güzelsin güzel

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+b)

Güzelsin Güzel isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi re perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Sonrasında gelen c cümlesi do perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Ardından b cümlesi tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde sevgilinin güzellikleri doğanın güzelliklerine benzetilmiştir. Doğadaki güzellikler kullanılarak sevgilinin güzelliği övgüyle anlatılmıştır.

3.71 Hacı Bektaş Adlı Eserin Çözümlemesi

HACI BEKTAŞ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

1
Yü ce şah dan . . . bi ze . . . (Saz . . .) bir do . . lu . . . gel . . di (Saz . . .)

3
Bir sen iç . sev . di ğim (Saz . . .) bir de ba . na . ver (Saz . . .)

5
Hiin kar Ha cı . . . Bek taş . . . (Saz . . .) Ve li . . . den . . . gel . di (Saz . . .)

7
Bir sen iç . sev . di ğim (Saz . . .) bir de ba . na . ver (Saz . . .)

9

Payım gelir erenlerin payından
Muhammed neslinden Ali soyundan
Kırkların ezdiği engür suyundan
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver

Senin aşkların kaynayıp coştı
Canan urruna serinden geçti
Sefil Hüseyin'im bir dolu içti
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver

(Fezullah Çınar'ın "Ya Dost" adlı albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Hacı Bektaş isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamış, karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlamış yine la perdesinde sona ermiştir. Eser iki cümlenin dönüşümlü tekrarından oluşmaktadır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Sefil Hüseyin'e aittir. Şair; yüce şahtan bir hediye geldiğini, bu hediyeyi sevgili ile paylaşmak istediğini ifade etmiştir.

3.72 Hakka Ermiş Nice Mestaneler Var Adlı Eserin Çözümlemesi

HAKK'A ERMİŞ NİCE MESTANELER VAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

10
12
15
17

Ba dei le bin den . müş eden a şık . . . (Saz) . . . . .

Ne ge zer mes cit te . . . mey ha . ne ler var . . . . .

A nın çün kim seye . . . et mez i lişik . . . . .

Hakk'a Ermiş Nice Mestaneler Var - 2

19
Nasi bi ni al mış . di va ne ler var . . . Nasi bi ni al mış . .

22
di va ne ler var . . . Anın çün kim seye . . . et mez i li şik .

25
Nasi bi ni al mış . di va ne ler var . . . di va ne ler var . . . . .

28
(Saz) . . . . .

31
. . . . .

Bâde-i lebinden nuş eden aşık
Ne gezer meşitte meyhaneler var
Anın çün kimseye etmez ilişik
Nasibini almış divaneler var

Kemankeş olanın yayı sarılır
Erenler kılıcı arştan asılır
Koç yiğit meydanda basar basılır
Gör ki bu meydanda nice merdaneler var

Aşkî olan aşk oduna yanar alışır
Sadık olan erenlere karışır
Meyhaneden kalkar gelir ulaşır
Hakk'a vasil olmuş mestaneler var

Hakkı bu sırları eyleme zâhir
Öyle bir yol tut ki olasın mâhir
Harâbat ehline hor bakma şakir
Defineye mâlik viraneler var

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+b+c+c1)

Hakka Ermiş Nice Mestaneler Var isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 8. derecedeki la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 kez tekrar edilmiştir. Tekrarındaki cümle fa diyez(eviç) perdesi ile sonlanmıştır. Diğer cümle olan b cümlesi yine fa diyez perdesi ile başlayıp fa diyez perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Aynı cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Tekrarında karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile cümle sona ermiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Bade ile âşığın ilişkisi konu edilmiş, mescit yerine meyhaneyi tercih ettiği ifade edilmiştir.

3.73 Hele Ulaş'a Adlı Eserin Çözümlemesi

HELE ULAŞ'A

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

He le . U la şa U la . . . şa . U laş ben zer bir gü ne . .
şe . Ulaş gar daş . . . can veri . . yor .
Yü re ğim düş tü a te şe Ulaş gar daş . . . şıvr muş . . .
lar Yü re ğim düş tü a te şe

Hele Ulaş'a Ulaş'a
Ulaş benzerdi güneşe
Ulaş gardaş can veriyor
Yüreğim düştü ateşe

Ulaş'ın elinde mavzer
Mavzeri türküye benzer
Bizimkiler böyle ölüyor
Böyle ölüyor bizimkiler

Tohumlar düştü toprağa
Sarıldım yeşil yaprağa
Kurban olam kurban olam
Seni yaratan toprağa

(Fezullah Çınar'ın "Hele Ulaş'a" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La+Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Hele Ulaş'a isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Devamında gelen b cümlesi 6. derecedeki fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan c cümlesi si perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Ulaş adında bir kimsenin trajik ölümünden ve ölümünün etkisinden bahsedilmiştir.

3.74 Hicran Döşegi Adlı Eserin Çözümlemesi

HİCRAN DÖŞEĞİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ne dir bu sev da lar (Saz . . .)

. . . ser . . . de i la hi . . . . . Ben ağ la rım ağ lar . . . . .

. . . ya rım el ol du . (Saz . . .) . . . ca nan el ol du (Saz . . .)

Hicran Döşegi - 2

15
Hic ran dö şe ğin de . . . . . müş kül ha lim var . . . . .

17
A ğ la mak tan di de . (Saz . .) . . . . . le rim sel ol du (Saz . .)

19
e fen dim e . . . . . fen dim . . . . be nim e . . . . . fen dim . . . . .

21
ben se nin aş . . . . . kın la . (Saz . .) . . . . . yan . dım . . . . . tü ken dim (Saz . .)

Gavim gar daş yüz çevirdi yanımdan
Dahi sormaz oldu ad ü şanımdan
O kadar usandım tatlı canımdan
Bana bir gününüz birer yıl oldu

Saki son deminden verdi zülanım
Biçildi kefenim doldu zevalim
Gelsin o vefasız helallaşalım
Bugün Celali'ye gel ha gel oldu

(Feyzullah Çınar'ın "Ya Dost" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+b)

Hicran Döşegi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesindeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Devamında c cümlesi do perdesi ile başlayıp si perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında ise b cümlesi tekrar edilmiştir. Sekilemelerden oluşan cümlenin sonuna farklı bir cümle eklenerek bitirilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Celalî'ye aittir. Ayrılık acısı ve içinde bulunulan zor durum konu edilmiştir. Sevgiliye olan aşk ile yanmak ve ona olan bağlılık dile getirilmiştir.

3.75 Hilebaz Diyorlar Adlı Eserin Çözümlemesi

HİLEBAZ DİYORLAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Hile baz di yor lar . . (Saz) . . a zi zim am ma (Saz) . . . . .

. Hi le baz di yor lar eydost . . a zi zim . am_ ma (Saz) . . . . .

Ne fen . dim var ne . de (Saz) . Hi le ci . ğim var (Saz) . . . . .

hi le ci ğim . var (Saz) . . . . . Ki mi ne şe ker den ey dost

le zi zım m a(Saz) . . . . . Ki mi ne ze . hir de(Saz) . . a cı lı ğım var(Saz) . . . . .

Hilebaz Diyorlar - 2

17

Kimi ne . ze hir den (Saz) . . . a cı . lı ğım var (Saz). . . . .

Hilebaz diyorlar azizim amma
Ne fendim ne de hileciğim var
Kimine şekerden lezzetim amma
Kimine zehirden acılığım var

Yüzümü döndürmem ad ü taşından
Kaynadı kazanım aşk ateşinden
Değirmen yapturdım çeşmim yaşından
Usta olamazsam suculuğum var

Kimisi Hanefi kimi Hambeli
Kimisi Bedevî kimi Sümbüli
Ben de Caferî'yem Allah'ın kulu
Hemi de gürulu naciliğim var

Bak şu zahide ki ne söylemişler
Agâh-ı gızılbaş amma demişler
Hacca gitmez diye tan eylemişler
Benim ise günde hacılığım var

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d+e)

Hilebaz Diyorlar isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp karar perdesi olan la(dügâh) perdesi ile sonlanmıştır. Aynı mısra ile ikinci müzik cümlesi olan b cümlesi 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Devamında gelen c cümlesi de re perdesi ile başlayıp sekilemeler ile la perdesine ulaşmış ve sona ermiştir. Sonrasında d cümlesi si perdesi ile başlayıp do perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan e cümlesi ise do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la perdesinde sonlanmıştır. Sözlerde mahlas Âgâhî olarak geçse de Şah Plak firmasından çıkan plakta söz ve müzik Feyzullah Çınar olarak yazmaktadır.

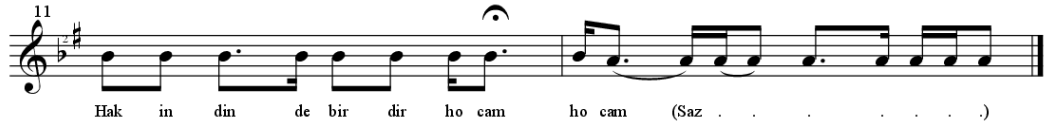
Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Alevilik hakkında yazılmıştır. Şair kendisine yöneltilen yorum ve suçlamaları reddedip hilesinin olmadığından ve insanların bakış açılarına göre kendisinin tatlı veya acı olabileceğinden bahsetmektedir.

3.76 Hoca Adlı Eserin Çözümlemesi

HOCA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(2)
Kimde ne var kimse bilmez
Evvel ölen ahir ölmez
Aşıkâr etmeye gelmez
Bu konumuz sırdır hocam

(3)
Bu alemden neler saklı
Cahillerin ermez aklı
Sen mi haklı ben mi haklı
Elbet bilen vardır hocam

(4)
Ele muska yazanların
Büyü yapıp bozanların
Hak yolunda azanların
Akibeti vardır hocam

(5)
Her gün abdest almaz isem
Camilere gelmez isem
Beş vaktimi kılmaz isem
Bir sebebi vardır hocam

(Feyzullah Çınar'ın "Kızılırmak" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Hoca isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi la perdesi ile başlamış, 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sonlanmıştır. Son cümle olan c cümlesi si perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Aleviliğe Sünni bakış açısının yanlış olması ile ilgilidir.

Hocam - 2

Bana sual sorma cevap müşküldür
Her sırrı ben sana açamam hocam
Hakk'ın hazinesi darı değildir
Cami avlusuna saçamam hocam

Halka korku verme velvele salıp
Dünya ve âhîret bu köhne galıp
Ben softa değilim cübbemi alıp
İmaret imaret geçemem hocam

Miracı anlatma eşek değilim
Bildiğin kadar da melek değilim
Günahkâr isem de ördek değilim
Bu ağır gövdeyle uçamam hocam

Ölümden türker mi tez ölen kimse
Çoktan mazhar oldum ben hak nefese
Bu demi sürerken ecel gelirse
İşimi bırakıp kaçamam hocam

Şarabı men etme o değil hüner
Aşıkım bâdesiz pek başım döner
Gönlümde muhabbet ateşi söner
Özürüm var saf su içemem hocam

Feylesof Rıza'yım dinsiz anlama
Dini ben öğrettim kendi babama
Her ipte oynarım cambazım amma
Sırat köprüstünü geçemem hocam

Makamı: Karcığar

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a')

Hocam isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Eser genel olarak bu müzik cümlesi üzerinden ilerlemektedir. 2, 4 ve 6. dörtlüklerin ilk mısrasında müzik cümlesi değişmiştir. Buradaki müzik cümleleri makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesi burada gösterildikten sonra 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi ile sonlanmıştır. 2. mısralar mi bemol(hisar) perdesi ile başlamış ve yukarıda gösterilen a müzik cümlesi üzerinden devam etmiştir. Sözler Rıza Tefvik Bölükbaşı olarak geçmesine rağmen Diba Plak şirketinden çıkan plak üzerinde söz ve müzik Feyzullah Çınar yazmaktadır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Din yobazlığına karşı yazılmıştır. Şair kendisine soru sorulmamasını, her sırrı açıklayamayacağını, değerli bilgileri rastgele saçamayacağını ifade etmektedir.

3.78 Hürriyet Şarkısı Adlı Eserin Çözümlemesi

HÜRRİYET ŞARKISI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bol luk ta . ya . şar dık (Saz) . . . şek . siz kay . gu sız (Saz) . . .

Ev vel ce ha . li miz (Saz) . . . na . . . sıl dı . gar daş (Saz) . . .

Şim di is ke . le te (Saz) . . . dön . dük gı . da sız (Saz) . . .

Ku ru yup da mar lar (Saz) . . . ka sıl dı gar daş . . . (Saz) . . . . .

Hürriyet Şarkısı - 2

Bollukta yaşadık şeksiz kaygusuz
Evvelce halimiz nasıldı gardaş
Şimdi iskelete döndük gıdasız
Kuruyup damarlar kasıldı gardaş

Bu zaman işimiz yolunda değil
Hürriyet şarkısı dilimde değil
Başımı kaldırmak elimde değil
Çünkü ensemize basıldı gardaş

Zenginler bir üstümüze çullanmam
Fakirleri köle gibi kullanmam
Elli sene evvel bitip dallanmam
Hürriyet fidanı kesildi gardaş

Ortalık kanştı bozuldu işler
İnsanları ürkütüyor gidişler
Eşitlik isteyen aydın görüşler
Kaba kuvvet ile yasıldı gardaş

Derviş Kemal der ki berbat zamanlar
Bizi ancak bizden olanlar anlar
Adalet isteyen özgür insanlar
Pir Sultan misali asıldı gardaş

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Hürriyet Şarkısı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sonlanmıştır. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Tekrarları do perdesi yerine si(segâh) perdesi ile başlamış, yine do perdesi ile bitmiştir. Son cümle olan b cümlesi si perdesi ile başlayıp makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile sona ermiş, bağlama ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. Eser boyunca motif tekrarları ve sekilemeler yapılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Yönetimin fakirleri ezmesi üzerine yazılmıştır. Eskiden kaygısız bir şekilde bolluk içinde yaşadığını, şimdi ise gıdasızlıktan çok zayıflayıp adeta iskelet gibi kaldıklarını ifade etmektedir.

3.79 İki Kuş Gördüm Yuvada Adlı Eserin Çözümlemesi

İKİ KUŞ GÖRDÜM YUVADA

Notaya Alan:
Canan TRKER GÖNÜL

İ ki kuş gör düm yu va da . . . . .

Dö ner mu al lak ha va da . . . . .

Dağda der ya da o va da . . . . . Dağdder ya da o va da . . . . .

Al lah bir Mu ham met A li . . . . .

Yaktı canım bir çırağdır
Dindiceğim bir buraktır
Yerden göğe bir direktir
Allah bir Muhammed Ali

Pir Sultan'ım bu ne sırdır
Sımmı saklayan erdir
Ay da sırdır gün de sırdır
Allah bir Muhammed Ali

Makamı: Uşşak

Usûlü: 8 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

İki Kuş Gördüm Yuvada Ağıt isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise yine la perdesi ile başlayıp la perdesi ile bitmiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Allah, Hz. Muhammed ve Hz. Ali üçlemesi konu edilmiştir.

3.80 İnsanız Biz Adlı Eserin Çözümlemesi

İNSANIZ BİZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(Serbest) . . . . . Bin ma na var bir ne fes te

Bin ma na var bir ne fes te . . . . . Mek kar de ğil in sa nız biz (Saz) . . . . .

Yü na nis tan gi bi sah te . . . . . Yü na nis tan gi bi sah te Uy gar de ğil in sa nız biz

(Saz) . . . . .

İnsanız Biz - 2

Bin mana var bir nefeste
Mekkar değil insanız biz
Yunanistan gibi sahte
Uygar değil insanız biz

Hap için harbe doymayız
Harbi cinayet saymayız
Vahşice cana kıymayız
Hunhar değil insanız biz

Türlü dümen döndürmedik
Kendimize güldürmedik
Keyfi insan öldürmedik
Kahhar değil insanız biz

Atanın yoluna girdik
Bir olup zafere erdik
İnsanlığa güven verdik
Küffar değil insanız biz

Derviş Kemal gelmelidir
Vatan için ölmelidir
Bütün dünya bilmelidir
Barbar değil insanız biz

(Feyzullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Saz Bölümü 4 Zamanlı – Sözlü Bölme Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(b+c)

İnsanız Biz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin çalgısal bölümünün tek cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) sesi ile sona ermiştir. Eserin sözlü bölmesinin ilk cümlesi olan b cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan c cümlesi ise makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yeden sesi sol(rast) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal’e aittir. Şiirde Kıbrıs çıkarması desteklenmiş, Türk halkının insanlık bildiği dile getirilmiştir.

3.81 İntizar Adlı Eserin Çözümlemesi

İNTİZAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Haz re ti Mevla dan bu dur ni ya zım Per va . ne ler gi bi na ra
dü şe . sin . . . . . Di ğe rim der . di ne der man ol . ma
... sin Şey da . bül bül gi bi za ra düşe . sin . düşe . sin dü şe . . . . sin
Şey da . bül . bül gi bi za ra . düşe . . . . sin

Hazret-i Mevla'dan budur niyazım
Pervaneler gibi nara düşesin
Dilerim derdine derman olmasın
Şeyda bülbül gibi zara düşesin

İki yakan bir araya gelmesin
Seni gören hiç merhamet kılmasın
Ağlamaktan bir dem yüzün gülmesin
Genç yaşında ihtiyara düşesin

Pir Sultan ağladı sen dahi gülme
???????? murada muradın alma
Ölürsen ahrette hiç iman görme
Yılanı bol bir mezara düşesin

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

İntizar isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp sözel bölme ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle de bu cümlenin tekrarı olup makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Sevgi ve aşk teması işlenmiştir. Şair sevgilisine olan tutkusunu ve bu tutkunun ona getirdiği acıları ifade etmektedir. Sevgilisinin de aşk acısıyla tıpkı bir bülbül gibi dert içinde olmasını dilemiştir.

3.82 Karaoğlan Adlı Eserin özümlemesi

KARAOĞLAN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

4
7
10
14
16
19

Dok tor o lup der di mi ze bak tı ka ra oğ lan bak tı

(Saz) . . . . . İ laç gi bi i çi mize

ak tı ka ra oğ lan ak tı (Saz) . . . . . İ laç gi bi i çi mize

Karaoğlan - 2

22

ak tu kara oğlan ak tu ak tu kara oğ lanak tu (Saz) . . . . .

25

Doktor olup derdimize baktı Karaoğlan baktı
İlaç gibi içimize aktı Karaoğlan aktı

Kim korkaktır kim fedakâr kim doğrudur kim sahtekâr
Kim samimi kim riyakâr çıktı Karaoğlan çıktı

Bizim boksör bir pırlanta öne geçti ilk raundta
Bir yumrukta iki cunta yıktı Karaoğlan yıktı

Yükselince onun sesi bitti baskı meselesi
Bir özgürlük meşalesi yıktı Karaoğlan yıktı

Derviş Kemal söyle yine o başımız bizler sine
İnsanlığın zirvesine çıktı Karaoğlan çıktı

(Fezullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c)

Karaoğlan isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan la(muhayyer) perdesi bu cümlede duyurulmuştur. İkinci cümle olan b cümlesi sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp makamın 4. derecesindeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi ise re perdesi ile başlayıp sekilemeler eşliğinde iniş göstererek karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sonlanmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Ecevit'e övgü konuludur. Ecevit'in adeta bir doktor gibi dertlere derman olduğu, ilaç gibi insanla bütünleştiği anlatılmaktadır.

3.83 Karşı Durulacak Adlı Eserin Çözümlemesi

KARŞI DURULACAK

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gay rı meş ru her bir i şe Ar tık kar şı du ru la . cak (Saz . . . . .)

. . . . .) Sorum suz . ca o gi di . şe Sağ lam diz gin vu ru la . cak

(Saz . . . . .)

Harac alıp soyucunun
Kara borsa koyucunun
Gözümüzü oyucunun
Tahakkümü kırılacak

Fukaranın köylülerin
Fakir düşmüş kentlilerin
Ezilenin dertlilerin
Yaraları sarılacak

Bozuk düzen artık bitti
Kara günler geri gitti
Kim nerede ne halt etti
Hepsi bir bir sorulacak

Derviş Kemal doğru söyle
Sen de biraz sabır eyle
Yavaş yavaş işte böyle
Ak günler e varılacak

(Fezullah Çımar'ın "Kızılırmak" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Si-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Karşı Durulacak isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 5. derecesi ve güçlüsü mi(hüseyinî) perdesini gösterdikten sonra yine do perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrarlanmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Birkaç tane tartım ile slogan müziği oluşturulmuştur. Konusu siyasidir. İllegal olarak gerçekleşen durumların artık son bulacağına, fakirlerin artık zorlu şartlardan kurtulacağına işaret edilmektedir.

3.84 Kerbela ölleri Adlı Eserin Çözümlemesi

KERBELA ÇÖLLERİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ker be la çöl le ri . . . kı zil kan ol du . . . Şah Hü sey . ne bü tün . . . . .
dü n ya ağ la dı . . . . . Lah net ol sun o ye . . . zi din ca nna . . . . .
Pir Hü sey ne bü tün . . . . . dü n ya ağ la dı . . . . . Lah net ol sun o ş i . . .
mir in ca nna . . . . . Pir Hü sey ne bü tün . . . . . dü n ya ağ la dı . . . . .

Ehl-i Beyt'i sevenleri kırdılar
Bütün bacıları Şam'a sürdüler
İmam-ı Hasan'a zehir verdiler
Zindanda Zeynebi eba ağladı

İmamlar düştüler böyle belaya
Haber veren yok mu Ali Eba'ya
Feryadımız çıktı arş u alaya
Topraklar inledi sema ağladı

Beyhani'yem bizi esmadan sorun
Çarınha gerilmiş İsa'dan sorun
Binbir kelam veren imladan sorun
Hem Musa hem Tur-i Sina ağladı

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 9 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

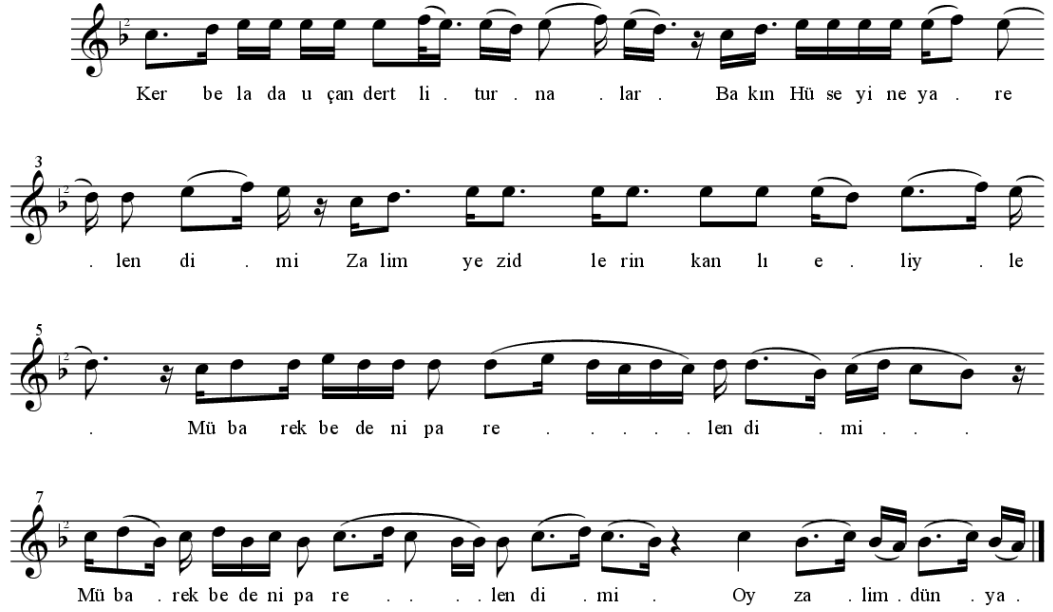
Kerbela Çölleri Ağıt isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesindeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise makamın 3. derecesi do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Beyhanî'ye aittir. Mersiye türünde bir eserdir. Kerbelâ Olayı'nın acıları ve Ehli Beyt'e duyulan sevgi anlatılmıştır.

3.85 Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar Adlı Eserin Çözümlemesi

KERBELA'DA UÇAN DERTLİ TURNALAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ker be la da u çan dert li . tur . na . lar . Ba kın Hü se yi ne ya . re .
. len di . mi Za lim ye zid le rin kan lı e . liy . le .
. Mü ba rek be de ni pa re . . . . . len di . mi . . . . .
Mü ba . rek be de ni pa re . . . . . len di . mi . Oy za . lim . dün . ya .

Kerbela'da uçan dertli turnalar
Bakın Hüseyin'e yarelendi mi
Zalim yezidlerin kanlı eliyle
Mübarek bedeni parelendi mi

Hüseyin'e değdikçe hançerler oklar
Arşa direk oldu ah ü firaklar
Perişan oldu mu masum-ı paklar
Evlad-ı Ali'ler zarelendi mi

Derviş Kemal der ki unutma dünü
Canlar Kerbelâ'ya çevirmiş yönü
Muharrem ayında aşüre günü
Muhammed ümmeti karelendi mi

(Feyzullah Çınar'ın "Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp sözel bölme ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Dörtlüklerin arasında saz kısmı için tiz do(tiz çargâh) perdesine çıkarak saz ile feryat etmiştir. Eserin a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi de do perdesi ile başlayıp ikinci tekrarının ardından karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Mersiye türü örneğidir. Kerbelâ'da Ehli Beyt'e yapılan zulüm anlatılmıştır.

3.86 Kerbela'nın Yazıları Adlı Eserin Çözümlemesi

KARBELA'NIN YAZILARI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of seven staves of music. The lyrics are written below the notes, with some words in parentheses indicating they are not sung. The lyrics are: Ker be la nın ya zı la . . . nı . . . (Saz) . . . Ker be la . nın . . . ya zı la . . . nı . . . Şehit ol muş ga zi le . . . ni (Saz) . . . Fat ma na nın gu zu la . . . nı . . . (Saz) . . . Ah Ha san . la Şah Hü se . . . yin . (Saz) . . . Fat ma na nın gu zu la . . . nı . . .

Kerbela'nın Yazıları - 2

17

Ah Ha san la . . ŞahHü se . . yin . . (Saz) . . . . .

19

Kerbela'nın yazıları
Şehit olmuş gazileri
Fatıma'ananın guzuları
Ah Hasan'la Şah Hüseyin

Su vermediler o cana
İçti Yezid kana kana
Fatıma'ananın bağıryana
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Fatm'ana zülfünü çözer
Ağlayı ağlayı gezer
İmamların bağırı ezer
Ah Hasan'la Şah Hüseyin

Can Hatayı'm Ali Selman
Bize Hak'tan ola derman
Seni sevenlere kurban
Ah Hüseyin Şah Hüseyin

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d+e)

Kerbela'nın Yazıları isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 6. derecedeki fa diyez(eviç) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 kez tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan c cümlesi mi perdesi ile başlayıp 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Ardından gelen d cümlesi do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan e cümlesi ise makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp la perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Mersiye türü örneğidir. Kerbelâ olayı anlatılmıştır.

3.87 Kerrar Aşkına Adlı Eserin Çözümü

KERRAR AŞKINA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Dolu ver i çe yim sa ki (Saz) . . . . .

Hay da rı ker . rar aş . kı . na (Saz) . . . . .

Ev ve li . a hı . rı ba . ki Hay da rı ker . rar aş . kı na

Kerrar Aşkına - 2

15

Hay da rı ker rar aş kı na

Dolu ver içeyim saki
Haydar- ı kerrar aşkına
Evveli ahır baki
Haydar-ı kerrar aşkına

Zahır batın kemalatın
Sahibidir kâinatın
Elele el-Hakk'a tutun
Haydar-ı kerrar aşkına

Ay gün doğar güle güle
Dostun muradın dile
Emr ilahi gül bülbüle
Haydar-ı kerrar aşkına

Hep beraber bir olalım
Birliğe secde kılalım
Ruh vücud murad alalım
Haydar-ı kerrar aşkına

Mağlubüdür gonca gülüm
Gülde ah çeker bülbülüm
Can-ı dilden söyler dilim
Haydar-ı kerrar aşkına

(Fezullah Çınar'ın "Kerrar Aşkına" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Girişteki Çalgısal Bölme 4 Zamanlı - Sözel Bölme 9 Zamanlı

Ses Genişliği:

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Kerrar Aşkına isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Cümle yine do perdesi ile başlayıp do perdesi ile sona ermiştir. Cümle tekrarında ise karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hz. Ali'ye atfedilmiş bir şiidir. Haydar-ı Kerrar onu niteleyen isimlerden biridir. Ona duyulan derin aşk ve bağlılık duygusu dile getirilmiştir.

KIBRIS

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

U yan . dık sa . bah er . ken He nüz şa fak . sö ker ken
Yer ye rin den oy na . dı Biz Kıb rı sa . çı kar ken

(2)
Denizden kaya kaya
Gökten indi karaya
Türk erini görünce
Şaşırdı palıkarya

(3)
Jetler göğü taradı
Tanklar işe yaradı
Yunan'a top indirdi
Kaçacak yer aradı

(4)
Adaya asker doldu
Zalim düşman kayboldu
Çok kısa bir zamanda
Gime Türklerin oldu

(5)
Jetle tankla bastırdık
Yunana kan kusturduk
Cunta farelerini
Otellerde kısırdık

(6)
Asker tamam kolladı
Tanklar gülle yolladı
Lefkoşe korsanları
Bacakları salladı

(7)
Kemal der ölmez adın
Vatana can adadın
Rahat uyu şehidim
Hâsil oldu muradın

3.88 Kıbrıs Adlı Eserin Çözümlemesi

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı(12 Zamanlı Yazılmıştır.)

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Kıbrıs isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Kayıtta arka planda top, tüfek, mermi ve insan sesleri kullanılmış, savaş ruhu hissettirmeye çalışılmıştır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi ve güçlüsü olan re(neva) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e ait olan bu dizelerde Kıbrıs Çıkarması konu edilmiştir.

3.89 Kıbrıs Marşı Adlı Eserin Çözümlemesi

KIBRIS MARŞI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Şu kıbrısın . . . top ra ğı na (Saz) . Türk as ke rin . bin di re lim (Saz) . . .
Pa li kar ya . . . kô pe ği ne (Saz) . a ğır dar be . . in di re lim . . in di re lim

Kulak vermez dedesine
Nazar etmez cüsesine
Barbarların ensesine
Yumruk vurup sindirelim

Bağlayalım ellerini
Koparalım dillerini
Alçak Yunan döllerini
Tüysüz kuşa döndürelim

Sonu gelsin bu davanın
Çilesi bitsin adanın
Bize kaykılan Yunan'ın
Ocağını söndürelim

Derviş Kemal seferinin
Amacı şu zaferinin
Yavru vatan Türkleri'nin
Acısını dindirelim

(Fezullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Kıbrıs Marşı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise re perdesi ile başlayıp karar sesi olan la perdesi ile sona ermiştir. Ezgisel olarak Ankara'nın Taşına Bak adlı marşın ezgisine çok benzemektedir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Konusu Kıbrıs Çıkarması'dır.

3.90 Kimse Bana Yaran Olmaz Adlı Eserin Çözümlemesi

KİMSE BANA YARAN OLMAZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Kim se ba na . ya ran ol maz . yar ol maz (Saz) . . . . .

. Mert lik hır ka . sı nı giy dim gi ye li . (Saz) . . . . .

. Dün ya bom boş ol sa ba na . yer kal maz (Saz) . . . . .

Kimse Bana Yaran Olmaz - 2

28

İn sa na mu hab bet duy dum du . ya . lı . . .

31

du . ya . lı . . . du . ya . . . lı . . . (Saz) . . .

Kimse bana yaran olmaz yar olmaz
Mertlik hırkasını giydim giyeli
Dünya bomboş olsa bana yer kalmaz
İnsana muhabbet duy dum duyalı

İmanım hükümdar benliğim esir
Ehl-el-beyti sevdim dediler kusur
Kimisi korkak der kimisi cesur
Kurt ile koyunu yaydım yayalı

Kimi benden kâğıt hüccet arıyor
Hal bilmeyen dip dedemi soruyor
Dostlar ölümüne karar veriyor
Sefil Selimi'yem dedim diyeli

(Fezullah Çınar'ın "Aşkın Çilesi" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Kimse Bana Yaran Olmaz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin giriş müziği serbest usulle mey çalgısı eşliğinde yapılmıştır. Ardından mey ve bağlama ile çalgısal bölüme geçilmiştir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyini) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Sonrasında b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp sekilemeler ile karar sesi olan la(dügâh) perdesine giderek burada sona ermiştir. Sefil Selimi, Feyzullah Çınar ile ilgili bir gecede bu türküyü Feyzullah Çınar'ın bestelediğini ve kendisinin okuduğunu söylemiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Sefil Selimî'ye aittir. Şair dizelerinde; mertlik hırkasını giyerek dürüstlük ve doğruluktan ayrılmadığı bu yolda, yalnız olduğunu dile getirmiştir.

3.91 Kınamayın Beni Hakkı Sevenler Adlı Eserin Çözümlemesi

KINAMAYIN BENİ HAKKI SEVENLER

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

(Saz) . . . . . Kı na ma yın be ni hak kı se ven . . . . . ler . . . . .

Kı na ma yın be ni hak kı se ven . . . . . ler

Rüz gar . . . es me yin ce (Saz) . . . . . dal u . . ya . . nır mı (Saz) . . . . . Kül . lü . . boş de

ğil . dir (Saz) . . . . . aş ka . . dü . . şen ler (Saz) . . . . . Kat . re . . düş me

Kınamayın Beni Hakkı Sevenler - 2

The image shows a musical score for the song 'Kınamayın Beni Hakkı Sevenler - 2'. It consists of three staves of music in a 2/4 time signature, with a key signature of one flat and one sharp (B-flat and F-sharp). The first staff starts at measure 26 and contains the lyrics 'yin ce . . (Saz) . sel u . . ya . nır mı . . (Saz) . sel u . ya . nır mı . . . .'. The second staff starts at measure 31 and contains the lyric '(Saz) . . .'. The third staff starts at measure 36 and contains no lyrics.

Kınamayın beni Hakk'ı sevenler
Rüzgar esmeyince dal uyanır mı
Küllü boş değildir aşka düşenler
Katre düşmeyince sel uyanır mı

Öyle bir mecnunum leylaya billah
Okudum harfını ismi bismillah
Tutuştı her yanım hasbeten lillah
Mevla'yı zikreden kul kınanır mı

Bütün kâinatın perverdigarı
Mevlam her kuluna vermez bu karı
Gün be gün artıyor bülbülün zarı
Goncasız gülşene gül yamanır mı

Buldu celalîyi kırklar yediler
Öğretip erkânı hizmet verdiler
Haşre dek bu çarkı çevir dediler
Sormadım ki buna kol dayanır mı

(Fezullah Çınar'ın "Fazilet" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Karcığar

Usûlü: Çalgısal Bölme 5 Zamanlı - Sözel Bölme İlk Mısrada Serbest, Diğer Üç Mısrada 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+b'+c)

Kınamayın Beni Hakkı Sevenler isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi serbest usulle başlayıp makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecedeki re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle de 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle mi bemol(hisar) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Celalî'ye aittir. Kendisine karşı yapılan eleştirilere bir cevap niteliğinde yazılmıştır. İçindeki aşkı ve tutkuyu dile getirmiştir.

3.92 Kırat Semahı Adlı Eserin Çözümlemesi

KIRAT SEMAHI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ne gü zel ya . . rat müş (Saz) . Hak süp han . . Al . . lah (Saz) .
Hak süp han . . Al . . lah . . öm . rüm . . öm . rüm . .
öm . rüm . . . . Gı . rat . . . . Gı . rat . . . . hey . . . .
Ya yıl sın a . . le me (Saz) . şa . nın sev . . di ğim (Saz) . .

Kırat Semahı - 2

33
Ce ma li ni . . . gör düm (Saz) . . . El . . . ham di . . . lil lah (Saz) . . .

37
Aş km be . ni . . . de ley (Saz) . . . le di sev di . . . ğim . . . (Saz) . . .

41
be nim sev di . . . ğim . . . . . (Saz) . . . . . Gı rat . . . . .

45
Gı . . . rat . . . . . Gı . . . rat . . . . . Gı . . . rat . . . . . Gı . . . rat . . . . .

49
Gı . . . rat . . . . . Gı . . . rat . . . . . Gı rat . . . . . Üs tü ne bi . . .

53
nen . . . ler . . . . . a . . . lır . . . müş . . . mu rat . . . . . (Saz) . . . . .

57
. . . . .

61
. . . . .

Kırat Semahı - 3

65
Süm bül saç u . . . zanaş . (Saz) . . . sıv rı şır . . . be . li (Saz) .

69
sıv rı şır . . . be . . . li . . . . . Öm . rüm . . . . . Öm . rüm . . . . .

73
Öm . rüm . . . . . Gı . rat . . . . . Gı . rat . . . . . Gı rat . . . . .

77
Bin li ra ya . . . . . ver mem (Saz) . . . . . Bir . . . in ce . . . te li . (Saz) . . . . .

81
Bir de me sel . . . . . i se . (Saz) . . . . . ol . . . se her . . . ye li . (Saz) . . . . .

85
Ye ni aç mış . . . gül ler (Saz) . . . . . dö ner sev di . . . . . ğim . . . (Saz) . . . . .

89
dö ner sev di . . . . . ğim . . . . . (Saz) . . . . . Gı rat . . . . .

93
Gı . rat . . . . . Gı . rat . . . . . Gı . rat . . . . . Gı . rat . . . . .

Kırat Semahı - 4

97
Gı . rat . . . . Gı . rat . . . . Gı rat . . . . Üs tü ne . . . .

101
nen . ler . . . a . lır . miş . mu rat . . . . (Saz) . . . . .

105
Beröl . mu şam güzel . le rin . has ta . . sı . . . .

109
. Düşkü . nü nü . . halley . le miş . us ta . . sı (Saz) . Ucu z . ol sa . .

113
. güzel . le rin . bes te . . sı (Saz) . Yi ne . sa na . pa ha . yet mez

117
sev di . . ğim (Saz) . . . . .

121
Hafız . Ka mil . . meñam . mu ra . dım ver . . se . . . . Sevda . ya düş . . .

125
møyen . be ni . hor gör . . se . . . . Cellat . kı lın . . cı nı . boy nu .

Kırat Semahı - 5

Ne güzel yaratmış Hak sübhanallah
Yayılsın âleme şanın sevdiğim
Cemalinin gördüm elhamdilillah
Aşkın beni del'eyledi sevdiğim

Gırat gırat gırat gırat
Üstüne binenler alırmış murat

Sümbül saç uzamış sıvrışır beli
Bin liraya vermem bir ince teli
Bir de mesel ise ol seher yeli
Yeni açmış güle döner sevdiğim

Gırat gırat gırat gırat
Üstüne binenler alırmış murat

Ben olmuşam güzellerin hastası
Düşküntünü halleymiş ustası
Ucuz olsa güzellerin destesi
Yine sana paha yetmez sevdiğim

Hafız Kamil Mevla'm muradım verse
Sevdaya düşmeyen beni hor görse
Cellat kılıcını boynuma vursa
Yine seni methederim sevdiğim

(Fezullah Çınar'ın "Nefes" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5, 9 ve 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 10 Ses(Fa-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b'+c)+B(d+d'+d'+d'+e+'e'+e')+C(f)

Kırat Semahı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eser 3 bölümlü semahın özelliklerini taşımaktadır. Ağırlama, yürütme ve yeldirme bölümlerinden oluşmaktadır. Semahın ağırlama bölümü olan ilk bölümünde 5 zamanlı usul kullanılmıştır. A bölümünün ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp sekilemeler ve kelime tekrarlarıyla birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Sonrasında b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp 2. derecedeki si(segâh) perdesinde sona ermiştir. Cümle 2 defa tekrarlanmıştır. Ardından c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de do perdesi ile başlayıp karar sesi olan la perdesinde sona ermiştir. Nakarat bölümüne benzer şekilde tekrarlanan mısra ve kelimeler ise bu müzik cümleleri ile oluşturulmuştur. Ardından 9 zamanlı yürütme ve yeldirme bölümüne geçilmiştir. Ezgi yürütme bölümünde yeldirmeye göre daha yavaş başlamıştır. Biçimsel olarak B bölümü şeklinde nitelendirilen bölümün ilk cümlesi d cümlesidir. Bu cümle makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp kara sesi olan la perdesi ile sonlanmıştır. Cümle 4 defa tekrar edilmiştir. Aynı usulle devam eden ezgi biraz daha hızlanmış ve yeldirme bölümüne geçilmiştir. Yeldirme bölümünün cümlesi olan e cümlesi ise la perdesi ile başlayıp re perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle de 4 defa tekrarlanmıştır. Ardından usul 2 zamanlıya dönüşmüş ve ezgi yavaşlayarak f cümlesi ile sona ermiştir. Bu cümle ise si(segâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sonlanmıştır. Tunç Plak firmasından çıkan plakta da okunmuştur. Söz ve müzik Feyzullah Çınar yazılmıştır. Fakat son dörtlükte Hafız Kamil mahlası vardır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Semah örneğidir.

3.93 Kırmızı Meleke Adlı Eserin Çözümlemesi

KIRMIZI MELEKE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Gök ten in miş bir me (Saz) . . . ley ke ge zi yor (Saz) . .

ca . nan ge zi yor (Saz) . . . . . Ya nak . lar kı r mı zi vay a nam . .

hal . lar gır mı . zi (Saz) . . . . . hal lar gır mı zi . . . . . A şı ğı . na kız mı ş (Saz) . .

ce za . ya zı yor . (Saz) . . . . . Par mak lar gır . mı zi . vay a nam . .

Kırmızı Meleke - 2

18

el ler . gır mı . zı (Saz) . . . . . el . ler gır mı . zı . . . . .

Gökten inmiş bir meleyke geziyor
Yanaklar gırmızı hallar gırmızı
Aşığına kızmış ceza yazıyor
Parmaklar gırmızı eller gırmızı

Yer gök tanrısının yâri bu güzel
Herkes ona tapar ezelden ezel
O bir taze çiçek ben solgun gazel
Yapraklar gırmızı dallar gırmızı

Allah desem değil bir tan yıldızı
Ayın ışığına benziyor yüzü
Suh dağında gezer Barış'ın izi
Bayraklar gırmızı allar gırmızı

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Kırmızı Meleke isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında gelen b cümlesi yine re perdesi ile başlayıp sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu biçimsel kalıp 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiir 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde sevgilinin güzellikleri anlatılmıştır. Sevgili, gökten inmiş bir meleğe benzetilmiştir.

3.94 Kızılbaş mı Karabaş mı Adlı Eserin Çözümlemesi

KIZILBAŞ MI KARABAŞ MI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with seven staves. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 7/8. The score includes lyrics in Turkish and some instrumental markings for the Saz.

4
7
10
13
16
19

Nur cu nun şa lı nı . . ta kan (Saz . . . . .)

. . . . .) Kı zıl baş mı ka ra baş mı (Saz . . . . .)

. . . . .) Mem le ke . te ni fak so kan Kı zıl baş . mü ka ra baş mü

(Saz . . . . .) Ma dem günah i miş saz lar

(Saz . . . . .)

Kızılbaş mı Karabaş mı - 2

22
Çal sını sızın davul baz lar (Saz . . . . .)

25
Çem ber sa kal . li yo baz lar Kı zıl baş . mü ka ra baş mü (Saz . . . . .)

28
. . . . .) Ge ri ci tak ke sin gi yen (Saz . . . . .)

31
. . . . .) Ol ma dık her ze ler yi yen (Saz . . . . .)

34
. . . . .) A ta tır ke ga vur di yen Kı zıl baş mü ka ra baş mü

37
(Saz . . . . .) İz mür Me ne men de e sen

40
(Saz . . . . .)

43
İs yan bay ra ğı nu a san (Saz . . . . .)

Kızılbaş mı Karabaş mı - 3

46
Teğ men Kü bi la yı ke sen Kı zıl baş mı la ra baş mı (Saz . . . . .)

49
(Saz . . . . .) Öl me Pır Sıl ta nın ya şa (Saz . . . . .)

52
(Saz . . . . .) Yan dı Si vas baş tan ba şa (Saz . . . . .)

55
(Saz . . . . .) E li kan lı Hın zır Pa şa kı zıl baş mı ka ra baş mı

58
(Saz . . . . .) Ker be la nın

61
su suz çö lü (Saz . . . . .)

64
(Saz . . . . .) E ser du rur bir sam ye li (Saz . . . . .)

67
(Saz . . . . .) Eh lel bey te kı yan de li kı zıl baş mı ka ra baş mı

Kızılbaş mı Karabaş mı - 4

70
(Saz . . . . .) Mu a vi ye hin o ğ lu hin

73
(Saz . . . . .) O ğ lu Ye zid on dan ha in

76
(Saz . . . . .) İb ni Mül cem de nen la in

79
Kı zıl baş mu ka ra baş mu (Saz . . . . .)

82
A şık Ye ner ö ter sal da (Saz . . . . .)

85
(Saz . . . . .) Gön lüm yurt se ver lik sol da

88
(Saz . . . . .) Dön mez hak bil di ği yol da Kı zıl baş mu ka ra baş mu

91
(Saz . . . . .) Dönmez hak bil di ği yol da Kı zıl baş mu ka ra baş mu dost (Saz)

(Fezullah Çınar 'ın "Kızılbaş mı Karabaş mı" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Karma Usullü

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b'+b')

Kızılbaş mı Karabaş mı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi olan mi(hüseyni) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle si perdesi ile başlayıp makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrarlanmıştır. Eserin makamı uşşak olmasına rağmen mi bemol(hisar) perdesi sıklıkla kullanılmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Âşık Yener'e aittir. Alevi-Sünni ayrımı yapanlara cevaben söylenmiştir.

3.95 Kızım Zeynep Adlı Eserin Çözümlemesi

KIZIM ZEYNEP

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Kı zım zey nep ha ni Şah ı Me di ne . . . . .
O lan ced di . peğam ber . den . ni şa ne . . . . . Sürür i si . ne yi . Zeh
ra . Hüsey . nim . . . . . Ne ol . du söy lenen bi ha . nımı ne . . . . .

(1)
Kızım Zeynep hani Şah-ı Medine
Olan cedd-i peygamberden nişane
Sürür-i sineyi Zehra Hüseyin'im
Ne oldu söylenen bi hanımına

(2)
Anas' oldu o salıradaki gülistan
Zemin-i Kerbela'da koptu tufan
Hüseyin'i kestiler lep teşne kurban
Boyandı kumlar üzre cismi kane

(3)
Yanan kalbim yine kan ile doldu
Binayı takatım sabrım bozuldu
Aman Zeynep kızım, Abbas ne oldu
Haber ver men Ali'l-i netivane

(4)
Haber alsan eğer Abbas'ı benden
Kalmışdır peykere uryan kefinden
Kalem oldu kolu düşdü bedenden
Dönüp gül cism-i kanda nerguvane

(5)
Gidince Küfe'ye ey canı medet
Götürmüşdün kızım sekiz bilader
Onlar kalsın hani şehzade Ekber
Ne oldu Yusuf'u asrı zeman

(6)
Olup kardeşlerim şehri vatansız
Cudada başları gezdi bedensiz
Ali Ekber balam öldü kefensiz
Çıkup o çöllerde feryad-ı asumane

(7)
Niçin rengin solup nutkun çekilmiş
Ağarmış saçların efsan dökülmüş
Hilal-i nev gibi kaddin bükülmüş
Dönmüşdür reng-i ruyun zafirane

(8)
Soldu rengim Hüseyin'den ayrılınca
Ağardı saçlarım Abbas ölünce
Ana naaş-i Ali Ekber gelince
Büküldü kametim döndü kemane

(9)
Yakın bildim harap olmuş Medine
Kırmış Âl-i Aliyi ehli kine
Hani pes bülbül-i matem sakine
Ne geldi ahır ol şirin zebane

(10)
Sakine dağıldı küllü cihanı
Baturdı yası evlad-ı abayı
Kuru yerlerde hasta verdi canı
Döndü gülzar ömrü tez hazane

(11)
Kara günlerde kaldı Ali Athar
Hüseyin'den sonra bin derde giriftar
Olup Kumru bu matemde azadar
Daim gelir gözü yaşlı figane

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+a2+b)

Kızım Zeynep isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi ise la perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Kerbelâ olayı üzerine hikâyeleştirilmiştir. Düet yapılmıştır. Mersiye türü örneğidir.

3.96 Kudret Kandilinde Pünhan Alidir Adlı Eserin Çözümlemesi

KUDRET KANDİLİNDE PÜNHAN ALİDİR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yoğ i ken yer i le_ (Saz) .

Gök ler e . . zel den (Saz). Kudret kandi . lin de (Saz).

pün han A li . dir (Saz). Künde yince . bez mi (Saz) e lest ten ev vel (Saz).

Ale mi var . e . den (Saz) sul tan A . . li . dir (Saz) sul tan A . . li . dir (Saz)

Cebrail'e sordu Muhammed bunu
Nice bin yıl evvel kurdu oyunu
Magribden maşrıka kudret topunu
Atan Muhammed'dir tutan Ali'dir

Müminler sırrını ilden sakınır
Kendin bilmezlere sözüm dokunur
Genci Abdal dört kitapta okunur
Evveli ahır sultan Ali'dir

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b'+c)

Kudret Kandilinde Pünhan Alidir isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Son cümle olan c cümlesi ise re perdesi ile başlayıp si perdesi ile sona ermiştir. Eserin son mısrasında karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile eser sonlandırılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hz. Ali sevgisi üzerine yazılmıştır. Evrenin yaratılışından önce dahi Hz. Ali'nin ilahi kudrette gizli olarak bulunduğu, manevi olarak var olduğu ifade edilmiştir.

3.97 Kurun Artık Hükümeti Adlı Eserin Çözümlemesi

KURUN ARTIK HÜKÜMETİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yâsan maz . ol . du . . bu . ha . . yat (Saz)

. . . . . Nasıl e . . de . lim . biz . ra . . hat (Saz). . . . .

Bil me yiz . . kim de . . ka . ba . . hat . (Saz) . . . . . Kurun ar . . tık .

hü . . ku . me . . ti . . (Saz) . . Kurun ar . . tık .

hü . . ku . . me ti . . . . . (Saz) . . . . .

Kurun Artık Hükümeti - 2

Yaşanmaz oldu bu hayat
Nasıl edelim biz rahat
Bilmeyiz kimde kabahat
Kurun artık hükümeti

Boşa gitmesin emekler
Millet sizden neler bekler
İşte seçim özgürlükler
Kurun artık hükümeti

Olunuz biraz vefalı
Kavganız hep sollu sağlı
Kimse vatanına bağlı
Kurun artık hükümeti

El âlem gidiyor aya
Sanma Taksim Aksaray'a
Toplandınız Ankara'ya
Kurun artık hükümeti

Tembellik yaraşmaz Türk'e
Huzur ister bütün ülke
Derim sizi Atatürk'e
Kurun artık hükümeti

Başkanımız davet etti
Bu davet bir faziletti
Milletin canna yetti
Kurun artık hükümeti

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Kurun Artık Hükümeti isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp makamın güçlü sesi ve 4. derecesi olan re(neva) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 2 kez tekrar edilmiştir. Diğer cümle olan b cümlesi makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Daha sonra c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle de makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Siyasi ve toplumsal çağrı içeriklidir. Artık hükümetin kurulması gerektiği, birçok olayın böylelikle refaha ulaşacağı ifade edilmiştir.

3.98 Kuzular Adlı Eserin Çözümlemesi

KUZULAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Fe lek a yak a yak çar . . ka . da yan dı .

. Mehem kabul et mez ya . ram . ku zu lar . . Ef la tun el kat mazlok . man . ka rış maz .

. ke sil di her yan dan ça . rem . ku zu lar . . Ef la tun el kat mazlok . man . ka rış maz .

. ke sil di her yan dan ça . rem . ku zu lar . . ke sil di her yan dan ça . rem . . ku zu lar .

Eksikliğimiz dedenize danışın
Ebenizden gayrı yoktur tanışın
Der dinizi annenizle konuşun
Uzak düştü benim yolum guzular

Gadir Mevlâ'm gayri bize gel etti
Kesti bülbül dillerimi lal etti
Ayrılık ateşi beni kül etti
Ben gibi yanmadı Kerem guzular

(Feyzullah Çınar'ın "Anonşlu Harika Kaset" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 6 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Kuzular isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi de do perdesi ile başlayıp do perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında gelen c cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi ise karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Ruhsâtî'ye aittir. Nasihat ve ayrılık içeriklidir.

3.99 Lanet Yezid'e Duaz İmam Adlı Eserin Çözümlemesi

LANET YEZİD'E DUAZ İMAM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Dinleyinme fe sim (Saz) . . . . . me va li can lar (Saz) . . . . .

A nın çin o ku . ram (Saz) . . . . . la . net ye zi . de

(Saz) . . . . . Ha sa na Hüsey . ne (Saz) . . . . .

kas . tet ti on . lar (Saz) . . . . . A nın çin o ku . ram

(Saz) . . . . . la . net ye zi . de (Saz) . . . . .

Lanet Yezid'e - 2

Dinleyin nefesim mevali canlar
Anınçin okuram lanet Yezid'e
Hasan'a Hüseyin'e kasedetti onlar
Anınçin okuram lanet Yezid'e

Ali'nin seddine takrir yazdılar
İmam-ı Hüseyin'in başın kestiler
Bunca müminlerin yayın yastılar
Anınçin okuram lanet Yezid'e

Gör anlar hey dost bunca fakiri
Zeynel Abidin de etti şükürü
Kirişle boğdular İmam Bakır'ı
Anınçin okuram lanet Yezid'e

İmam Cafer bir erkândır yürüttü
Onun mevalmen gayri kim tuttu
Musa-yı Kazım'a kurşun akıttı
Anınçin okuram lanet Yezid'e

Elindeki tasla da hey dost ağuyu sundu
İmam Rıza isti hey Yezid dedi
Ol demde Yezid'e lanet okudu
Anınçin okuram lanet Yezid'e

İmam Taki Naki İmam Naki'ye
Ağuyu sundular hem askeriye
Çok cefa kıldılar İmam Mehdi'ye
Anınçin okuram lanet Yezid'e

Şah Hatayı'm da hey dost şah kılıcıdır
Yezid'i olanlar yüzün çevirir
Ey kardaş imamlar zuhura gelir
Anınçin okuram lanet Yezid'e

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği:

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'a'+a')

Lanet Yezid'e isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. İlk cümle olan a cümlesi makamın. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Tek cümleli olan bu eserdeki a cümlesi 4 kez tekrarlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şah Hatayî'ye aittir. Duvaz-ı İmam örneğidir.

3.100 Maraş'a Ağıt Adlı Eserin Çözümlemesi

MARAŞ'A AĞIT

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ma ra şın üs tün de u çan . tur na lar . Ka na dı kıl ır mış ö ter .
do la şır . Yi ğit le ri kur şun lan mış .
a na lar . Koy un gi bi ku zu su na me .
le şir . me le şir . me le şir .

Maraş'ın üstünde uçan turnalar
Kanadı kırılmış öter dolaşır
Yiğitleri kurşunlanmış analar
Koyun gibi kuzusuna meleşir

Kardeş kardeşine bombalar atar
Bir ana can vermiş sokakta yatar
Kollarını sarmış yavrusunu tutar
Nasırlı elleri kana bulaşır

Kimisi sözlüde kimi nişanlı
Kimi taze gelin hem iki canlı
Karnından vurulmuş fıstık kanlı
Ciğerler kavrulur canlar ağlaşır

Körpeçik fidanlar kuruyup solar
İnsanın diyenin gözleri dolar
Mihneti dertlice sazını çalar
Titreşir yürekler dostu ulaşır

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Maraş'a Ağıt isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 kez tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümlede do perdesi ile başlayıp sekilemeler ile karar sesi olan la(dügâh) perdesine iniş yapmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Maraş katliamı için yazılan ağıt türünde bir eserdir.

3.101 Medet Adlı Eserin Çözümlemesi

MEDET

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Be nim pi rim Şa hi mer . dan A li dir . . . . . (Saz . . .)

. a şık lar des ti ni du . tan . dan . . . . . me det .

(Saz . . . . .) Şe ha det par . ma . ği le ba bı ha be ri . . . . .

Medet-2

29
ko pa rıp se ma ya a . tan . dan . . . . . me det .

33
(Saz . . . . .) . ko pa rıp se ma . ya a man . . . .

37
a man a man a man a man . a man a man of (Saz . . . .)

41
du tan dan . . me det . (Saz . . .) du tan dan . me . det (Saz . . . .)

Cimcim'in haberin gergerden alan
Özünü kul edip pazara salan
Beşikte ejderhayı hem iki dönen
Ağır yük bendini dutandan medet

Onlar girer zahir batın donuna
Guduretten hun karrıştı ününe
Yedinci haftaya aslan donuna
Resulün önünde yatandan medet

Kul Himmet'im aşk meyinden bandıran
Bir ahı bakışlı beni yandıran
Üçyüz yıldan sonra nişan bildiren
Selmana nergizi sunandan medet

Makamı: Muhayyer

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 10 Ses(La-Do)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+a'+c)

Medet isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Her bir dörtlüğü birbirine senkop ile bağlamıştır. Eserin a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sonlanmıştır. İkinci cümle bu cümlenin tekrarı olmakla beraber makamın 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesinde kalış yapmıştır. Üçüncü cümle olan b cümlesi si(tiz segâh) perdesinden başlamış, eserdeki en tiz ses olan do(tiz çargâh) sesi burada duyurulmuş ve sol(gerdaniye) perdesinde sona ermiştir. Bu cümlenin ardından a cümlesi tekrarlanmıştır. Eserin son cümlesi olan c cümlesi ise fa diyez(eviç) perdesinden başlayıp sekilemelerle beraber karar sesi olan la(dügâh) perdesine inmiştir.

Feyzullah Çınar'ın plağından yazılmıştır. Kayıtlarda mahlas Şah Hatayî olarak geçmektedir. Tunç Plak firmasından çıkan plağa da okunmuştur. Şah Hatayî olarak geçen bu türküyü ozan Kul Himmet'e ait olarak okumuştur.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Kul Himmet'e aittir. Hz. Ali'ye olan bağlılık dile getirilmiştir.

MEHMET YURDU HELE HELE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Meh met yur du he le he . . . . . le Zap te den ler us tol muş . . . . . tur

Be leş ka zanç ge le ge . . . . . le E vi bar kı süs dol muş . . . . . tur

Meh met . . . yur du ko rur . . . i ken (Saz) . . . . .

Cep he . . . le . re yü rür . . . i ken (Saz) . . . . .

Can ve . . . rip te çü rür . . . i ken Ev de . . . ya tan üst ol . . . muş tur

(Saz) . . . . .

(3)
Yavruları yertsiz yurtsuz
Dolaşırlar hep aç susuz
Açık çıplak kalmış öksüz
Vatanına küs olmuştur

(4)
Su topraktır sözün ilki
Bu Allah'ın hazır mülkü
Gözü açık kurnaz tilki
Neticesi post olmuştur

(5)
Gelip geçen şu hoş günler
Giydiğimiz kara donlar
Aydın görüş bunu önler
Yürdün için yas dolmuştur

(6)
Coştı Coşar akın oldu
Irak yollar yakın oldu
Yabancı bakın n' oldu
Gören gözler mest olmuştur.

3.102 Mehmet Yurdu Hele Hele Adlı Eserin Çözümlemesi

Makamı: Karcığar

Usûlü: İlk Kıta Serbest – 2. Kıta 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+b'+b'+b')

Mehmet Yurdu Hele Hele isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eserin a cümlesi serbest usûl ile başlamış, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle 2 defa tekrar edilmiştir. Ardından 10 zamanlı olarak devam eden b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine bu perde ile sona ermiştir. Bu cümle de 4 defa tekrar edilmiştir. Eserin son mısrasında karar sesi olan la(dügâh) perdesi duyurularak esere son verilmiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri İsmail Coşar'a aittir. Şiirde toplumsal adaletsizlik konusu işlenmiştir. Yurdu koruyan Mehmetçiğin ve ailelerinin karşılaştıkları zorluklara karşın aynı fedakârlığı yapmamış olanların refah ve zenginlik içinde yaşadığı anlatılmaktadır.

3.103 Memo Dayı Adlı Eserin Çözümlemesi

MEMO DAYI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Çoksu sa dı . . m bir yudum su Memo Da yı . . . Memo Da . . yı

Gelmez Meh_me . . . . . din uy ku . . su . . . . . Memo Da . . yı . . . . .

Memo . Da . . . . . yı . . . . . Memo . Da . . . . . yı

(2)
İşsiz kaldık dizi dizi
Beyler aç bıraktı bizi
Soran yoktur halimizi
Memo Dayı Memo Dayı

(3)
Karşı koysak bir domuza
Savaşsak omuz omuza
İtler girdi yurdumuza
Memo Dayı Memo Dayı

(4)
Bozuk düzen kınk kağı
Ekmeğime katık hanı
Kapuladı ağa seni
Memo Dayı Memo Dayı

(5)
Sanmayasın olan oldu
Yurdumuza eller doldu
Onikiye çeyrek kaldı
Memo Dayı Memo Dayı

(6)
Çoban yağın sürü de kurt
Soyguncuya hay olmuş yurt
İçinde hayal-i sükût
Memo Dayı Memo Dayı

(7)
Anadolu'da yaşarsın
Maksudi'ye ne şaşarsın
Vakti gelince çoşarsın
Memo Dayı Memo Dayı

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Memo Dayı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp yine re perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi ise yine re perdesi ile başlayıp sekilemeler ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gitmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Osman Dağlı'ya aittir. Toplumun fakirliğini, zor şartlar altındaki yaşantısını konu etmiştir.

3.104 Meydanda Mürşit Yok Adlı Eserin Çözümlemesi

MEYDANDA MÜRŞİT YOK

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Göz le rin kör ol sun (Saz) . . . . .

ey kan lı Ye zıt (Saz) . . . . . Bumeydan da kim var (Saz) . . . . .

A li dengay n (Saz) . . . . . O ni kimamka pı (Saz) . . . . .

Meydanda Mürşit Yok - 2

27
la nı ni a çan (Saz) . . . . . İ mamlar de ğil dir (Saz) . . . . .

31
A . . li dengay nı (Saz) . . . . . A . . li dengay nı (Saz) . . . . .

35
(Saz) . . . . .

Gözlerin kör olsun ey kanlı Yezit
Bu meydanda kim var Ali'den gayrı
On iki imamın kapılarını açan
İmamlar değildir Ali'den gayrı

İmamlar bundadır biliniz canda
İkrar iman olan verdi cihanda
Bu nefesler çıkmaz ulu meydanda
Saki kevser yoktur Ali'den gayrı

Güvercin donunda Rum'a uçan
Cümle göçeklerin üstüne geçen
Sırr-ı Subhan kırk cemali bir eden
Bu sırrı kim oynar Ali'den gayrı

Selmana elinden bir gül uzattı
Kendi tabutunu kendisi yaptı
Cemal-i Mushaf'da nikabın açtı
Okunan Kur'an yok Ali'den gayrı

Abdal Musa Şah Ali'nin kuludur
Ali sırrı ile kalbi doludur
Hünkâr Hacı Bektaş kendi Ali'dir
Meydanda mürşid yok Ali'den gayrı

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b'+b')

Meydanda Mürşit Yok isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. İlk cümle olan a cümlesi makamın güçlüsü olan 5. derecedeki mi(hüseyinî) perdesi ile başlamıştır. En tiz ses olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Daha sonra 4. derecedeki re(neva) perdesi ile cümle sonlanmıştır. Eserin ikinci cümlesi olan b cümlesi karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bağlama ile cümle sonlarında karar sesi olan la perdesine gelinmiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hz. Ali ve onun sevgisi üzerine yazılmıştır.

3.105 Mezar Olur Çöl Bize Adlı Eserin Çözümlemesi

MEZAR OLUR ÇÖL BİZE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Da lı mı za bül bül kon maz . . . . . kuş öt mez Sal la mı yor kar lı dağ
lar . . . . . el bi ze Pa lan dö ken den ö te ye . . . . .
yol git mez . . . . . Kor ka rım ki me zar o lur . . . . . çöl
bi ze . . . . . çöl bi ze . . . . . çöl bi ze . . . . .

Dalımıza bülbül konmaz kuş ötmez
Sallamıyor karlı dağlar el bize
Palandökenden öteye yol gitmez
Korkarım ki mezar olur çöl bize

Geçirmişler boynumuza bir hafta
Gelmış can alıcı bekliyor safta
Aylar değil yıllar değil geçmiyor hafta
Uzadıkça uzar gider yıl bize

Kara bulutlar kuşatır havayı
Akşam olur gasvet basar ovayı
Uçan guşlar hatırlatır yuvayı
Sis bürümüş geçit vermez yol bize

Alkan söyler can bir kuştur uçacak
Tenimizde sarıçiçek açacak
Elbet bir gün kervanımız göçecek
Göç nereye söylemiyor dil bize

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a')

Mezar Olur Çöl Bize Ağıt isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Tek cümleli bu eserin a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile bitmiştir. Bu cümle 4 defa tekrarlanmıştır. 4. tekrarda sekilemelerle karar sesi olan la(dügâh) perdesine inilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Erdoğan Alkan'a aittir. Şiirde sosyal konularla ilgili karamsarlık duygusu aktarılmıştır.

3.106 Mezhebinden Sual Olursa Adlı Eserin Çözümlemesi

MEZHEBİNDEN SUAL OLURSA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with seven staves. The key signature is one flat (B-flat). The time signature starts with 3/8 and changes to 2/4 at the beginning of the second staff. The score includes lyrics in Turkish and a '(Saz)' instruction indicating a saz accompaniment. The lyrics are: 'Mez hebin . den su al . olun . sa za hit (Saz) . . . . .', 'Der sin ki mez he bim E bu Hani . fe (Saz) . . . . .'. The score is a melodic line with various rhythmic patterns and rests.

Mez hebin . den su al . olun . sa za hit (Saz) . . . . .

Der sin ki mez he bim E bu Hani . fe (Saz) . . . . .

Mezhebinden Sual OLursa - 2

28

Zer re . gadar . senin . i ma . nın . ol sa i ma nın ol sa

31

(Saz)

35

İmam dāezi dīnböy le he ri fe . . . efen . dim . . . . .

41

İmam dāezi dīnböy le he ri fe . . . ca nım . efen . dim . . . . .

Mezhebinden sual olunsa zahit
Dersin ki mezhebim Ebu Hanife
Zerre gadar senin imanm olsa
İmam demez idim böyle herife

Haşa sümme haşa imam değildir
Vallahi İmam-ı azam değildir
İmamlık bertaraf İslam değildir
Kulak aşna böyle bir er caife

Hazreti cenab-ı nebi-i ihsan
Evladıma oldu bu herif düşman
Harabi sen İmam Cafer 'e bağlan
Başka mezhepleri etme vazife

(Fezullah Çınar 'ın "Fazilet" albümüünden notaya alınmıştır)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Karma Usûl

Ses Genişliği: 7 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Mezhebinden Sual Olursa isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Arada bazı yerleri resitatif seslendirmiştir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın karar sesi olan la(dügâh) perdesinden başlayıp, güçlüsü ve 4. derecesi olan re(neva) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. 3. tekrarında eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Ardından eserin son cümlesi olan b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle ise makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp karar perdesi olan la ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusu Alevilik içindeki imam anlayışına uymayan mezhep farklılıkları hakkındadır.

3.107 Minnet Eylemem Adlı Eserin Çözümlemesi

MİNNET EYLEMEM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

4

8

12

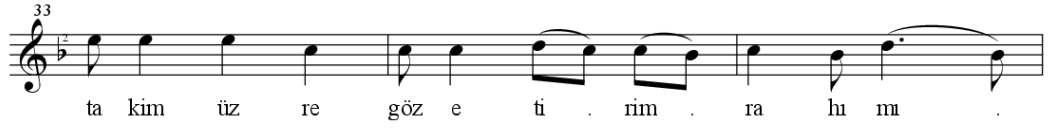
16

20

24

Har i çin de bi ten gon ca gü le min net

Minnet Eylemem - 2

Har içinde biten gonca güle minnet eylemem
Arabi farisi bilmem dile minnet eylemem
Sırat-i müstakim üzre gözetirim rahımı
İblisin talim ettiği yola minnet eylemem

Bir acayıp derde düştüm herkes gider karına
Bugün buldum bugün yerim Hak kerimdir yarına
Zerrece tahahım yoktur şu dünyanın varına
Rızkımı veren Hüda'dir kula minnet eylemem

Ey Nesimi can Nesimi ol gani mihman iken
Yarın şefaatlaram Ahmed-i Muhtar iken
Cümlemin rızkını veren ol gani settar iken
Yeryüzünün halifesi hünkara minnet eylemem

(Feyzullah Çınar'ın "Bayram Günü" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Fa-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d+d')

Minnet Eylemem isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Cümle sonlarında yaptığı puandorglar sayesinde kendi üslubunu duyurmuştur. Usulü ise bazı yerlerde esnetmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp 6. derecesi fa(acem) perdesi ile sonlanmıştır. Ardından diğer cümle 5. derecedeki mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp yine mi perdesi ile sona ermiştir. 3. cümle yine do perdesi ile başlamış 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile bitmiştir. 4. cümle si perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sonlanmıştır. Cümle tekrar edilmiş, tekrarında ise karar sesi olan la(dügâh) perdesine gidilmiştir.

Şiiri 15'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Nesimî'ye aittir. Allah'ın birliği dışında hiçbir şeye önem verilmediği anlatılmaktadır.

3.108 Muhammed Ali'dir Adlı Eserin Çözümlemesi

MUHAMMED ALİ'DİR ALİ MUHAMMED

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 3/8 time and G major. It consists of seven staves of music. The lyrics are written below the notes, with some words in parentheses and followed by ellipses, indicating they are to be sung with a saz. The lyrics are: Ha şa bir bi rinden (Saz) . . . . . kim ay nı . gör dü (Saz) . . . . . MuhammedA li . dir . (Saz) . . . . . A li Mu . ham med (Saz) . . . . . A li minni e ne (Saz) . . . . . minni bu . yur du . (Saz) . . . . . Mu ham med A li . dir . . (Saz) . . . . .

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed - 2

14
A li Mu . ham med . (Saz) . . . . .

16
Onsekizbin a lem (Saz) . . . . . nevar sa _ an cak (Saz) . . . . .

19
Bunla rın aş kı . na . (Saz) . . . . . varey le . di . hak (Saz) . . . . .

21
Al la hın ars la . nı . (Saz) . . . . . va si si . mut lak . (Saz) . . . . .

23
Muhammed A li . dir . (Saz) . . . . . A li Mu . ham med (Saz) . . . . .

25
(Saz) . . . . . A li . Mür te . (Saz) . . . . .

28
za nın . tem hi . ri bu . . dur (Saz) . . . . . İ ma . mı Ha . (Saz) . . . . .

31
sa nın . tah ri . ri bu . . dur (Saz) . . . . . Şah ı . Şeh i . . . . .

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed - 3

34
da nun . tah ri . ri . bu . . dur (Saz) . . . Mu ham med A . . .

37
li dir . A li . Mu ham . met . . . . Mu ham med A . . .

40
li dir . A li . Mu ham . met . . . . Hay . Hay . . . . Hay . Hay . . . .

44
Zeynel . A bi . . . din dir . ci han ser ve . . ri (Saz) . .

47
Mu ham med Ba . . . kır dir . din mu . te be . ri (Saz) . .

50
Ca fe . ri Sa . . . dık tan . al dık . ha be . . ri (Saz) . .

53
Mu ham met A . . . li dir . A li . Mu ham . med . . . .

56
Mu ham med A . . . li dir . A li . Mu ham . . med . . . .

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed - 4

59
Mu sa yı Ka za mın doğ ru dur ra . lu . (Saz) . .

62
A li . Mus er . . Rı za . Ho ra . san şa . . lu (Saz) . .

65
Mu ham med Ta . . ki dir . gök le . rin ma . . lu . . .

68
Mu ham med A . . li dir . A li Mu ham . med . . .

71
Hay . Hay . . . Hay . Hay . . . Ye sa ri ya .

74
ba na at maz şa hı . . mız . . . Ol des . ti gi . .

77
Allah Allah dua ite bitis
ri miz ol pe . . na hı . . mız . . . Na maz da ni . .

80
yaz da sec de . ga lu . . mız . . .

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed - 5

Haşa birbirinden kim ayrı gördü
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed
Ali minni ene minni buyurdu
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

On sekiz bin âlem ne varsa ancak
Bunların aşkına var eyledi Hak
Allah'ın arslanı vasisi mutlak
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

Ali Mürteza'nın temhiri budur
İmam-ı Hasan'ın tahriri budur
Şah-ı Şehidan'ın tahriri budur
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

Zeynel Abidin'dir cihan serveri
Muhammed Bakır'dır din muteberi
Cafer-i Sadık'tan aldık haberi
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

Musa-yı Kazım'ın doğrudur rahı
Ali Musa er-Rıza Horasan şahı
Muhammed Taki'dir göklerin mahı
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

Yesari yabana atnaz şahımız
Ol destgirimiz ol penahımız
Namazda niyazda secdeğahımız
Muhammed Ali'dir Ali Muhammed

(Fezullah Çınar'ın "Fazilet" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 9 Zamanlı

Ses Genişliği:

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+c')+B(d+d'+d'+d')+C(e+e'+e'+e')

Muhammet Ali'dir isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eser 3 bölümlü semahın özelliklerini taşımaktadır. İlk bölüm olan ağırlama bölümü 9 zamanlı usul ile başlamıştır. İlk cümle olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında gelen b cümlesi 6. derecedeki fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp do perdesi ile sonlanmıştır. Burada mi bemol(hisar) perdesi kullanılmıştır. Karcığâr etki hissettirilmiştir. Sonrasında c cümlesine geçilmiştir. Bu cümle ise karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile başlayıp do perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında yürütme bölümüne geçilmiştir. B bölümünün ilk cümlesi olan d cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sonlanmıştır. Bu cümle 4 defa tekrar edilmiştir. Yeldirme bölümü ise aynı usul ile devam etmiş, ritim olarak hızlanmıştır. C bölümü olarak adlandırılan yeldirme bölümü B bölümünün devamı niteliğindedir. C bölümünün ilk cümlesi olan e cümlesi mi bemol(hisar) perdesi ile başlayıp re(neva) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle de 4 defa tekrarlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Semah örneğidir.

3.109 Muharrem Orucu Adlı Eserin Çözümlemesi

MUHARREM ORUCU

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Mu har rem o . ru cu (Saz). tut ma yan fa kir (Saz).

Mec lis ten di şa rı . . ey dost hay van sa . . yı lır (Saz) .

Bi li rim ki . o nun (Saz) . er . va hi sa fi (Saz) .

Eh lir fan i çin de ey dost şey tan . sa . . yı lır . (Saz) .

Muharrem Orucu - 2

Muharrem orucu tutmayan fakir
Meclisten dışarı hayvan sayılır
Bilirim ki onun ervahi safi
Ehli irfan içinde şeytan sayılır

Mümindir sorgusuz sıratı geçen
Mahzun kalmaz gözlerinden kan saçan
Hatır incitmeyip kana kana su içen
Kastetmiş Ali'ye Mervan sayılır

Yas-ı matem tutsun bu hali duyan
Aynılmaz katardan didara uyan
Muharremde rakı içip, et yiyen
Hem nakıs hem İbn-i Mülcem sayılır

Yas-ı matem tutak gelin yarenler
Evveli Hak dedi de cümle erenler
Ayn'el Hakk'ı kalb evinde görenler
Ayn değil şah-i merdan sayılır

Ne bilsin matemî yası harici
Bir gün yamacına çıkar sorgucu
Onik'ayda yas-ı matem orucu
Tutarsan kazana kalkan sayılır

Cem olup mürşidin destine yeten
Nara yanmaz imiş yoluna giden
Elden arlamp da ar için tutan
O da kabul olmaz ziyan sayılır

Ağları çıkarıp kara bağlayan
Şah Hüseyin deyip ciğer dağlayan
Muharrem'de kend'özünden ağlayan
Yarın mahşer günü iman sayılır

Sefil Ali'm işine bak dünyanın
Lanet olsun o soyuna Mervan'ın
Muharrem'i tutmayan bir insanın
Cihanda durduğu ziyan sayılır

Makamı: Muhayyer

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Muharrem Orucu Tutmayan Fakir isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile sonlanmıştır. 2. cümle olan b cümlesi de fa diyez ile başlamış 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. 3. cümle 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. 4. cümle de si perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinerek sona ermiştir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Sefil Ali’ye aittir. Konusu Aleviliğın önemli değerlerinden biri olan Muharrem orucudur.

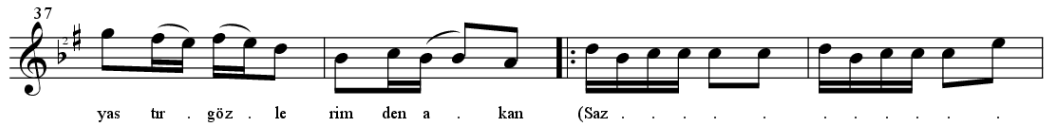
3.110 Muharremde Ağlar Sazım Adlı Eserin Çözümlemesi

MUHARREMDE AĞLAR SAZIM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Muharremde Ağlar Sazım - 2

(3)
Ben o dosta gidemedim
Kabrin tavaf edemedim
Çok ağladım gülemedim
Göz yaşından sellerim var

(4)
Üç yüz altmış altı ırmak
Diler menziline varmak
Daim akar bilmez durmak
Umman olan göllerim var

(5)
Bize memnu sırrı açmak
İlmi heba edip saçmak
Ben istemem cennet uçmak
Yaş gış açan güllerim var

(6)
Her cefaya dayanırım
Kah uyur kah uyanırım
Türlü renge boyanırım
Şüktür ne hoş hallerim var

(7)
Hak yoluna döşenmişim
Dost iline taşınmışım
Pir elinden kuşanmışım
Kemberbesti bellerim var

(8)
Bu fakir de kevser içti
Serмест olup serden geçti
Mürşid makas vurup biçti
Hırka ile şallarım var

(9)
Şahdır cümlemizin yarı
Bizi yudu etti arı
Bir kovanda oldum arı
Muhabbetten ballarım var

(10)
Aziğünü Hak'dan almış
Arza fezaya kök salmış
Budak budak düşüş olmuş
Tutunacak dallarım var

(11)
Dideler perdesiz kalsa
Can evine nazar kılrsa
Bin gönülde pazar olsa
Donatacak mallarım var

(12)
Sırat derler kıldan ince
Dahi kılıötan keskince
Benim onlardan üstünce
Hakk'a giden yollarım var

(13)
Derviş Kemal derdim belli
Dünyayı yaratan cemli
Bende ettiyse tecelli
Benim dahi kullarım var

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Muharremde Ağlar Sazım isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle iki defa tekrar edilmiştir. Her dördlüğün son iki dizesi eser boyunca tekrarlanmıştır. Böylelikle cümle tekrarı ile vurgulamak istenen konu öne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir.

3.111 Ne Bir Anlayan Var Adlı Eserin Çözümlemesi

NE BİR ANLAYAN VAR NE DE SORAN VAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in treble clef, 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music. The first four staves are instrumental, featuring a melodic line with eighth and sixteenth notes, often grouped in triplets. The fifth staff begins with the lyrics: "Ci ğe rim den yara (Saz) . . . lı . yımkan gider (Saz) . ey dostkan gider (Saz) .". The sixth staff continues with: "Ne bir e ye . den var(Saz) . . . ne de sa ran var (Saz) Anan sız za lim ler(Saz) . .". The seventh staff concludes with: ". durmazzul meler . (Saz). Ne bir a ra . yan var (Saz) . . ne de gö ren var(Saz) . .".

Ne Bir Anlayan Var Ne De Soran Var - 2

21
nede gö ren var (Saz) . . Nbir a ra . yan var (Saz). . ne de gö ren var (Saz). .

24
ne de gö ren var . (Saz) . . ne de gö ren . var (Saz) . .

Ciğerimden yaralıyım kan gider
Ne bir ey eden var ne de saran var
Amansız zalimler durmaz zulmeder
Ne bir arayan var ne de gören var

O denli yıl geçti o denli çağlar
Diktanın zinciri kollarım bağlar
Nicedir bu ulus derdine ağlar
Ne bir anlayan var ne de soran var

Bin kişi çalışır bir kişi doyar
Sermaye üstüne sermaye koyar
Yabancı şirketler ülkeyi soyar
Ne bir elliyen var ne de vuran var

Mihneti gardaşın yüreği ezik
Zengine itibar yoksula kazık
Toplum yapımızın düzeni bozuk
Ne bir onaran var ne de kuran var

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(Sol-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b+b')

Ne Bir Anlayan Var Ne De Soran Var isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar, sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın güçlü sesi ve 6. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesinden başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp karar perdesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle de 2 defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Siyasi içeriklidir. Toplum düzeninden şikâyet vardır.

3.112 Ne Fakirlik Kalktı Ne Çile Kalktı Adlı Eserin Çözümlemesi

NE FAKİRLİK KALKTI NE ÇİLE KALKTI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ni col du söz le ri . . . . . o me . . . bus la rın (Saz) .
Ne fa kir lik kalk tı . . . . . ne çi . . . le . kalk tı (Saz) .

El bet ye rin de . dir . . . . . key fi . . . on . la rın (Saz) .

Ne sal ta nat_ kalk tı . . . . . ne çi . . . le . kalk tı (Saz) .

Ne sal ta . nat kalk tı . . . . . ne çi le . kalk tı (Saz) . . . .

Çapa tarlasında kavrulduk yandık
Zehri yaramıza merhemdir sandık
Bağırдық çağırдық yine aldandık
Ne ırgatlık kalktı ne köle kalktı

Kapıdan kovulup atılan biziz
Cepheden cepheye katılan biziz
Bir dilim ekmeğe satılan biziz
Ne yoksulluk kalktı ne çile kalktı

Çoban uyur kurda vermiş koyunu
Kimse sormaz Maksûdî'nin köyünü
Döner durur faşistlerin oyunu
Ne eşkiya kalktı ne bela kalktı

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b+b1)

Ne Fakirlik Kalktı Ne Çile Kalktı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise la perdesi ile başlayıp yine la perdesi ile sona ermiştir. Son cümle ise makamın yeden perdesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp yine la perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Maksûdî'ye aittir. Siyasi içeriklidir. Yönetimin refah getirmemesinden ve düzen bozukluğundan şikâyet edilmektedir.

3.113 Ne Güzel Adlı Eserin Çözümlemesi

NE GÜZEL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

İ ki gö nül . bir ol ma sı . . İ ki gö nül . bir ol ma sı . .
ne gü zel . . . dost . ne gü zel . (Saz) . . . . .

Ne Güzel - 2

İki gönlü bir olması ne güzel
Aynılıp da kavuşması ne güzel

Dünya karalı denizli
Sevdiğim buğday benizli
Seher vakti gizli gizli
Buluşması ne güzel

Meçhuli'yem helak ile
Gezdim geldim felak ile
Bu dünyada felek ile
Yarışması ne güzel

(Feyzullah Çınar'ın "Anonslu Harika Kaset" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Ne Güzel isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek cümle olan bu eserin birinci cümlesi olan a cümlesi; makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp, 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle iki kez tekrar edilmiştir.

Şiirin ilk kıtası 11'li hece ölçüsü ile diğer kıtaları 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevgi ve sevgili konusu işlenmiştir.

3.114 Ne Sen Beni Unut Adlı Eserin Çözümlemesi

NE SEN BENİ UNUT

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ey şa hin ba kış lım . bül bül a vaz lım . Bir e li ka deh lim . bir e li saz
lım . . İş te ben gi di yom . kal a hu göz lüm . . Ne sen be ni u .
nut . ne de ben se ni . ne de ben se . . ni İş te ben gi di yom kal a hu göz .
lüm . Ne sen be ni u . nut . . ne de ben se ni

Ey şahin bakışım bül bül avazım
Bir eli kadehim bir eli sazım
İşte ben gidiyorum kal ahu gözlüm
Ne sen beni unut ne de ben seni

Yolda harami çok engel arada
Unutma sevdiğim dem de sırada
Gidiyorum amma gönülüm burada
Ne sen beni unut ne de ben seni

Hüseyini'yem der gül benzın soluk
Serimize yazılmıştır ayrılık
Vallahı sevdiğim gönüller birlik
Ne sen beni unut ne de ben seni

(Fezullah Çınar'ın "Aşkın Çilesi" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Ne Sen Beni Unut isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser mey eşliğinde çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile a cümlesine başlamıştır. Eserin en tiz notası olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi bu cümlede gösterilmiştir. La(dügâh) perdesinde cümle sonlanmıştır. Aynı cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesiyle başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Hüseyin Fevzi'ye aittir. Şiirde ayrılık teması işlenmiştir.

3.115 Neme Güleyim Adlı Eserin Çözümlemesi

NEME GÜLEYİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ba na gül di yor lar oy . . . oy . . . ne me gü le . . . yim . . .

3
ne me gü le . . . yim Ağ la mak şa nı ma

5
oy . . . oy . . . düş tü ney le . . . yim

7
düş tü ney le yim . . . Elin gü lü . aç mış oy . oy . .

10
. . . al i le ye . . . şil . . . Şu be nim gül le rim sol du ney

12
le . . . yim Ben der di mi ki me söy le . . . yim E lin

15
lü . aç mış al i le ye . . . şil . . . Şu be nim gül le rim

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+c)

Neme Güleyim isimli eseri isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi; makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlamış, karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Devamında aynı cümle tekrar edilmiştir. Eserin farklı diğer cümlesi olan b cümlesi ise do(çargâh) perdesi ile başlamış, en tiz ses olan mi(hüseynî) perdesi burada gösterilmiş, si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan c cümlesi ise do perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Konusu kadere sitemdir.

3.116 Nic'oldu Adlı Eserin Çözümlemesi

NİC'OLDU

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score for 'NİC'OLDU' is written in 2/4 time and G major. It consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The second staff continues the melody with a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, and a quarter note G4. The third staff starts with a quarter note F#4, a quarter note E4, a quarter note D4, and a quarter note C4. The fourth staff begins with a quarter note B3, a quarter note A3, a quarter note G3, and a quarter note F#3. The fifth staff continues with a quarter note E3, a quarter note D3, a quarter note C3, and a quarter note B2. The sixth staff starts with a quarter note A2, a quarter note G2, a quarter note F#2, and a quarter note E2. The seventh and final staff begins with a quarter note D2, a quarter note C2, a quarter note B1, and a quarter note A1. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Nic'oldu - 2

22

Gel ye . zit . ye ni . geç . . tin e li me .

25

(Saz . . . . .)

28

İ mam Hİ se . yi nin . ga ni . . nic ol du .

31

(Saz . . . . .)

34

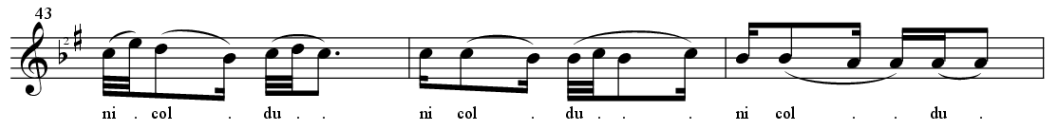
Ak el le . rin . bi lek ler . . den kes ti ler .

37

(Saz . . . . .)

40

. Se fil Hİ se yi nin ga . ni ni col . du .

43

ni . col . du . . ni col . du . . ni col . . du .

Nic'oldu - 3

46 (Saz . . . . .) de de si . Muham . med (Saz . . . . .)

49 ya nı na . gel . di (saz . . . . .) §

51 Maz lum Hü . sey . ni min (saz . . . . .) ga nu nic ol du

Dedesi Muhammed yanına geldi
Dedesi Hüseyin'in halini sordu
Arşta Fatıma'nın saçını yoldu
İmam Hüseyin'in ganı nic'oldu

Pir Sultan Abdal'ım sararıp soldu
Kanlı gömleğini anası aldı
Yezid bu davamız mahşere kaldı
İmam Hüseyin'in ganı nic'oldu

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Nic'oldu isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Birinci cümle olan a cümlesi makamın 5. derecesi ve güçlü sesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp, 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından eserin diğer cümlesi olan b cümlesi do perdesi ile başlamıştır. Sekilemelerle karara giden bu cümle la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözler Pir Sultan Abdal'a aittir. Konusu Hz. Hüseyin'dir. Mersiye türü örneğidir.

3.117 Olsa Gerek Adlı Eserin Çözümlemesi

OLSA GEREK

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Boş luk ta sal . la nan (Saz . . .) Kür re i . ar . zın (Saz . . .)

kür re i . ar . zın (Saz . . .) . Da ya nak . nok . ta sı (Saz . . .)

üç ol . sa . ge . rek (Saz . . .) üç ol sa . ge . rek (Saz . . .)

La kin ha ki . . ka tı (Saz . . .) mün kir . yo . ba . zın (Saz . . .)

mün kir . yo ba . zın (Saz . . .) . Ka fa sı na . sok . mak (Saz . . .)

güc ol . sa . gerek . (Saz . . .) benim . e fen . . dim (Saz . . .) a ziz sul . ta . num (Saz . . .)

(2)
Münkirin farz deyip gittiği Mekke
Kazanmak içindir bir gümüş sikke
Gururla giydiği bere ve takke
Başsız gövdelere tac olsa gerek

(3)
Erenler yoluna gönül verenin
Korkusu tükenir Hakk'a erenin
Gönül kapısından kalbe girenin
Yaptığı en makbul hac olsa gerek

(4)
Göz ile görmeden yalan söylemek
Ademi ademden tefrik eylemek
Oruçla namazla cennet peylemek
Tanrının indinde suç olsa gerek

(5)
Derviş Kemal der ki yemişiz taşı
Gözümüzden döktük kan ile yaşı
Kerbela'da İman Hüseyin'e garşı
Cihat açan Yezit pic olsa gerek

(Fezullah Çınar'ın "Değişler 1" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Olsa Gerek isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Birinci cümle olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesinde başlayıp la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 defa tekrar edilmiştir. Tekrar eden cümlelerin içindeki kalıpların değişimi ile monotonluk yok olmaktadır. Eserin diğer cümlesi olan b cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Konusu, din yobazlarına tepkidir.

3.118 On İki İmamın Tuttum Yolunu Adlı Eserin Çözümlemesi

ON İKİ İMAMIN TUTTUM YOLUNU

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Mu ham met A . li nin . . . (Saz) . . al dım e . . .
li ni . . . Hak de yip tut tu ğum . . (Saz) . . el den . . ay . .
nıl mam . . (Saz) . . On i ki i . ma mın . . (Saz) . . tut tum yo . . .
lu nu . . (Saz) . . Hak de yip tut . tu ğum . . (Saz) . . yol dan . . ay . .

On İki İmamın Tuttum Yolunu - 2

Muhammed Ali'nin aldım elini
Hak deyip tuttuğum elden ayrılmam
On iki imamın tuttum yolunu
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşüdün nefesi Hak nefesidir
Mürşüt sözün tutmayanlar asidir
Mürşüdün rızası Hak rızasıdır
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşüdün gittiği Ali yoludur
Gitme dediğine gitmemelidir
Zahir batında Muhammed Ali'dir
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Hak erenler bir araya derilse
Cümle âşklara nasip verilse
Aşıkâre Hak gözüyle görülse
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Şah Hatayi'm Hak bil tuttuğum eli
Zahirde batında Hak gördü seni
Gerçek erenlerden aldım haberi
Hak deyip tuttuğum yoldan ayrılmam

Makamı: Uşşak

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a1)

On İki İmamın Tuttum Yolunu isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Birinci cümle olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bağlama ile makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesine gelinmiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından a1 cümlesine geçilmiştir. Makamın güçlü sesi olan ve 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayan bu cümle, sekilemelerle birlikte karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelerek sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şah Hatayî'ye aittir. Konusu Hz. Muhammed, Hz Ali ve Ehlibeyttir.

3.119 Osman Dağlı'nın Mahzuni'ye Sitemi Adlı Eserin Çözümlemesi

OSMAN DAĞLI'NIN MAHZUNİ'YE SİTEMİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

10

3

5

7

9

11

13

Soy ta rı lık . . . ko lay (Saz) . . . . zan net me a . . . şık (Saz) . . . .

Yüz o la na . . . ça . dır (Saz) . . . . ku rar lar böy . le (Saz) . . . .

De me dim mi . . . sa . na (Saz) . . . . yo lun do la . . . şık (Saz) . . . .

O ca ğı . na . . . in cir . (Saz) . . . . di ker ler böy . le . (Saz) . . . .

Osman Dağlı'nın Mahzunî'ye Sitemi

15

O . ca ğı . na . . in . cir . (Saz) . . . di ker ler böy . . le . . (Saz) . . . . .

17

(Saz) . . . . .

Soytarlık kolay zanmetme âşık
Yüz olana çadır kurarlar böyle
Demedim mi sana yolun dolaşık
Ocağına incir dikerler böyle

İffira gömleğın giydin akıbet
İbibik kuşunda olur mu saadet
Sen geç kaldın çadır kurdu aşiret
İpliğın pazara dökerler böyle

Sahte gözyaşların seni kandırır
Maskeni çıkarır kelin bildirir
El yamandır şahı tahttan indirir
Bilirim haddeden çekerler böyle

Osman Dağlı'm ne söylesem ne fayda
Namın rezil oldu şehirde köyde
Namusunu reklam ettin her yerde
Sevenlerin senden bıkarlar böyle

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b+b')

Osman Dağlı'nın Mahzuni'ye Sitemi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından meydana gelmektedir. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine do perdesi ile sona ermiştir. Bağlama ile si(segâh) perdesine gidilmiş bu perdede bitiş hissi verilmiştir. Aynı cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin sonraki cümlesi olan b cümlesi yine do perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesinde sona ermiştir. Bu cümle de iki defa tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Osman Dağlı'ya aittir. Nasihat konusu işlenmiştir.

3.120 Oy Deniz Karadeniz Adlı Eserin Çözümlemesi

OY DENİZ KARADENİZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Sol kolum yaralı kürek tutmuyor
Ey benim denizim ey Karadeniz
İçim kan ağlıyor gücüm yetmiyor
Vay benim denizim vay Karadeniz
Vay benim denizim vay Karadeniz

Sol kolum yaralı kürek tutmuyor
Ey benim denizim ey Karadeniz
İçim kan ağlıyor gücüm yetmiyor
Vay benim denizim vay Karadeniz

Başın duman duman dalgan dinmedi
Yol bitmedi yelkenlerin inmedi
Nice tayfan seferinden dönmedi
Oy benim denizim oy Karadeniz

Kükreyişim gece girer düşüme
Ben de çok güçlüyüm bakma yaşıma
Bundan geri hiddetini başıma
Koy benim denizim koy Karadeniz

Mihnetiyim bilmem nasıl eylerim
Yas bağladı dağlarım köylerim
Ölene dek bu türküyü söylerim
Duy benim denizim duy Karadeniz

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Oy Deniz Karadeniz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; makamın 8. derecesi olan la(muhayyer) perdesi ile ilk cümleye başlamıştır. Eserin en tiz sesi olan si(tiz segâh) perdesini burada gösterdikten sonra yine la(muhayyer) perdesinde cümleyi sonlandırmıştır. İkinci cümle olan b cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesinden başlamıştır. Daha sonra bu perde fa(acem) perdesine dönmüştür. Sekilemelerle la(dügâh) perdesine gidilerek cümle sonlandırılmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Karadeniz konu edilmiştir. Karadeniz'e insani vasıflar yüklenerek betimlemeler yapılmıştır.

3.121 Oy Felek Adlı Eserin Çözümlemesi

OY FELEK

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of seven staves of music. The first six staves are instrumental, showing a continuous melody with various rhythmic patterns. The seventh staff includes lyrics in Turkish. The lyrics are: "Ben sa na net tim ki(Saz) . . geç tin . hü cu ma (Saz) . . Vurdun ka na . di mi(Saz) . . kır . dın . oy . fe lek(Saz) . .".

Ben sa na net tim ki(Saz) . . geç tin . hü cu ma (Saz) . .
Vurdun ka na . di mi(Saz) . . kır . dın . oy . fe lek(Saz) . .

Oy Felek - 2

15
Al dır ma dın ta ka(Saz) . . . tu . ma gü . cü . me (Saz) .

17
Bu ka dar ce . fa yı(Saz) . . . ver . din oy . fe lek(Saz) . .

19
fe . . . lek . . . fe . . . lek . . . fe lek (Saz) . . . . .

21
Bukadar ce . fa . . . yı . ver din oy fe . . . lek . . . fe . . . lek . fe lek . . .

Ben sana n'ettim ki geçtin hücumu
Vurdun kanadımı kırdın oy felek
Aldımadın takatıma gücüne
Bu kadar cefayı verdin oy felek

Bir dinsizin kapısına kul ettin
Eğersiz bir akçe geçmez pul ettin
Gamdan kervan ettin sinem yol ettin
Ezdin yüreğimi yardım oy felek

Kör talihim bir murada yetmedi
Bunca sitem çektim sonu bitmedi
Sanki benim derdim bana yetmedi
Bin türlü belayı sardın oy felek

Milmeti'yem kem değil niyetim
Ne belligim kaldı ne haysiyetim
Kirlî paçavraya döndü hayatım
Attın yerden yere serdin oy felek

(Feyzullah Çınar'ın "Hizmet Verdiler" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a1+b)

Oy Felek isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Birinci cümle olan a cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp, 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle aynı şekilde 3 defa tekrar edilmiştir. 4. cümle de a cümlesinin tekrarı olmakla beraber cümle sonundaki motif eklemeleri ile ayrılmıştır. 5. cümle olan b cümlesi ise si perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Şiirde konu olarak feleğe sitem işlenmiştir.

3.122 Özgürlüğün Kutsal Tacı Adlı Eserin Çözümlemesi

ÖZGÜRLÜĞÜN KUTSAL TACI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in treble clef, 10/8 time signature, and G major. It consists of seven staves of music. The first three staves are instrumental. The fourth staff begins with the lyrics 'Öz gü r lü ğ ün kut sal ta cı (Saz) . . . . .'. The fifth staff continues with 'Ak lı se lim baş ta ge rek (Saz) . . . . .'. The sixth staff contains the lyrics 'Tok o lan ne . bil sin . . a cı . To kun kal b i . taş ta gerek'. The seventh staff is instrumental and ends with '(Saz) . . . . .'. The score includes various rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes.

10
3
5
8
10
12
14

Öz gü r lü ğ ün kut sal ta cı (Saz) . . . . .
Ak lı se lim baş ta ge rek (Saz) . . . . .
Tok o lan ne . bil sin . . a cı . To kun kal b i . taş ta gerek
(Saz) . . . . .

Özgürlüğün Kutsal Tacı - 2

Özgürlüğün kutsal tacı
Akl-ı selim başta gerek
Tok olan ne bilsin ac'ı
Tokun kalbi tahta gerek

Halkı seviyorsan şayet
Ezilmişe eyle izzet
En güzel tat gerçek lezzet
Etsiz yağsız aшта gerek

Sırrı çıksın bilmedenin
Sonu gelsin şu gecenin
Halkı soyan tefecinin
Çenesine muшта gerek

Olumluysa fikirlerin
Yanında ol hakirlerin
İnsanoğlu fakirlerin
Gözündeki yaшта gerek

Derviş Kemal özü ile
Hakk'ı gördü gözü ile
Sazı ile sözü ile
Ozanlar savaшта gerek

(Fezullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b)

Özgürlüğün Kutsal Tacı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Okuyuşta cümle sonlarını uzatmış, bazı yerlerde puandorg yapılmıştır. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Birinci cümle olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp yine fa diyez perdesi ile sona ermiştir. Eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) sesi burada duyurulmuştur. İkinci cümle(a') a cümlesinin tekrarıdır. Üçüncü cümle olan b cümlesi yine eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesi ile başlayıp, 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Çalgısal bölmelerde ise karar sesine yani la(dügâh) perdesine gidilmiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Şiirde toplumsal eleştiri mevcuttur. Toplum içindeki zengin kesimin fakirlerin halinden anlamaması eleştirilmektedir.

3.123 Parça Parça Adlı Eserin Çözümlemesi

PARÇA PARÇA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Atlı ol dundağ lar . . . . . taş lar düz . . . gel di . . .

Atın git mezöl du . . nal par çapar ça (Saz). . . . nal par ça par ça (Saz). . .

Bahar ol dum a çıl . . . ma . dan güz . . . gel di . . .

Parça Parça - 2

17

Yaprak lar dö kül müş (Saz) . . . dal par ça par ça (Saz) . . . .

Atlı oldum dağlar taşlar düz geldi
Atım gitmez oldu nal parça parça
Bahar oldum açılmadan güz geldi
Yapraklar dökülmüş dal parça parça

Duman oldum yüce yüce dağlar başına
Hızır oldum girdim yârin düşüne
Derviş oldum çıktım Hakk'ın yoluna
Kibleye serdiğim çul parça parça

Ceylan oldum kuşun yedim kaçarken
Sarhoş oldum Hak uğruna içerken
Şehit düştüm Kerbela'dan geçerken
Dudaklanım çatlak dil parça parça

Kapım kitli kimse duymaz çığlımı
Katil oldum yumruklarken bağrımı
Yalan mıdır söylediğim doğru mu
Gel beni evimde bul parça parça

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Parça Parça isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp, eserdeki en tiz ses olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesini gösterdikten sonra sekilemelerle inerek karar perdesi olan la(dügâh) perdesine ulaşmıştır. Eserin 2. cümlesi olan b cümlesi de do perdesi ile başlayıp sekilemeler ile inerek la perdesinde sonlanmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hayata karşı sitem duygusu konu olarak işlenmiştir.

3.124 Pirim Pir Sultan Adlı Eserin Çözümlemesi

PİRİM PİR SULTAN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Sen be nim ca nm su gö . zü .

mün nu ru . . . . (Saz . . . . .) . Ben sa na sa rı dım pi rim

pir . . . . . sul . . . . . tan (Saz . . . . .)

. Gö nül ler sul ta nı düş kün ler . pi ri . (Saz . . . . .)

Pirim Pir Sultan - 2

15

. Yan dım da kav rul dum pi rim pir . sul . tan (Saz . . . .) pir . sul . tan (Saz . . . .)

Halkımı savundun haklı dil ile
Bazan diken ile bazan gül ile
Banaz yaylasında esen yel ile
Estin de savrulduım pirim Pir Sultan

Adımı seslendim şehirden köye
O güzel yüzünü benzetim aya
Ben senin türkünü çağırduım diye
Ezilip sürüldüm pirim Pir Sultan

Mihneti'yim ayrılmadım yolumdan
Ömek aldım deyişinden dilinden
Ben senin aşkıdan senin elinden
Öldüm de dirildim pirim Pir Sultan

(Fezullah Çınar'ın "Kerbela'da Uçan Dertli Turnalar" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+b+b1)

Pirim Pir Sultan isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eseri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayıp, eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesini burada gösterdikten sonra 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesinde sona ermiştir. İkinci cümle ilk cümlenin çeşitlemesi olarak aynı başlayıp sonda mi(hüseyinî) perdesinde sona ermiştir. Üçüncü cümle olan b cümlesi 2. derecedeki si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Bağlama ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesi duyurulmuştur. Ardından bu cümle tekrar edilmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Mihnetî'ye aittir. Şiirin konusu Pir Sultan Abdal'dır. Kendisinden övgü ile bahsedilmiştir. Güzelleme türü örneğidir.

3.125 Salma Dil Gemisin Adlı Eserin Çözümlemesi

SALMA DİL GEMİSİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

Sal ma dil ge mi sin en gi . . . ne a şık . (saz .

. E ren . ler aş kı na pa . yan . . bulun . maz (saz . . . . .)

. He yer de keş fet me sır ı a ka yı k . . . A nı feh me de cek . bir . can bulun maz .

Salma Dil Gemisin - 2

29

bu lun maz bu lun maz

Arifin halini tarif ne hacet
Efsane sözlerden eyle feraget
Nerdedir bir göster sahip keramet
Ali çoktur Şah-ı Merdan bulunmaz

Turabi cihanda olduk serseri
Fehmeden kalmadı dürrü gevheri
Kimsenin kimseden yoktur haberi
Böyle bir acayip devran bulunmaz

(Fezullah Çınar'ın "Kuzular" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Salma Dil Gemisin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. İlk cümle olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp yine la perdesinde sona ermiştir. Eser 2 cümleden oluşmaktadır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Turabî'ye aittir. Nasihat konuludur.

3.126 Sarhoş Adlı Eserin Çözümlemesi

SARHOŞ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

4

7

10

13

16

§

sar hoş . . . (saz . . . . .)
sar hoş . . . . .

Yarım çıkmış yücesine yuvalar
İnmiş düz ovaya şahin kovalar
Değmeyin sunama beyler ağalar
Humar humar bakar gözleri sarhoş

Karacaoğlan erdik bahara yaza
Öyle bir yarım var tazedden taze
Bir elimde bade birinde meze
Yar bade doldurur elleri sarhoş

(Fezullah Çınar'ın "Veda Bandı" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Sarhoş isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile a cümlesi başlamış, la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Aynı şekilde b cümlesi de do perdesi ile başlayıp la perdesi ile bitmiştir. Bu cümlede sekilemeler mevcuttur. Eser iki cümleden meydana gelmektedir.

Şiiri 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Karacaoğlan’a aittir. Şiir tasavvufi sarhoşluktan bahsetmektedir.

3.127 Siyah Saçlarında Hatem Yüzlerin Adlı Eserin Çözümlemesi

SİYAH SAÇLARINDA HATEM YÜZLERİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

Si yah saç la rın da . . . ha tem . . yüz le rin (Saz . . .)

Ga rip bül bül gi . bi . . . za . . ra lar . be ni (Saz . . .)

Hi lal eb ru la . rı . . . a . hu . . göz le rin (Saz . . .)

Ti ği sev da i le val . lah ya ra lar . be . ni (Saz . . .)

(2)
Kaşların bismillah veçhun beytullah
Seni öz nurundan yaratmış Allah
Sevmişim ben seni terketmem billah
Aşkın hançeriyle canan vurular beni

(3)
Dost cemalin gördüm ah u zar oldum
Aşkına düşeli sevdakar oldum
Kalmadı tahmülüm bi-karar oldum
Meğer tabutlara canım saralar beni

(4)
Sıdkı'yam billahi terkin etmezem
Gayrı güzellere gönül katmazam
Dövseler kovsalar burdan gitmezem
Meğer ferman gele canım süreler beni

(Fezullah Çınar'ın "Aşkın Çilesi" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Siyah Saçlarında Hatem Yüzlerin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Kayıta bağlamaya mey eşlik etmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yeden sesi olan sol(rast) perdesi ile başlayıp 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sona ermiştir. Saz ile si(segâh) perdesine gelinmiştir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçişmiştir. Bu cümle makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sevgilinin güzellikleri övülmektedir.

3.128 Sofu Al Fetvayı Başına Çal Adlı Eserin Çözümlemesi

SOFU FETVAYI AL BAŞINA ÇAL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ey . . fe lek bu mül ki bi ve fa . yı al . ba şı . na çal

Tah tı ta cı . zih ne ti da ra yı . al ba . şı . na çal . . .

Bir . gün i çin ney . ler en fa . ni . ci han em la ki ni . . İs . ter i sen büs bü tün dün ya . yı

al ba şı na çal Bir . gün i çin ney . ler en fa ni . ci han em le ki ni . . .

İs ter i sen büs bü tün dün ya . yı al ba şı na çal

Ey felek bu mülk-i bi-vefayı al başına çal
Tahtı tacı zihneti darayı al başına çal
Bir gün için neyler en fani cihan emlakini
İster isen büsbütün dünyayı al başına çal

Ben cemal görmek dilerdim aşık oldum şahuma
Sen cemalsız cennet-i alayı al başına çal
Hak Muhammed Ali'dir dilde mihmanım benim
Şah Hüseyini'yi adedince günü ayı al başına çal

Şahımla gülşenim bana külhan olur
İstemem Şahsız sim-i zar sarayı al başına çal
Bu Fuzuli Kerbelâ'nın macerasını okudu
Sof'efendi verdiği fetvayı al başına çal

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Sofu Al Fetvayı Başına Çal isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp 8. derecesi olan la(muhayyer) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan b cümlesi eserin en tiz sesi olan si(tiz segâh) perdesi ile başlayıp sol perdesi ile sona ermiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi sol perdesi ile başlayıp makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümle olan d cümlesi de mi perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 15'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Fuzûlî'ye aittir. Din yobazlarına karşı yazılmıştır.

3.129 Su Diye Adlı Eserin Çözümlemesi

SU DİYE

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Kud ret lev hin de bu ka . . . lem Yaz mış . su di ye su di ye (Saz) . . .

Şah Hü se . yin . Ker be la . yı . gez miş . su di ye su di ye

(Saz)

(1)
Kudret levhinde bu kalem
Yazmış su diye su diye
Şah Hüseyin Kербela'yı
Gezmiş su diye su diye

(2)
Çekip ordusun gelince
Şahın cemalin görünce
Hür şehid meydana önce
Girmiş su diye su diye

(3)
Ali Ekber masun çağında
Kerbela'nın sıcağında
Babasının kucagında
Ölmüş su diye su diye

(4)
Zeynep Kasım şallarını
Koklamadan güllerini
Abbas iki kollarını
Vermiş su diye su diye

(5)
Ferman böyle imiş
Yezid korkmadı Allah'tan
Şah Hüseyin zül cenahdan
Düşmüş su diye su diye

(6)
Lahnet olsun Emeviye
Onun aslı Muaviye
İman Zeynel'i deveye
Sarmış su diye su diye

(7)
Neler etti cesetlere
Çiğnetti bütün atlara
Başlarını mızraklara
Takmış su diye su diye

(8)
Muhammed'in torununu
Fatima'nın göz nurunu
Zalim Yezid Hüseyin'i
Kesmiş su diye su diye

(9)
Üryan büryan yanlarında
Kerbela'nın çöllerinde
Şam ve küfe yollarında
Yanmış su diye su diye

(10)
İsmail'in nacileri
Mümin çeker acıları
Zalim Yezid bacıları
Soymuş su diye su diye

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Su Diye isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eserde çalgısal giriş bölümü bulunmaktadır. Bu bölümün usulü serbesttir. Devamı ise 4 zamanlı çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin sözel bölümünün a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Eserin en tiz sesi olan re(neva) perdesi burada gösterilmiştir. Eser aynı cümle iki defa tekrarından oluşmaktadır.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Mersiye türü örneğidir.

3.130 Su İçmeden Şehit Olan Hüseyin Adlı Eserin Çözümlemesi

SU İÇMEDEN ŞEHİT OLAN HÜSEYİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

De de si . Hü sey ni (Saz . .) ver di . ho .

ca ya (Saz . .) E lif be . de . me den (Saz . .) çık tı . hi .

ce ye (Saz . .) Gün de yüz . bin . ka fır (Saz . .) kı rar . ge .

ce ye (Saz . .) Su iç me . den . şe hit . (Saz .) o lan Hü . se . yin (Saz . . .)

§

(2)
Kerbelâ'da yapıldır odası
Daim Hak'dan gelir onun gıdası
Dal boyuna nazar kıldı dedesi
Su içmeden şehit olan Hüseyin

(3)
Kerbelâ'da yapıldır çardağı
Seherde ötüşür yeşil ördeği
Yezidler başına dikti bardağı
Su içmeden şehit olan Hüseyin

(4)
Pir Sultan Abdal'ım kollarım bağı
Yezidin elinden ciğerim dağı
Dedesi Muhammed, Ali'nin oğlu
Su içmeden şehit olan Hüseyin

(Feyzullah Çınar'ın "Ya Dost" adlı albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Su İçmeden Şehit Olan Hüseyin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin sözel bölümünün a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermektedir. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından ikinci cümle olan b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamda yeden ses olan sol(rast) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Konusu Hz. Hüseyin olan bir mersiye türü örneğidir.

3.131 Sus Diyorlar Adlı Eserin Çözümlemesi

SUS DİYORLAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

5

11

18

24

30

Ha kika ti söy le ye ne Kes se si ni sus diyor lar (Saz) . . . . .

36

Kulak ve rip din le ye ne Ne dinler sin pis di yor lar (Saz) .

Sus Diyorlar - 2

Hakikatı söyleyene
Kes sesini sus diyorlar
Kulak verip dinleyene
Ne dinlersin pis diyorlar

İktidan övenlere
Kendilerin sevenlere
Muhaliife sövenlere
Bu adam dürtüst diyorlar

Şairler şiir yazarsa
Hakikat mana dizerse
Biraz gerçeği sezerse
Buna komünist diyorlar

Hukukunu arayana
Vatanını koruyana
Doğru yoldan yürüyene
Bu adam sosyalist diyorlar

(Fezullah Çmar'ın "Hele Ulaşa" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c)

Sus Diyorlar isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin sözel bölümünün a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargah) perdesi ile başlayıp makamın güçlüsü mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. Saz ile karar sesi olan la(dügâh) perdesi duyurulmuştur. İkinci cümle olan b cümlesi mi perdesi ile başlayıp do perdesi ile sona ermiştir. Yine saz ile karar sesi duyurulmuştur. Üçüncü cümle si perdesi ile başlayıp karar sesi olan la perdesi ile sona ermiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Şiirde dönemin iktidarı eleştirilmiştir.

3.132 Sürünesin Adlı Eserin Çözümlemesi

SÜRÜNESİN

Notaya Alınan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Kaz ma i le te me lim den (Saz . . . . .
. . . . .) Sök tün be ni sü rü ne sin (Saz . . . . .
rit.
. . . . .) A lı rı gur bet el le re (Saz . . . . .)
At tın be ni . sü rü ne sin . sü rü ne . sin . yar (Saz . . . . .)

(2)
Tatlı oğul balı idim
Has behçenin gülü idim
Dost elinden dolu idim
Döktün beni sürünesin

(3)
Kaşın benzer zülfikâr'a
Can mı dayanır bu nara
Mansur gibi dardan dara
Çektin beni sürünesin

(4)
Sitem eyleme bu fakire
Bak düşürdün dilden dile
Haldan bilmezlere köle
Ettin beni sürünesin

(Feyzullah Çınar'ın "Kızular" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

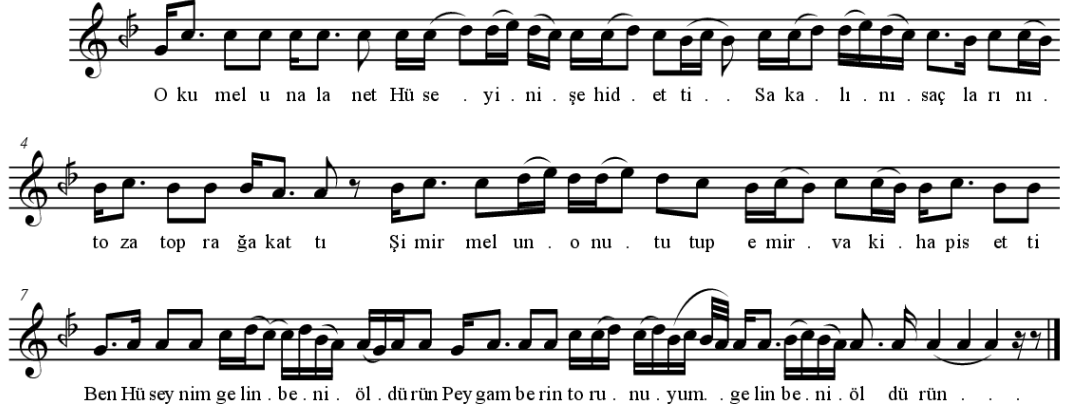
Sürünesin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin sözel bölümünün a cümlesi makamın derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamış, si(segâh) perdesi ile sonlanmıştır. Bu cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Bu cümle makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlamış, karar perdesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Eser sekilemelerden oluşmaktadır. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusu sevgiliye sitemdir.

3.133 Şah Hüseyin Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞAH HÜSEYİN

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

O ku mel u na la net HÜ se . yi . ni . şe hid . et ti . . Sa ka . lı . nı . saç la rı nı .
4 to za top ra ğa kat tı Şi mir mel un . o nu . tu tup e mir . va ki . ha pis et ti
7 Ben HÜ sey nim ge lin . be . ni . öl . dü rün Pey gam be rin to ru . nu . yum . ge lin be . ni . öl dü rün . . .

Oku meluna lanet Hüseyin'i şehid etti
Sakalını saçlarını toza toprağa kattı
Şimîr melun onu tutup emir vaki hapis etti
Ben Hüseynim gelin beni öldürün
Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün

Tamam yetmiş mektup saldın ya Hüseyin gel diye
Ceddine ikrarı verdim bunu böyle bil diye
Gelîben Küfe şehrine hükümdarım ol diye
Geldim beni Hüseyin'im öldürün
Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün

Gel dediniz bağladınız kolumu
Ordularla çevirdiniz hem sağımı solumu
Ey Allah'ım sen biliyon benim garîp halimi
Ben Hüseynim gelin beni öldürün
Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün

Yas-ı matem geldi giyin siyahı
Semaya dek geldi masunlar ahı
Arşa çıktı ehli beytîm figamı
Ben Hüseynim gelin beni öldürün
Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün

İzzeti'm anların çektiği çile
Kerbela çölüne düştü bu hile
Hayat hayat bu yaralar sağıla
Ben Hüseynim gelin beni öldürün
Peygamberin torunuyum gelin beni öldürün

(Feyzullah Çınar'ın "Ya Dost" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Saba

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+a2+b)

Şah Hüseyin isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlamıştır. Sözlü bölmenin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın yedini olan sol(rast) perdesi ile başlayıp 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümlenin çeşitlemeleri ile devam eden eserde ikinci cümle, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp durak perdesi olan la(dügâh) perdesine gelmiştir. 3. cümle ise si perdesi ile başlayıp yine si perdesi ile sona ermiştir. Diğer cümlelerden farklı olarak b cümlesi, sol sesiyle başlamış la sesi ile sona ermiştir.

Şiiri 15'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Mersiye türü örneğidir.

3.134 Şah Hüseyin Elveda Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞAH HÜSEYİN ELVEDA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ker . be la çö lün de . . . koç lar me li . . . . . yor

Can la rım fer ya dı ci ğer . de li yor . . . Al kan lar ıl gıt ıl gıt ge li . . . . . yor

Ah Hū se yin Şah Hū se yin el ve da A li yar A li yar da Hū dam . A li .

. . . . . yar . Hak bi lir ki be nim . mey lim sen . de .

. dir A man Hū se yin den ba na bir ha ber ver

Lanet şu Yezid'in soyuna lanet
Bizlere ettiği oyuna lanet
Evine barkına köyüne lanet
Ah Hüseyin Şah Hüseyin elveda

Ali yar Ali yar da Hūda'm Ali yar
Hak bilir ki benim meylim sende var
N' olur Hüseyin'den bana bir haber ver

Yezid de saçından tutar asmaya
Mecalim kalmadı gayrı susmaya
Yemin ettim kırk münafık kesmeye
Ah Hüseyin Şah Hüseyin elveda

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(Sol-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c+d)

Şah Hüseyin Elveda isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlamaktadır. Sözlü bölme ile başlayan a cümlesi, makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp, makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyini) perdesi ile sona ermiştir. Devamında gelen c cümlesi mi perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Sonrasında gelen c cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamış ve yine la perdesi ile sona ermiştir. Son cümle olan d cümlesi ise yeden ses olan sol(rast) perdesi ile başlayıp tekrar la perdesine gelerek sonlanmıştır. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Mersiye örneğidir.

3.135 Şaha Giderim Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞAHA GİDERİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Alınmış abdesti aman aldırırlarsa
Kılınmış namazı dostlar kıldırırlarsa
Sizde Şah diyeni aman öldürürlerse
Ben de bu yayladan Allah Şah'a giderim

Pir Sultan Abdal'ım amman dünya durulmaz
Gitti giden ömür geri dönülmez
Gözlerim de Şah yolundan ayrılmaz
Ben de bu yayladan amman Şah'a giderim

(Feyzullah Çınar'ın "Veda Bandı" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Şaha Giderim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın güçlüsü ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlayıp karar sesi la(dügah) perdesi ile sona ermiştir. Bu cümle iki kez tekrar edilmiştir.

Şiiri 13'lü hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir.

3.136 Şah-ı Merdan Coşa Geldi Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞAH-I MERDAN COŞA GELDİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Şah i mer dan co şa gel di sır rı a şı . kar ey le . di . . . Yağ mu ru yağ dı ran . be nim .

di ye Ö me . re söy le di Ol dem şim şek ya la bı . dı . ye di se ma gür . le di . .

Hem sa ki dir hem ba ki dir nur ı rah ma nım A li . . . A . . . li . . . A li A li

Şahı Merdan coşa geldi sırrı aşikâr eyledi
Yağmuru yağdıran benim diye Ömer'e söyledi
Ol dem şimşek yalabıdı yedi sema gürlüdi
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

Ömer vardı ol Muhammed katına eyledi beyan
Ali midir Ya Muhammed arş-ı âlâda gürlüyen
Çarkı gerdun elindedir sırrı hikmet söyleyen
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

Ol Muhammed buyurdu ki yektir Ali bir dedi
Hüvel evvel hüvel ahir her şeye gadir dedi
Aliye şek getirenler mutlaka kâfir dedi
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

Kün deyince var eyledi onsekizbin âlemi
Hem yazandır hem bozandır levh-ı mahfuz galemi
Dertlilerin dermanı yarelerin merhemi
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

Lahmeke lahme buyurdu cismim Ali demmike
Ali benim veçhim dedi zülcelalî rabbike
Hükmü baki adil handır ve la ilahe gayrûke
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

Sefil Ali'm akıl ermez hikmetine Ali'nin
Sarrafa olan kıymet biçer gevherine lalinin
Aşka maşuk göründü aklın aldı delinin
Hem sakidir hem bakidir nur-ı rahmanım Ali

(Fezullah Çınar'ın "Chants sacres d'Anatolie" albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hicaz

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+a2+b)

Şah-ı Merdan Coşa Geldi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlamaktadır. Sözlü bölme ile başlayan a cümlesi, makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile başlayıp, 6. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile sona ermiştir. Aynı cümle 3 defa tekrar edilmiştir. Eserin en tiz notası olan si(tiz segâh) perdesi üçüncü cümlede duyurulmuştur. Son cümle olan b cümlesi ise mi perdesi ile başlayıp la(dügâh) perdesi ile sona ermiştir. Bu eserin ezgisi farklıdır. Feyzullah Çınar eserin sözlerini kullanarak yeni bir beste ile tekrar okumuştur.

Şiiri 16'lı hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Sefil Ali'ye aittir. Ali'nin kim olduğu üzerine yazılmıştır.

3.137 Şehid-i Kerbela Geldi Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞEHİD-İ KERBELA GELDİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

The musical score is written in a single system with seven staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). The melody is written in a treble clef. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The second staff has a '3' above it, indicating a triplet. The third staff has a '6' above it, indicating a sextuplet. The fourth staff has a '9' above it, indicating a nonuplet. The fifth staff has a '11' above it, indicating an elevenuplet. The sixth staff has a '13' above it, indicating a thirteenuplet. The seventh staff has a '16' above it, indicating a sixteenuplet. The lyrics are written below the staves, with some words in parentheses and ellipses indicating continuation.

Biham dillah bu . mey da na . (Saz) . . . . .

Mıham meMıus ta fa . gel . . di (Saz) . . . . .

İkrar ettik birli ği . ne . . A li yül Mür teza gel di ca nan A lim . hey (Saz) . .

İkrar et tik birli ği . ne . A li yül Mür teza gel di hey . . . . .

Şehid-i Kerbela Geldi

Bihamdillah bu meydana
Muhammed Mustafa geldi
İkrar ettik birliğine
Ali'yül Mürteza geldi

Ali kırklara baş oldu
Hızır'a hem yoldaş oldu
Hasan Hüseyin gardaş oldu
Şehid-i Kerbela geldi

Kerbelada kan saçıldı
Neyleyim serden gecildi
Anda kevserler içildi
Sekahüm Rabbühüm geldi

Muhammed'e inen Kur'an
Okundu nezzel-el fırkan
Utunıp pirinden korkan
Öksüz oldu geda geldi

Köçek Abdal bir biçare
Nail oldu bu güftare
Niyaz eyledi o yare
Hemen Mansur dara geldi

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c)

Şehid-i Kербela Geldi isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesiyle başlayıp 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi de fa diyez perdesiyle başlayıp la(dügâh) perdesi ile bitmiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi ise makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlayıp la perdesi ile sona ermiştir.

Şiiri 8!li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Köçek Abdal'a aittir. Mersiye türü örneğidir.

3.138 Şeytandan Şefa'at Olmaz Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞEYTANDA ŞEFAAT OLMAZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

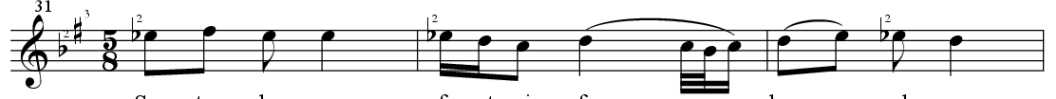
The musical score is written in treble clef, 3/8 time, and D major. It consists of seven staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The music is a continuous eighth-note melody. The second staff starts with a measure rest of 5 measures, then continues the melody. The third staff starts with a measure rest of 9 measures. The fourth staff starts with a measure rest of 13 measures. The fifth staff starts with a measure rest of 17 measures. The sixth staff starts with a measure rest of 21 measures. The seventh staff starts with a measure rest of 25 measures and ends with a double bar line and a 3/8 time signature.

Şeytanda Şefaht Olmaz - 2

Gel ya hu gel o sır ır ı faş . et me faş . et me

Şey tan dan şe fa at şı fa . . . . kar . ol maz

(Saz)

Konuş ken di ya ra nın la e . şin le konuş ma puşt .

ile_ na mus . . . ar . ol maz (Saz)

Konuş ken di ya ra nın la

e . şin le ca nan ey . . . . Konuş ma puşt ile na mus . a . ır maz

(Saz)

Şeytanda Şefaata Olmaz - 3

The image shows a musical score for the piece 'Şeytanda Şefaata Olmaz - 3'. It consists of three staves of music, each starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff begins at measure 59, the second at measure 63, and the third at measure 67. Each staff contains a series of eighth and sixteenth notes, with some triplets indicated by a '3' above the notes. The music is written in a single melodic line.

Gel yahı gel o sını faş etme
Şeytandan şefaata şıfa kar olmaz
Konuş kendi yaradınla eşinle
KONUŞMA PUŞT İLE NAMUS AR OLMAZ

Bülbül gül dalında evvel var iken
Koca dünya tek başına dar iken
Bir kişinin evvel vakti var iken
Sonra yoksul düşse gözü dar olmaz

Sümmani'yem eder sevdır sevilme
Halden bilmeyene sırnı deme
KONUŞTUĞUN YERE ÇOK GİDİP GELME
Kesilir mahabbet ihtibar olmaz

(Feyzullah Çınar'ın "Kerrar Aşkına" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 ve 9 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(Si-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b1)

Şeytanda Şefaat Olmaz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Feyzullah Çınar sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser sözel ve çalgısal bölümlerin tekrarından oluşmaktadır. Makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesiyle a cümlesi başlamıştır. Eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesi burada gösterilmiştir. Makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesinde mi bemol ile hicaz yapılarak farklı bir etki yaratılmıştır. İlk cümle re perdesi ile sona ermiştir. İkinci cümle si(segâh) perdesiyle başlamıştır. Yine re ile mi bemol perdesi kullanılmıştır. Re perdesi ile ikinci cümle sona ermiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi si perdesiyle başlamıştır. Aynı şekilde re üzerinde hicaz yapılarak re perdesi ile cümle sonlanmıştır. Çalgısal bölümlerin sonunda karar perdesi olan la(dügâh) perdesi duyurulmuştur.

Şiiri 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Sözleri Âşık Sümmanî'ye aittir. Nasihat konuludur.

3.139 Şu Âleme Bir Nur Doğdu Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞU ALEME BİR NUR DOĞDU

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Şu a le me . . . bir nur doğ . du .
Mu hammed doğ . du ğu . ge ce . . (Saz . . . .) . Ye şil gan dil
bur dan in di . . . Mu hammed doğ . du ğu . ge ce . . (Saz . . . .)
A li dost pi rim . dost . . . . Hak e ren ler giy . di post .
İ s te mem . at . . . las li ba . sı . . . Ba na ye ter . . . kır ka post .

Şu Aleme Bir Nur Doğdu - 2

41

Ya Mu ham med Ya A li dost . (Saz . . . . .)

Muhammed anadan düştü
Kafirlerin aklı şaştı
Bin kilise yere geçti
Muhammed doğduğu gece

Ali Ali merdan Ali
Gel bu derde derman Ali
Sen alemin tiğidsin
Hacı Beektâşi Veli

Huri kızları geldiler
Kundağın nurdan sardılar
Muhammed'e yüz sürdüler
Muhammed doğduğu gece

Ali dost pirim dost
Hak erenler giydi post
İstemem atlas libası
Bana yeter hırka post

Huri kızların hepsi
Tapdığı dinler tapusu
Açıldı cennet kapusu
Muhammed doğduğu gece

Ali Ali canan Ali
Candan cananımsın Ali
Bilmeyen bilmesin seni
Benim herşeyimsin Ali

Şah Hatayım der gardaşlar
Gözümden akıttım yaşlar
Secdeye indi ağaçlar
Muhammed doğduğu gece

Ali dost pirim dost
Hak erenler giydi post
İstemem atlas libası
Bana yeter hırka post

Makamı: Gerdaniye

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c)

Şu Âleme Bir Nur Doğdu isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser sözel ve çalgısal bölümlerin tekrarından oluşmaktadır. İlk cümle olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesiyle başlamıştır. Eserin en tiz notası olan la(muhayyer) notası burada gösterilmiştir. Makamın 7. derecesi ve 1. güçlü sesi olan sol(gerdaniye) perdesi sıkça kullanıldıktan sonra makamın 4. derecesi ve 2. güçlü sesi olan re(neva) perdesinde ilk cümle sona ermiştir. İkinci cümle olan b cümlesi re perdesi ile başlamış, la(dügâh) perdesi ile bitmiştir. Eserin 3. cümlesi olan c cümlesi ise 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlamış karar sesi olan la perdesi ile sona ermiştir. Eserde makamın inici özelliği görülmektedir. Aynı zamanda eser farklı müzik cümleleri perde perde aşağı doğru inerek karara gitmiştir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Şah Hatayî'ye aittir. Konusu Hz. Muhammed'dir. Peygamberin doğduğu geceden ve kendisinden övgüyle bahsedilmiştir. Bu özellikleriyle na't türünde bir eser örneğidir.

3.140 Şu Kanlı Zalımın Ettiği İşler Adlı Eserin Çözümlemesi

ŞU KANLI ZALIMIN ETTİĞİ İŞLER (BENİ)

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

§

Şu kan . lı za

lı mın et ti ği . . . iş ler (Saz . . . . .

. . . . .) Ga rip . bül bül gi bi . zar ağ

lar . . . be ni (Saz . . . . .

. . . . .) Yağ mur . gi bi ya ğ ar . ba . şı . ma . . . taş lar

Şu Kanlı Zalımın Ettiği İşler (Beni) - 2

29
(Saz . . . . .)

33
(Saz . . . . .) Dos tun bir tek gü lü . . öl dü . . rür . . be ni

37
be . ni be ni . ah be . ni . be . ni . be ni . dost be ni . .

41
be ni be ni (Saz . . . . .)

Dar günümde dost düşman bell'oldu
On derdim var idi şimdi ell'oldu
Ecel fermanı boynuma takıldı
Gerek asa gerek vurular beni

Pir Sultan Abdal'ım can göğe almaz
Haktan enrolmazsa irahmet yağmaz
Şu illerin taşı hiç bana değmez
İlla dostun gülü öldürür beni

(Feyzullah Çınar'ın "Nefes" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses (Sol-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+b)

Şu Kanlı Zalımın Ettiği İşler isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Feyzullah Çınar sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser sözlü bölme ve çalgısal bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamıştır. Karar sesi olan la(dügâh) perdesinde cümle sona ermiştir. Bu cümle üç defa tekrar edilmiş, ara melodilerde bağlama kullanılmıştır. Ardından b cümlesine geçilmiştir. Do perdesi ile başlayan b cümlesi sekilemeler eşliğinde ilerlemiş ve la perdesinde sona ermiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Sultan Abdal'a aittir. Zalimlerin yaptığı haksızlıklar ve zulüm eleştirilmektedir.

3.141 Tez Gel Adlı Eserin Çözümlemesi

TEZ GEL

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Az mı rah ey le dim gur bet el le ri E fen dim ca na nım ey . len me tez . . . . . gel . . . . .
Bun ca se ven le rin yo lu nu göz . . . . . ler .
Al lı ta ban ma hi gü ne şim tez . . . . . gel Bun ca se ven le rin yo lu nu .
göz . . . . . ler . Al lı ta ban ma hi gü ne şim . tez gel

Az mı rah eyledim gurbet elleri
Efendim cananım eylenme tez gel
Bunca sevenlerin yolunu gözler
Allı taban mah-ı güneşim tez gel

Dolaşma gurbeti ey şah-ı cihan
Yakıyor bağrımı dert ile hicran
Aldı yüreğimi gam ile figan
Derdimin dermanı lokmanım tez gel

Bize cevri eyleme ey nesl-i Ali
Koyma yüreğime derdi figanı
Ağlatma Sıtkı'yı Yakup misali
Gözleri Yusuf'um Kenan'ım tez gel

(Feyzullah Çınar'ın "Aşkan Çilesini" albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Tez Gel isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Kayıttta mey kullanılmıştır. Eser çalgısal girişle başlamıştır. Girişte Çınar'ın bağlamasına mey çalgısı eşlik etmiştir. Devamı sözel bölme ve çalgısal bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Feyzullah Çınar eseri okurken bağlamasını ve meyi susturmuştur. Sözlerin arasındaki çalgısal bölmelerin ilkinde mey ikincisinde bağlama ön planladır. Son kıta okunduktan sonra bitiş ezgisi ile eser bitmiştir. Bitiş ezgisi mey ile yapılmıştır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamış, en tiz ses olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Yine aynı cümle içerisinde fa diyez perdesi, fa(acem) perdesine dönmüştür. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi 2. derece olan si (segâh) perdesi ile sonlanmıştır. Diğer cümle olan b cümlesi 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlayıp karar sesi olan la(dügâh) sesi ile sonlanmıştır. Bu cümle iki defa tekrar edilmiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Özlem ve gurbet teması işlenmiştir.

3.142 Türk Ordusunun Kıbrıs'a Çıkışı Adlı Eserin Çözümlemesi

TÜRK ORDUSUNUN KIBRIS'A ÇIKIŞI

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

10
3
5
7
10
13
16

Jet ler ha va lan sın tanklar yü rü . sün (Saz) . . tanklar yü rü . sün (Saz) . .
Kıbrıs a da sı na . . gi ril me li dir . . . (Saz) . . . . .
Tür ke ka fa tu tan Yunan as ke . ri (Saz) . . he le as ke . ri . (Saz) . .

Türk Ordusunun Kıbrıs'a Çıkışı - 2

Jetler havalansın tanklar yürüsün
Kıbrıs adasına girilmelidir
Türk'e kafa tutan Yunan askeri
Biçilip yerlere serilmelidir

Kıbrısın toprağında taşında
Acısı okunur gözü yaşında
Gerek cephe gerek masa başında
Kati bir zafere erilmelidir

Size derim size canım yiğitler
Yalnız Kıbrıs ile bitmiyor dertler
Hükümete karşı üren köpekler
Vatanın dışına sürülmelidir

Derviş Kemal der ki birlik sağlana
Düşmanların eli dili bağlana
Senerin adamı Karaoğlan'a
Nobel'in ödülü verilmelidir.

(Fezullah Çmar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 10 Zamanlı

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b1)

Türk Ordusunun Kıbrıs'a Çıkışı isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eserin ilk girişinde sözlü olarak "Şanlı Türk Ordusunun Kıbrıs'a Çıkışı" cümlesini söylemiştir. Ardından saz ile giriş ezgisi gelmiştir. Eser sözlü bölme ve çalgısal bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eser boyunca arka planda top atışı ve mermi sesleri vardır. Bu seslerle eser boyu kahramanlık ve savaş ruhu verilmeye çalışılmıştır. Feyzullah Çınar sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamıştır. En tiz ses olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) sesi duyurulduktan sonra, 5. derecedeki mi(hüseynî) perdesinde cümle sonlanmıştır. İkinci cümle olan b cümlesinde fa diyez perdesi fa(acem) perdesine dönmüştür ve cümle fa perdesi ile başlamıştır. La(dügâh) perdesinde ise karar verilmiş ve cümle sonlanmıştır. Cümlelerin ikinci kez tekrarında mi bemol perdesi kullanılmış farklı bir etki yaratılmaya çalışılmıştır. Eser boyunca bazı kelime grupları tekrar edilmiştir.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Şiirin konusu ise Kıbrıs çıkarması ve Ecevit'e övgüdür. Şiirin sonunda Ecevit'e Nobel Ödülü verilmesi gerektiği iletilmiştir. Sıkça kullanılan -meli, -malı ekleriyle gereklilik vurgusu yapılmıştır.

3.143 Türk Silahlı Kuvvetleri Adlı Eserin Çözümlemesi

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Hüku met bir karar kıl dı hüku met bir ka rar kıl dı

Hücumbo ru la nı . çal dı (Saz) . . . . .

.Üçgünde kıb nı sı . al dı . Türsilah lı kuv vet . le ri

Jetler havada uçuyor
Düşman bozulmuş kaçıyor
Yeni bir çağır açıyor
Türk silahlı kuvvetleri

Tanklar Lefkoşe'ye girdi
Jetler Magosa'ya erdi
Masumlara ümit verdi
Türk silahlı kuvvetleri

Askerimiz kol geziyor
Düşmanı yıkıp eziyor
Kanıyla tarih yazıyor
Türk silahlı kuvvetleri

Derviş Kemal gerçek kelim
Gücümüzü gördü âlem
Size saygı size selam
Türk silahlı kuvvetleri

(Feyzullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(La-Fa)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Türk Silahlı Kuvvetleri isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir fakat sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Çalgısal bölmeler boyunca arka planda top, mermi, jet sesleri ve savaştaki insan seslerine yer verilmiştir. Böylece savaş ruhu yansıtılmaya çalışılmıştır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 5. derecesi olan mi(hüseynî) perdesi ile başlamıştır. Eserin en tiz sesi olan 6. derecedeki fa(acem) perdesi burada gösterilmiştir. Ardından 3. derecedeki do(çargâh) perdesine gidilerek ilk cümle sonlandırılmıştır. İkinci cümle olan b cümlesi la(dügâh) perdesi ile başlamış, do perdesi ile sona ermiştir.

Şiir 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Kıbrıs çıkarması konu edilmiştir.

3.144 Uyuma Vatandaş Adlı Eserin Çözümlemesi

UYUMA VATANDAŞ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Uyu mava tan daş uyan gaf letten (Saz) . . . . . Uyu mava tan daş

uyan gaf let ten Çek ti ği nüz bun ca . çileyet mezmi (Saz) . . . . .

Uyuma Vatandaş - 2

20
Ar tık kur tu la . lum bu ce ha let . ten

22
Oğ lun ka rın ki zın . kö le yet mez mi (Saz)

25

Uyuma vatandaş uyan gafletten
Çektiğimiz bunca çile yetmez mi
Artık kurtulalım bu cehaletten
Oğlun karn kızın köle yetmez mi

İşçi gardaş anladın mı haini
Tefeci burjuva yiyor payını
Hiç gördün mü böyle tilki oyunu
Desise numara hille yetmez mi

Çalışırsın yer altında kuyuda
Faşistler ister ki seni uyuta
Devrani aç susuz Anadolu'da
Paydos borusunu çalsak ötmez mi

(Feyzullah Çınar'ın "Hele Ulaş'a" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 9 Ses(La-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Uyuma Vatandaş isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Ey zahit bizi eyler ihtiram adlı eserin ezgisi aynen alınmıştır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamış, yine aynı cümlede eserin en tiz notası olan si(tiz segâh) perdesi duyurulmuştur. Makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile ilk cümle sona ermiş, bağlama ile karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. İkinci cümle olan b cümlesi 3. derece olan do(çargâh) perdesi ile başlamış, karar perdesi olan la perdesi ile sona ermiştir.

Şiir 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Devranî’ye aittir. Toplumu bilinçlendirmek amaçlı bazı uyarılarda bulunulmuş, nasihatler verilmiştir.

3.145 Vaiz Adlı Eserin Çözümlemesi

VAİZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Çı kıp ca mi min be ri ne U lu or ta at ma va iz

(Saz) . . . . .

Dik kat ey le söz le ri ne İ ki lik ya rat ma va iz

Vaiz - 2

14

(Saz)

16

Çıkıp cami minberine
İkilik yaratma vaiz
Dikkat eyle sözlerine
İkilik yaratma vaiz

Martavalla göz boyanmaz
Hararete kar dayanmaz
Güneş balçıkla sıvanmaz
Gel bizlere çatma vaiz

Boş kafana kavuk giyip
Hakk'ın vekiliyim deyip
Şol cenneti parselleyip
Cahillere satma vaiz

Bizimle çıkaman başa
Gel baltanı vurma taşa
Hak narında pişmiş aşa
Soğuk sular katma vaiz

Kemal gerçek sedasıyla
Der peygamber edasıyla
Huri gılman sevdasıyla
Yaş yerlere yatma vaiz

(Fezullah Çınar'ın "Eliteton Kaset 2015" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Çalgısal Bölme 4 Zamanlı – Sözel Bölme Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1)+B(b)

Vaiz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin çalgısal kısmı tek cümleden ve cümlenin tekrarından oluşmaktadır. Eserin çalgısal bölmesinin ilk cümlesi olan a cümlesi, makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile başlamış karar perdesi olan la(dügâh) perdesi ile sonlanmıştır. Aynı cümlenin çeşitlemesi tekrar edilmiştir. Eserin sözel kısmı olan b cümlesi ise makamın 2. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamıştır, yeden sesi olan sol(rast) sesi ile sona ermiştir. Eser ise karar sesi olan la perdesi ile sonlandırılmıştır.

Şiiri 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal’e aittir. Din yobazlarına cevaben yazılmıştır.

3.146 Var Mıdır Adlı Eserin Çözümlemesi

VAR MIDİR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

He le ci van yavru ne dal mış sın gaf le . . . . . te A cep bi
ze kūs kün lü ğün var mı . . . . . dır He le a nan a tan gel miş . gan ağ . lar sa . . . . na Gör . me
yi ūin in ti za rın var mı . . . . . dır He le ci van A lim var mı dır
var mı . . . . . dır . . . . . yav ru var mı dır var mı . . . . . dır

Hele civan yavru ne dalmışsan gaflete
Acep bize küskünlüğün var mıdır
Hele anan atan gelmiş gan ağlar sana
Görmeyişin intizarın var mıdır
Hele civan Ali'm var mıdır

Körpe guzularım kaldı ellerde
Kimi büyük kimi küçük ellerde
Yaraların gözgöz olmuş dillerde
Ol tabibin ilaçları var mıdır
Hele civan Ali'm var mıdır

Hele viran oldu bahçeler bağlar
Arap at ahırda kişneyip ağlar
Gelin yârin sinesine taş bağlar
Görmeyişinin intizarın var mıdır
Hele civan yavrum var mıdır

İhtiyar Bektaş'ı da saldım bu derde
Yavrum nasıl yatacaksın o guru yerde
Önümüze çektiler de set polat perde
Yarın mahşer günü görüş var mıdır
Hele civan yavru var mıdır

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 8 Ses(Sol-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+c)

Var mıdır isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Çınar sözleri okurken bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlamıştır. Makamın 4. derecesi ve güçlü sesi olan re(neva) perdesinde cümle sonlanmıştır. İkinci cümle olan b cümlesi 6. derecedeki fa diyez(eviç) perdesi ile başlamış, eserdeki en tiz ses olan sol(gerdaniye) perdesi burada duyurulmuştur. Ardından yine re perdesine dönmüş ve b cümlesi bitmiştir. Üçüncü cümle olan c cümlesi si perdesiyle başlamış ve karar sesi olan la(dügâh) perdesine gelinerek cümle sonlandırılmıştır.

Şiirde hece ölçüsü belirli bire düzende kullanılmamıştır. Bazı yerlerde 11'li bazı yerlerde 13'lü veya 9'lu ölçü kullanılmıştır. Konu olarak ölüm ve arkasından duyulan acı işlenmiştir. Ağıt türünde bir eserdir.

3.147 Veysel'e Ağıt Adlı Eserin Çözümlemesi

VEYSEL'E AĞIT

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bıyıl dız kay . di . ki . . . gü . ne şe . be del . . . . .

Yer yü zü . gök yü zü . yer ler . ağ . la sın . . . . .

Top rak toprak di ye . . . can verdi . . vey . sel . . Kaz malar kü . rek ler . . .

bel ler ağ la sın . . . bel ler . ağ la sın . . . (Saz) . . . . .

Gir di ği . mec li se . . . . . ı . şık sa çar dı . . . . . ı . şık sa çar dı . . . . .

Veysel'e Ağıt - 2

Bir yıldız kaydı ki güneşe bedel
Yeryüzü gökyüzü yerler ağlasın
Toprak toprak diye can verdi Veysel
Kazmalar kürekler beller ağlasın
Girdiği meclise ışık saçardı

Girdiği meclise ışık saçardı
Gönülden gönüle yollar açardı
Mızrabı kalpleri deler geçerd
Nağmeler dökülen teller ağlasın
Kalbi ah ağlarken gülerdi yüzü

Kalbi ah ağlarken gülerdi yüzü
Bakmadan görürdü her şeyi gözü
Millet timsal olsun onun son sözü
Dostlar hatırlasın diller ağlasın
Yunusların Emrahların diliydi

Yunusların Emrahların diliydi
Öncümüzdü hepimizin piniydi
O bizdendi ikimizden biriydi
Bizler ağlamazsak kimler ağlasın
Gemi yükün altı tanımaz engel

Gemi yükün aldı tanımaz engel
Hiç aman dinlemez acımız ecel
Gerçek âşık ölmez ölmedi Veysel
Ötmesin bülbüller güller ağlasın
Topraktı dünyada en sadık dostu

Topraktı dünyada en sadık dostu
Gün geldi Veysel'i bağrına bastı
Erbolan'ım der ki bir ozan sustu
Dağlar taşlar kuşlar yeller ağlasın

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Veysel'e Ağıt isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Eserin ilk cümlesi olan a cümlesi makamın 7. derecesindeki sol(gerdaniye) perdesi ile başlamıştır. Eserin en tiz notası olan la(muhayyer) perdesi burada duyurulmuştur. Si(segâh) perdesi ile ilk cümlelerin sözleri sona ermiştir. Saz ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiş böylece a cümlesi bitmiştir. İkinci cümle olan b cümlesi ise makamın güçlüsü olan ve 5. derecesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamıştır, la perdesinde sona ermiştir. Ezgisi Âşık Veysel'e ait olan Dost Dost Diye Nicesine Sarıldım isimli eserle aynı olmakla beraber küçük farklarla ayrılmıştır. Çınar, okuduğu her kıtanın sonuna bir sonraki kıtanın ilk dizesini ekleyerek devam etmiştir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Âşık Veysel'in özelliklerinden ve ölümünden bahsedilmiştir. Ağıt türünde bir eserdir.

3.148 Ya Ali Adlı Eserin Çözümlemesi

YA ALİ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bül bül olup beni der de düşürdün . . . der de . . . dü şür dün Der di min der ma nı sen sin ya A li sen sin . . . ya A li

Yol cu e dip be ni yo la dü şür dün . . . yo la dü şür dün Der di min der ma nı sen sin ya A li sen sin . . . ya A li

Bülbül olup beni derde düşürdün
Derdimin dermanı sensin ya Ali
Yolcu edip beni yola düşürdün
Derdimin dermanı sensin ya Ali

Mahrum etme beni güle eriştir
Yolda koyma bir menzile ulaştır
Bir katreyim bir ummana kavuşturdun
Derdimin dermanı sensin ya Ali

Pervaz edip oda yandıran sensin
Gene bu devranı döndüren sensin
Susuz olanları kandıran sensin
Derdimin dermanı sensin ya Ali

Pir Mehmed'im aşktan haber duyalı
Dost elinden nasibini alalı
Ağlar deli gönül yürek yaralı
Derdimin dermanı sensin ya Ali

(Fezullah Çınar'ın "Ya Dost" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 4 Ses(La-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Ya Ali isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ile başlayıp, sonrasında çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Feyzullah Çınar eserin sözlerini söylerken bağlamasını susturmuştur. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile sözel bölmeye giriş yapmıştır. Makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesinde a cümlesini bitirmiş, yine si perdesi ile b cümlesine başlangıç yapmıştır. Ardından la(dügâh) perdesine gelerek kararı duyurmuştur. Sözler eşliğinde eseri sonlandırmıştır.

Şiir 11’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Pir Mehmed’e aittir. Şiirin ana teması Hz. Ali üzerinedir. Ali sevgisi dile getirilmiştir.

3.149 Ya Hızır Adlı Eserin Çözümlemesi

YA HIZIR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Be nim sev . di ği min (Saz . . .) ş i . rin . söz
le ri (Saz . . .) Bü . yü dü si nem . de (Saz . . .) ne . hal . ler
ol du (Saz . . .) Ka . rın ca yü kü nü . (Saz . . .) fil . çek . mez
ol du (Saz . . .) Az . dı za man . az . dı (Saz . . .) ne . çağ . lar
ol du (Saz . . .) ya lu zır ya lu zır ya lu zır (Saz . . .) ne . çağ . lar

Ya Hızır - 2

29
ol du (Saz . . .) (Saz . . . . .)

33
Ta lip gel . mez ol du (Saz . . .) pir ne . . . fe

37
si ne (Saz . . .) E lin a . lip dik mez (Saz . . .) ol du ğu . ya

41
zi na (Saz . . .) Dağ . lar sin di te pe (Saz . . .) ler . göl . ge

45
si ne (Saz . . .) Bü . yü dü göl ge ler (Saz . . .) ne . dağ . lar

49
ol du (Saz . . .) ya lu zir ya lu zir ya lu zir (Saz . . .) ne . dağ . lar

53
ol du (Saz . . .) (Saz . . . . .) Ta lib dir . ben

57
ni yim (Saz . . .) el . den . sal ma yan (Saz . . .) Bah . ri gi bi .

Ya Hızır - 3

61
um man (saz . .) la . ra . dal ma yan (Saz . .) Ev . vel ar ka

65
sı na (Saz . .) lur . ka . bul ma yan (Saz . .) At . las li bas

69
gi yip (Saz . .) ne . bey . ler ol du (Saz . .) (Saz . . . . .)

73
. . . . .) Ne si mi yüz zül dü . (saz . .) Man sur . a

77
sil di (Saz . .) A li dül dü le bin di (Saz . .) küf far . ba

81
sil di (Saz . .) Ni ce u lu s u . lar . (saz . .) ark . dan .

85
ke sil . di (Saz . .) Ak . dt kör pı nar lar (Saz . .) ne . çay .

89
lar ol du(Saz . .) ya lu zır ya lu zır ya lu zır(Saz . .) ne . çağ . lar ol du(Saz . .)

(Fezullah Çınar'ın "Kerrar Aşkına" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+a'+a'+a')

Ya Hızır isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin tek cümlesi vardır. Tüm eser bu tek cümle üzerinden ilerlemektedir. Cümle bazı motifleriyle küçük farklar gösterse de genel olarak tüm ezgi boyunca aynı gidişatta ilerlemektedir. Hüseyinî makamının ilk perdesi olan la(dügâh) sesi ile başlayan eserde cümle yine la sesi ile sona ermektedir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Semah niteliğinde bir eserdir. Sebahat Akkiraz, Musa Eroğlu gibi sanatçılar da bu eseri albümlerinde seslendirmiştir.

3.150 Yar Cefasıdır Adlı Eserin Çözümlemesi

YAR CEFASIDIR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Ser ma ye yi aş kı (Saz . . .) a rar san . za . hid . (saz . . .)

A şı kın . çek ti ği (Saz . . .) yar ce fa sı . dır (Saz . . .)

Ba de nuş et ti ği (Saz . . .) so rar san . za . hid . (Saz . . .)

Ha ra bat . eh . li nin (Saz . . .) dem ği da sı . dır (Saz . . .)

Ne çare çekmeli aşk-ı serencam
Dosttan gelen sitem ikramdır ikram
Coşkun sada ile çalıp çağırışmam
Meyl-i dünya değil aşk dalgasıdır

Muhabbet şem'ine yangın Kemâli
Hakikat bahrine dalgın Kemâli
Uslanır sanmayın mecnun Kemâli
Beş nokta üç harfin budasıdır

(Feyzullah Çınar'ın "Kerrar Aşkına" adlı albümüünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses (La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Yar Cefasıdır isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamıştır. La(dügâh) perdesine gelerek sonlanmıştır. İkinci cümle olan b cümlesi makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlamış yine la perdesine dönülerek karar sesi olan la duyurulmuştur. Eser çalgısal giriş, sözel bölüm ve ara melodiler boyunca bu şekilde ilerlemiştir. Motiflerdeki değişimlerle tek düze olmaktan çıkmıştır.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Aşk, sevgi teması işlenmiştir.

3.151 Yavaşça Adlı Eserin Çözümlemesi

YAVAŞÇA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Do la . . . ni do la ni ge lir . . . (Saz) . . . . .

Ö lüm ya vaş ça ya vaş ça (Saz) . . . . .

Ka lem . . a lıp . . yaz der di mi . . Gü lüm ya vaş . . ça ya vaş ça

(Saz) . . . . .

Yavaşça - 2

Yavaşça - 3

61

Kırıldı kadem kalkmaz Kolum yavaşça yavaşça

Dolamı dolamı gelir
Ölüm yavaşça yavaşça
Kalem alıp derdimi
Gülüm yavaşça yavaşça

Söyünmüyor bir dem narım
Sevda oldu öz diyarım
Güz dedi geçti baharım
Selim yavaşça yavaşça

Sevdiğim bu yana bakmaz
Kaş eğip kipiğin yıkmaz
Kııldı kanadım kalkmaz
Kolum yavaşça yavaşça

Garip gönlüm durmaz oldu
Gözüm irak görmez oldu
İşe güce varmaz oldu
Elim yavaşça yavaşça

Bu dünyaya güvenilmez
Ölmeyince kan kesilmez
Meslekî'm artar eksilmez
Zulüm yavaşça yavaşça

(Feyzullah Çınar'ın "Uzelli" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 7 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Sol-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a')

Yavaşça isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi, makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesi ile başlamaktadır. La(dügâh) perdesi ile sonlanmaktadır. Eser boyunca bu cümle tekrar edilmektedir. Sadece Mi bemol perdesi kullanarak üçüncü ve beşinci kıtada farklı müzikal etki yaratılmıştır. Cümle sonları puandorgludur.

8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Meslekî'ye aittir. Ölüm teması ve sevgili teması işlenmiştir.

3.152 Yaz Gelip Adlı Eserin Çözümlemesi

YAZ GELİP (SAKIN)

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yaz ge . lip de . . . beş ay . . . . la . rı do ğun . . ca

(Saz) . . . . . Akar boz bu . . . la . . . nık . . .

Yaz Gelip(Sakın)-2

se lin den . . . sa . . . kın . . . . . Akar boz bu . . . . .
la . . . nk . . . . . se . lin den . . . sa . . . kın . . . . . (Saz) . . . . .
Kim se bil mez . . gur . . bet . . . . . el de ah . . va . . . lim . . . . .
Sendur va ta nun . . dan . . . e . lin den . . sa . kın . . . . (Saz) . . . . .
Sen dur va ta . . nun . . dan . . . e . lin den . . sa . . kın . . . . .
(Saz) . . . . .
(Saz) . . . . .

(1)

Yaz gelip de beş ayları doğunca
Akar boz bulanık selinden sakın
Kimse bilmez gurbet elde ahvalim
Sen dur vatanından elinden sakın

(2)

İnsanın kötüsü eylikden bilmez
Kursaksıza öğüt versen de almaz
İnsan çiğ süt emmiş itimat olmaz
Kapıda hizmetkâr kulundan sakın

(3)

Kötü insan doğru gitmez yoluna
İyi insan hoş geçinir diline
Elini sunma ki gardaş hoyrat gültüne
Dikeni var batar elinden sakın

(4)

Karac' oğlan der ki eğle gönltünü
Elinden bırakma sadık yârini
Kimse bilmez ahvalini halini
Yakınında olan komşundan sakın

(Feyzullah Çınar'ın "Bu Nasıl Gurbettir" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 5 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Yaz Gelip isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlamıştır. Eserdeki en tiz ses olan 8. derecedeki la(muhayyer) perdesi bu cümlede duyurulmuştur. Ardından cümle, makamın 4. derecesi olan re(nevâ) perdesi ile sona ermiştir. Saz ile karar perdesi olan la(dügâh) perdesine gelinmiştir. İkinci cümle olan b cümlesine giriş, makamın güçlü sesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamıştır. La perdesi ile sonlandırılmıştır. İkinci cümle iki kez tekrar edilmiştir.

Şiir 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Karacaoğlan'a aittir. Nasihat konusu işlenmiştir.

3.153 Yılmaz Yılmaz Adlı Eserin Çözümlemesi

YILMAZ YILMAZ

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

5
9
13
17
21
25

Cep he den cep
he ye ko şar Bi zim genç ler yıl maz yıl maz (Saz . . . .)
De niz ler da ğ la nı a şar Bi zim genç ler yıl maz yıl maz
(Saz . . . .) Yıl maz . yıl . maz do ğu . yıl . maz

Yılmaz Yılmaz - 2

29

Ba ti yıl maz ku zey yıl maz Yıl maz yıl maz gü ney yıl maz

33

(Saz . . . .) Bi zim genç ler kork maz kork maz

Beşli martın belindedir
Demokrasi yolundadır
Keleğçeler kolundadır
Bizim gençler yılmaz yılmaz

Umut bizim yiğitlerden
Yiğitler korkmaz itlerden
Kan dökülse hudutlardan
Bizim gençler yılmaz yılmaz

Zaman ile yurt sevdası
Sürer yobazla kavgası
Kurulsa idam sehpası
Bizim gençler yılmaz yılmaz

(Feyzullah Çınar'ın "Hele Ulaş'a" adlı albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 5 Ses(Sol-Re)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b)

Yılmaz Yılmaz isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmede bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesi makamın 2. derecesi olan si(segâh) perdesi ile başlamaktadır ve yine si perdesi ile cümle bitmektedir. Eserin diğer cümlesi b ise la(dügâh) perdesi ile başlayıp 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile bitmiştir. Marş niteliğinde olan bu eserin ezgisi aynı motiflerin tekrarlarıyla oluşturulmuştur. Do perdesinde puandorg yapılmıştır. Ardından saz ile la perdesine gelinmiştir. Devamında ise makamın yedeni sol(rast) perdesi ile başlayan motif, si(segâh) perdesinde karara ulaşmıştır.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Kahramanlık temalı, siyaset içeriklidir.

3.154 Yirmi Dört Ayar Aleviyim Adlı Eserin Çözümlemesi

YİRMİ DÖRT AYAR ALEVİYİM

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Kim li ği . . . mi . ba na (Saz). . .

sor ma . . . mü na fik (Saz). . . Aya rım . . . yir . midört (Saz). . .

a . le . . . vi . yinben (Saz). . . Gü ru . hu . . na . ci den (Saz). . .

ge . . li . yor . . nes lim (Saz). . . ge . . li . yor . . nes lim (Saz). . .

Yirmi Dört Ayar Aleviyim - 2

Kimliğimi bana sorma münafık
Ayanım yirmi dört aleviyim ben
Güruhu naciden geliyor neslim
Ayanım yirmi dört aleviyim ben

Aranım her şeyi ben insanlıkta
İnsanlık esrarı gizli bir nokta
Bana sual sorma kalırsın alta
Ayanım yirmi dört aleviyim ben

Sen kim olursan ol sorulmaz benden
Senin felsefene ben asla girmem
Ehl-el-beytten başka mezhep tanımam
Ayanım yirmi dört aleviyim ben

Senin gibi Hakk'ı gökte aramam
Vicdanımda olan Hakk'a kulum ben
İnsandan gayrıya ben secde kılmam
Ayanım yirmi dört aleviyim ben

Hakk'ın birliğine asla şüphem yok
Softa sözlerine çoktan karnım tok
Feyzullah der insanlıktan üstün yok
Ayanım yirmi dört aleviyim ben

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: 4 Zamanlı

Ses Genişliği: 6 Ses(Re-Si)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a'+b+a)

24 Ayar Aleviyim isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde çoğunlukla bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin sözel bölümünün a cümlesinde Çınar; uşşak makamın 7. derecesi olan sol(gerdaniye) perdesi ile ezgiye başlamıştır. 5.derecedeki mi(hüseyinî) perdesinde asma kararı duyurmuştur. Bu cümleyi iki defa tekrarın ardından b cümlesine geçmiştir. Makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesi ile başlayan b cümlesi, makamın 8. derecesindeki la(muhayyer) perdesini ve türküde en tiz ses olan 9. derecedeki si(segâh) perdesinin ardından sol perdesinde asma karar göstermiştir. Daha sonra a cümlesi tekrar edilerek mi perdesinde karar duyurulmuştur. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Alevi kimliği üzerine yazdığı bu şiirde Feyzullah Çınar, "Yirmi dört ayar aleviyim." cümlesini sıkça kullanmıştır. Teşbih(Benzetme) söz sanatını kullanan Çınar, Alevi kimliğini altına benzeterek, yirmi dört ayar altında olduğu gibi kendi kimliğinin de saf, orijinal, katıksız olduğundan bahsetmiştir.

3.155 Yirminci Asırda Adlı Eserin Çözümlemesi

YİRMİNCİ ASIRDA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yeşil Kıbrıs . . . . a da sına . . . . Vardık yir min ci a . sır da .

(Saz) . . . . Soydaş lann . . . . ya ra sını . . . Sardık yir min

ci a . sır da . (Saz) . . . . Soydaş la rın_ ya ra sı nı .

. sar dık yir min ci a . sır da . . . . (Saz) . . . .

Yirminci Asırda - 2

Yeşil Kıbrıs adasına
Vardık yirminci asırda
Soydaşların yarasını
Sardık yirminci asırda

Süngü veda etti kın'a
Düşmanlar döndü şaşkına
Rumlara Allah aşkına
Vurduk yirminci asırda

Tuttuk Gime yollarını
Ezdik Yunan döllerini
Kopillerin bellerini
Kırdık yirminci asırda

Bulduk birlik hesabını
Tuttuk Yunan kasabını
Mezalimin hesabını
Sorduk yirminci asırda

Artık bitti büyük illet
Sarmaş dolaş oldu millet
Çok kuvvetli bir hükümet
Kurdık yirminci asırda

Derviş Kemal erlik özde
Türk milleti şimdi gözde
Halka verdiğimiz sözde
Durduk yirminci asırda

(Feyzullah Çınar'ın "Kıbrıs" albümünden notaya alınmıştır.)

Makamı: Uşşak

Usûlü: 2 Zamanlı

Ses Genişliği: 8 Ses(La-La)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+b+b1)

Yirminci Asırda isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; uşşak makamın 6. derecesi olan fa diyez(eviç) perdesinden sözel bölmenin ezgisine başlamıştır. Eserdeki en tiz ses olan la(muhayyer) perdesini göstermiş, devamında cümle sonunda makamın güçlü perdesi 4. derecedeki re(neva) sesinde asma kalış göstermiştir. Daha sonra yine a cümlesini tekrarın ardından b cümlesine mi(hüseyinî) perdesiyle başlamıştır. Bu cümleyi la(dügâh) perdesi ile sonlandırdıktan sonra aynı cümlelerin çeşitlemesinin tekrarı ile ezgiyi sonlandırmıştır.

Şiiri 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Sözleri Derviş Kemal'e aittir. Konusu ile Kıbrıs çıkarması ile ilgilidir. Kahramanlık temalı bir şiidir.

3.156 Yitirdim Yavrumu ay Kenarında Adlı Eserin özümlemesi

YİTİRDİM YAVRUMU ÇAY KENARINDA

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Bir ku zu da taş di bin de me li yor Fır ga tı da da . . . ğı . . .

ta şı de li yor . . . Kom şu lar da bu . . . la . ma mış

ge li yor Yi tir dim yav ru yu . ay ke na rın da

Bir kuzu da taş dibinde meliyor
Fırgatı da dağı taş deliyor
Komşular da bulamamış geliyor
Yitirdim yavruyu çay kenarında

Askerde mektubumu yazayım
Ölü değil mezarımı kazayım
Atatürk'e bir telgraf yazayım
Yitirdim yavruyu çay kenarında

Dağlara çıktım da seyipler gibi
Yavrusun yitirmiş geyikler gibi
Ne dereler goydum ne de taş dibi
Yitirdim yavruyu çay kenarında

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 5 Ses(La-Mi)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+a2+b)

Yitirdim Yavrumu Çay Kenarında isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal girişle başlayıp sözel bölmenin ve çalgısal bölmenin tekrarları ile devam etmektedir. Tek bölümlü olan bu eserin a cümlesinde Çınar; uşşak makamın 3. derecesi olan do(çargâh) perdesi ile ezgiye başlamıştır. Eserdeki en tiz ses olan makamın 5. derecesi mi(hüseynî) perdesini duyurduktan sonra cümleye makamın güçlüsü re(neva) perdesi ile son vermiştir. Aynı cümleyi üç kez tekrarın ardından b cümlesine geçmiştir. Makamın ilk sesi olan la(dügâh) perdesi ile b cümlesine başlamıştır ve yine la perdesi ile kararı duyurmuştur. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Ağıt niteliği taşıyan bu şiir yavrusunu kaybetmiş, onun ölümünün ardından yazılan bir şiir olarak kendini göstermektedir.

3.157 Yol Üstünde Mezarım Var Adlı Eserin Çözümlemesi

YOL ÜSTÜNDEN MEZARIM VAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yol . . . üs . . . tün den . me . za . . . rım . var . . . Me .
za . rı mı . ka . za . . . nim var . . . Sa . bir . . ey le . za . lim
. . . fe . lek . Gur bet . . . el . . . de ge . ze nim var

Yol üstünden mezarım var
Mezarımı kazanım var
Sabır eyle zalim felek
Gurbet elde gezenim var

Çamşır derler ilimize
Bülbül konar gülümüze
Anne sütün helal eyle
Bugün misafirsin bize

Ben atımı salamadım
Dizginini alamadım
Sabır eyle zalim felek
Muradımı yeremedim

Makamı: Uşşak

Usûlü: Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a+a1+a2+b)

Yol Üstünden Mezarım Var isimli eseri Feyzullah Çınar elektro bağlama eşliğinde seslendirmektedir. Eser çalgısal giriş ve sözel bölmeden oluşmaktadır. Çalgısal giriş kısmı mey ile yapılmıştır. Daha sonraki söz aralarındaki çalgısal ezgilerde bağlama kullanılmıştır. Çınar eserin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Bu eserin kaydında diğerlerinden farklı olarak elektro bağlama kullanılmıştır. Eserin sözel kısmı uşşak makamının 5. derecedeki sesi olan mi(hüseyinî) perdesi ile başlamaktadır. Eserdeki en tiz ses olan 7. derecedeki sol(gerdaniye) sesi duyurulduktan sonra makamın güçlü sesi ve 4. derecesi re(neva) perdesinde asma kalış yapılmıştır. Aynı cümlenin üç defa tekrarının ardından b cümlesine geçilmiştir. Makamın 2. derecedeki sesi olan si(segâh) perdesi ile başlayan b cümlesi, la(dügâh) sesi ile sonlandırılmış böylece karar verilmiştir. Söz ve müzik Feyzullah Çınar'a aittir.

Şiiri 8'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Konusunda Çamşılı'ya özlem ve felekten biraz daha sabır ve zaman istemi vardır.

3.158 Zar Ağlar Adlı Eserin Çözümlemesi

ZAR AĞLAR

Notaya Alan:
Canan TÜRKER GÖNÜL

Yürt ku rar sa kar ga gül bah çe si . . ne (Saz) . . . . .

Har dü şer . gon ca ya bül bül zar ağ . lar . . . (Saz) . . . . .

Ki ş i söz bil mez se a rif çe si . ne . . Hay dar (Saz) . . . . . Mec lis pe ri

ş an . dır ma kam zar ağ . lar . . . ağ . lar (Saz) . . . . . Mec lis

Zar Ağlar - 2

24

pe ri şan . dır ma kam zar ağ . lar ağ . lar

26

(Saz)

28

34

Yurt kurarsa karga gül bahçesine
Har düşer goncaya bülbül zar ağlar
Kişi söz bilmezse arifçesine
Meclis perişandır makam zar ağlar

Her yeveli atı rahvan sanırsan
Doru derde düşer yolla zar ağlar
Yılan yavrusunu bağıra basarsan
Özün zehirlenirsin en zar ağlar

Hatib olmayanlar yazarsa yazı
Kâğıt bıkar candan kalem zar ağlar
Ehlin bilmeyenler çalarsa sazı
Teller aciz kalır düzen zar ağlar

Deve dikeninden çiçek olursa
Sümbül boyun bükür çiğdem zar ağlar
Bade kadehine sirke konursa
Dilde lezzet biter sohbet zar ağlar

Kul Rabia yine bugün çok üzgün
Diyemez derdini gözü zar ağlar
Gerçek söyleyeni ederler sürgün
Dizinde derman yok özü zar ağlar

(Fezullah Çınar'ın "Kerra Aşkına 3" albümünden notaya alınmıştır)

Makamı: Hüseyinî

Usûlü: Çalgısal Bölme 2 Zamanlı - Sözel Bölme Serbest

Ses Genişliği: 7 Ses(La-Sol)

Karar Sesi: La

Biçimi: A(a)+B(c+d)

Zar Ağlar isimli eseri isimli eseri Feyzullah Çınar bağlaması eşliğinde seslendirmektedir. Sözlü bölmelerde bağlamasını susturmuştur. Eser çalgısal bölme ve sözel bölmenin tekrarlarından oluşmaktadır. Çalgısal bölme 2 zamanlı, sözel bölme ile serbest zamanlıdır. Eserin çalgısal kısmı tek cümleden oluşmaktadır. Hüseyinî makamının 5. derecesi ve güçlüsü olan mi(hüseyinî) perdesi ile ezgi başlamıştır. Makamın ilk sesi olan la(dügâh) perdesi ile ilk cümle sonlanmıştır. Eserin sözel kısmı 7. derecedeki sol(gerdaniye) perdesi ile başlamıştır. Mi perdesinde puandorg vardır. Ardından ezgi yine sol perdesi ile devam etmiş makamın 4. derecesi olan re(neva) perdesinde cümle bitmiştir. Saz ile beraber karar sesi olan la sesine dönmüştür. Böylece sözlü bölümün ilk cümlesi tamamlanmıştır. İkinci cümlesi ise 3. derecedeki do(çargâh) perdesi ile başlamıştır. Sözler 2. derecedeki si(segâh) perdesinde sona ermektedir. Saz ile karar sesi olan la sesine gidilerek karar duyurulmuştur.

Şiiri 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Sözleri Kul Rabia'ya aittir. Şiirde nasihat verme ve bazı durumlardan yakınma söz konusudur. Ayrıca olması ihtimal olan bazı olaylar örnek verilerek karşılaşılabilecek sonuçlar aktarılmıştır.

SONUÇ

Anadolu sahasında âşıklık geleneği, yüzyıllardır süregelen bir gelenektir. Bu geleneğin içinde birçok önemli âşık yetişmiştir. 20. yüzyıl âşıklık geleneği içinde önemli bir yeri bulunan halk ozanı Feyzullah Çınar, geleneğin önemli temsilcilerinden biridir. Kendinden önceki âşıkların usta malı eserlerinden beslenerek kendinden sonraki âşıklara birçok önemli eser bırakan Feyzullah Çınar, kültürel mirasımızın önemli taşıyıcılarından biri olmuştur.

Feyzullah Çınar'ın müzik ile tanışması aile ortamında gerçekleşmiştir. Babasının müziği çok seven biri olması ve küçük yaşta Çınar'a saz alıp onu bu yola teşvik etmesi, ozanın müzik yaşamına ilk adımlarını çok erken atmasına vesile olmuştur. Ayrıca Alevi-Bektaşî kültürü içinde yetişmesi, cem törenlerinde bulunması, Alevi dedelerinin yanında yetişmesi, onun bu kültür ile etkileşimine ve bu etkileşimin sanatında derin izler bırakmasına neden olmuştur. Doğup büyüdüğü yer olan Sivas'ın çokça âşık yetiştiren bir yer olması, ozanın sanatını geliştirmesi, kültürel dokudan beslenmesi ve kültürel mirasın devamlılığı açısından pek çok olanak sağlamıştır. Kendinden önceki âşıkların verdiği eserler, Çınar için birer ilham kaynağı olup ayrıca repertuarını genişletmesinde yardımcı olmuştur. Usta-çırak ilişkisi içerisinde şekillenen süreçte Feyzullah Çınar'ın bilinen bir ustası yoktur. Ayrıca bade içtiğine dair bir bilgiye rastlanmamıştır. O, kendisinden önceki âşıklardan, Alevi kültüründen ve doğduğu toprakların kültürel dokusundan beslenerek harmanlanmış ve eserlerini üretmiştir. Yazdığı şiirlerde mahlas olarak kendi ismini kullanmayı tercih etmiştir.

Feyzullah Çınar Alevi-Bektaşî geleneği ve kültürünü eserlerinde de yoğun bir şekilde işlemektedir. Bu kültürün mersiye türünde örnekleri ozanın repertuarında önemli bir yere sahiptir. Ozanın okuduğu 17 adet mersiye örneği vardır. Diğer eserlerinde toplumsal konuları, dini temaları, adalet, sevgi, insanlık, doğa gibi evrensel konuları da ele almıştır. Eserlerinde toplumsal sorunları, adaletsizlikleri, halkın fakirliğini ve zorlu yaşam koşullarını, yaşanan acıları da dile getirmiş, halkın sözcüsü olma görevini üstlenmiştir. Eserlerinde kullandığı sert söylemler ile adaletsizliğe karşı olan duruşunu, duygu ve düşüncelerini daha güçlü bir şekilde ifade etmiştir. Kimi zaman sert bir dil ve eleştirel bir üslupla siyasi ve toplumsal tenkitte bulunmuş, sesini daha gür bir şekilde çıkartarak korkusuzca adaletsizliğe dikkat çekmiş; kimi zaman da lirik bir üslup

benimseyerek derin duygusal acılarını ve hayal kırıklıklarını, toplumun fakirliğini, ezilmişliğini, sosyal eşitsizlikleri eserlerinde işlemiştir.

Çınar, şiir yazımında kendisinin de ifade ettiği gibi ön planda değildir. Genellikle başka şairlerin veya âşıkların eserlerini bestelemiştir. Onların şiirlerini kendi şiirlerinden daha ustaca gördüğünü dile getirmiştir. Kendi yazdığı şiirlerde ise açık ve net bir dil kullanmıştır. Kimi zaman çarpıcı imgelere yer vermiş, kimi zaman da eski kelimeler kullanmıştır. Şiirlerinde duygusal yoğunluk ön plandadır.

Müziğinde ustaca çaldığı sazı onun en önemli çalgısı olmuştur. Albüm, plak ve video kayıtlarını sazı eşliğinde almış, nadiren mey, bir eserinde de klarnet çalgısını kullanmıştır. Konser ve katıldığı etkinliklerde de farklı çalgılar kullanmamıştır. Saz çalarken kullandığı teknikler Türk halk müziğine özgüdür. Yöresel tavır ve çalım teknikleri ön plandadır. Bozuk düzen ve kısa sap düzenini birlikte kullanmıştır. Eserlerinin sözlerini okurken bağlamasını susturmuştur. Cümle sonlarında yaptığı puandorglarla kendine has bir müziksel üslup oluşturmuştur. Güçlü bir söyleyiş tarzı ve sazına hâkimiyet vardır. Feyzullah Çınar'ın müziği insanlığın ortak duygu ve değerlerini yansıtarak kültürel ve sosyal sınırları aşan evrensel bir dil oluşturmuştur.

Makamsal olarak en çok hüseyinî makamını tercih etmiş; uşşak, karcığar, saba, hüzzam, hicaz, gerdaniye gibi makamları da kullanmıştır. Farklı makamlar kullandığında ise o makamın karar sesi la(dügâh) perdesi olmasa dahi, ozan la perdesinde karar vermiş, eserlerinin tamamını la perdesi ile sonlandırmıştır. Ozanın eserlerinin 93'ü hüseyinî makamı, 49'u uşşak makamı, 8'i muhayyer makamı, 4'ü karcığar makamı, 1'i hüzzam makamı, 1'i saba makamı, 1'i hicaz makamı, 1'i gerdaniye makamıdır. Usûl bakımından değerlendirildiğinde ise; 45'i serbest zamanlı, 31'i 4 zamanlı, 22'si 2 zamanlı, 16'sı karma, 12'si 7 zamanlı, 11'i 5 zamanlı, 11'i 10 zamanlı, 5'i 9 zamanlı, 3'ü 8 zamanlı, 1'i 12 zamanlı, 1'i 6 zamanlıdır.

Feyzullah Çınar, dönem dönem farklı şehirlerde yaşamış, ülkenin birçok kentinde konserler vermiş, tanınmış, geniş bir dinleyici kitlesine ulaşmış, bu yönüyle mahalli olmaktan çıkmış ulusal düzeyde tanınan bir sanatçı hâline gelmiştir. Avrupa'ya gidişinin ardından, Türkiye dışında da tanınan, ilgi gören bir sanatçı olmuş, uluslararası âşık boyutuna ulaşmıştır. Avrupa'da geçirdiği süre zarfında, farklı kültürler arasında köprü olma görevini üstlenmiştir. Uluslararası düzeyde tanınarak eserlerini ve kendisini geniş bir dinleyici kitlesine benimsetmiştir. Erken yaşta vefat etmesine rağmen

arkasında zengin bir kültürel miras bırakmıştır. Eserleri Alevi-Bektaşî kültürünü yaşatmaya devam etmektedir. Halk müziği ve âşıklık geleneği ile ilgilenenler tarafından ozanın bıraktığı miras ve sanatı, kültürel hazinenin en değerli parçalarından biridir. Feyzullah Çınar, yaşadığı dönemin sosyal, kültürel ve siyasi dinamiklerini eserlerinde yansıtarak toplumun ortak hafızasını oluşturmakta katkı sağlamıştır. O; hem geçmişin hem de geleceğin sesi olarak toplumu etkilemeye, bizlere ilham kaynağı olmaya ve kültürel yapı taşlarından biri olarak varlığını sürdürmeye devam edecektir.

KAYNAKLAR

- Alay, O., & Şahin, M. (2020). Sözlü Gelenek Öznesi Olarak Saz Şairi / Âşık / Halk Şairi Terimleri ve Karakteristik Özellikleri. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, 97-102.
- Artun, E. (2010). *Âşık Edebiyatı Metin Tahlilleri*. İstanbul.
- Aslan, E. (2018). *Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aslan, F. (2007). Âşık Edebiyatı Usta-Çırak Geleneği İle Geleneksel Osmanlı Türk Müziği Meşk Usulünün Karşılaştırılması. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, (s. 245). Ankara.
- Balkılıç, Ö. (2009). *Cumhuriyet, Halk ve Müzik-Türkiye'de Müzik Reformu 1922-1952*. Ankara: Tan Kitabevi Yayınları.
- (tarih yok). *Çınar gibi bir ses, yeniden*.
- Çınar, H. (tarih yok). Ozan: Feyzullah Çınar. *Ozanlarımız*, 28.
- Duymaz, A., & Şahin, H. İ. (2023). Halk Şiirinde Tür ve Şekil. M. Ö. ğuz içinde, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (s. 259). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Duymaz, A., & Şahin, H. İ. (2023). Halk Şiirinde Tür ve Şekil. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (s. 260). içinde Ankara.
- Düzenli, P. (2014). *İslâm Kültür Tarihinde Mûsiki*. İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- Düzgün, D. (2023). Âşık Edebiyatı. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (s. 465). içinde Ankara: Grafiker Yayınları.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Erdener, Y. (1992). Halk Türküleri Koro İçin Çoksesli Hâle Getirilmeli Midir? S. Turhan içinde, *Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler* (s. 114). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Ergin, M. (2017). *Dede Korkut Kitabı*. Ankara: Boğaziçi Yayınları.
- Ergün, C. (2007). *Halk Şairi Feyzullah Çınar Üzerinde Bir Araştırma, Bitirme Çalışması*.
- Feyzullah Çınar'ı Anma ve Anlatma Gecesi Program Broşürü. (2000). İstanbul.
- Gülten, S. (2018). *Heterodoks Dervişler ve Aleviler*. Ankara.

- Günay, U. (2011). *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- İlknur, M. (1997, Ağustos 8). Kùltürler Arasında Köprü: Müzik. *Cumhuriyet Gazetesi*.
- Kaptan, Z., & Yurduşen, Y. (2014). Âşık Edebiyatı Halk Şiirinin Tarihsel Gelişim Süreci. *Alevilik Araştırmaları Dergisi*(8), 199.
- Karaaslan, S. (2023). "Bu Yıl Bu Dağların Karı Erimez" Aslı Eserin Makamsal Analizi: Feyzullah Çınar İcrası. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 187.
- Karaduman, İ. (2019). *Şehir Yaşantısı İçinde Bir Kırsal Müzik Temsilcisi: Feyzullah Çınar*.
- Karaduman, İ., & Bulut, M. (2014). Feyzullah Çınar Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi.
- Kaya, D. (1991). Sivasta Âşıklık Geleneği ve Âşık Ruhsatı. 18. Ankara.
- Kaya, D. (2000). *Âşık Edebiyatı Araştırmaları*. İstanbul: Kitabevi.
- Kaya, D. (2002). *Çamşık Ozanları*. Ankara.
- Kaya, D. (2003). Başlangıçtan Günümüze Âşık Edebiyatı. *Âşık Edebiyatına Giriş* (s. 2). içinde Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, D. (2009). *Şarkışlalı Âgâhî*. Sivas.
- Kaynar, Ü. (1996). *Türk Halk Kültürü ve Halk Müziği*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Köprülü, M. F. (2013). *Edebiyat Araştırmaları 1*. İstanbul: Alfa Basım Yayım DağıtımSan ve Tic. Ltd. Şti.
- Melikoff, I. (2022). *Uyur İdik Uyardılar*. İstanbul.
- Metin, H. G. (tarih yok). Feyzullah Çınar. *Ozanlarımız*, 88.
- Metin, M. (2009, Nisan 1). Feyzullah Çınar'ı Örnek Alıyorum.
- Mihneti. (1990). Bir Feyzullah Çınar Vardı. *Ozan*, 7.
- Otyam, F. (1979). Hu Dost. *Ozan*, 5.
- Özdemir, C. (2018). *Sivas Elllerinden Anadolu'ya*. Ankara.
- Özkan, G. (1992). Tarihi Türk Musikisi Enstrümanları. S. Turhan içinde, *Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler* (s. 372-373). Ankara: Kültür Bakanlığı.

Rabia, K. (tarih yok). Koca Çınar. *Ozan*, 6.

Yakıcı, A. (2007). Dede Korkut Kitabı'nda Görülen Ozan Tiplerinin Türkiye Sahası Âşıklık Geleneğinin Oluşumuna Etkisi. *Milli Folklor*(73), 40.

Yakıcı, A. (2009). *Ozan Dili Çevik Olur*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yalçın, M. (1994). Koca Çınar. *Kervan*, 16-17.

Yardımcı, M. (tarih yok). Âşık Edebiyatında Rüya Sonrası Âşık Olma (Bade İçme). *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi* , 2-3.

Yardımcı, M. (tarih yok). *Geçmişten Günümüze Ozanlık Geleneği ve Bu Süreçte İletişim Araçlarının Rolü*.

EKLER

EK 1 Feyzullah ınar'ın Fotoğrafları

Feyzullah ınar Fransa'da

Feyzullah ınar TRT'de

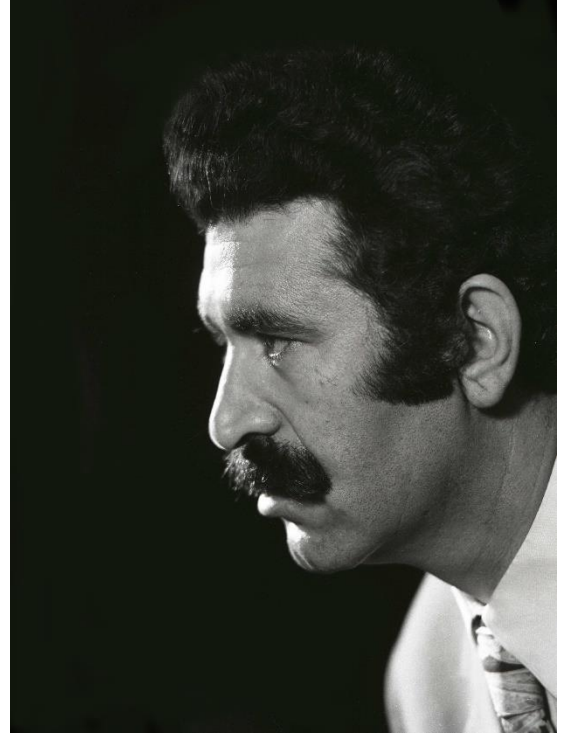
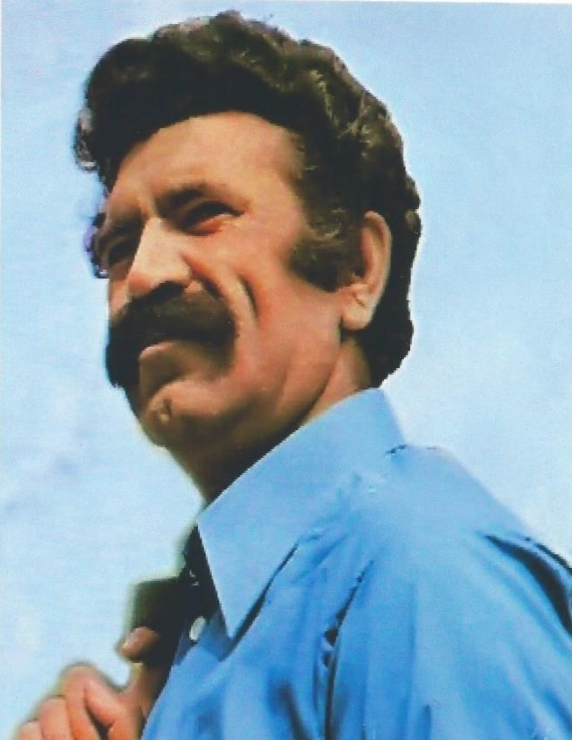
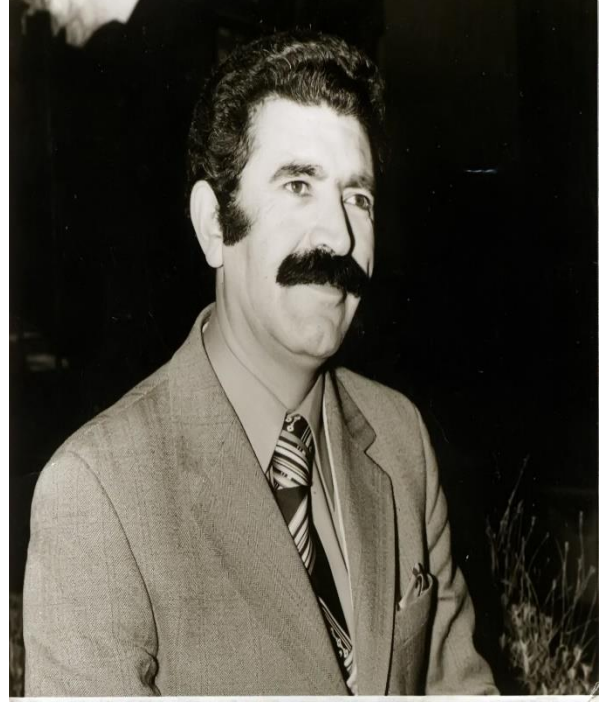
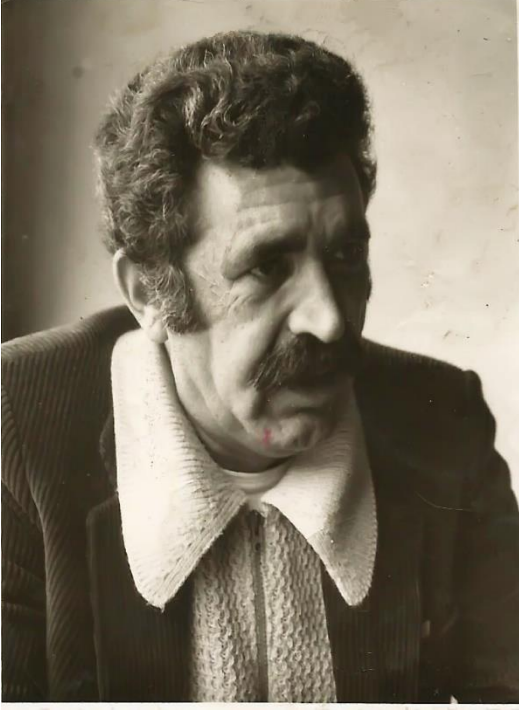

Feyzullah Çınar 1980

Feyzullah Çınar Konser Fotoğrafi

Feyzullah Çınar'ın Çeşitli Fotoğrafları

Feyzullah Çınar Ankara, 1980

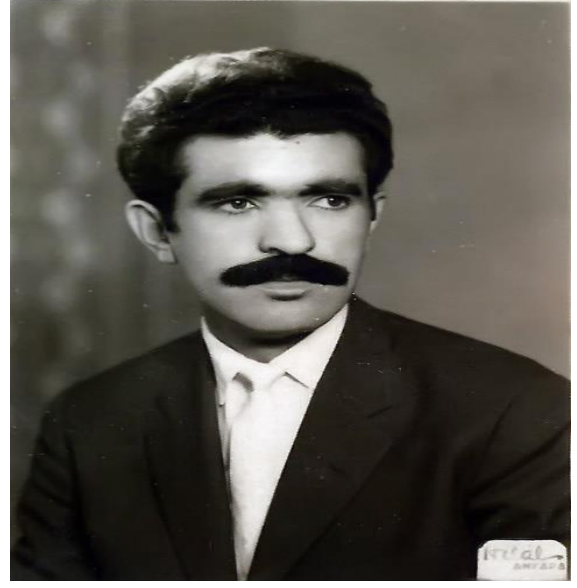

Feyzullah Çınar'ın Askerlik Fotoğrafi

Feyzullah Çınar İtfaiye Eri

Feyzullah Çınar Vesikalık

Feyzullah Çınar'ın Plak Kapağı Fotoğrafi

Hacı Bektaş Veli Gecesi'ne Arif Sağ ve Feyzullah Çınar da katılıyor

Kültür Servisi — On üçüncü yüzyıl Türk mutasavvıfı **Hacı Bektaş Veli**'yi anma törenleri bugün Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesinde başlıyor. Hacıbektaş İlçe Turizm Komitesi'nce düzenlenen törenler üç gün sürecek.

Bu yıl yirmincisi düzenlenen **Hacı Bektaş Veli**'yi anma törenlerinde bugünkü programda şu etkinlikler yer alıyor: Yerel sanatçı **Veli Kangal**'dan nefesler, Hacıbektaş Semah Ekibi, **Feyzullah Çınar**'dan nefesler, **Gönül Keskin**'den nefesler, Şiran Semah Ekibi'nin gösterileri, **Ali Metin**'den nefesler, **Yıldız Yurtseven**'den nefesler, DTCF Tiyatro Bölümü Semah Ekibi'nden gösteriler, **Ahmet Günday**, **Hüseyin Engin**'den deyişler, **Arif Sağ**, konuk Semah ekibi ve ozanlar.

Yarın saat 14.00'te Doç. Dr. **Bedri Noyan** ve Edebiyat Öğretmeni **Nejat Birdoğan**, **Hacı Bektaş Veli** hakkında birer konferans verecekler. 18 ağustos perşembe günü ise **Aziz Yalçın** ve **Mehmet Aydın**, **Hacı Bektaş Veli** hakkında konuşacaklar. Yarın

ve perşembe akşamı da ilk geceki **Hacı Bektaş Veli**'yi Anma Gecesi programının aynısı uygulanacak.

Türk mutasavvıfı **Hacı Bektaş Veli** (1209-1270), Anadolu Selçuklularına karşı ayaklanarak 1240'dan idam edilen **Baba İshak**'ın halifelerinden biridir. **Bektaş Veli**, Horasan'dan Sivas'a geldi. Daha sonra Amasya'ya giderek **Baba İshak**'a halife oldu. Bir süre Kırşehir ve Kayseri'de kaldı. Bugün **Hacıbektaş** adını taşıyan Sulucakarahöyük'e yerleşti.

Din ve mezhep bağlarından uzaklaşarak **Baba İshak**'a yeni bir düzenin kurucusu, mehdî, hatta peygamber gözüyle bakan Babaların ayaklanması sırasında **Bektaş**'ın kardeşi **Mentes**, Sivas'ta öldürüldü. Bu ayaklanmada Babaların büyük bir bölümü kılıçtan geçirildi. Vefaiye tarikatından bir Babai halifesi olan **Bektaş**, isyandan geriye kalan Şii, Bâtini zümrelerini çevresine topladı. Müritleri tarafından "kalenderler piri, abdallar

serveri" sayıldı. Sonradan kendisine bağlanarak **Kalenderî**, **Haydarî**, **Abdal**, **Şemsi**, **Edhemî**, **Câmî**, **Celâli** gibi Şii-Bâtini zümrelerini içinde toplayan tarikat, **Bektaşilik** adını aldı.

HACI BEKTAŞ'IN YAPITLARI

Hacı Bektaş'ın "Makalât" adlı Arapça bir kitabı olduğunu bilinmektedir. Bu yapıtın, **Yunus Emre**'nin çağdaşı **Said Emre** tarafından yapılmış bir menşur çevirisi ve "Ferahname" yazarı **Hatiboğlu**'nun 1409'da tamamladığı bir manzum çevirisi vardır. "Makalât" öğretici bir tasavvuf kitabıdır. "İnsanın her şeyi kendinde topladığı" gerçeğini anlatır. 12 İmanın dostlarına dost, düşmanlarına düşman olmak gibi Şiiliğin temel ilkelelerini savunur. **Hacı Bektaş**'ın on sekizinci yüzyıl dil özelliklerini taşıyan iki sayfalık bir "Şathiye"si de vardır. Bektaşiler arasında söylenen **Hacı Bektaş**, **Bektaş**, **Şiri** mahlash şiirler on üçüncü yüzyıldan çok sonra meydana gelmiş ve **Hacı Bektaş**'a mal edilmiştir.

16 Ağustos 1983 Haberi

GAZETE'DE YAYINLANAN TUTUKLANMA İLANI

02.12.1978

26 öğrenci gözaltına alınmıştır. Olay nedeniyle akademi pazartesi gününe kadar tatil edilmiştir.

ADANA — Halk ozanı **Feyzullah Çınar**, hükümetin manevî şahsiyetini tahkir ettiği gerekçesiyle Ceyhan'da tutuklanmıştır. Olay, 2 yıl önce meydana gelmişti.

ÇANAKKALE — Adana'da öldürülen polis memuru **Ergun San**'ın cenazesi dün Intepe'de toprağa verilmiştir.

02.12.1978 Tutuklanma İlanı

MAGAZİN GAZETESİ

29.07.1973

*Bütün iş 1968 yılındaki
"Hacı Bektaş Veli"yi anma
töreninde başladı... Ve...*

TURQUIE chants sacrés d'anatolie

par
ASHIK FEYZULLAH TCHINAR

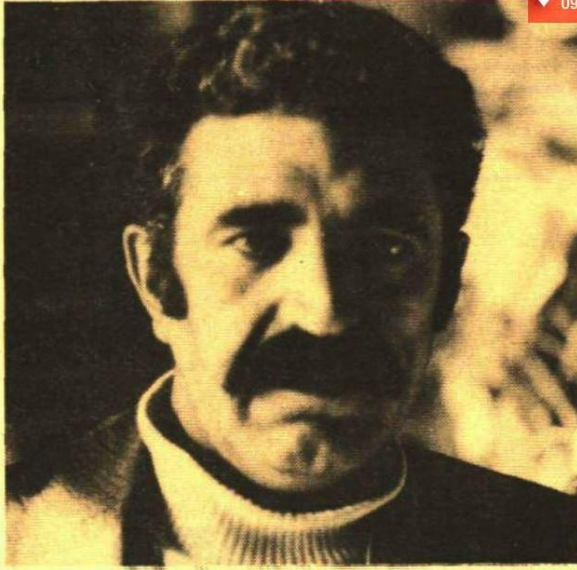
*Çınar 'ın Fransa'da doldurduğu
long-playlerden birisinin kapağı..*

Aşık Feyzullah Çınar Fransa'da iki, Almanya'da ise bir long-play doldurdu

Aşık Feyzullah Çınar'ın Fransa'ya gidişi dört yıl öncele - rine raslar. 1968 yılında Spor Sergi Sarayında düzenle - nen "Hacı Bektaş Veli"yi Anma Gecesinde Feyzullah Çı - nar 'ın sesi ve sazını dinleyen Fransız Türkolog İrene Melikoff, kendisini Fransa'ya davet e - der. Bir yıl sonra bu daveti kabul eden Çınar, Fransa 'ya gittikten sonra Türkoloji Ens - titüsünde Türk Halk Müziği derstleri verir. Onun verdiği dersleri Melikoff Fransızca' - ya çevirir. Bu arada Feyzul - lah Çınar iki adet te Long - Play doldurur Fransa'da...
Almanya'da bir plak

Feyzullah Çınar Fransa' - da Türkoloji Enstitüsündeki gö revinden başka Pariste, Al - manya'da ve İsviçre 'de Türk Halk Müziği üzerine konferans - lar verir. Çınar ayrıca geçti - ğimiz ay içinde Almanya'ya gi dip sadece Pir Sultan Abdal'ın eserlerinden oluşan bir Long - Play daha doldurur.Sanatçı ay-

29.07.1973 Magazin Gazetesi Haberi

GENÇ YAŞTA ÖLDÜ — 1937 doğumlu olan halk ozanı Feyzullah Çınar; omuzunda sazıyla Anadolu'yu dolaşmıştı. Genç yaşta ölen ozanın ardından dostları gözyaşı döküyor şimdi.

(Fotoğraf: FİKRET OTYAM)

Feyzullah Çınar'ın ardından

NEBİ DADALOĞLU

Çağdaş halk ozanlarımızın se-sini banda alıyorum. Çırakman, Ali İzzet, Kul Hasan, Devrani, Mahsuni, Ali Gürbüz'le "İmece" dergisinin odasındayız. İri mi iri, uzun boylu, kara bıyıklı biri, "Merhaba arkadaşlar" dedi. Saz durdu, teyp kapandı, tek tek ozanımızın elini sıktık. Ve sonra yaşam öyküsünü dinledik Feyzullah Çınar'ın.

Feyzullah Çınar, evliyalara evliyası Ahmet Yesevi'nin soyundan geliyordu. 1937 yılında Sivas ilinin Çamşılı ilçesine bağlı Çamağa köyünde doğmuş, sazını omuzuna atarak Anadolu'yu adım adım dolaşmıştı. Pir Sultan Abdal, Ruhsati, Seyrani ve Derviş Kemal'in deyişlerini halkımıza sunmuştu. Koca Anadolu'da adını duymayan kalmamış, kısa sürede halkın sevgisi-

ni kazanmıştı. Daha önemlisi, 1969 yılında Strasbourg Üniversitesi'nin çağrılısı olarak Fransa'ya gitmişti. Fransa'da halk müziği konusunda bir dizi konferans verdi.

Ünlü ozan Veysel'in dediği gibi,

"Bir çekirdek verdim, dört bostan verdim, Benim sadık yarım kara topraktır"

dizesine uyarak ayrıldı aramızdan Feyzullah Çınar.

"Şu dünyada en kuvvetli dört büyük, Akıl, fikir, ilim bir de

çalışmak

Yer yüzünde her kuvvetin sahibi

Akıl, fikir, ilim bir de çalışmak

dizelerinde yaşayacaksınız sen Çınar. Toprağın gül olsun.

9 Kasım 1983 Ölüm Haberi

KÜLTÜR

Feyzullah Çınar'ın 'Nefes'i Türkiye'de

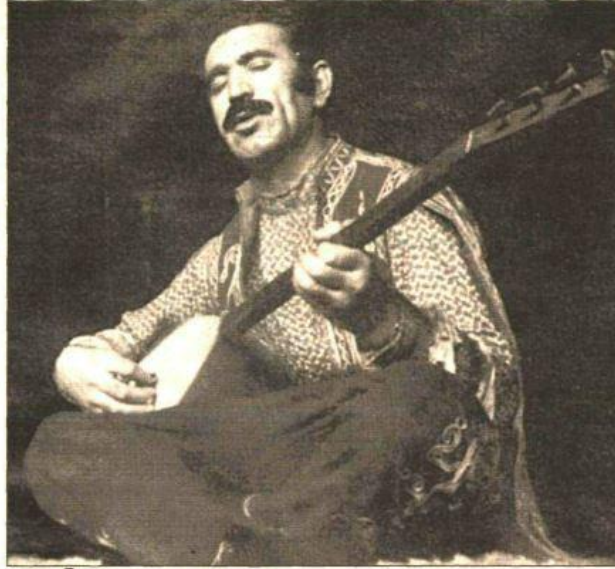
Mayıs sonunda verdiğimiz haberde Aşık Feyzullah Çınar'ın 1971 yılında Strasbourg'da kayıt edilen Chants Sacre d'Anatolie, Ashik Feyzullah Tchinar adlı albümünün CD'sinin Avrupa'da ilgi gördüğünü, Türkiye'de de ithal edildiğini yazmıştık. Şimdi aynı albüm 1 Ocak'ta Kalan Yapım etiketiyle ve Nefes adıyla Türkiye'de piyasaya sürüldü.

60 dakikalık albümde Feyzullah Çınar sırasıyla Senden Başka Şahımız Yok, Yaralar Beni, Ötme Bülbül, Uzun Hava, Gezdim Şu Älemi, Dost Katma Vardı ise, Bana Lanet, Gelin Canlar Bir Olalım, Nuru Rahman Ali, Merhaba, Şu Äleme Bir Nur Doğdu, Vardım Kırklar Kapısına Kırat Semahı, Özgürlüğün Kutsal Tacı'nı yorumluyor.

Albümün son parçası Hudey Hudey'i, gelenek aileden birisiyle sürüyor mesajını vermek üzere Feyzullah Çınar'ın oğlu Ali Haydar Çınar söylüyor. Ali Haydar Çınar konservatuvarın klarnet bölümünden mezun ve Belediye Bandosu'nda görev yapıyor.

'Alevi Nefesleri'ni topladı

Radio France ve Strasbourg Üniversitesi tarafından yapılan bu albümde 'Alevi Nefesleri'ni toparlayan Feyzullah Çınar, Sivas Çamşılı Çamağa Köyü'nde 1937 yılında doğmuş ve beş yaşında saz çalmaya başlamış. Askerlik görevinden sonra ailesiyle Sivas'tan

Aşık Feyzullah Çınar'ın 1971 yılında Strasbourg'da yayımlanan albümü 1 Ocak'ta "Nefes" adıyla Türkiye'de piyasaya çıkıyor. 60 dakikalık albümün son parçası Hudey Hudey'i, 'Gelenek aileden birisiyle sürüyor' mesajını vermek üzere Feyzullah Çınar'ın oğlu Ali Haydar Çınar söylüyor.

şin ve Hacı Taşan'ın yapıtlarıyla sürecektir. Kalan Yapım'ın yöneticisi Hasan Saltık'la yaptığımız söyleşide, firmanın yakında Anadolu Etnik Grupları ve Aşiretler adıyla yeni bir seriyeye de başlayacağını öğrendik.

'Etnik müzik yozlaştırıldı'

Hemen projenin nasıl ve kim tarafından yönetileceğini sorduk. Son dönemde tıkanan Batı müzik piyasasına nefes aldirmek için üzerine gidilen etnik müziğin ne kadar yozlaştığı ortada; Afrika'dan getirmediğimiz melodi kalmadı; Asya'da halkların müziği tüketildi ve azınlıklara geçildi; neredeyse köy köy kayıt yapılarak etnik müziğin ekmeği yenmek istendi.

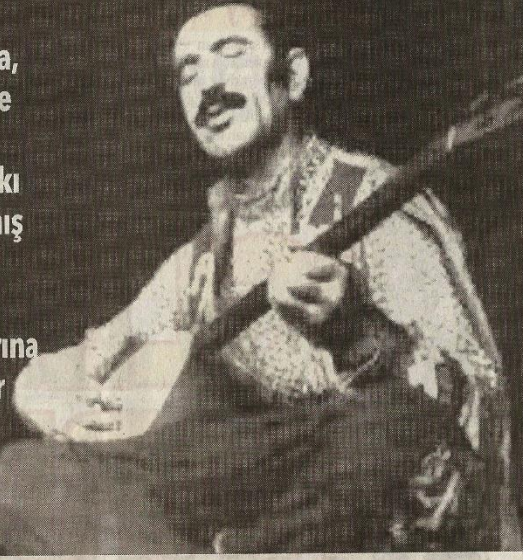
Hasan Saltık, projenin Melih Duygulu tarafından yönetildiğini ve tamamen özgün kayıtlarla uzman görüşleri alınarak hazırlanmış olduğunu anlattı. Bu seride de Anadolu Ermenileri'nin, Süryaniler'in, Tahtacılar'ın, Bahaller'in, Abdallar'ın, Çingenciler'in müziği aynı albümler halinde yer alacak. Firmanın son çalışması ise Yö-

14 Aralık 1996 Kültür Dergisi Yazısı

Nâzım Hikmet, Dinamo, Pertev Hoca, Enver Gökçe, 'Bir nice insan'. Türkiye'nin zulme uğramış, hakkı yenmiş, anlaşılmamış bunca değeri olduğunu görünce, beynimin sinir uçlarına yürüyen acı daha bir katmerleşiyor

BELLEK

Halkın sesidir geride bıraktığı

İş aramaktadır, yine imdadına o insan güzeli Fikret Otyam yetişmiştir. Ondan okuyalım: "...Bir sabah keyifle uyanmışım. İş değil ama bir yol bulmuşum ondan. Bir uzunçalan ile Fransa'da hakkında çıkan yazıları kopyalarına bir mektup ekleyip saldım Ankara Belediye Başkanı Dalkıya. Kısaydı mektup: "Şe plaktaki adamın, yığıt bir halk çocuğumuzun namuslu bir halk ozanının aç gezdigi Başkent'te, tok gemekten utanıyorum. Selam." Oyle başlar Ankara Belediyesi Temizlik İşleri'ndeki görevi ta ki bir 24 Ekim günü çerini, çöpünü temizlediği Ankara'nın henüz makine gürlütülerine boğulmamış sabahında süpürgesinin üzerine yığılıp, kalana değil. Heybetli bryıkların kapladığı dudaklarının arasından yükselen kendi avazı kadar, onunla yazgı yoldaşığı yapan halkının sesidir geride bıraktığı.

'Bir Feyzullah Çınar vardı..'

Bir halk deyişidir. "Oku ne kadar geriye çekersen, o kadar uzak hedefe vurursun". Toplum hafızasını oluşturan değerlere karşı beslediğimiz duygu, hayatla kurduğumuz bağın da kuvvetini gösterir.

Türkiye nice güzel insanın kıymış, üzümüş, anlamamış, unutmamış bir ülkedir. Şöyle geriye dönüp baktığımda, adlarını bir çırpıda anımsadığım onlarca güzel insan gözümün önüne geliyor ve bu coğrafyanın insanı olarak, acı çekiyorum. Sabahattin Ali'yi anımsıyorum, Nâzım Hikmet, Dinamo, Pertev Hoca, Ruhi Su, Nesimi Çimen, Dinolar, İlhan Başgöz, Enver Gökçe, "Bir nice insan", Türkiye'nin zulme uğramış, hakkı yenmiş, anlaşılmamış bunca değeri olduğunu görünce, beynimin sinir uçlarına yürüyen acı daha bir katmerleşiyor.

Yazımın başlığını, Ağustos 1993 yılında, yani Sivas kıyımının arkasından, o acıya dayanamayıp aramızdan ayrılan Mihneti (Vehbi Polat)'nin onunla ilgili

Mehmet Turan

bir yazısından ödünce aldım. Evet, şimdi sesi plaklarda, kasetlerde kalmış; saza ve tezeneye dokunma ustalığını, Pir Sultan Abdal, Nesimi, Hatayi, Ruhsati, Ağahi deyişlerini yorumlama ustalığıyla bütünleşmiş bir Feyzullah Çınar vardı...

46 yaşındaydı

Bundan tam 30 yıl önce, yani 24 Ekim 1983'te, bir kışlık vaktinde, Ankara'da, Kurtuluş Parkı'nın nemli toprakları üzerinde çöçü arkadaşları yüzü koyun devrilmiş bir çınar buldular. Bu, çileli ömrünün kırk altıncı yılında yaşama yenik düşmüş Feyzullah Çınar'dan başkası değildi.

Geride bir delikanlı ömrü bırakıp, tıpkı onun sesinden yankısını bulmuş Ruhsati'nin "Daha senden başka aşık mı yoktur/ Nedir bu telaşın vay deli gönül" diye başlayan "Çok yaşıyan yüze kadar yaşıyor/Gel de bu rüyayı yoy deli gönül" diye devam eden şiirinde o yüze kadar yaşamakla türlü zorlukları des-telemiş hayatın "kıymeti"ni de haykıran bir sesi Feyzullah Çı-

nar.

1937 yılında Sivas'ın ozanlarıyla meşhur, Ahmet Yesevi'nin soyundan, Pir Sultan Abdal, Hatayi, Kul Himmet, Kazak Abdal, Kaygusuz, Harabi, Seyrani, Kul Hüseyin gibi nice uluların yetiştiği bir kültür coğrafyası Çamşılı yöresinin Çamağa köyünde dünyaya geldi. Kırk altı yıllık ömrünü şekillendiren estetiği "Görenek cemleri"nde, dedelerin dizleri dibinde öğrendi. Saz ve sesine kişilik kazandırdı.

Kişilikli bir sesi

Feyzullah Çınar'ın sesi, kişilikli bir sestir. Onun çocukluğunu yaşadığı kültürel ortamda edinmiş olduğu kazanımlarla zenginleştirdiği deyiş dağarcığı, 1970'li yıllarda protest bir çizgide üst noktasına çıkan halk ozanlarının seslendirmesi içinde, kendine özel bir yer açtı. Çünkü Feyzullah Çınar, sadece seçtiği

ürünlerdeki isyanı, karşı koyan, haykıran niteliği öne almayan, özünde bir direnci dile getiren ve Türk halkının yasama kültürüyle örgülenmiş ürünlere yönelikti. Onun beslediği Alevi-Bektaşî geleneği uzun yüzyıllar siyasal erk tarafından ötelenmiş, görmezden gelinmiş; tüm bunlara karşı durma, isyan etme ruhuyla birlikte hayata sınıksız sarılma güzelliğini de derinleştirmiş öze sahipti.

1950'li yıllarda İstanbul'a gelen Çınar, bakkal cıracılığı, hamallık gibi sürekliliği olmayan, bir gün var bir gün yok... türlü işlerde çalışır. Sivas, İstanbul arasında mekik dokur kasacası. Bir yandan da eş dost arasında, akraba eyleminde, çalıp söylemeye, yüreğinin sesini haykırmayı sürdürür. Daha geniş kesimlere ulaşma, içindeki avazı onlarla da paylaşma isteği duyar. İlk plajı, bir yüzünde Sivaslı Ağahi Baba'nın, bir yüzünde

ise Malatyalı Esiri'nin Şah Hüseyin'le ilgili deyişinin yer aldığı Fazilet adlı çalışmasıdır. Plak beklenenin üzerinde ilgi görür, geniş halk kesimlerinin olduğu kadar, bilim çevrelerinin de ilgisini çeker ve ünlü Türkolog Prof. Dr. Irene Melikoff, Avrupa'da bir dizi konferansına Feyzullah Çınar'ı da dahil ederek Fransa, Bern, Basel, Paris, Strasbourg, Bonn, Doğu ve Batı Berlin gibi kentlerde deyişleri seslendirmesine olanak tanır.

Siyasal iktidarı rahatsızdı

Çamşılı'nın Çamağa köyünden Feyzullah Çınar'ın Fransa ve Avrupa'nın diğer memleketlerindeki serüveni bir yıl kadar sürer, yurda döner. Aynı şekilde Türkiye'de de konserlerine devam eder. Fakat Türkiye'nin siyasal iklimi, bu sestem hiç de hoşlanmaz, söylediği deyişlerin içerisinden rahatsız olan siyasal iktidar, bütün ceberrutlukla üzerine çöker ve bu yüzdendir dört kez tutuklanır.

Zaten düzenli bir işi yoktur, bu kıymatlarla ekonomik zorluklar daha bir yıpratıcı olmaya başlamıştır.

Dostları Çınar'ı andı

DOSTLARI FEYZULLAH ÇINAR'I UNUTMADI

Feyzullah Çınar Anma Etkinliği düzenlendi.

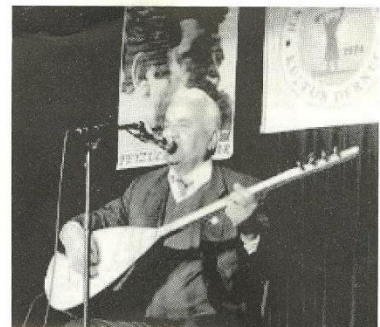
Feyzullah Çınar'ın aramızdan ayrılışının 30. Yılı dolayısıyla Ankara'da OZAN-DER (Halk Ozanları Kültür Derneği) tarafından yapılan anma etkinliği düzenlendi.

27 Ekim 2013 Pazar günü Ankara Tuzluçayır'da adına yapılan parkta bulunan anıt çelenk konulması ve saygı duruşunun ardından Çankaya Belediyesi Yılmaz Güney Sahnesi'nde yapılan anma Feyzullah Çınar'ın kızı Hüsnüye Çınar'ın sunumuyla gerçekleşti.

Anma programında OZAN-DER Başkanı Kenan Şahbudak'ın açılış konuşmasını yaptığı etkinlikte ozanın oğlu Hüseyin Cem Çınar'ın hazırladığı sinevizyon gösterimi gerçekleşti. Feyzullah Çınar hakkında kitap ve belgesel hazırlayan Kaya Aydoğan yaptığı konuşmada Feyzullah Çınar hayatına ilişkin bilgiler vererek geçmiş ve günümüzde yaşanan sıkıntıların farklı şekillerde devam ettiğini vurguladı. Anma da aralarında İsmail İpek, Ali Ballıktaş, Mehmet Gökçe gibi isimlerinden olduğu bir çok halk ozanı dinleti gerçekleştirdi.

Anma etkinliğine gelen konuklardan Feyzullah Çınar ile dostluğu olan Kamil Ateşoğulları, Musa Eroğlu, Selahattin Öcal, Haydar Yılmaz gibi birçok kişi söz alarak Feyzullah Çınar ile ilgili düşüncelerini belirttiler.

Anmaya Nilüfer Sarıtaş, Zeynep Karababa gibi isimler ile bir çok Feyzullah Çınar sevdalısı katıldı.

1 Kasım 2013 Divriği Gazetesi Yazısı

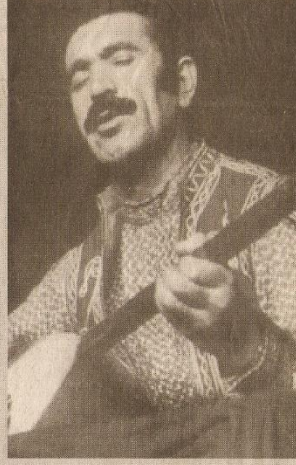
Çınar gibi bir ses, yeniden...

1983 yılında kaybettiğimiz halk ozan Feyzullah Çınar'ın sesi ve sazıyla arşivlerde kalmış birbirinden güzel deşikleri "Fazilet" albümünde bir araya geldi. Dertli, Agahî, Harabî, Sefil Ali, Ruhsatî, Mihmetî, vb. pek çok ozanın deşiklerinin seslendirildiği albümde, Çınar'ın 70'li yıllarda kaydettiği "Muhammet Ali'dir", "Sah-ı Merdan", "Fazilet" gibi ağır Alevî deşikleri de yer alıyor. Kalan Müzik tarafından çıkan albüm, Feyzullah Çınar dinleyicilerini sevineceğe benziyor.

Gür sesli ozan Feyzullah Çınar, Sivas'ın Divriği ilçesinin Çamsalı köyünde dünyaya geldi. Küçük yaşta eline aldığı bağlamayla Alevî-Bektaşî kültüründe yer alan deşikleri söylemeye başladı ve sesle sazıyla insanları etkilemesini bildi. Onun için Pir Sultan Abdal'ın deşiklerini, nefeslerini en iyi söyleyen kişi demildi.

Fikret Otyam; Feyzullah Çınar için bir yazısında şöyle diyordu: "Kimse alınıp darılmamış, bu ülkede Pir Sultan Abdal'ın güzel yaşatan, en güzel sesleyen tezeleyen kuşkusuz, O'nun en büyük, yürekte hayranı Feyzullah Çınar'dır. Abarttığım sanılmamış, çoğu kez başlarını dinlerken, donan kahverengi şeritten bir ulu insan çıkar, bu Pir Sultan Abdal'dır. Feyzullah'ın sesinde sazında, zaar derin Pir bu ola, aynen böyle ola. O'nun ulu ozanı yorumlayışı yalansızdır, dolansızdır, halkın, öfkenin, başkaldırışın ta kendisidir, acılı dirençlerin ve ölmezliğe ulaşmanın. Aşık Feyzullah, halkla neden böylesine özdeşleşiyor, böylesine uygun böylesine yücelerek, bin iken bir olmanın sırrı nedir? Halk bir sözcü olarak görüyor, öyle belliyor ozanı, kendi öfkesini, acısını, hele hele bizim halkımızda da çok belirlenen o anlatımsız direnci, onda buluyor, bundan böylesine bağlanıyor ozanın yığıt sesinde, usta sazında."

Zülfü Livaneli'ye göre de "halk müziğimizin en güçlü temsilcisi" odur. Köyünden o çileli, sıkıntılı

Fikret Otyam; Feyzullah Çınar için bir yazısında şöyle diyordu: "Kimse alınıp darılmamış, bu ülkede Pir Sultan Abdal'ın güzel yaşatan, en güzel sesleyen tezeleyen kuşkusuz, O'nun en büyük, yürekte hayranı Feyzullah Çınar'dır

günleri bırakıp İstanbul'un yolunu tutar, fakat burada da ekonomik sıkıntılar pesini bırakmaz. Hamallık, iftayarlılık gibi çeşitli iş kollarında çalışmaya başlar. Çalıştığı işler ozanı tatmin etmemektedir. 1966 yılında dostlarının yardımı ile zor da olsa bir plak firması ile anlaşılıp ilk plakını yapar.

Plagın bir yüzünde Agahî Baba'nın "Fazilet" adlı deşisi, diğer yüzünde ise Malatyalı Estir'nin Şah Hüseyin'e mersiyesi vardır. O yıllarda Alevî deşikleri söylemek kolay değildir, fakat ozan buna rağmen sazını indirmez elinden, Pir Sultan'dan, Virani'den, Kul Himmet'ten, Natayi'den deşikler okur. Söylediği ağır Alevî deşiklerinin yanında, konuşmalarından dolayı da hakkında davalar açılır ve cezaevine girer.

Kendi döneminin toplumsal ozanları gibi o da ezilenden yana tavır almıştır. Toplumsal sorunları irdelemiş ve halkına sazıyla sözleriyle umut verip, yüceltmiştir. 1968'de Hacı Bektaş-ı Veli'yi anma gecesine Ruhu Su, Davut Suları, Ali Ekber Çiçek, Aşık Daimi, Haydar Ağbaba gibi ünlü halk ozanlarıyla birlikte katıldı. Bu geceyi izleyen Paris Üniversitesi'nden Alevî-Bektaşî kültürüyle ilgili araştırmalar yapan Prof. Irene Melikoff, en çok Feyzullah Çınar'dan etkilenir. Onun bütün masallarını karşılayarak Paris'e götürür. Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde radyo ve televizyon programları ile konserlere katılır. Le Monde gazetesinde ozana ilişkin övgü dolu yazılar yayınlanır. UNESCO tarafından iki long -playi yayınlanır.

Türkiye'ye döndüğünde dördüncü kez cezaevine girer. Çıkışında, yakın dostu Fikret Otyam'ın ilişkileri sayesinde Ankara belediyesinin temizlik işlerinde çalışmaya başlar. Hafta sonları türkülerini söyleyip, diğer günlerde ise çalışır. 1983 yılında Kurtuluş Parkı'nda bir bankın üstünde, kalp krizi geçirecek yaşamını yitirir.

Çınar Gibi Bir Ses, Yeniden İsimli Gazete Yazısı

Feyzullah Çınar'a saygı gecesi düzenleniyor

■ Kültür Servisi - Divriği Kültür Derneği 20 Şubat'ta AKM'de 17.00-22.00 saatleri arasında 'Feyzullah Çınar'ı Anma ve Anlatma Gecesi' düzenleyecek. Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla gerçekleşecek olan gece Fikret Otyam, Nejat Birdoğan, Feyzullah Çınar'ın kızı Hüsnüye Çınar ve Mahmut Erdal'ın konuşmacı olarak katılacakları 'Feyzullah Çınar'ın Halk Müziğinde Yeri' başlıklı panelleri başlayacak. Ardından aralarında Yavuz Top, Erol Parlak, Gülcan Koç, Ali Ekber Çiçek, Mahmut Erdal ve İsmail Çınar'ın da bulunduğu sanatçılar saz dinletisi sunacaklar.

ÖLÜMÜNÜN 7. YILINDA FEYZULLAH ÇINAR ANILDI

Genel Başkanımız Murtaza YALÇIN 7. ölüm yılında Feyzullah ÇINAR'ı anma toplantısında görüyor.

Ölümünün 7. yıldönümünde Feyzullah ÇINAR'ı anma toplantısına katılanlar saygı duruşunda.

Aramızdan ayrılışının yedinci ölüm yıldönümünde ozan Feyzullah Çınar törenlerle anıldı.

OZAN-DER'in düzenlediği birinci tören, 24 Ekim günü saat 13.00'de Ozan'ın Feyzullah Çınar parkındaki heykeline çelenk konarak ozan arkadaşları ve halkın katılımıyla saygı duruşu halinde yapıldı.

İkinci tören, aynı gün saat 20.00'de başlatılarak Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür Merkezi'nin tiyatro salonunda sürdürüldü. OZAN-DER Genel Başkanı Sayın Murtaza Yalçın'ın:

(Seslendirdiği parçaları seçerken göstermiş olduğu titizlik sonunda yaptığı yorumlarıyla Feyzullah Çınar her zaman örnek bir usta olarak anılacaktır. O, hemen tüm

hak ozanları gibi birçok kurumun kapısından dışlandı ama, içerisinde yaşadığı halk hiçbir zaman onu yalnız bırakmadı...) sözleriyle tanımladığı Feyzullah Çınar'ı, sağlığında yorumlayıp seslendirdiği deyişleri bir daha saza-söze dökken ozan arkadaşları büyük bir coşku içerisinde saygıyla andılar, yaşattılar.

OZAN-DER Genel Başkan yardımcısı Sayın Çoban Hüseyin Çemrek'in, sunuculuğunu ustaca yaptığı o geceki anma törenine, saziyle-sözleriyle Ali Kızıltuğ, Yoksul Derviş, İsmail İpek, Gülşen Altun, Talip Şahin, Şükran Yıldırım, Vehbi Polat ve Metin Turan gibi ozan dostlar katıldılar. Ayrıca aynı gün Mamak Belediyesi'nce de Feyzullah Çınar'ın anıtına çelenk konularak anıldı.

Ben Murtaza Yalçın. Sivas'ta Divriği kazasının Mursal Köyünde doğulmuşum. 1961 yılında Ankara il merkezinde Tuzluca'yı yerleştiğimde, Alevi geleceğimin büyük yaratıcısı Feyzullah Çınar'la tanıştım. O zamanlar Ankara'da bulunan Feyzullah Çınar'la tanıştım. O zamanlar Ankara'da bulunan Feyzullah Çınar'la tanıştım. O zamanlar Ankara'da bulunan Feyzullah Çınar'la tanıştım.

O zamanlar ben çok gençtim, o da sazını duyuruyordu bir ozanmıştı. Türkiye'nin o günlerde en saygın saz çalınanlardan biriydi. Büyük ozan Pir Sultan'ın sazıyla, en derin yontuyla yazılan ozanlarımız Feyzullah Çınar. Sene 1968'de Feyzullah Çınar'la tanıştım. O zamanlar Ankara'da bulunan Feyzullah Çınar'la tanıştım. O zamanlar Ankara'da bulunan Feyzullah Çınar'la tanıştım.

Yine bir gün Çınar'ın eş bina telefon etti. Kalkıp gittim. Dedi "Murtaza, Derviş Kemal acından ölüyor, mama alacak para yok". İşe bakın, Türkiye'nin koca devi Feyzullah Çınar'ın evinde çoğuşuna alacak mama parası yok. O zaman bu dev ozan patronluğunu yapan Şah Plak'ın sahibi Ahmet Daymaz'ı aradım. Dedin ki "Şeyh Ahmet Daymaz, durum budur inşallah, siz bu insanları sorduktan köşeler, villalar, arabalar aldınız...". "Bana ayar oldu" dedi. "7500 lira para gönderdiğiniz sana, Feyzullah Çınar'ı ara, bir kasetini yap götürelim".

Rahmetli gitarist garkıcı Alpay'ın stüdyosunda bir kaset yaptık. Ahmet Daymaz'a gönderdik. 7500 liralık kaseti hiç unutmayorum. Demizlik Bankası'ndan bir çek. Bir çekeden Feyzullah Çınar adına çekti. Fakat A.Daymaz dedi ki "bu kaset iyi olmasın, yeniden okuyacak". Rahmetli çekti aldı, "oğlum" dedi, "benim sana borcum var, işe şu borcumu ödeyin de, oğlum zaman yine alırım sendem". Çektik, halasım oğlumun Dşkapa'da işlettiği Çiçek Lokantası'na gittim. Tabii ben rahmetlinin yanına ne sigara ne içki içmiyordum.

Gece lokantadan çıkınca Koca Çınar'ı Küçükçekirten'de buldum. Koca Çınar'la İsmail İpek Çankaya bölgesinde birlikte çöppük yapıyorlardı. Hem de Türkiye'nin neresinde bir devrimci hareket varsa oraya karışmaz saz çalmaya gidiyorlardı. Fikret Oyam'ın Dalokay'la bir kez daha görüşmesinden sonra Dalokay Feyzullah Çınar'ı çöppük bağışına olarak görevlendirildi. Çöppük bağışları, çöppük sabahın 4.5'inde evlerimize çıkarıldığında sonra saat 3'te işi bırakırlar. Bu büyük insanlar, Kurtuluş Parkı'nda, Çankaya, Kavaklıdere, Gaziosmanpaşa, Küçükçekirten, o evlere gidecek alırlardı. Çınar da uzvı sıra çöppük bağışını olarak görev yaptı. Burada İsmail İpek

rimizi olan oğlu o dönemlerde faşistler tarafından katledilmişti. Çınar'a davasını yakıştırdım. Böylece merhum öğürdünere son evede oldu, kira vermedi.

Feyzullah Çınar'ın büyük yardımını Dr.Recai Öncel hocamıza da saygıyla anıyorum. Merhum Mustafa Zengin, Malatyalı, hep birlikte olduk. Dr.Recai'nin yanbanması vardı. Karşılıksız, ücret alınmadan saz kursu verildi. Rahmetli Çınar hep "surtum, sirtım" deyince Dr. Recai de "Feyzullah, içkiyi bırak, bu iş bitecek, sen bilizere ve Türkiye'ye yazmazın" diye konuşuydu. Zaten sahneden inen, bir daha sanatçı olmasın ger gelmiyordu.

FEYZULLAH ÇINAR DEDE

KOCA ÇINAR

Ozan Murtaza Yalçın, Feyzullah Çınar Dede ile ilgili çeşitli anılarını Kervan'a anlattı

lum benim gibi çok büyüklükte vardı. Obabise bindiğimiz zaman bakarlardı ortodüğü yere sığmazdı. Benden tarafta yan dönüyor, benim ayaklarımı kucakına alıyordu, böyle yokuşlu yapıyorlardı. O zaman yazık sinemalarda süper konserler olurdu.

Bir gün Ankara Çağdaş Sahne'de bir konser var. Bir kurum adına yapıyor. Feyzullah Çınar belli bir düşünceyi savunur, son zamanlarda Ozan Mihneti'nin şifirlerde de yer verirdi. Sahmede, hiç unutmayorum, "oğlum Kerbeti çöplüğüne mi kaldık, bir bardak su getirin" dedi. Getirdiler, suyu içtikten sonra "İnanç Yezidi" dedi. O Çağdaş Sahne'de 10-15 kişilik bir grup, bu sözden alınmışlar ki, salona terketti.

O yıllarda, 1970'lerde, F.Çınar'ın Zülfü Livaneli takımıydı. Livaneli o zaman Sivas'da okuyor, saz çalmıştı biliyoruz, rahmetlinin sazlarını taşıyor. Feyzullah Çınar'ın arkasında büyük bir güç vardı. Biz manumumuz için yazılan insanlardı. Dadaloğlu da aynı felsefeli insanı, üstelik dev-

mahsur kaldık. Sonunda bizi Gürin'den polis kordonuyla çıkardılar.

Bir gün Meris'te konserdi. Haydar Papur organize ediyor. Rahmetli Yoksulı, Abdullah Papur, ben, Feyzullah Çınar. Başka gün var hatırlıyorum. Rahmetli Yoksulı kumru elbiseyi olarak çıktı, rahmetli Feyzullah Baba programı yaptı. Hep Alevilik bahsettiği için çok büyük ilgi gördü tabii. "Biliyor musunuz ben bu kumruyu niye giydimim? Alevi olduğum için giydimim" diye konuşuydu. Zaten sahneden inen, bir daha sanatçı olmasın ger gelmiyordu.

Feyzullah Çınar'ın 1973 yılında Halik Ozanlar Derneği'nin kuran arkadaşları ile birlikte çektiği fotoğrafı. Çınar'ın sağ tarafında, ortasında ve sol tarafında sırasıyla Ahmet Daymaz, Feyzullah Çınar ve Şah Plak yer almaktadır.

polis alıp götürüldü. Abdullah Papur gitti, Feyzullah Çınar gitti. Ben, o sarılar Ali Kızıllık'ın geleceğimi (çirayım). Sivas bir şeyim de yoktu, o bilince ermiş olduğum, tuvalete gidip bakkalımı kestim, bir arkadaşın ebisesini giydik ve köylülerin arsına karıştım.

Öbölde gidiyoruz. Gemlik Otel'i diye bir oteldir. Haber yoluyla. Feyzullah'lar yok, karakola götürüldü. Sabah Meris'in yere gazeteleri "osallar tutuklandı" diye yazdı. Sonuç itibarıyla, araya adam sokuldu falan... Rahmetlinin o gece sabaha kadar iki dişini kırması. İşte, Koca Çınar bu kalar zor dönemlerde bile işlevini yerine getiren bir savaşçıydı.

Yokluk F.Çınar'ı hiç düşünmüdü. Bütün akrabaları Koca Çınar'ın arkasında çar olan bir daireye girmişler, bütün işlerini bitirirlerdi. Hem de çaylarını, sigaralarını, kahvelerini içerek... Feyzullah Çınar'ın annesi Haliye Tuzluca'yı da yoksulluk içinde yazıyor.

"Murtaza'cığım sordüğün şey gerçek, babanı kaybettim". Hakikaten Feyzullah Çınar benim babamdı, ben ona "Babam" diye hitap ederdim, o da "oğlum" derdi. Rahmetli parkta çalıyor, görünüşünde vefat ediyor. Onu Nüma-ni Hastanesi'ne morga kaldırıyorlar.

Akşam topluluğu Tuzluca'yı anımsını evine çektik. Bizim Halik Ozanlar Derneği'nden bütün ozan arkadaşlarımız, Türkiye Birlik Partisi genel başkanı Mustafa Timisi orada. Timisi "hepinize başsağlığı dileyen arkadaşlar, ama Çınar'ı yapıpacak şeyleri yapalım" dedi. Çok acı. Feyzullah Çınar'ın ölümünü televizyonda haber yapıyorlardı, ama bir resmini bile bulamıyorduk. Timisi güti, onun duğün salona çekilmiş videosunu getirdi. TV'ye onun görüntüler ve kara haber bütün Feyzullah Çınar'ı severlere yayıldı.

Sabah gitmek merhumu morgdan alık, Karşıyaka mezarlığına defnedicöğüz. Ben Çınar Baba'mı son kez çıkarıyordum. Hiç defne tenine elimi dokunmak istiyordum. Hiç hıfif etmiyordum, F.Çınar'ın naşı tıpkı melekler gibi güllüydü ve eli de ayne böyle saz çalar çekilirdi. Yokken elini getirip yanına koyuyordun, bir dakka sonra kut, geri atıyordun. Saz çalar çekilirdi merhumu yakayıp izlemek yoktu. Mezarlıkta bir şeyim de yoktu, o bilince ermiş olduğum, tuvalete gidip bakkalımı kestim, bir arkadaşın ebisesini giydik ve köylülerin arsına karıştım.

Feyzullah Çınar bugün bedenlen yazıyorum. Çınar Baba'mı son kez çıkarıyordum. Hiç defne tenine elimi dokunmak istiyordum. Hiç hıfif etmiyordum, F.Çınar'ın naşı tıpkı melekler gibi güllüydü ve eli de ayne böyle saz çalar çekilirdi. Yokken elini getirip yanına koyuyordun, bir dakka sonra kut, geri atıyordun. Saz çalar çekilirdi merhumu yakayıp izlemek yoktu. Mezarlıkta bir şeyim de yoktu, o bilince ermiş olduğum, tuvalete gidip bakkalımı kestim, bir arkadaşın ebisesini giydik ve köylülerin arsına karıştım.

Feyzullah Çınar, 1973 yılında Halik Ozanlar Derneği'nin kuran arkadaşları ile birlikte çektiği fotoğrafı. Çınar'ın sağ tarafında, ortasında ve sol tarafında sırasıyla Ahmet Daymaz, Feyzullah Çınar ve Şah Plak yer almaktadır.

Abdullah Papur gitti, Feyzullah Çınar gitti. Ben, o sarılar Ali Kızıllık'ın geleceğimi (çirayım). Sivas bir şeyim de yoktu, o bilince ermiş olduğum, tuvalete gidip bakkalımı kestim, bir arkadaşın ebisesini giydik ve köylülerin arsına karıştım.

Öbölde gidiyoruz. Gemlik Otel'i diye bir oteldir. Haber yoluyla. Feyzullah'lar yok, karakola götürüldü. Sabah Meris'in yere gazeteleri "osallar tutuklandı" diye yazdı. Sonuç itibarıyla, araya adam sokuldu falan... Rahmetlinin o gece sabaha kadar iki dişini kırması. İşte, Koca Çınar bu kalar zor dönemlerde bile işlevini yerine getiren bir savaşçıydı.

Yokluk F.Çınar'ı hiç düşünmüdü. Bütün akrabaları Koca Çınar'ın arkasında çar olan bir daireye girmişler, bütün işlerini bitirirlerdi. Hem de çaylarını, sigaralarını, kahvelerini içerek... Feyzullah Çınar'ın annesi Haliye Tuzluca'yı da yoksulluk içinde yazıyor.

Yine bir gün Çınar'ın eş bina telefon etti. Kalkıp gittim. Dedi "Murtaza, Derviş Kemal acından ölüyor, mama alacak para yok". İşe bakın, Türkiye'nin koca devi Feyzullah Çınar'ın evinde çoğuşuna alacak mama parası yok. O zaman bu dev ozan patronluğunu yapan Şah Plak'ın sahibi Ahmet Daymaz'ı aradım. Dedin ki "Şeyh Ahmet Daymaz, durum budur inşallah, siz bu insanları sorduktan köşeler, villalar, arabalar aldınız...". "Bana ayar oldu" dedi. "7500 lira para gönderdiğiniz sana, Feyzullah Çınar'ı ara, bir kasetini yap götürelim".

Radikal 28 Şubat 97 Anadolu'nun tüm sesleri

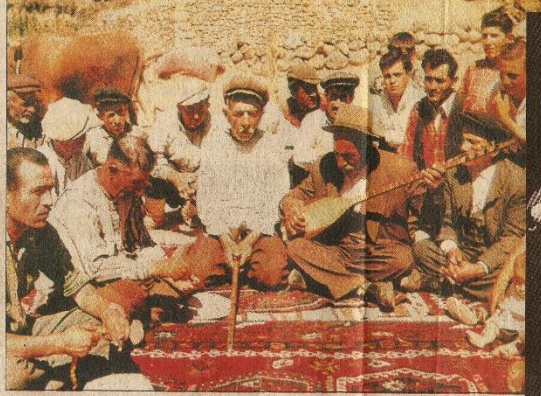
Anadolu'nun müzikal mirası günün teknolojisine uygun olarak CD formatında yeniden dinleyicilerle buluşuyor. Kalan Müzik etiketli çalışmanın ilk ürünü Feyzullah Çınar'ın 'Nefes'i

SERKAN SEYMEN

Aşıklık, Anadolu'da yüzyıllardır süren bir gelenektir. Anadolu'nun halk ozanları aşıklar yüzyıllardır türkülerini söylüyorlar. Son tanınmış isimlerini 70'lerde yaratmış olan bu gelenek, günümüzde özellikle büyük kentlerde hafızalardan silinmeye yüz tuttu. 60'lı ve 70'li yıllarda Feyzullah Çınar, Aşık Veysel, Neset Ertaş, Aşık Mahzuni gibi isimlerin 45'likleri azımsanmayacak satış rakamlarına ulaşmış, dönemin popüler müziğine de ektide bulunmuşlardı.

Günümüzde genç kuşaklar tarafından tanınmayan, kayıtları piyasada bulunmayan birçok aşığın sesleri ve müzikleri yeniden su yüzüne çıkıyor. Arşiv çalışmaları ile dikkati çeken Kalan Müzik, yeni başlattığı halk müziği serisi çerçevesinde geçmiş ile gelecek arasında köprü kuracak müzik parçalarını kendi kaynağından bugüne ulaştırma planlıyor.

'Aşıklar ve Yerel Sanatçılar', 'Anadolu Etnik Grupları' ve 'Yöneler, Derlemeler' başlıkları altında üç ayrı koldan oluşturulacak olan halk müziği serisinin ilk albümü, Feyzullah Çınar'ın 1971 yılında Strasbourg'da kaydedi-

Aşık Veysel'in (üstte) 1956-1957 tarihli, Türkiye'de hiç yayımlanmamış çalışmaları ve Hisarlı Ahmet'in (yanda) türkülleri yakında yayımlanıyor.

ne Radio France etiketiyle çıkan 'Voyages d'Alain Gheerbrant en Anatolie: Achik Veysel' adlı albüm de yayımlanacak. Veysel'in köyünde kaydedilen albümde, daha önce Türkiye'de yayımlanmamış eserleri yer alıyor. Aşık Veysel'in, ölümünden sonra yayımlanmasını istediği rivayet edilen 17 dakikalık 'Kerbela Olayı' adlı çalışma da albümde bulunacak. Albümde dinleyebileceğimiz diğer çalışmalardan bazıları da 'Kayseri Havası', 'Şeherde Ağlayan Bülbül', 'Ne Ağlarım Derthi Derthi' gibi türktüler.

İkinci başlık altında ise Anadolu'da günümüzde halen yaşayan kültürleri ait müzikler dinleyici ile buluşturulacak. Yakında yayımlanacak Tahtacı müziklerini Anadolu Ermeni şarkılarını, Babailer, Abdallar, Çingeneiler takip edecek.

Projenin üçüncü ayağında ise yöre ve bölge kavramını öne çıkaran çalışmalar olacak. Antep türkülerinin ardından Trakya türkülleri ve Zeybek havaları da yayımlanacak. Melih Duygulu'nun yönettiği bu çalışmalardan Zeybek türkülleri, uzun yıllardır yurt dışında yaşayan Talip Özkan'ın imzasını taşıyacak.

len ve Radio France etiketiyle Avrupa'da yayımlanan 'Nefes'i (Chants Sacres D'Anatolie Ashik Feyzullah Tchinar).

1983 yılında aramızdan ayrılan Feyzullah Çınar'ın albümü önu-

müzdeki hafta dinleyicilerle buluşacak.

Çalışmada 'Alevi Nefesleri'ni bir araya toplayan Çınar, 1937 yılında Sivas'ın Çamağa Köyü'nde doğmuş. İlk plağı 'Fazilet' 1966 yılında ya-

yımlandıktan sonra 1968 yılında Hacı Bektaş Veli'yi Anma Gecesi'nde tanıştığı Türkolog Profesör Melikoff'un davetiyle Fransa, İsviçre ve Almanya'da konserler vermiş. Bu ülkelerde konferanslara da katılan Çınar, döndükten sonra söylediği deyişler sebebiyle dört kez hapis cezası almış. Albümde, Çınar'ın oğlu Ali Haydar Çınar da 'Hüdey Hüdey' isimli türküyü seslendi-

renek geleneğin devam ettiği mesajını verecek. Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yaşamış ve yaşayan aşıkların çalışmalarını kapsayacak çalışma Antepli Hasan Hüseyin, Tenekeci Mahmut, Hisarlı Ahmet, Hacı Taşan, Nesimi Çimen, Çekiç Ali, Ürgüplü Refik Başaran ile devam edecek.

Seride ayrıca, Aşık Veysel'in 1956 - 57 yıllarında kaydedilen ve Avrupa'da yi-

Radikal Gazetesi Yazısı

Çınar'a çifte anma

Halk Ozanı Feyzullah Çınar ölümünün yedinci yılında iki ayrı törenle anıldı. Çınar'ın adının verildiği parkta Mamak Belediyesi ile Halk Ozanları Derneği dün ayrı ayrı tören düzenlediler. Ozan-Der Genel Başkanı Murtaza Yalçın, Hürriyet'e yaptığı açıklamada, "Biz saat 13.00'de tören düzenleyeceğimizi açıklamıştık. Sayın Öcal, sabah bir telsiz emri vererek, 11.30 düzenleyecekleri törene tüm belediye personelinin katılımını istedi. Belediye ayrı biz ozanlar ayrı tören yaptık. Nedenini de bir türlü anlamadım. Feyzullah Çınar kimsenin malı değil" diye konuştu.

Anma Haberi

"O Bin Yıldır Saz Çalan Bir Ozandır"

Yaşar Kemal

Kültür mirasını çağdaş öğretilerle birleştirmiş, sağlam tekniği ve müzik yeteneğiyle türkülerini yorumlamıştır. Feyzullah Çınar yeni bir senteze ulaşmış, türkülerin aslını, kaynaktaki özünü yakalamıştır. Feyzullah Çınar kökleri çok derinde olan bir çınardır. Sanatının büyüklüğü yanında işlevi de büyük olan bir sanatçudur.

Zülfü Livaneli

Bir konserde komünizm propagandası yaptı diye tutuklanmıştı. Ceyhan Cezaevi'ne kapatılmışlardı. Cezaevi müdürünü aradım. Feyzullah iyiymiş. Müdür istersen çağırayım da dedi. Biraz sonra Feyzullah telefonun ucundaydı. "Bu rüya değil gerçeğin ta kendisiydi." "Baba benim merak etme her şey mükemmel sakın çıkartmak için de uğraşma, hayatımda ilk kez tatil yapıyorum." Tatili bir ay sürdü. "İnanırsınız hala yaşıyor benim için bir gün elinde mor kadife donlu sazıyla çıkıp gelecek."

Fikret Otyam

PROGRAM

- Konferans
- Müzik Dinletisi

YER

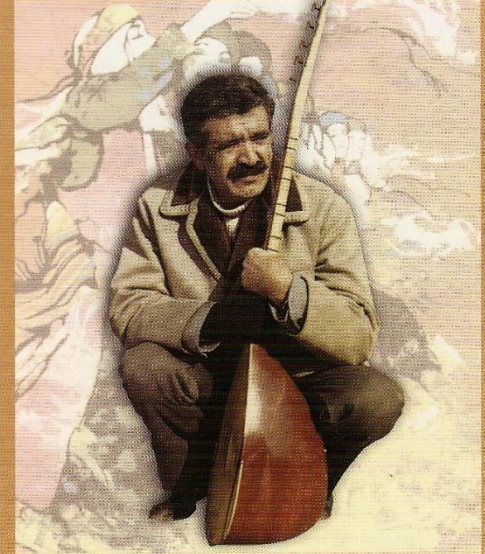
AKM (Atatürk Kültür Merkezi) - Taksim
Küçük Salon

TARİH

20 Şubat 2000 Pazar
Saat : 17.00 - 22.00

FEYZULLAH ÇINAR'ı ANMA ve ANLATMA GECESİ

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI KATKILARI İLE

DİVRİĞİ KÜLTÜR DERNEĞİ

İstiklal Cad. Suriye Pasajı No.348-57 Kat.2
(Rus Konsoloslugu Karşısı) Beyoğlu-İSTANBUL
Tel.(0.212) 292 19 29-292 20 20

Anma Gecesi Broşürü

EK 3 Feyzullah Çınar'ın Kendi Daktilosu İle Yazdıklarından Örnekler

YEŞİL DERE,

Yüzbin met eylesem az gelir san'a
Sivasta eşin yok hiç yeşil dere
Za-ra İmraniye Divrik bir yan'a
Hepsinden şirinsin sen yeşil de-re

Sana siper olmuş yüce bey Dağı
Sıra selvilerin hayat kaynağı
Can'a hayat verir A'kan ırmağı,
Can içinde can-sın sen yeşil De-re

Yazın çok sıcaktır serindir kışın,
Ankara İstanbul olmaz bir eşin,
Bey dağından doğar senin güneşin,
Eşsiz bir deresin sen yeşil De-re.

İnsanların hostur sever muhabbet,
İçinde yaşayan, neylesin cennet,
Senden ayrılanlar çekmezmi hasret,
Ayrılmam ben senden hiç yeşil dere

Dağından kesilmez bül-bül sesleri,
Gönül ferahlatır esen yelleri,
Bağrına basmışsın nice beyleri,
Bakmaya doyulmaz can yeşil de, re

İsmin sana uymuş bırakma o'nu
Adana antalya, Erzurum Van'ı
Dünyada eşsizdir İzmir Fuarı
Ondanda güzelsin sen yeşil de, re

Malatya, Erzincan Antep kilisi,
Seni hiç tutarmı bunun birisi
Ben sana söyleyim sözün doğrusu
Cihanda eşin yok can yeşil de, re

Yeşilliğin olmuş misâl'i Cennet,
Sana kötü diyen kazanır lahnet,
Seni görmek bana olursa kısmet,
Hasretin uzatma sen yeşil de, re

Misafir FEYZULLAH eyledi methin,
Methin azdır diye yazmaz kalemim,
TÜRKİYEDE altmış dört vilayetin,
Seni yine tutmaz can yeşil de, re

Kasım 1962

COŞUYOR KARAOĞLAN

Tabandan aldığı kutsal güç ile
Coşuyor şu karağolan coşuyor.
Fakir kitleleriyle verip el-ele
Taşıyor şu karaoğlan taşıyor

Memlekete hizmet onun emeli
Bir düzen kuracak,âdil dengeli
İdeali için her bir engeli
Aşıyor şu karaoğlan aşıyor

Hürriyetin meş'alesi elinde
Özgürlüğün şarkıları dilinde
İnanıldığı bir davanın yolunda
Koşuyor şu karaoğlan koşuyor,

İsterse gerçeği getirsin dile
Fakirin feryadı alınmaz kale
Nasıl olmuş vatan,gelmiş bu hâle
Şaşıyor şu karaoğlan şaşıyor

Feyzullahım: Köyde,kentte,illerde
İsmi destan olmuş bütün dillerde
Asil ünvanıyla tüm gönüllerde
Yaşıyor şu karaoğlan yaşıyor,..

20/10/974 Ankara

KAVUŞSA GEREK

İşci,köylü,dar gelirli vatandaş
Ortanın soluyla uyussa gerek
Çalışan,ezilen,horlanan kardaş
Özgürlük yolunda savaşa gerek

Uyuyanlar uyanmakta ha bire
Kulaklar açıldı iyi habere
Karaoğlan eriştimi zafere
Sömürü düzeni savuşsa gerek

Kişi,halkın tabanına inince
Sahip olur nice gerçek bilince
Karaoğlan iktidara gelince
Memleket huzura kavuşsa gerek

Nice engelleri getirdik dize
Tepeler eridi,yaklaştık düze
Karaoğlan fırsat verirse bize
Şairler,gerçeği konuşsa gerek

Feyzullahım tele mızrap vurdumu
Refaha kavuşmuş görsem yurdumu
Karaoğlan yeni düzen kurdumu
İkilikle birlik kaynaşsa gerek.

20/10/974 Ankara

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Canan TÜRKER GÖNÜL
Yabancı Dili	İngilizce
Orcid Numarası	0009-0009-8434-9931
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10606902
Lise	Tokat Sağlık Meslek Lisesi
Lisans	Ordu Üniversitesi/Türk Müziği
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Müzik Ana Sanat Dalı
Mesleki Deneyim	Sağlık Bakanlığı/Van Eğitim Araştırma Hastanesi 2012-2016 Sağlık Bakanlığı/Bartın Devlet Hastanesi 2016 Sağlık Bakanlığı/İzmir Çiğli Eğitim Araştırma Hastanesi 2016 Sağlık Bakanlığı/Ordu Eğitim Araştırma Hastanesi 2017-2023 Milli Eğitim Bakanlığı/Ordu Çaybaşı Şehit Çetin Ak Anadolu Lisesi 2023-Halen
Akademik Çalışmalar	1. 2.

